

Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimus

MARKO VAINIKKA

PERUSSUOMALAISTEN ARGUMENTAATION LÄHTÖKOHDAT JA TEKNIIKAT EDUS-
KUNTAVAALIEN TV-VAALIKESKUSTELUISSA 2003–2011

Marko Vainikka, 90096
Marko.Vainikka@uta.fi
pro gradu -tutkielma
Tapio Raunio

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimus

VAINIKKA, MARKO: Perussuomalaisten argumentaation lähtökohdat ja tekniikat eduskuntavaalien tv-vaalikeskusteluissa 2003–2011

Pro gradu -tutkielma 131 s., 6 taulukkoa.

Valtio-oppi

marraskuu 2011

Perussuomalaiset on suomalaisen puoluekartan komeetta 2000-luvulla. PS:ten kannatus on noussut kymmenessä vuodessa noin prosentin marginaalisesta kannatuksesta yli viidentoista prosentin gallop-kannatukseen vuoden 2011 eduskuntavaalien alla. Tämä tutkielma pyrkii selvittämään, onko PS:ten argumentaatio (lähtökohdat ja tekniikat) muuttunut vuosien 2003–2011 välisenä aikana eduskuntavaalien tv -vaalikeskusteluissa ja miten PS:ten argumentaatio eroaa ns. perinteisten ”valtapuolueiden” argumentaatiosta. Eroja tarkastellaan argumentaation lähtökohtien ja tekniikoiden lisäksi Arend Lijphartin kuvaamien ristiriitautottuvuuksien kautta. Populististen ja valtapuolueiden erot tiivistyvät yhteen ainoaan ristiriitautottuuteen: eliitti vastaan kansa -ristiriitautottuuteen, johon voidaan sisällyttää mm. kansallinen vastaan kansainvälinen -ristiriitautottuvuus. Populisteilla ja valtapuolueilla on myös erilaiset käsityksen demokratiasta.

Varsinaisena tutkimusmenetelmänä on Chaim Perelmanin argumentaatioteoria, joka sisältää argumentaation lähtökohdat ja tekniikat. Argumentaation lähtökohdilla ja tekniikoilla puhuja pyrkii vakuuttamaan yleisön väitteidensä kannatettavuudesta ja suostuttelemaan yleisön väitteidensä kannalle. Poliittisessa vaalipuheessa tämä tarkoittaa sitä, että puhuja pyrkii saamaan yleisön hyväksynnän väitteilleen. Jos yleisö hyväksyy poliitikon väitteet, se on myös valmis äänestämään poliitikkoa tai hänen edustamaansa puoluetta. Onnistunut argumentaatio realisoituu poliittisena kannatuksena ja lopulta poliittisena valtana, jolla voi edistää poliittisia tavoitteitaan.

Tutkimuksessa keskitytään selvittämään PS:ten argumentaation mahdollista muutosta vuodesta 2003 vuoteen 2011 ja argumentaation eroja perinteisiin valtapuolueisiin kahden politiikkateeman avulla. Yhtenä politiikkateemana on hyvinvointipolitiikka ja toisena ulko- ja turvallisuuspolitiikka.

PS:ten argumentaation suurin muutos vuosien 2003–2011 television vaalikeskusteluissa on yleisön kasvanut hyväksyntä PS:ten poliittiselle sanomalle. Yhä useampi äänestäjä on nykyisin valmis hyväksymään PS:ten politiikan. Tämä tarkoittaa sitä, että yhä useampi on myös valmis äänestämään PS:sia.

PS:ten ja valtapuolueiden argumentaation suurimmat erot eivät löydy argumentaation lähtökohdista ja tekniikoista, vaan teoriapohjaan nojautuen eliitti vastaan kansa -ristiriitautottuvuudesta. Populistisen PS:ten ja elitististen valtapuolueiden eliitti vastaan kansa -ristiriitautottuvuus on sovittamaton.

Aateperinteiden ja ideologioiden muutokset näkyvät suomalaisten puolueiden argumentaatiossa. Vaikka puolueet ovat edelleen sijoitettavissa vasemmisto–oikeisto-akselille, niin yksittäisen puolueen argumentaatio voi sisältää niin vasemmistolaisia kuin oikeistolaisiakin piirteitä tai konservatiivisia ja sosialistisia piirteitä. Puolueet pyrkivät argumentaatiollaan vetoamaan kaikkiin ihmisiin, jotka ovat valmiita hyväksymään puolueiden arvot ja arvomaailman.

Sisällysluettelo

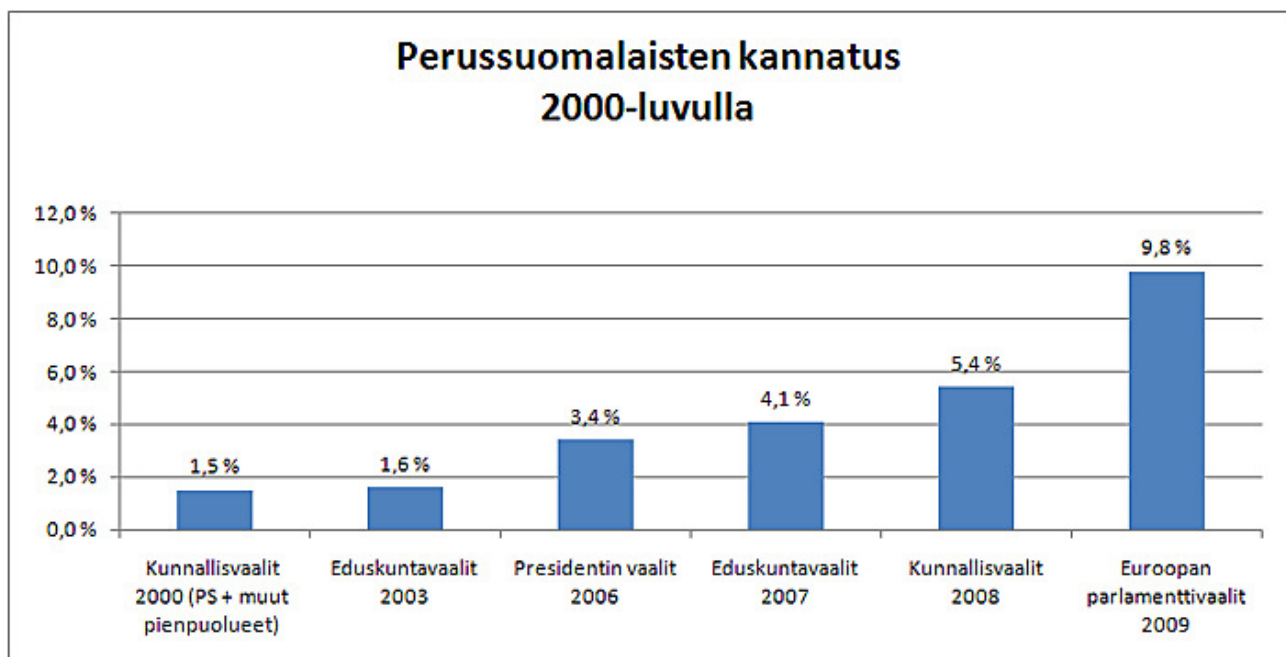
1. JOHDANTO.....	1
1.1. Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymykset.....	1
1.2. Tutkimuksen rakenne ja aineisto.....	4
2. PUOLUEIDEN MUUTTUNUT MAAILMA	12
2.1. Ideologioiden muutos.....	12
2.2. Aateperinteet	13
2.3. Vasemmisto–oikeistojaon vaikeus puoluekartalla	15
2.4. Syitä laskeneen äänestysaktiivisuuden ja äänestyspäästösten takana	20
2.5. Vaalien vaikutus valtasuhteisiin	23
3. POPULISTISTEN JA VALTAPUOLUEIDEN EROT.....	25
3.1. Mitä populismi on?.....	25
3.2. Populististen puolueiden erot valtapuolueisiin.....	29
3.3. Perussuomalaista populismia vai populistista äärioikeistolaisuutta?.....	35
4. MEDIAN VAIKUTUS VAALEIHIN	42
4.1. Media ja politiikan henkilöityminen.....	42
4.2. Television vaikutus vaaleihin	45
5. PERELMANILAINEN ARGUMENTAATIOTEORIA.....	49
5.1. Analyyttisen ja dialektisen argumentaation ero	50
5.2. Argumentaation lähtökohdat.....	51
5.3. Argumentaatiotekniikat.....	53
5.3.1. Kvasiloogiset argumentit	53
5.3.2. Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit.....	54
5.3.3. Todellisuuden rakennetta luovat argumentit	54
5.3.4. Erottelumuotoiset argumentit	55
6. HYVINVOINTIPOLITIikkaAN LIITTYVÄ ARGUMENTAATIO EDUSKUNTAVAALIEN TV- VAALIKESKUSTELUISSA 2003–2011	57
6.1. Hyvinvointipolitiikka vuoden 2003 eduskuntavaaleissa.....	57
6.2. Hyvinvointipolitiikka vuoden 2007 eduskuntavaaleissa.....	68

6.3.	Hyvinvointipolitiikka vuoden 2011 eduskuntavaaleissa.....	81
6.4.	Yhteenveto hyvinvointipolitiikasta vuosien 2003–2011 eduskuntavaaleissa	87
6.4.1.	Onko Perussuomalaisten argumentaatio muuttunut vuosien 2003–2011 välillä?	87
6.4.2.	Miten Perussuomalaisten argumentaatio eroaa valtapuolueiden argumentaatiosta?	90
7.	ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikkaAN LIITTYVÄ ARGUMENTAATIO EDUSKUNTAVAALIEN TV-VAALIKESKUSTELUISSA 2003–2011.....	93
7.1.	Ulko- ja turvallisuuspolitiikka vuoden 2003 eduskuntavaaleissa	93
7.2.	Ulko- ja turvallisuuspolitiikka vuoden 2007 eduskuntavaaleissa	99
7.3.	Ulko- ja turvallisuuspolitiikka vuoden 2011 eduskuntavaaleissa	106
7.4.	Yhteenveto ulko- ja turvallisuuspolitiikasta vuosien 2003–2011 eduskuntavaaleissa.....	115
7.4.1.	Onko Perussuomalaisten argumentaatio muuttunut vuosien 2003–2011 välillä?	115
7.4.2.	Miten Perussuomalaisten argumentaatio eroaa valtapuolueiden argumentaatiosta?	118
8.	LOPPUPÄÄTELMÄT	122
	LÄHDELUETTELO	127

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymykset

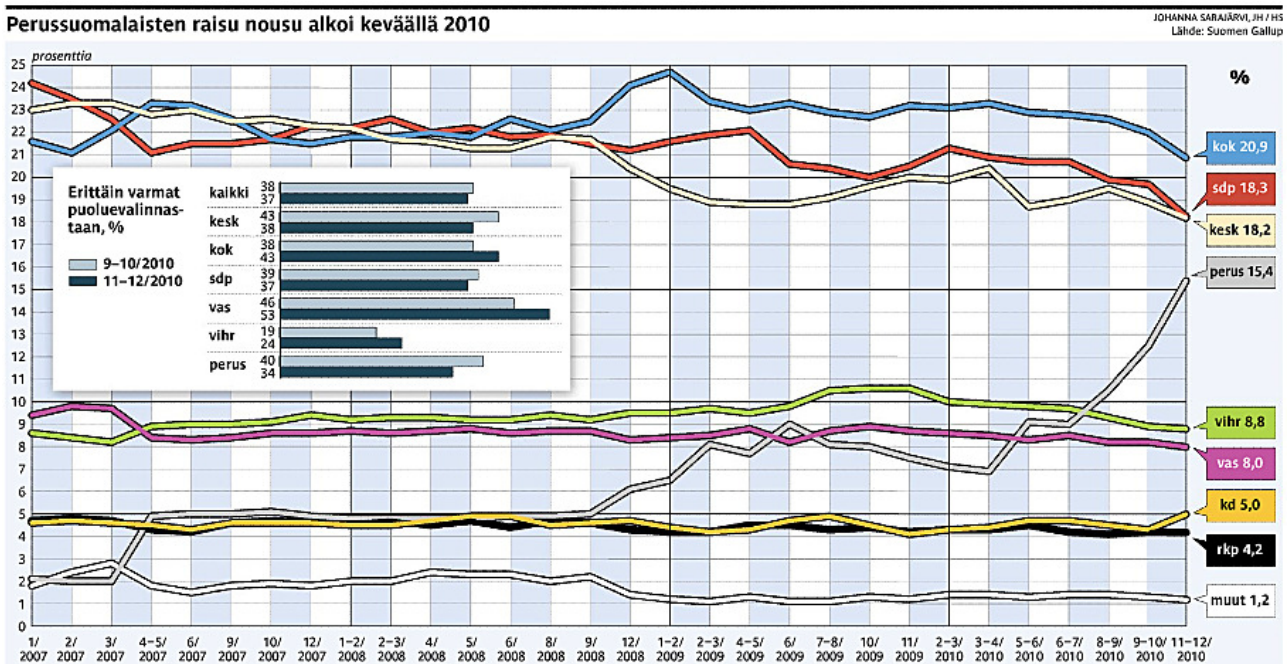
Perussuomalaisten kannatus on noussut voimakkaasti 2000-luvulla. Vielä vuoden 2000 kunnallisvaaleissa Perussuomalaiset (jäljempänä myös PS) sijoittuivat vaalituloksissa luokkaan ”muut puolueet”, joiden yhteiskannatus oli 1,5 prosenttia (Tilastokeskus 2010). Vuoden 2003 eduskuntavaaleissa PS saivat 1,6 prosenttia äänistä. Vuoden 2006 presidentin vaaleissa kannatus nousi jo 3,4 prosenttiin ja seuraavan vuoden 2007 eduskuntavaaleissa 4,1 prosenttiin. Kunnallisvaalit 2008 toivat 5,4 prosentin kannatuksen ja vuoden 2009 Euroopan parlamenttivaalit toivat jo 9,8 prosentin kannatuksen. (Arter 2010, 487.)

Taulukko 1. PS:ten kannatus 2000-luvulla. Lähteet: Tilastokeskus 2010; David Arter 2010, 487.

Helsingin Sanomien Suomen Gallupilla helmi–maaliskuussa 2010 teettämän kannatuskyselyn mukaan PS:ten kannatus oli 7,1 prosenttia, jos eduskuntavaalit olisi pidetty silloin (HS 11.3.2010). Helsingin Sanomat teetti vastaavan kyselyn Suomen Gallupilla jälleen syys–lokakuussa 2010, ja PS sai huikaisevan 12,5 prosentin kannatuksen. HS totesikin PS:ten miltei kaksinkertaistaneen kannatuksensa kevääseen verrattuna ja kannatuksen kohonneen kaksi prosenttiyksikköä kuukaudessa. (HS 15.10.2010.) Yle-uutisten Taloustutkimuksella lokakuussa teettämä kannatusmittaus antaa PS:lle jo 14,3 prosentin kannatuksen. PS:ten ero Keskustaan on enää 3,3 prosenttia ja yhdessä kuukaudessa ero on kaventunut peräti 3,2 prosenttiyksikköä (HS 23.10.2010).

Huomionarvoista on, että HS huomioi PS:ten nousseen kannatuksen nousun peräti pääkirjoituksessa, kahdessa eri uutisessa ja vielä uutisanalyysissä 15.10.2010 (HS 15.10.2010; HS 15.10.2010 ”Perussuomalaisten hermot koetuksella”; HS 15.10.2010 uutisanalyysi). Aiemmat Perussuomalaisten kannatuksen nousut kevään ja syksyn välillä ovat jääneet jostain syystä huomattavasti vähemmälle huomiolle Helsingin Sanomissa, vaikka PS:ten kannatuksen muutokset ovat muuten olleet mediassa laajasti esillä.

Taulukko 2. Perussuomalaisten kannatuksen nousu alkuvuodesta 2007 joulukuuhun 2010 Lähde: HS 4.12.2010.

Taulukko 2 (HS 4.12.2010) yllä kuvaa hyvin PS:ten kannatuksen nousua vuodesta 2007, ja erityisen huomionarvoista on vuoden 2010 kehitys. Joulukuussa 2010 PS on selvästi neljänneksi suurin puolue 15,4 prosentin kannatuksella, ja kannatuksen kestäessä tällaisella tasolla sitä on vaikea sivuuttaa ensi kevään hallitusneuvotteluissa.

Poliittista järjestelmää arvostelevana puolueena Perussuomalaisten kannatus voi pysyä suhteellisen korkeana protestiäänien turvin, mutta sen kohtalona voi olla pysyvä paikka oppositiossa. Linjan muuttuminen kohti valtavirtaa voi viedä protestiäänien ja vähentää kannatusta. PS:ten edeltäjä SMP oli hallituksessa 1983–1990, mutta menetti poliittista järjestelmää arvostelevan statuksensa ja sen myötä kannatuksensa. Perussuomalaisten 2009 EU-vaalimenestyksen David Arter katsoo ainakin osittain johtuvan laajalle levinneestä puolue- ja järjestelmävastaisuudesta, joka kumpusi vaalirahotusepäselvyyksistä. (Arter 2010, 503–504.)

Huhtikuussa 2011 ollaan jälleen eduskuntavaalien kynnyksellä ja on mielenkiintoista nähdä miten PS:ten kannatus kehittyi lopullisiin lukuihinsa vaaleja kohti mentäessä. Timo Soini ei olekaan poissulkenut Perussuomalaisten osallistumista hallitukseen, jos kannatus vuoden 2011 eduskuntavaaleissa mahdollisesti kaksinkertaistuisi (Arter 2010, 504). Perussuomalaisten tutkimuksella on siis merkitystä laajemmaltikin suomalaisen politiikan lähitulevaisuuden kannalta. Jos PS:ten nykyinen kannatus realisoituu kevään 2011 eduskuntavaaleissa, niin suomalaisessa politiikassa nähdään pitkää aikaa kenties uusi tekijä hallituksessa. Viime vuosinahan hallituksen ”pienjäseninä” kahden suuren hallituspuolueen lisäksi ovat olleet aina RKP ja muina jäseninä Vasemmistoliitto ja/tai Vihreät. Tämä luonnollisesti riippuu vaalimenestyksen lisäksi hallituksenmuodostajasta ja vielä hallitusohjelmasta sopimisestakin.

Olisi mielenkiintoista seurata, miten selvästi populistinen ja kenties vaikeasti puoluekartalla paikallistettava puolue toimisi hallituksessa yhdessä muiden kanssa sen sijaan, että se pääsääntöisesti toimii kaikkia muita vastaan. Perussuomalaiset ovat epäilemättä hankkineet kannatusta pääasiassa muiden puolueiden arvostelulla ja heitä on syytetty omien ratkaisuvaihtoehtojen esittämisen puutteesta. Toisaalta oppositiopuolueiden rooli onkin arvostella ja haastaa hallitusta eikä PS:lla ole kokemusta muusta kuin oppositioasemasta. Mahdollinen hallituksen jäsenyys tarkoittaisikin yhteistyötä, kompromisseja ja kykyä aloitteellisuuteen. Jyrki Katainen (23.10.2010) sanoi YLE:n uutisissa populistien olevan vastuuttomia onnenonkijoita, joilla ei ole arvoja ja jotka eivät ole vastuunkantajia, muttei sulkenut pois hallitusyhteistyötä PS:ten kanssa. Samoilla linjoilla oli myös Anni Sinnemäki, joka sanoi Vihreiden olevan vastuunkantajapuolue, ei populistipuolue. Sinnemäen mukaan Vihreät kamppailevat PS:ten kanssa arvoista. (Sinnemäki, YLE 23.10.2010.) Timo Soini (27.10.2010) totesi YLE1:n A-Plus-ohjelmassa PS:ten olevan valmiita kompromisseihin hallituksessa ja ottavan vastuuta myös ikävistä päätöksistä, jos isänmaan etu sitä vaatii. Liekö tässä esimakua PS:ten argumentaation tulevasta suunnasta?

Ajankohtaisen Perussuomalaisten tutkimisesta tekee nimenomaan kannatuksen mittava nousu 2000-luvulla, mutta sen lisäksi mielenkiintoisen tutkimuskohteen heidän käyttämänsä retoriikka. Perussuomalaisten käyttämä retoriikka on värikästä ja voimakkaasti PS:ten arvopohjaan tukeutuvaa. Se poikkeaa värikkäällä, joskin toisinaan soveliaisuuden rajaa koettelevilla ilmaisuillaan muiden puolueiden korrektista poliittisesta retoriikasta, jossa toistellaan lähestulkoon samaa ja varmasti kaikkien mielestä korrektia poliittista puhetta puolueesta riippumatta. Tarkoitus on olla ”suututtamatta” mahdollisimman suurta joukkoa ihmisiä eli taata mahdollisimman suuri määrä erilaisia ihmisiä erilaisista ihmisryhmistä, jotka äänestävät ko. puolueita tai voivat ainakin harkita tekevänsä niin. Tässä lähestytäänkin Perelmanin argumentaatioteorian universaali- ja erityisyleisön käsitteitä, jotka tulevat esille tutkielman metodi- ja analyysiosioissa.

Tutkimuksen otsikko on ” Perussuomalaisten argumentaation lähtökohdat ja tekniikat eduskuntavaalien tv-vaalikeskusteluissa 2003–2011”. Tarkoituksena on tutkia PS:ten käyttämää argumentaatiota perelmanilaisen retoriikan tutkimuskeinoin. *Tutkimus pyrkii selvittämään onko PS:ten käyttämä argumentaatio (lähtökohdat ja tekniikat) muuttunut eduskuntavaalien tv-vaalikeskusteluissa vuosien 2003–2011 välisenä aikana ja miten PS:ten argumentaatio eroaa valtapuolueiden tai toiselta nimeltään ”vanhojen puolueiden” argumentaatiosta.* Mahdollisia eroja tarkastellaan argumentaation lähtökohtien ja tekniikoiden lisäksi myös teoriapohjaa vasten.

1.2. Tutkimuksen rakenne ja aineisto

Johdannossa esitellään tutkimuskohde eli Perussuomalaiset ja perustellaan, miksi Perussuomalaisten tutkimisella juuri nyt on merkitystä politiikan tutkimuksen ja suomalaisen yhteiskunnan lähitulevaisuuden kannalta laajemmaltikin. Lyhyesti kerrattuna PS:sta tekee mielenkiintoisen tutkimuskohteen värikäs ja muista puolueista poikkeava retoriikka. Ajankohtaisen tutkimuskohteen Perussuomalaisista tekee kannatuksen kova nousu syksyllä 2010 noin puoli vuotta ennen 2011 eduskuntavaaleja. Merkityksellisen tutkimuskohteen politiikan tutkimuksen näkökulmasta PS:sta tekee kannatuksen nousun mukanaan tuoma mahdollisuus saavuttaa merkittävää poliittista valtaa ja sen avulla toteuttaa poliittisia tavoitteitaan. Jos Perussuomalaisten syksyn 2010 kannatus realisoituu mittavana vaalivoittona, niin Suomen hallituksessa voidaan nähdä pitkästä aikaa uusi toimija ja vieläpä populistinen ensimmäisen kerran sitten 1980-luvun.

Tutkimuksen teoriakehys muodostuu kolmesta luvusta. Luvut sisältävät puolue- ja vaalitutkimusluvun, populismiin keskittyvän luvun ja median vaikutusta vaaleihin käsittelevän luvun. Median vaikutusta vaaleihin selittävä luku on ennemminkin primääriaineiston merkitystä ja tutkimusarvoa perusteleva ja taustoittava, kuin teoriapohjainen. Puolue- ja vaalitutkimuksella on tarkoitus tuoda esille puolueiden muuttunut maailma, jossa politiikan peruspylväät, kuten ideologiat, aateperinteet ja vasemmisto–oikeisto-jako ovat muuttuneet ja hämärtyneet aikojen saatossa. Poliitiikan peruskäsitteiden, kuten konservatismiin tai vasemmisto–oikeistojaon tarkka määrittely on vaikeaa, ellei jopa mahdotonta joissakin tapauksissa. Termien määrittely ja tulkinta pitää sijoittaa aikaan, paikkaan ja/tai asia- tai käyttöyhteyteen. Poliitiikan peruspylväiden hämärtyminen näkyy myös suomalaisten puolueiden argumentaatioissa. Puolueiden argumentaatioissa voi havaita eri aatesuuntauksien ja ideologioiden yhdistelmiä joiden perusteella puolueita voi olla vaikea yksiselitteisesti sijoittaa vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudelle. Poliitiikan ja puolueiden maailman muutosta Suomessa kuvaa myös johdonmukaisesti laskenut äänestysaktiivisuus ja äänestyskäyttäytymiseen vaikuttavat asiat. Ohuemmat, monimutkaisemmat ja toisiinsa limittyvät kollektiiviset identiteetit ja puolueiden vähäisiksi koetut erot voivat laskea äänestysaktiivisuutta tai vaikeuttaa äänestyspäätöksen tekemistä. Yhtenä syynä laskeneeseen äänestysaktiivisuuteen voidaan pitää mm. kansalaisten ja poliitikkojen vä-

listä luottamuspulaa. Toisen maailmansodan jälkeen parlamentaariset valtasuhteet ovat muuttuneet yleensä vain vähän, ja parin viime vuosikymmenen eduskuntavaalien tulosta kuvaa se, että ns. kolmesta suuresta puolueesta kaksi on hallituksessa ja yksi oppositiossa vuorollaan.

Ideologioiden väliset rajat eivät enää ole jyrkkiä tai sen puoleen selviäkään, vaan on olemassa monia arvoja ja uskomuksia, jotka yhdistävät monia eri aatteellisia suuntauksia (Paastela & Paloheimo 2006a, 2). Olavi Borg (1965) havaitsi vasemmisto–oikeistojaon problemaattisuuden jo 1960-luvulla tutkiessaan väitöskirjassaan Suomen puolueiden ideologioita puolueohjelmissa. Puoluemaailmassa on siirrytty ”intressi-ideologiasta” arvoideologiaan, joka ei erottele väestöryhmiä esimerkiksi sosioekonomisen aseman perusteella, vaan pyrkii vetoamaan kaikkiin ihmisiin, joilla on samankaltaiset arvot (Mickelsson 2007, 330).

Aateperinteissä esimerkiksi liberalistisessa suuntauksen klassinen liberalismi korostaa voimakkaasti yksilön vapauden tärkeyttä ja pyrkii rajoittamaan valtion tehtäväkentän mahdollisimman pieneksi. Sosiaaliliberalismi puolestaan suhtautuu myönteisesti valtion rooliin hyvinvoinnin jakajana. Konservatiivinen aateperinne puolestaan uskoo vahvaan yhteiskunnalliseen johtajuuteen, jopa autokratiiaan. (Paastela & Paloheimo 2006a, 2.) Kuten monet käsitteet politiikassa, myös konservatismi on vaikea määrittellä. Sen määrittely riippuu ajasta ja paikasta (Mudde 2007, 27). Konservatiivit hyväksyvät nykyisin edustuksellisen demokratian periaatteet, mutta edelleen korostavat lujaa hallitusvaltaa ja asiantuntijuutta kansanvallan ja massayhteiskunnan vastapainona. Konservatiiveja ovat kauhistuttaneet liberaalien vapaamieliset perhe-, avioliitto-, seksuaalisuus- ja uskontokäsitykset. 1900-luvun loppupuolella konservatiivinen valtiokäsitys ja liberaali markkinatalous ovat kuitenkin löytäneet toisensa. (Lahtinen 2006, 60.)

Vasemmisto–oikeistoerot ovat puolueiden välillä kaventuneet ja tulleet osittain limittäisiksi eri puolueiden välillä. Tämä muutos on oleellista ottaa huomioon myös tarkasteltaessa puolueiden argumentaatiota. Perinteiseen vasemmisto–oikeistojakoon tai sosioekonomiseen luokkajakoon perustuvan retoriikan muuttuminen yli eri väestöryhmien rajojen kannatusta tavoittelevaksi retoriikaksi voi olla hämmentävää äänestäjille. Esimerkiksi perinteiset vasemmistopuolueet voivat käyttää perinteisesti konservatiiviseen oikeistoon yhdistettyjä argumentteja ja päinvastoin. Perinteinen oikeistopuolue Kokoomus kampanjoi vuoden 2006 presidentinvaaleissa kokoomuslaisen työväen presidentin puolesta. Vaikeus sijoittaa puolueita vasemmisto–oikeisto-akselille koskee myös Perussuomalaisia. Esimerkiksi Paloheimo ja Raunio luokittelevat Perussuomalaiset poliittiseen keskustaan sijoittuvaksi populistiseksi puolueeksi (Paloheimo & Raunio 2008a, 213). Rauli Mickelsson puolestaan luokittelee PS lievästi vasemmistoon kuuluvaksi puolueeksi (Mickelsson 2007, 319). Mikko Lahtinen tulkitsee Perussuomalaisten poliittisten ohjelmien sisältävän myös konservatiivisia elementtejä

(Lahtinen 2006, 72). Konservatiiviset piirteet yhdistävät Perussuomalaisia oikeistoon. Toisaalta PS pyrkivät retoriikallaan mm. puolueohjelmissaan edistämään yhteiskunnan vähempiosaisten asiaa ja sosiaalista tasa-arvoa, mutta PS puhuvat myös mm. lain, järjestyksen ja suomalaisuuden puolesta. Vähempiosaisten asia ja sosiaalinen tasa-arvo yhdistetään luonnollisimmin vasemmistoon ja sosialistiseen aateperinteeseen; laki, järjestys ja suomalaisuus puolestaan oikeistoon ja konservatiiviseen aateperinteeseen. (ks. mm. PS:ten Lähiajan tavoiteohjelma 2003, Kunnallisvaalijulistus 2004 ja Eduskuntavaaliohjelma 2007.)

Vaalitutkimusosassa pohditaan laskeneen äänestysaktiivisuuden syitä, äänestyskäyttäytymistä ja vaalien vaikutusta parlamentaarisiin valtasuhteisiin. Kansalaisten luottamus poliittiseen järjestelmän toimivuuteen on laskenut ja kritiikki on puolestaan kasvanut (Paloheimo 2005a, 20). Suomalaiset pitävät demokratiaa parhaimpana hallitusmuotona mutta eivät välttämättä hyväksy sitä, miten poliittinen järjestelmä, poliittiset instituutiot tai yksittäiset toimijat (esimerkiksi puolueet, hallitus ja poliitikot) toimivat käytännössä jokapäiväisessä elämässä. Kansalaisten ja poliitikkojen välillä on selvä luottamuspula. (Mattila & Sänkiaho 2005, 74, 76–77.) Populistiset puolueet, kuten PS, arvostelevat hallitsemisperiaatteita ja kritisoivat poliittista eliittiä ja ”vanhojen puolueiden” elitistisiä ja rappeutuneita hallitsemisperiaatteita. Järjestelmän vastaiset puolueet hyödyntävät kansalaisten lisääntyviä puoluevastaisia mielialoja kannatuksensa kasvattamisessa. (Paloheimo & Raunio 2008b, 14.)

Perussuomalaisten huimasti kasvaneen kannatuksen takana onkin laajalti spekuloitu olevan juuri ns. valtapuolueiden vastaiset kansalaismielialat. Vaalirahoitus- ja jääviyssotkut ovatkin osaltaan varmasti lisänneet PS:ten kannatusta. Myös hallituksessa olevien valtapuolueiden kannattamat toisten euromaiden taloudelliset tukipaketit ovat mitä todennäköisimmin kasvattaneet PS:ten kannatusta. On perusteltua olettaa, että PS hyödyntävät näitä valtapuolueiden vastaisia mielialoja retoriikassaan ennen vuoden 2011 eduskuntavaaleja. Kansalaisten kyllästyminen ja pettymys politiikkaan ja poliitikkoihin voi myös vaikuttaa äänestysaktiivisuuteen, joka on ollut laskussa 1960-luvulta alkaen (Paloheimo 2005a, 19; Grönlund ym. 2005, 121).

Viimeisimpien mielipidemittausten kannatusluvut antavat aiheita odottaa Perussuomalaisten saavutettavan suuren vaalivoiton ja kolkuttelevan hallituksen ovia. Eduskuntavaalien vaikutuksesta parlamentaarisiin valtasuhteisiin voidaan todeta, että Suomen eduskuntavaalit ovat vain harvoin tuoneet suuria muutoksia puolueiden välisiin valtasuhteisiin. SDP, Keskusta, Kokoomus ja SKDL/Vasemmistoliitto ovat toisen maailmansodan jälkeen aina saaneet yhteensä yli 75 prosentin kannatuksen. Suomen puoluejärjestelmälle on ollut ominaista, että äänten enemmistöön on tarvittu kolme puoluetta. Vain neljästi on puoluekannatuksen muutos ollut yli 10 prosenttiyksikköä (vuosina 1970, 1983, 1991 ja 1995) ja näissä tapauksissa myös puolueiden voimasuhteet ovat muuttuneet

paljon. Vuoden 1970 vaaleissa SMP:n eduskuntaryhmä kasvoi yhdestä kahdeksaantoista edustajaan ja vuoden 1983 vaaleissa SMP sai kymmenen edustajaa lisää. (Pesonen & Borg 2005, 34–35.)

Koska tutkimuksen keskiössä on populistinen puolue, jonka argumentaatiota tutkitaan ja verrataan valtapuolueisiin tai ns. ”vanhoihin puolueisiin”, niin populismia ja populististen puolueiden ja valtapuolueiden eroja käsittelevä luku on perusteltu.

Populismi voidaan yleisesti käsittää tai määritellä kahdella tavalla. Poliitiikan tutkimuksessa se tarkoittaa aatesuuntaa, joka arvostaa tavallista elämää, tavallista ihmistä, lainkuuliaisuutta ja rehellisyyttä. Populistiset puolueet pitävät itseään nimenomaan kansan edustajina ja katsovat poliittisen eliitin vieraantuneen kansasta. Toisaalta arkipuheessa populismilla tarkoitetaan kansan kosiskelua. (Paloheimo & Raunio 2008b, 11, 19; Paloheimo 2008, 28.) Populismien sisällöstä ei kuitenkaan ole yksimielistä konsensusta (Arter 2010, 491).

Populististen ja ns. valtapuolueiden eroja voi tarkastella monella tavalla. Tässä tutkimuksessa eroja tarkastellaan argumentaation lähtökohtien ja tekniikoiden lisäksi myös Arend Lijphartin kuvaamien ristiriitailottuvuuksien kautta. Kun puhutaan nimenomaan populististen ja valtapuolueiden eroista, niin esille nousevat tässä ajassa erityisesti seuraavat ristiriitailottuvuudet: 1. eliitti vastaan kansa 2. kansallinen vastaan kansainvälinen suuntautuminen (Paloheimo 2008, 37–38; Reunanen & Suhonen 2009, 327.) Suomessa eliitin ja kansan välisessä ristiriitailottuvuudessa profiloituvat erityisesti Perussuomalaiset, jotka puolustavat ohjelmallisesti kansan enemmistön ja heikoimmassa asemassa olevien etuja yhteiskunnan eliitin valtaa ja etuja vastaan (Reunanen & Suhonen 2009, 330). PS:ten kannatusta vuoden 2007 eduskuntavaaleista tehdyn tutkimuksen perusteella eniten lisäsivätkin asiakysymykset, jotka koskivat kansanedustajien etääntymistä tavallisten ihmisten ongelmista ja poliitikkojen piittaamattomuutta tavallisten ihmisten mielipiteistä (Paloheimo 2008, 43). Lijphartin ristiriitailottuvuuksien lisäksi Cas Mudde tuo esille toisenlaisen ristiriitailottuvuuden, joka on merkittävässä roolissa tarkasteltaessa populististen puolueiden ja valtapuolueiden eroja. Mudde puhuu eri populistisuuntauksien edustaman kansan ja valtapuolueiden edustaman eliitin välillä olevasta populistisen demokratian ja liberaalisen demokratian välisestä jännitteestä (Mudde 2007, 150–151).

Populismia ja populististen puolueiden ja valtapuolueiden eroja käsittelevä luku sisältää myös alaluvun, jossa pohditaan, onko Perussuomalaiset pelkäävät populistinen puolue jossain kohtaa puoluekartalla vai onko se populistinen äärioikeistopuolue eurooppalaisessa kontekstissa tarkasteltuna. Tämä alaluku puoltaa paikkaansa siksi, että PS:ten rasistisuudesta tai muukalaisvastaisuudesta käydään jatkuvaa keskustelua ja PS:ten huomattavasti nousseen kannatuksen takia keskustelu jatkuu entistä kiivaampana vaalien lähestyessä. Lisäksi David Arterin (2010) tutkimustulos Perussuomalaisten sijoittumisesta länsieurooppalaisessa kontekstissa puoluekartalla äärioikeistoon on niin

poikkeuksellinen muihin viime vuosien kotimaisiin ja kansainvälisiin tutkimuksiin verrattuna, että se ansaitsee lähempää tarkastelua.

Median vaikutusta vaaleihin tarkastellaan teoriaosuuden kolmannessa luvussa median osaltaan aiheuttaman politiikan henkilöitymisen kautta ja toisaalta tarkastellaan nimenomaan television vaikutusta vaaleihin. Tutkittavassa aineistossa tulee esille, kuinka periaatteessa nimenomaan puoluejohtajat ovat esillä mediassa, tässä tapauksessa nimenomaan televisiossa. Tutkimuksen primääriaineistossa yhdistyvät sekä politiikan henkilöityminen puoluejohtajien esiintymiseen television vaalikeskusteluissa puolueidensa vaalivankkurien vetäjinä että television vaikutus äänestäjiin tiedonlähteenä äänestyspäätöksiä tehtäessä.

Poliittisen toiminnan painopiste on siirtynyt järjestöjen toiminnasta mediajulkisuuteen. Tätä muutosta voidaan kutsua yleisödemokratiaksi, jossa poliittiset johtajat ja kansa kohtaavat median välityksellä. Muutoksen myötä politiikasta on tullut henkilökeskeisempää ja poliittisten johtajien rooli mm. vaalityössä korostuu. Puoluejohtajien imago ja henkilökohtaiset kyvyt vaikuttavat äänestäjien puoluevalintoihin. (Paloheimo 2005a, 20; Paloheimo 2005b, 209–211, 227–228.)

Televisiolla on nykyisin suuri osuus kansalaisten tietolähteenä ennen vaaleja. Televisiosta hankitaan tietoa äänestyspäätösten tueksi. Vuoden 2003 eduskuntavaalien jälkeen tehdyssä kyselyssä 60 prosenttia haastatelluista oli sitä mieltä, että he saivat television uutis- ja ajankohtaisohjelmista sellaista tietoa, joka oli heidän äänestyspäätöksensä kannalta tärkeää. Varsinaisista tv:n vaaliohjelmista, eli vaalikeskusteluista ja tenteistä, koki hyötynensä 40 prosenttia. Television vaaliohjelmissa esiintyminen ei sinänsä vaikuttanut äänestyspäätöksiin, vaan keskeistä oli nimenomaan ohjelmista saatu tieto esimerkiksi puolueiden linjoista. (Pesonen & Borg 2005, 40–41.)

Metodiluvussa esitellään primääriaineiston analysointiin käytettävä työkalu. Tutkimusmetodina käytetään Chaim Perelmanin argumentaatioteoriaan pohjautuvaa perelmanilaista argumentaatioteoriaa¹, joka tutkii argumenttien käyttöä retoriikassa. Poliitikko pyrkii vakuuttamaan yleisönsä mielipiteidensä ja väitteidensä oikeellisuudesta ja kannatettavuudesta argumenteilla (Perelman 2007, 7–9). Jos vakuuttaminen onnistuu, niin se realisoituu poliittisena kannatuksena vaaleissa ja sitä kautta poliittisena valtana, jonka avulla voi edistää poliittisten tavoitteiden realisoitumista halutunlaisena toimintana yhteiskunnassa. Perelman on luokitellut argumentaation lähtökohtiin, eli esisopimuksiin ja tekniikoihin, joita puhuja käyttää suostutellakseen ja vakuuttaakseen yleisönsä hyväksymään omat mielipiteensä (Perelman 2007, 30, 58–59). Summa ja Perelman toteavat argumentaation ta-

¹ Tutkijan nimitys Perelmanin argumentaatioteorialle. Tutkimuksessa hyödynnetään Perelmanin lisäksi mm. Summan ja Kuusiston tulkintoja Perelmanin argumentaatioteoriasta.

pahtuvan luonnollisella kielellä, ja näin ollen sen tulkinnanvaraisuutta ei pidä unohtaa (Perelman 2007, 16; Summa 1996, 63). Perelmanin argumentaatioteoria pitää sisällään argumentaation lähtökohtien lisäksi mm. analogiat, metaforat, argumenttien painot, määrät ja esittämisjärjestyksen, mutta kaikkien näiden analyysityökalujen käyttö tämänlaajuisessa työssä ei ole mielekästä vaan antaisi analyysistä sekavan kuvan. Analogioita ja metaforia onkin tässä tutkimusaineistossa lukumääräisesti vähän. Tähän vaikuttanee myös tutkimuksen lähestymistapa, eli määritellyt politiikan aihepiirit. Jos tutkimusaineistosta olisi valittu satunnaisia argumentteja sieltä täältä, niin analogioita ja metaforia olisi varmasti löytynyt paljonkin etenkin metaforistaan tunnetun Timo Soinin argumentaatiosta. Silloin olisi pitänyt keskittyä tutkimaan pelkästään PS:ten analogioita ja metaforia. Toisaalta esimerkit, analogiat ja metaforat sisältyvät argumentaatiotekniikoihin, tarkemmin sanottuna *todellisuuden rakennetta luoviin argumentteihin*. Esimerkkejä, analogioita ja metaforia käytetään hyväksi todellisuuden rakenteen luomisessa (Perelman 2007, 60; Summa 1996, 71; Kuusisto 1996, 269–270, 284).

Tutkimuksessa halutaan kuitenkin keskittyä nimenomaan Perussuomalaisille tärkeisiin politiikkakokonaisuuksiin eikä hajanaisiin argumentteihin eri poliittisista aihepiireistä. Mielestäni valittu metodologinen lähestymistapa antaa kompaktin kuvan siitä, millaisia argumentaation keinoja PS käyttävät saavuttaakseen kannatusta ja poliittista valtaa edistääkseen heille tärkeitä poliittisia tavoitteita.

Primääritutkimusaineistona ovat YLE:n television vaaliohjelmat. Aineiston valinnassa on ensisijaisesti otettu huomioon Perussuomalaisten esiintyminen vuosien 2003–2011 eduskuntavaalien televisiokeskusteluissa, samoin ns. ”vanhojen puolueiden”. Aineistoksi on valittu sellaisia eduskuntavaalien tv-keskusteluja, joissa etenkin tutkimuksen keskiössä oleva PS esittävät mahdollisimman paljon argumentteja vaaliteemoista, jotka koetaan tärkeiksi vaaleista toisiin ja jotka ovat tärkeitä Perussuomalaisille. ”Vanhojen puolueiden” argumentteja käytetään verrokkeina. Käytännössä tämä tarkoittaa sellaisia vaalikeskusteluja, joissa mukana ovat vain eduskuntapuolueet ja vielä mieluiten etenkin vanhat puolueet (Kokoomus, Keskusta ja SDP). Koska tutkimuksen toisena lähtökohtana on vertailu, niin teemoiksi valikoituvat sellaiset laajemmat politiikkakokonaisuudet, jotka ovat olleet esillä kaikkien kolmen eduskuntavaalien tv-vaalikeskusteluissa.

Joiltakin osin PS:ten argumentit voivat olla lukumäärältään vähäisiä. Tähän luonnollinen syy on se, että vuosina 2003 ja 2007 PS:ten suosio oli vielä vähäistä eikä ääneen pääseminen keskusteluissa ollut itsestäänselvyys. Tätä ongelmaa ei ole vuonna 2011, jolloin YLE:n perinteinen Kolmen suuren vaalikeskustelu olikin Neljän suuren vaalikeskustelu ja MTV 3:n Pääministeritentissä oli mukana myös Timo Soini perinteisten suurien puolueiden puheenjohtajien ohella. Vielä vuonna 2006 ja alkuvuodesta 2007 Soini kritisoi televisiokanavien kolmen suurimman puolueen puheenjohtajiin

keskittyviä vaalitenttejä ja ilmoitti olevansa valmis väittelyyn ”vanhojen valtakartellipuolueiden” kanssa. (Anttila 2007, 118–119). Yleisestikin aineistosta voidaan todeta, että kulloisetkin parlamentaariset voimasuhteet heijastuvat siinä kuinka paljon kukin puolue pääsee ”ääneen” vaalikeskusteluissa tai mihin keskusteluihin pääsee yleensä osallistumaan. Puheenvuorojen tasapuolinen jakaminen on juontajille haasteellista: toisaalta pitäisi ottaa huomioon suurempien puolueiden suuri kannatus, toisaalta taas jakaa puheenvuoroja myös pienemmille puolueille oikeudenmukaisuuden nimissä. (Saarikko 2007, 59.) Vuonna 2007 ns. suuria vaalikeskusteluita, joihin kaikki eduskuntapuolueiden puheenjohtajat pääsevät osallistumaan, oli kolme ja kolmen suurimman puolueen välisiä ns. pääministeritenttejä oli viisi (Pernaa 2007, 24).

Yhtenä teemana on ulko- ja turvallisuuspolitiikka, joka muodostuu lähes kokonaan EU- ja Nato-teemoista. Toisena teemana on hyvinvointipolitiikka, joka sisältää mm. sosiaali- ja terveystemat. Nämä ovat Perussuomalaisille tärkeimpiä poliittisia teemoja maahanmuuton ohella.

Perussuomalaisiin keskittyvän tutkimuksen kannalta olisi ollut mielekästä ottaa mukaan kehitysapuun, pakolaispolitiikkaan tai maahanmuuttoon liittyvät teemat, mutta niitä on käsitelty yllättävän vähän television vaaliohjelmissa vuosina 2003–2011 muissa kuin vain Perussuomalaisia käsitelleissä ohjelmissa (vaalitentissä PS-vaaliohjelmat). Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa maahanmuuton luultiin nousevan keskeiseksi vaaliteemaksi yhdessä eriarvoistumisen kanssa, mutta toisin kävi: EU ja taloudellisissa vaikeuksissa olevien Euroopan maiden tukeminen vei suuren osan vaalikeskusteluiden ajasta. Myös vertailulähtökohta toisiin puolueisiin eri vaalikausina sulkee nämä teemat pois.

Yleisestikin primääriaineistosta on sanottava, että vertailulähtökohta vaikeuttaa tutkittavien politiikka-alueiden valintaa, koska teemat luonnollisesti vaihtelevat vaalikausittain. Toistuvien teemojen painotus saattaa olla erilainen eri vuosina, mikä vaikuttaa argumenttien määrään. Jotkin teemat eivät enää ole ajankohtaisia seuraavissa vaaleissa ja toisia tulee tilalle. Rajoittava tekijä on myös tutkimuksen keskiössä oleville PS:lle tärkeät politiikka-alueet ja niiden esiintyminen eri vaalivuosi- en vaaliohjelmissa. Vaaliohjelmien formaatti on saattanut muuttua tai juontajat kysyvät puoluejohtajilta saman kysymyksen samasta teemasta, mutta joidenkin kohdalla tarkentavat kysymystä erikseen. Joissakin vaaliohjelmissa on kyllä-tai ei-kysymyksiä, ja toisissa jopa tanssitaan (Anttila 2007, 114). Revolveri-tyylisissä vaaliohjelmissa toimittajat puolestaan ”tykittävät” provosoivia kysymyksiä liukuhihnalta ja poliitikot puolustautuvat ”niskat kyyryssä”. Tällaiset vaaliohjelmat eivät ole hedelmällisiä poliittisen argumentaation tutkimuksen kannalta. Myös puoluejohtajat ovat saattaneet vaihtua vaalikausien välillä, mikä myös vaikuttaa argumentaatioon. Nämä näkökohdat on hyvä ottaa huomioon, kun ajatellaan kuinka absoluuttista vertailua eri vaalikausien argumentaatiosta voi

yleensäkin tehdä. Toisaalta laajojenkin teemojen vertailu on parempi lähestymistapa kuin tutkia vain hajanaisia täysin eri aihepiireihin kuuluvia argumentteja.

Molempien teemojen käsittelyosuuksien jälkeen yhteenvetoluvuissa tarkastellaan millaisia vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin saatiin. Loppupäätelmissä tarkastellaan miten analyysi reflektoituu aiempaa tutkimusta eli teoriaosuutta vasten tarkasteltuna. Tarkastelun pääpaino on muuttuneiden ideologioiden vaikutuksessa puolueiden argumentaatioon ja puolueiden sijoittamisessa vasemmisto–oikeistoakselille. Teoriaosuuden Perussuomalaisten ja valtapuolueiden eroja käsittelevä osuus on yhteenvetolukujen yhteydessä.

2. PUOLUEIDEN MUUTTUNUT MAAILMA

2.1. Ideologioiden muutos

Olavi Borg määrittelee poliittista ideologiaa mm. Marxin kautta todeten ideologian tarkoittavan tiettyihin arvolähtökohtiin perustuvaa kokonaista poliittisten aatteiden järjestelmää. Valtio-opissa, jossa ideologiatutkimusta on kenties eniten harjoitettu, ideologialla on yksioikoisesti tarkoitettu joukkoa mielipiteitä, uskomuksia ja arvoja, jotka muodostavat rakenteellisen kokonaisuuden. Tähän kokonaisuuteen poliittinen ryhmä perustaa toimintansa. (Borg 1965, 2–3.) Talcott Parsons puolestaan määrittelee ideologian tarkoittavan jotain yhteiskunnallista kollektiivia, jonka jäsenillä on yhteinen uskomusjärjestelmä, ja joka pyrkii turvaamaan kollektiivin arvoyhtenäisyyden. Borgin määrittelyn kohdalla on syytä muistaa, ettei kyse ole yleisesti ideologiasta, vaan nimenomaan puolueideologiasta puolueohjelmissa julkilausuttujen arvojen, intressien ja normien muodossa. Puolueohjelmien julkilausumilla puolueet pyrkivät saamaan kannattajia ja hyväksyntää arvoilleen, intresseilleen ja normeilleen. (Borg 1965,3, 6.)

Reunanen ja Suhonen tiivistävät Borgin (1964) puolueideologioita tutkivan väitöskirjan ideologiamäärittelyn tarkoittavan joukkoa mielipiteitä, uskomuksia ja arvoja. Nämä sitten muodostavat rakenteellisen kokonaisuuden, jossa mielipiteet, uskomukset ja arvot tukevat toisiaan tai eivät ainakaan ole ristiriidassa keskenään. Ideologian subjektina voivat olla yksilöt tai yhtä hyvin yhteiskunnalliset ryhmät, luokat tai jopa kokonaiset yhteiskunnat tai aikakaudet. Borgin määrittelyn takana on sosiologi Rudolf Heberlen ajatus, jonka mukaan ideologia tarkoittaa esimerkiksi puolueelle luonteenomaista ihanteiden, teorioiden ja arvojen sekä strategisten ja taktisten toimintaperiaatteiden muodostamaa kokonaisuutta. Ideologioiden muotoutumiseen vaikuttavat intressit. Voidaan siis ajatella ideologian tarkoittavan jonkin yhteiskunnallisen toimijan tavoitteita ja keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Ideologiat ikään kuin rakentuvat edistettävistä intresseistä, arvoista ja todellisuutta koskevista uskomuksista. Borg erottelee käsitteinä poliittisen ideologian ja puolueideologian. Ensimmäinen käsite viittaa sellaisiin arvokokonaisuuksiin kuin konservatismi, vasemmistolaisuus tai liberalismi/uusliberalismi. Jokin poliittinen ideologia voi olla useamman puolueideologian lähtökohtana, tai yksittäinen puolueideologia voi sisältää elementtejä eri poliittisista ideologioista. (Reunanen & Suhonen 2009, 326.)

Ideologian voi tulkita olevan myös yhtenäinen ajatusrakennelma, joka pitää sisällään mm. arvoja (Paastela & Paloheimo (2006a, 1). Ideologia voi myös aatejärjestelmän lisäksi tarkoittaa arvojärjestelmää, esimerkiksi porvarillista arvojärjestelmää (Nurmi ym. 2004, 170).

Rauli Mickelsson (2007) tutkii teoksessaan *Suomen puolueet. Historia, muutos ja nykypäivä Suomen puolueita ja niiden puolueohjelmia*. Hän toteaa ideologian, eli puolueiden luoman ja ylläpitä-

män merkityksenannon joutuvan muuttumaan ja vastaamaan ajan virtauksia. Puolueet joutuvat ottamaan huomioon ajalle tyypilliset tavat identifioitua. Puolueet ovat syntyneet konfliktien ja ristiriitautuvuuksien seurauksina, ja keskiössä ovat olleet intressikonfliktit eivätkä esimerkiksi erilaiset arvomaailmat. 1950-luvun intressejä korostaneen ajan jälkeen tultiin ideologioiden 1960- ja 1970-luvuille. Aatteet korostuivat, kuitenkin sisältäen intressit. Vielä 1980-luvulla kukoistaneen aatteellisen identiteetin ja paatoksellisen ideologian kautta siirryttiin kohti vuosituhatlupua ja esimerkiksi SDP määritteli ideologiaansa sosiaalidemokraattisten arvojen kautta vuoden 1999 periaateohjelmassaan. Arvot ajoivat tavoitteiden edelle puolueohjelmissa. Oli siirrytty ”intressi-ideologiasta” arvoideologiaan, joka ei erottele väestöryhmiä esimerkiksi sosioekonomisen aseman perusteella vaan pyrkii vetoamaan kaikkiin ihmisiin, joilla on samankaltaiset arvot. Arvopuhe sopiikin paremmin nykyajan yksilökeskeiseen aikaan kuin yhteisöllisyyteen vetoava intressipuhe. (Mickelsson 2007, 18–19, 50, 220, 299–301, 330.) Tähän johtopäätökseen on tullut myös Heikki Paloheimo (Paloheimo 2008, 32, 37, 55–56).

1960-luvulla alkoi poliittisessa ohjelmatyössä yleisösuhteen muutos: alettiin vedota mahdollisimman moneen väestöryhmään. Puolueet muuttuivat yleispuolueiksi ja keskittyivät vetoamaan mahdollisimman moneen sosiaaliseen ryhmään samanaikaisesti eli keskittyivät koko äänestäjäkuntaa kiinnostaviin yleisen tason asioihin. Perelmanin retoriikan termeillä sanottuna ne alkoivat vedota universaaliyleisöön eli mahdollisimman laajoihin joukkoihin. Argumentaatiossa turvaudutaan yleistyksiin, jotka miellyttävät mahdollisimman monia ja joista mahdollisimman moni löytää itselleen sopivan viestin. (Lappalainen 2006, 269.)

Ideologiat muodostuvat siis joukosta arvoja, intressejä, uskomuksia ja normeja, joille puolueet pyrkivät saamaan hyväksyntää ja kannatusta. Tätä kautta pyritään saamaan kannattajia. Yksittäisen puolueen ideologia voi saada vaikutteita useista eri ideologioista, tai yksi ideologia voi olla useamman puolueideologian lähde. Keskeisintä on huomata ideologioiden muutos, joka alkoi 1960-luvulla ja syveni kohti viime vuosituhatlupua: oli siirrytty intressi-ideologiasta arvoideologiaan, jolla pyritään vetoamaan kaikkiin niihin ihmisiin, jotka hyväksyvät puolueen arvot. Esimerkiksi sosio-ekonomisella asemalla ei ole enää merkitystä, vaan kannatusta saadakseen puolueet vetoavat kaikkiin mahdollisiin väestöryhmiin. Tämä heijastuu myös puolueiden argumentaatioon, joka pyritään pitämään yleisellä tasolla mahdollisimman laajan kannatuspohjan saavuttamiseksi. Perelmanilaisittain voidaan puhua universaaliyleisön hyväksynnän saavuttamisesta.

2.2. Aateperinteet

Liberalistisessa suuntauksessa klassinen liberalismi korostaa voimakkaasti yksilön vapauden tärkeyttä ja pyrkii rajoittamaan valtion tehtäväkentän mahdollisimman pieneksi. Sosiaaliliberalismi puo-

lestaan suhtautuu myönteisesti valtion rooliin hyvinvoinnin jakajana. Konservatiivinen aateperinne puolestaan uskoo vahvaan yhteiskunnalliseen johtajuuteen, jopa autokratiaan. (Paastela & Paloheimo 2006a, 2.) Kuten monet käsitteet politiikassa, myös konservatismi on vaikea määrittellä. Sen määrittely on aika- ja/tai paikka riippuvainen (Mudde 2007, 27).

Konservatiivit hyväksyvät nykyisin edustuksellisen demokratian periaatteet, mutta edelleen korostavat lujaa hallitusvaltaa ja asiantuntijuutta kansanvallan ja massayhteiskunnan vastapainona. Konservatiiveja ovat kauhistuttaneet liberaalien vapaamieliset perhe-, avioliitto-, seksuaalisuus- ja uskontokäsitykset. 1900-luvun loppupuolella konservatiivinen valtiokäsitys ja liberaali markkinatalous ovat löytäneet toisensa Thatcherin 1970-luvun lopulta alkaen ja jatkuen Reaganin ja Bush vanhemman kautta Bush nuoremman arvokonservatismiin yhdistettynä markkinaliberalismiin. Poliittisena aatteena ja ohjelmallisena elementtinä konservatismi liitetään erityisesti Kokoomukseen, mutta myös Perussuomalaisen ohjelmissa on konservatiivisia painotuksia. Myös esimerkiksi Ruotsalaisen Kansanpuolueen ja Keskustan oikeistosiivessä perinteisillä, konservatiivisilla arvoilla ja asenteilla on ollut kannattajansa. Mm. isänmaallisuus, kansallisen tradition ja erityislaadun korostaminen, perinteisen perhemuodon, avioliiton, kristillisten arvojen ja korostunut lain ja esivallan kunnioitus ovat olleet esillä ohjelmissa. RKP:ssa etenkin konservatiivit ovat tosin jäämässä vähemmistöön, ja puoluetta kuvaavat ennemminkin liberalismi ja vapaamielisyys. (Lahtinen 2006, 60, 62, 72.) Toisaalta perinteinen konservatismi hyväksyy myös lähelle liberalismia viittaavia yksilökeskeisiä piirteitä. Esimerkiksi kristillisdemokratia katsotaan kuuluvaksi konservatiivisiin aatesuuntauksiin. (Paastela & Paloheimo 2006a, 2.)

Sosialistinen ideologia on puolestaan jakautunut kahteen pääsuuntaukseen eli kommunismiin ja sosiaalidemokratiaan. Niiden sisältä puolestaan löytyy useita erilaisia aatesuunnan variaatioita. Ideologioiden väliset rajat eivät ole nykyisin jyrkkiä tai sen puoleen selviäkään, vaan on olemassa monia arvoja ja uskomuksia, jotka yhdistävät monia eri aatteellisia suuntauksia. Eurooppalainen konservatismi ja liberalismi uskovat molemmat markkinatalouteen. Valtion aktiivinen toiminta hyvinvointipalvelujen järjestäjänä yhdistää eurooppalaista sosiaalidemokratiaa ja sosiaaliliberalismia. Jotkin kommunistiset ja konservatiiviset ideologiset suuntauksukset uskovat molemmat vahvaan johtajuuteen. (Paastela & Paloheimo 2006a, 2.)

Aateperinteiden määrittely on aika-, paikka- ja asia/käyttötarkoitussidonnaista. Konservatismi ja liberalismi ovat aikojen saatossa löytäneet toisensa markkinatalouden muodossa. Suomalaisten puolueiden sisältä voi löytyä merkkejä sekä konservatiivisista että liberaaleista aateperinteistä, jotka ovat aikojen saatossa muuttuneet ja joiltakin osin löytäneet toisensa. Tämä koskee myös Perussuomalaisia, jotka toisaalta kannattavat esimerkiksi konservatismiin liitettäviä asioita, kuten lakia ja

järjestystä, mutta toisaalta taas liberalismiin liitettävää yksilöllisyyttä. (ks mm. PS:ten lähiajan tavoiteohjelma 2003.)

2.3. Vasemmisto–oikeistojaon vaikeus puoluekartalla

Vasemmiston ja oikeiston jako juontuu Ranskan suuren vallankumouksen aikoihin. Vallankumouksen aikaan kansalliskokouksen puhemiehestä vasemmalla sijainneet ryhmät vaativat poliittisiin oloihin suuria muutoksia, keskellä istuneet ryhmät kannattivat maltillisia uudistuksia ja oikealla istuneet ryhmät kannattivat olojen säilyttämistä ennallaan. Ranskan vallankumouksen aikaan liberaalit tunnettiin vasemmistona ja konservatiivit oikeistona. 1800-luvulta alkaen sosiaalisia aatteita kannattavat puolueet ovat tunnettuja eurooppalaisessa politiikassa vasemmistona, ja liberaalin aatesuunnan edustajat keskustana tai keskusta-oikeistona. Konservatiivisen aatesuunnan edustajat ovat kuuluneet oikeistoon. Niin vasemmistossa, keskustassa kuin oikeistossakin on aatteellisesti toisistaan poikkeavia puoluetyppejä, ja esimerkiksi alueellisia tai etnisiä puolueita on vaikea sijoittaa vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudelle. (Paloheimo & Raunio 2008b, 15.)

Vasemmisto–oikeisto-käsitteen ongelmallisuus ja epämääräisyys eivät ole uutta. Jo noin 50 vuotta käsitteen keksimisen jälkeen vuonna 1842 politiikan sanakirja totesi ”näiden muinaisten jakojen menettäneen paljon arvoaan”. Läpi 1800- ja 1900-lukujen turhautuneisuus käsitteeseen jatkui. Turhautuneisuus kumpusi yhteiskunnan kasvavasta monimutkaisuudesta ja yksinkertaisen käsitteen kyvyttömyydestä vastata kulloisenkin ajan todellisuuteen ja poliittisten konfliktien moniulotteisuuteen, jotka puolestaan kumpusivat perinteisten poliittisten ristiriitaisuuksien häviämisestä kommunismin hajotessa ja sosialismin ajautuessa kriisiin. Voimaa vasemmisto–oikeisto-jako ammensi yli vuosisadan ajan luokkajajosta, joka vallitsi omistajien ja työläisten välillä. Oikeisto edusti omistajien eli porvariston etuja ja vasemmisto työläisten ja proletariaatin. Vasemmisto edusti sosiaalista muutosta kohti suurempaa tasa-arvoa ja oikeisto perinteisen sosioekonomisen kapitalistisen järjestyksen ylläpitämistä. (Ignazi 2003, 4–5.)

Myös Olavi Borg (1965) kohtasi puolueideologioita tutkiessaan vasemmisto-oikeisto ulottuvuuden problemaattisuuteen. Vasemmisto–oikeisto-ulottuvuutta on Borgin mukaan käytetty liian yksiselitteisesti. Borg tuo esille myös muut kuin vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudet puolueista puhuttaessa. Puolueiden sijainti vasemmisto–oikeisto-akselilla riippuu suuresti kulloisestakin spesifistä asiayhteydestä. Puolueet voivat myös jakautua muullakin tavalla kuin vasemmisto–oikeisto-akselilla. Jyrkkä kahtiajako vasemmistoon ja oikeistoon tulee selvimmän ilmi tärkeissä poliittisissä kysymyksissä, kuten valtiojärjestyksessä ja suhtautumisessa parlamentaariseen demokratiaan. 1960-luvulla jyrkkää muutosta kannattivat syvällä vasemmalla olleet kommunistiset Skp ja Skdl, ja toisella puo-

lella yhteiskunnan kehittämistä vallitsevien olojen pohjalta kannattaneet muut puolueet. (Borg 1965, 31, 264–265.)

Kielellisiä, alueellisia tai etnisiä identiteettejä korostavat puolueet sekä kansallismieliset puolueet on Gallagherin, Laverin ja Mairin mukaan vaikea määrittellä perinteisesti tavanomaiselle oikeisto–vasemmisto-akselille. Esimerkiksi RKP:n he määrittelevätkin kuuluvan kielipuolueiden ryhmään. Myös Perussuomalaisten määrittelemisen edellä mainittuihin puoluetyyppihin on vaikeaa. PS:ten edeltäjä SMP olisi voitu määrittellä agraaripuolueeksi, koska se oli ”lohkeama” Keskustasta ja sen kannatuspohja perustui voimakkaasti maaseutuun. (Paastela & Paloheimo 2006a, 4.) Jo SMP:tä edeltäneen Suomen Pientalonpoikien Puolueen (SPP) puolueohjelma vuodelta 1959 sisälsi Olavi Borgin mukaan yhdistelmiä sosialistissävyyteisistä ja oikeistoporvarillisista näkemyksistä. SPP:n ohjelma pyrki vetoamaan niin maalaisliittolaisiin kuin kansandemokraatteihinkin, samoin pientalonpoikiin, vapaisiin työmiehiin ja todellisiin pienyrittäjiin. (Mickelsson 2007, 150.)

Aikojen muuttuessa vasemmiston, keskustan ja oikeiston käsitteet ovat eurooppalaisessa politiikassa saaneet uudenlaisen merkityksen. Puolueita on alettu ryhmitellä vasemmisto-keskusta-oikeisto akselilla ohjelmallisten identiteettien perusteella. Michael Gallagher, Michael Laver ja Peter Mair sijoittavat teoksessaan *Representative Government in Modern Europe* Suomen puolueista jo edesmenneen SKDL:n ja Vasemmistoliiton kommunististen puolueiden ryhmään. Ainakin Vasemmistoliiton ryhmittelyä voi perustellusti kritisoida, koska Vasemmistoliitto on irtisanoutunut aikaisemmasta sosialismin perinteestä ja suhtautuu kriittisesti sekä sosiaalidemokraatteihin että kommunisteihin. Vasemmistoliiton voikin ennemmin katsoa kuuluvan Gallagherin, Laverin ja Mairin luokittelussa uuteen vasemmistoon. (Paastela & Paloheimo 2006a, 3.)

Vihreiden puolueiden määrittely poliittiseen vasemmistoon ei myöskään ole ongelmatonta eurooppalaisessa kontekstissa. Saksan ja etenkin Ranskan vihreitä pidetään vasemmistolaisina ja moniin Euroopan vihreisiin liitetään muita vasemmistolaisuuteen kuuluvia määreitä, kuten ”vasemmistolibertariaaninen” tai ”kolmas vasemmisto”. Suomen Vihreä Liitto ei identifioitu vasemmistoon, vaan se katsoo, etteivät sen ohjelmat sijoitu perinteiselle vasemmisto–oikeisto-akselille. (Paastela & Paloheimo 2006a, 3–4; Paloheimo & Raunio 2008b, 15.) Vihreät ovatkin korostaneet, etteivät he ole helposti ylipäättään sijoitettavissa perinteiselle vasemmisto-oikeisto akselille. Toisaalta kyselytutkimukset ovat osoittaneet Vihreiden sijoittuvan ennemmin vasemmistoon kuin oikeistoon, ja viimeisimmät kannattajakyselytutkimukset osoittavat Vihreiden ja SDP:n kannattajakuntien saavat saman indeksiluvun mitattaessa sijoittumista vasemmisto-oikeisto akselille. (Borg 2007, 50–51.)

Oikeistopuolueiksi on alettu ajan mittaan määrittellä puolueita, joiden ohjelmallinen identiteetti perustuu konservatiiviseen ideologiaan. Keskustapuolueiksi määrittellään puolueet, joiden ohjelmalli-

nen tai aatteellinen identiteetti perustuu liberalismiin tai liberalismiin ja konservatismiin erilaisiin yhdistelmiin. Aina ei kuitenkaan ole selvää, kuuluuko puolue poliittiseen keskustaan vai oikeistoon. Gallagher, Laver ja Mair sijoittavat poliittiseen keskustaan ja oikeiston alueelle viisi erilaista puolueyyppiä: kristillisdemokraattiset puolueet, konservatiiviset puolueet, liberaalipuolueet, agraari- ja keskustapuolueet sekä äärioikeistopuolueet. Nykyisistä suomalaisista puolueista he sijoittavat Kristillisdemokraatit kristillisdemokraattisten puolueiden ryhmään, Kokoomus kuuluu konservatiivien ryhmään, ja Keskusta luokitellaan agraari- ja keskustapuolueiden ryhmään. (Paastela & Paloheimo 2006a, 3–4; Paloheimo & Raunio 2008b, 15)

Paloheimon ideologisen ulottuvuuden vasemmisto-oikeisto elementin voi katsoa koskevan tulonjakoa, sosiaalipalveluja ja valtion ja elinkeinoelämän suhteita koskevia asioita. Vasemmisto painottaa valtion roolia taloudessa, säätelyssä ja palvelujen tuottamisessa. Oikeisto puolestaan luottaa markkinoihin ja haluaa valtion olevan pienessä roolissa yhteiskunnassa. Aatehistorian näkökulmasta katsottuna oikeisto ja vasemmisto eivät pelkästään kuulu tähän ulottuvuuteen. Mm. uskonnollisuuden, isänmaallisuuden ja maanpuolustustahdon on katsottu kuuluvan oikeistolaiseen aatemaailmaan ja kansainvälisen solidaarisuuden, ateismin ja pasifismin vasemmistolaiseen aatemaailmaan. Joissakin yhteyksissä tai olosuhteissa maanpuolustushenkisyys tai uskonnollisuus voi liittyä kuitenkin myös vasemmistolaisuuteen. (Reunanen & Suhonen 2009, 328.)

Vasemmisto–oikeisto-erojen viimeaikainen jonkinasteinen heikkeneminen voi johtua useastakin syystä. Syynä voi olla luokkajaon hajaantuminen, luokkaristiriitojen lieventyminen tai toisenlaisten ristiriitojen vahvistuminen. Myös puolueiden ideologisten ja ohjelmallisten erojen kaventuminen vaikuttaa vasemmisto–oikeisto-erojen kaventumiseen. (Paloheimo & Sundberg 2005, 169–170, 201.) Reunanen ja Suhonen tulkitsevat Paloheimon käsityksiä Lijphartin ideologisista ulottuvuuksista (ristiriitaulottuvuudet) niin, että nykyisin vasemmistoa ja oikeistoa erottavat ennemminkin erilaiset käsitykset tasa-arvosta, hyvinvointipalveluiden tuottamisesta ja valtion roolista tässä yhteisössä. Esimerkiksi luokkarakenteisiin perustuvat eturistiriidat ovat jääneet taka-alalle. (Reunanen & Suhonen 2009, 327.)

Vasemmistoon kuuluvat puolueet suhtautuvat oikeistoa myönteisemmin julkisen sektorin aktiiviseen rooliin yhteiskunnassa taloudellisen toiminnan regulaattorina, tulojen uudelleenjakajana tai julkisten palvelujen tuottajanakin. Oikeistoon kuuluvat puolueet taas luottavat vapaasti toimivaan markkinatalouteen ja korostavat yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnassa. Vasemmisto–oikeistoristiriita on ollut yksi näkyvimmistä politiikan ristiriitaulottuvuuksista. Vaikka vasemmiston ja oikeiston aatteelliset erot olisivatkin pienentyneet viime vuosina, niin useimmat Suomen ja muiden

demokraattisten valtioiden puolueet voidaan sijoittaa ohjelmallisten tavoitteidensa perusteella joko vasemmistoon, keskustaan tai oikeistoon. (Paloheimo & Raunio 2008b, 12.)

Puolueiden käsitykset demokratiasta, talousjärjestelmästä ja hyvinvointivaltiosta ovat lähentyneet toisiaan, ja kaikki puolueet hyväksyvät vaaleihin ja monipuoluejärjestelmään perustuvan edustuksellisen demokratian. Kommunistitkin ovat luopuneet vallankumouksesta keinona yhteiskunnallisten valtarakenteiden muuttamiseen. Puolueet kuitenkin eroavat toisistaan monella tavalla. Eroja on mm. puolueiden edustamissa arvoissa, yhteiskunnan toimintaperiaatteita koskevissa käsityksissä ja poliittisissa tavoitteissa. Vasemmistopuolueet, Vihreät ja Perussuomalaiset korostavat esimerkiksi tasa-arvoa vapautta enemmän ja Kristillisdemokraatit, Ruotsalainen Kansanpuolue ja Kokoomus puolestaan vapautta enemmän kuin tasa-arvoa vuonna 2007 voimassa olleiden poliittisten ohjelmien ja saman vuoden eduskuntavaalien jälkeen tehtyjen haastatteluiden perusteella. (Paloheimo 2008, 28, 30.)

Toisistaan poikkeavat arvot, uskomukset ja identiteetit muodostavat ristiriitaulottuvuuksia, jotka erottavat puolueita toisistaan. Arend Lijphartin kuvaamat ristiriitaulottuvuudet kuvaavat myös Suomen puoluejärjestelmää. Lijphart kuvailee seitsemän ristiriitaulottuvuutta: 1. vasemmisto vastaan oikeisto 2. kasvukeskukset vastaan syrjäseudut 3. kansallinen vastaan kansainvälinen suuntautuminen 4. suomenkieliset vastaan ruotsinkieliset 5. yhtenäiskulttuuri vastaan moniarvoisuus 6. ekologiset arvot vastaan kasvu ja kulutus 7. eliitti vastaan kansa. Vasemmiston ja oikeiston välinen jako on kaikesta huolimatta edelleen tärkein puolueita erottava piirre. Ei ole olemassa yksiselitteistä käsitystä siitä, miten suomalaiset puolueet sijoittuvat vasemmisto–oikeisto-ullottuvuudella. Asiaa voi tarkastella mm. puolueiden kannattajien käsityksillä politiikkaa koskevista kysymyksistä. Eduskunnan istumajärjestys heijastelee eduskunnan omaa käsitystä vasemmisto–oikeisto-jaosta. Vasemmistopuolueiden edustajat ovat aina istuneet puhemiehestä katsottuna vasemmalla, keskustaan kuuluvat keskellä ja oikeistoon kuuluvat oikealla. Nykyiset eduskuntapuolueet istuvat seuraavassa järjestyksessä: VAS-SDP-VIHR-PS-KESK-KD-KOK-RKP. RKP:n paikka äärioikealla perustuu tulkkaus-tekniisiin perusteisiin. Vuoden 2007 vaalitutkimuksessa puolueiden kannattajat sijoittivat puolueet samaan järjestykseen kuin ne eduskunnassa istuvat. (Paloheimo 2008, 37–39; Reunanen & Suhonen 2009, 327.)

Vuoden 2007 eduskuntavaalien kyselytutkimus osoittaa monin tavoin esimerkiksi Vihreiden olevan ennemminkin vasemmistopuolue kuin keskusta-oikeistolainen puolue. Vasemmistoon Vihreitä yhdistää voimakas tasa-arvon tahto ja halu säädellä markkinoiden toimintaa. Toisaalta Vihreän Liiton kannattajat ja ohjelmat ovat huomattavasti vasemmistoa yksilökeskeisempiä. Osmo Soininvaara käyttääkin termiä ”porvarillinen vasemmisto” aatesuuntauksesta, joka samanaikaisesti kannattaa

liberalismiin kuuluvia yksilökeskeisiä arvoja ja tasa-arvoon perustuvaa oikeudenmukaisuutta. Vanhojen puolueiden ydinkannattajakunnilla on edelleen yhteys elinkeino- ja ammattirakenteeseen. Tämä väestöryhmittäinen identiteetti näkyy puolueiden kannattajakunnissa ja ohjelmissa Kokoomuksen ohjelmaa lukuun ottamatta. PS identifioituvat joihinkin taloudellisiin ryhmiin. Kristillisdemokraattien ja Vihreiden identiteetti puolestaan perustuu tiettyjen arvojen pohjalle. Puolueiden väliset ideologiset erot ovat kaventuneet toisen maailmansodan jälkeen läntisissä demokratioissa. (Paloheimo 2008, 55) Mielenkiintoista on Vihreiden ja PS:ten sijoittuminen oikeisto–vasemmisto-akselilla samaan lievästi vasemmalla olevaan kohtaan vuoden 2007 eduskuntavaaleja koskevan kannattajakyselyn perusteella (Paloheimo 2008, 37–39; Reunanen & Suhonen 2009, 327).

Kapitalismin ja sosialismin välinen ero ei näy enää niin selvästi Suomessa. Vasemmistopuolueetkin hyväksyvät tuotantovälineiden yksityisomistukseen perustuvan markkinatalouden, ja kaikki suomalaiset puolueet kannattavat vaaleihin perustuvaa edustuksellista demokratiaa. Hyvinvointivaltiota koskevat mielipiteet ovat myös lähentyneet ja oikeistokin hyväksyy nykyisen sen, että julkisella sektorilla on suuri rooli hyvinvointipalveluiden tuottamisessa. Julkisen sektorin kasvattamista koskevat erimielisyydet ovatkin nykyisin hallituksen ja opposition välisiä. Myös puolueiden identiteetit ovat muuttuneet. Nykyisin ne eivät niinkään pyri identifioitumaan taloudellisiin ryhmiin vaan tiettyihin arvoihin. Puolueet pyrkivät saamaan kannattajikseen mitä tahansa väestöryhmiä, jotka kannattavat puolueen tärkeinä pitämiä arvoja. Puolueiden voidaan tulkita retorisesti muuttuneen luokkapuolueista aatepuolueiksi samalla kun ne ovat muuttuneet joukkopuolueista vaalipuolueiksi. (Paloheimo 2008, 56.)

Ideologiset erot eivät ole kuitenkaan kokonaan hävinneet. Vasemmisto–oikeisto-ero tai paremminkin ristiriita, on edelleen olemassa, vaikka se ei Suomessa ole yhtä voimakas kuin useissa muissa Länsi-Euroopan maissa. (Paloheimo 2008, 56; Borg 2007, 33.)

Yhä suurempi osa kansalaisista sijoittaa itsensä vasemmisto–oikeisto-jaon keskialueelle. Kun suurempi osa äänestäjistä sijoittaa itsensä vasemmisto-oikeisto jaon keskelle, niin heidän puoluekantaansa on vaikeampi ennustaa kuin ennen. Vasemmisto–oikeisto-ulottuvuuden muodostaman aatteellisen identiteetin heikkenemisestä huolimatta se on edelleen paras yksittäinen puoluevalinnan selittäjä. Vuoden 2003 eduskuntavaaleissa yli puolet äänestäneistä äänesti edelleen tämän ulottuvuuden perusteella. (Paloheimo & Sundberg 2005, 191, 201.) Lisäksi puolueita erottavat esimerkiksi kasvukeskusten ja haja-asutusalueiden väliset mielipide-erot, perinteisiä moraaliarvoja koskevat erot sekä eliitin ja kansan väliset erot. (Paloheimo 2008, 56; Paloheimo & Sundberg 2005, 169–170.) Myöskään liberalismi ideologiana ei ole menettänyt merkitystään, vaikka sitä edustavien puolueiden kannatus olisikin vähentynyt. Kannatuksen vähentyminen johtuu siitä, että puolueet niin

liberaalien vasemmalla kuin oikealla puolellakin ovat omaksuneet liberaalisen ideologian arvoja ja periaatteita. (Paloheimo 2008, 56.)

Puolueita on nykyisin vaikeampi sijoittaa yksiselitteisesti vasemmisto–oikeisto-akselille. Luokkajaon häviäminen, toisenlaisten ristiriitojen voimistuminen ja ideologisten erojen kaventuminen ovat osaltaan häivyttäneet vasemmisto–oikeisto-jakoa ja vaikeuttaneet puolueiden sijoittamista vasemmisto–oikeisto-akselille. Puolueiden käsitykset demokratiasta, talousjärjestelmästä ja hyvinvointivaltiosta ovat myös lähentyneet toisiaan. Vasemmiston ja oikeiston aatteellisten erojen pienentymisestä huolimatta niin Suomen kuin muidenkin demokraattisten maiden puolueet voidaan sijoittaa vasemmisto–oikeisto-akselille, ja se on edelleen tärkein puolueita erottava piirre. Apuna määrittelyssä voidaan käyttää esimerkiksi ohjelmallisia tavoitteita tai kannattajakyselyitä. Vasemmisto–oikeisto-jako puolueiden kesken on Suomessakin edelleen olemassa, vaikka erot ovatkin hälventyneet.

2.4. Syitä laskeneen äänestysaktiivisuuden ja äänestyspäätösten takana

Edustuksellisessa demokratiassa vaaleja pidetään kanavana, jonka kautta kansalaisten mielipiteet välittyvät poliittisille päätöksentekijöille. Hyvin toimivassa demokratiassa kansalaisten ja vaaleilla valittujen poliitikkojen näkemykset ja mielipiteet eivät poikkea toisistaan kovin jyrkästi. Kilpailuun perustuvat vaalit ovat mekanismi, jonka tehtävä on lähentää äänestäjien ja poliitikkojen mielipiteitä toisiinsa. Niin Suomessa kuin muuallakin Länsi-Euroopassa eduskuntavaalien äänestysaktiivisuus on laskenut 1960-luvulta lähtien. Suomessa äänestysaktiivisuus on laskenut 1960-luvun huipusta (85% 1962) noin 70%:n tasolle. (Paloheimo 2005a, 19; Grönlund ym. 2005, 121.) Vuoden 2007 eduskuntavaalien äänestysprosentti laski 65 prosenttiin, joka on huonoin sotien jälkeisissä eduskuntavaaleissa (Borg & Paloheimo 2009, 18).

Suomalaisten kansalaispätevyys ei ole heikentynyt laskevien äänestysprosenttien tavoin (Grönlund ym. 2005, 127). Sen sijaan luottamus poliittiseen järjestelmän toimivuuteen on laskenut ja kritiikki kasvanut. 1980-luvun alussa kaksi kolmasosaa suomalaisista luotti eduskuntaan hyvin tai melko paljon. Vuonna 2000 vastaava luku oli 40 prosenttia. Länsimaisissa demokratioissa, Suomi mukaan lukien, onkin virinnyt huolestunutta keskustelua demokratian tulevaisuudesta. (Paloheimo 2005a, 20.) Dahl puhuukin demokratian pahanolon tunteesta ja tämän ongelman kestävyyydestä ja laajuudesta, joita mielipidetutkimukset ja äänestysaktiivisuus tukevat (Meny & Surel 2002, 1).

Kansalaisten luottamus erityisesti demokratian instituutioiden (parlamentit ja vaalit) toimivuuteen ja toisaalta myös päätöksentekijöihin (puolueet ja yksittäiset poliitikot) näyttää heikentyneen. Syynä tähän on pidetty mm. kansalaisten ja poliitikkojen välistä luottamuspulaa ja vaihtoehtoliikkeiden

heikkoutta. Myös kiihtynyttä globalisaatiokehitystä on pidetty luottamuksen heikkenemisen syynä. Poliittinen ja taloudellinen integraatio on rajoittanut kansallisen tason poliittisten päättäjien toimintamahdollisuuksia. Nämä rajoitteet ovat heikentäneet poliittisen järjestelmän kykyä vastata kansalaisten vaateisiin ja odotuksiin. Tämä puolestaan on kasvattanut kansalaisten kriittisyyttä politiikan toimijoita kohtaan. Kansalaiset voivat sitoutua ja kannattaa demokratian peruseriaatteita ja perusarvoja eli kannattaa demokratiaa yleisesti ottaen hyvänä asiana. Toisin sanoen kansalaiset kannattavat kansanvallan periaatteita, mutta eivät välttämättä hyväksy, sitä miten poliittinen järjestelmä, poliittiset instituutiot tai yksittäiset toimijat (esimerkiksi puolueet, hallitus ja poliitikot) toimivat käytännössä arkipäivän elämässä. 2000-luvun tutkimusten perusteella yli 90 prosenttia suomalaisista pitää demokratiaa parhaimpana hallitusmuotona. Tulos korreloi muihin Länsi-Euroopan maihin. EVA:n kyselyiden mukaan tyytymättömyys nimenomaan demokratiaa kohtaan on itse asiassa vähentynyt 2000-luvun edetessä. Erityisen huonosti European Social Surveyn vuonna 2002 teettämässä kyselyssä suomalaisten kohdalla menestyivät Euroopan parlamentti ja poliitikot kysyttäessä luottamuksesta yhteiskunnallisiin instituutioihin. Äänestämättä jättäneiden keskuudessa epäluottamus poliitikkoihin oli erityisen suurta. (Mattila & Sänkiaho 2005, 74–80.)

Luottamuspula keskeisiin politiikan toimijoihin, eli puolueisiin ja poliitikkoihin, on vauhdittanut keskusteluita edustuksellista demokratiaa täydentävistä toimista. Tällaisia voisivat olla kansanäänestykset tai kansalaisaloitteet. Nämä toimet voisivat kannustaa kansalaisia entistä enemmän osallistumaan politiikkaan. (Bengtsson & Mattila 2009, 303.)

Äänestysaktiivisuus voi myös riippua velvollisuudentunnosta. Luottamus puoluejärjestelmään tai demokratian toimivuuteen ei ole merkittävä tekijä äänestysaktiivisuuden kannalta. Kansalaiset äänestävät aktiivisesti, jos he kokevat äänestämisen kansalaisvelvollisuudekseen. Ellei tätä velvollisuudentuntoa ole, niin luottamustekijät vaikuttavat kansalaisten äänestämiseen. Nykyisin kansalaiset eivät pidä äänestämistä yhtä lailla kansalaisvelvollisuutena kuin ennen. Tämä kehitys on monien tekijöiden summa, ja siihen ovat vaikuttaneet mm. ohuimmat, monimutkaisemmat ja toisiinsa loittuvat kollektiiviset identiteetit, puolueiden vähäisiksi koetut erot (Grönlund ym. 2005, 135–136,145) Vanhemmat ikäpolvet pitävät äänestämistä enemmän velvollisuutena kuin nuoret (Grönlund 2009, 199).

Vuosina 1981–2003 tehtyjen kyselytutkimusten mukaan kansalaiset ovat kokeneet koko tarkastelujakson ajan, että puolueet ovat kaukana tavallisten ihmisten ongelmista. Kriittinen suhtautuminen puolueita kohtaan lisääntyi 1990-luvulla, mutta väheni 2000-luvulla. Esimerkiksi hallituspohjalla voi olla merkitystä siihen, miten kansalaiset kokevat puolueiden kykenevän kanavoimaan kansalaisten mielipiteitä. Tämä näkemys vahvistui 1990-luvun jälkimainingeissa. Samalla kuin luottamus

puolueisiin on hiukan parantunut, niin luottamus kansalaisliikkeiden paremmuuteen kansalaisten mielipiteiden välittäjinä on heikentynyt. Merkille pantavaa on, että koulutustaustaa tutkittaessa yliopistokoulutuksen saaneet luottavat puoluejärjestelmään kaikkein vähiten. Jossakin määrin ristiriitaista on luottamus politiikan instituutioihin. Demokratian koetaan toimivan hyvin, mutta puolueisiin ei luoteta, vaan niiden koetaan etäännyneen tavallisista ihmisistä. Toisaalta enemmistö kokee, että ainakin yksi puolue ajaa juuri heidän etuaan. (Mattila & Sänkiaho 2005, 81, 86–87.)

Bengtsson ja Grönlund pohtivat äänestyspäättöstä ehdokkaan ja puolueen välillä. He tulevat siihen lopputulokseen, että äänestäjillä saattaa olla jopa tiedostamattomia, mutta perustavanlaatuisia arvoja, jotka rajoittavat sitä, mitä puoluetta he kokevat voivansa äänestää. Näin siis niiden äänestäjien kohdalla, jotka ilmoittavat äänestävänsä ehdokasta ennemmin kuin puoluetta. Vuoden 2003 eduskuntavaalitutkimuksessa vain kuusi prosenttia kyselyyn vastaajista oli elämänsä aikana äänestänyt useampaa kuin kolmea puoluetta. (Bengtsson & Grönlund 2005, 231.) Äänestyskäyttäytymisen paras ennustaja onkin se, miten äänestäjät paikallistavat itsensä vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudella. Vasemmisto–oikeisto-jako on edelleenkin olemassa suurimmassa osassa Euroopan parlamentteja. (Ignazi 2003, 9–10, 18.)

Äänestyspäättösten pitkäkestoisten tekijöiden, kuten yhteiskunnallisten luokkien, vaikutus on pienentynyt ajan saatossa. Vastaavasti ajankohtaisten asiakysymysten vaikutus on noussut. Tähän tulokseen on tullut mm. Mark Franklin jo 1980-luvun alkupuolella. Puolueilla on vankka peruskannattajien joukko, jolta se saa ääniä vaaleista toisiin. Tämän lisäksi puolueet saavat ääniä liikkuvilta äänestäjiltä, jotka perustavat äänestyspäättöksensä ajankohtaisiin poliittisiin teemoihin. Vaalikampanjan näkyvät vaaliteemat vaikuttavat äänestäjien puoluevalintoihin äänestyspäättöksiä tehtäessä. Puolueilla on ohjelmalliseen profiiliin perustuva identiteetti, joka mahdollisesti tuo ääniä liikkuvilta äänestäjiltä peruskannatuksen lisäksi. Puolueilla on tapana ikään kuin omistaa joitain asiakysymyksiä. Tällaisia teemoja voivat olla esimerkiksi kansallista yhtenäisyyttä koskevat teemat, lain ja järjestyksen ylläpitäminen tai moraaliset arvot. Nämä mielletään oikeistopuolueita suosiviksi teemoiksi, kun taas vasemmistopuolueita suosivat tasa-arvoon tai julkisiin palveluihin liittyvät teemat. (Paloheimo 2005b, 202–203, 227–228.)

Niin Suomessa kuin muuallakin Länsi-Euroopassa eduskuntavaalien äänestysaktiivisuus on ollut laskussa viime vuosikymmenet. Kenties suurimpana syynä tähän voidaan pitää kansalaisten ja poliitikkojen välistä luottamuspulaa. Kansalaiset sinänsä kannattavat demokraattista järjestelmää parhaana poliittisena järjestelmänä, mutta eivät hyväksy sitä, miten poliitikot ja puolueet toimivat demokraattisen järjestelmän sisällä. Toisaalta äänestysaktiivisuus voi johtua myös velvollisuudentunnon äänestämistä kohtaan, ja luottamus puoluejärjestelmään tai poliitikoihin voi olla toissijainen

syy äänestämiseen tai äänestämättä jättämiseen. Vasemmisto–oikeisto-ulottuvuus on edelleenkin äänestyskäytännön paras ennustaja siitä huolimatta, että esimerkiksi luokkatekijät ovat yhteiskunnassa jääneet taka-alalle ja ajankohtaisten asiakysymysten vaikutus äänestyspäätöksiin on lisääntynyt.

2.5. Vaalien vaikutus valtasuhteisiin

Christopher Anderson on vertaillut eri maita ja havainnut, että selkeä ja ilmeinen vaihtoehto vaikuttaa siihen, kuinka herkästi äänestäjät ovat valmiita äänestämään oppositiota hallituksen sijaan. Jos on olemassa selvä pirstoutumaton oppositio, joka voi korvata hallituksen, niin kynnyks opposition äänestämisen madaltuu. Suomessa vaihtoehto istuvalle hallitukselle on tullut helpommin hahmotettavaksi, koska hallitusten muodostamisessa ei käytetä enää ns. vasemmisto–oikeisto-akselin suljettuja yhteenliittymiä. Suljettu koalitio tarkoittaa sitä, että oppositiossa olevat puolueet ovat hallituspuolueiden joko oikealla tai vasemmalla puolella tai molemmilla puolilla. (Paloheimo 2005b, 219.)

Suomen eduskuntavaalit ovat vain harvoin tuoneet suuria muutoksia puolueiden valtasuhteisiin. Neljä suurinta puoluetta, eli SDP, Keskusta, Kokoomus ja SKDL/Vasemmistoliitto ovat toisen maailmansodan jälkeen aina saaneet yhteensä yli 75 prosentin kannatuksen. Suomen puoluejärjestelmälle on ominaista, että äänten enemmistöön on tarvittu kolme puoluetta. Vain neljästi on puoluekannatuksen muutos ollut yli 10 prosenttiyksikköä (vuosina 1970, 1983, 1991 ja 1995), ja näissä tapauksissa myös puolueiden voimasuhteet ovat muuttuneet paljon. Vuoden 1970 vaaleissa SMP:n eduskuntaryhmä kasvoi yhdestä kahdeksaantoista edustajaan, ja vuoden 1983 vaaleissa SMP sai kymmenen edustajaa lisää. (Pesonen & Borg 2005, 34–35.)

Vakiintunut käytäntö Suomessa on, että vain kaksi niin sanotuista suurista puolueista on samaan aikaan hallituksessa. Hallituksen kokoonpano ei vielä neuvotteluiden alkaessa 2003 ollut varma. Asiaan vaikuttaa mm. yhteisestä hallitusohjelmasta sopiminen, enemmistö eduskunnassa, suurimman puolueen oikeus pääministerin paikkaan ja vaalimenestyksestä palkitseminen. Lisäksi uusi perustuslaki edellytti vuonna 2003, että eduskunta hyväksyy uuden hallituksen ohjelman. (Pesonen & Borg 2005, 42–43.)

Vuoden 2011 eduskuntavaalien kynnyksellä on aiheellista olettaa, että kenties ei puhutakaan enää kolmesta suuresta puolueesta, vaan neljästä keskisuuresta puolueesta (Kokoomus, Keskusta, SDP ja Perussuomalaiset). Tämä olisikin historiallinen muutos viime vuosien kolmen suuren muodostamaan asetelmaan. Kolmen suuren asetelmassa on viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana toteutunut eduskuntavaalien jälkeen aina sama kaava: kaksi muodostaa hallituksen yhdessä pienempien apupuolueiden kanssa varmistaakseen riittävän suuren enemmistön eduskuntaan hallituksen poli-

tiikan toteuttamiseksi ja yksi suurista ottaa pääoppositiopuolueen aseman. Perussuomalaisten nousun myötä tähän asetelmaan voi tulla muutoksia. Historian valossa on mielenkiintoista, että PS:lla on mahdollisuus muuttaa parlamentaarisia valtasuhteita merkittävästi samalla tavalla kuin PS:ten edeltäjä SMP teki kahdesti vuosina 1970 ja 1983.

3. POPULISTISTEN JA VALTAPUOLUEIDEN EROT

3.1. Mitä populismi on?

Pitkään populismi-sanaa käytettiin kuvaamaan pohjoisamerikkalaisia poliittisia liikkeitä, jotka edistivät kansan valtaa yrity maailman ”kihoja” ja korruptoituneita poliittisia puolueita vastaan. 1950- ja 1960-luvuilla populismia käytettiin täysin erilaisissa yhteyksissä kuvaamaan ilmiötä, jossa yhdistyivät suhteellisen muodollinen vaalipolitiikan mobilisaatio ja vahva johtajuus vähemmän kehittyneissä maissa, malliesimerkkinä peronismi Argentiinassa. Tämän jälkeen populismia sovellettiin kehitysmaiden hallintoihin, joissa vaalit ”kumileimasivat” diktaattorien vallan näennäisellä kansan hyväksynnällä. Nykyisin populismi-sanaa, käsitettä tai termiä käytetään yhä enemmän kuvaamaan poliittisia puolueita, liikkeitä ja johtajia Länsi-Euroopassa. Populismi onkin palannut lähemmäksi pohjoisamerikkalaista traditiota. (Meny & Surel 2002, 2.)

Paloheimon ja Raunioin mukaan populismi politiikan tutkimuksessa tarkoittaa aatesuuntaa, joka arvostaa tavallista elämää, tavallista ihmistä, lainkuuliaisuutta ja rehellisyyttä. Populistiset puolueet pitävät itseään nimenomaan kansan edustajina ja katsovat poliittisen eliitin vieraantuneen kansasta. Arkipuheessa populismilla tarkoitetaan kansan kosiskelua. (Paloheimo & Raunio 2008b, 11, 19; Paloheimo 2008, 28.) Mm. David Arter myöntää, ettei populismin sisällöstä ei ole konsensusta (Arter 2010, 491). Populismin oikeasta käsitteellistämisestä käydäänkin jatkuvaa debattia (Abts & Rummens 2007, 406). Populismi on monimuotoinen ilmiö, joka ammentaa legitimitettinsä kansasta (Ignazi 2003, 29). Myös Abts ja Rummens identifioivat populismia kansan kautta todeten populismin olevan ”keskeltä ohut ideologia”, joka edistää kansan suvereenia valtaa homogeenisena rakenteena (Abts & Rummens 2007, 405).

Taggartin mukaan populismilla on ”tyhjä sydän”, koska populismi ei sitoudu avainarvoihin, kuten esimerkiksi vapauteen tai sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen (Taggart 2000, 4, 101). Mm. Betz ja Canovan puolestaan määrittelevät populismin olevan poliittisen mobilisaation strategia, joka käyttää poliittiselle retoriikalle tyypillistä tyyliä. Toiset pitävät populismia yksinkertaisesti politiikan tyylinä, organisaationa tai kommunikaatiotyylinä. Populistit tarjoavat yksinkertaisia ratkaisuja monimutkaisiin poliittisiin ongelmiin suoralla ja kansaan vetoavalla kielellä vähätellen intellektuelleja eliittejä. (Abts & Rummens 2007, 407.)

Populismilla on lukuisia määritelmiä, ja populismi on yksi vaikeimmin määriteltävistä käsitteistä politiikan tutkimuksessa (Barr 2009, 29). Populismi on liukas ja vaikea käsite, jonka hajanaiset piirteet tekevät siitä elohopeamaisen ja käsin koskettelemattoman. Populismi on myös kameleonttimainen, joka tarkoittaa, että se sopeutuu aina siihen ympäristöön, jossa se esiintyy. (Taggart 2000,

1–2, 4.) Populismia pidetään mm. hallintona, hallintojärjestelmänä, liikkeenä tai tyylinä (Barr 2009, 29; Taggart 2000, 5).

Ionescu ja Gellner ovat yrittäneet selventää populismia jo 1960-luvun lopulta alkaen, ja sitä on määritelty ja käytetty niin monella tapaa, että jotkut ovat jo vaatineet hylkäämään koko populismin käsitteen (Barr 2009, 30; Meny & Surel 2002, 2). Terminologisesta moninaisuudesta huolimatta yhteistä kaikille populismia käsitteleville tai sitä sivuaville tahoille on väite, jonka mukaan kyse on valtaeliitin kyvyttömyydestä tai haluttomuudesta edustaa tavallisia kansalaisia. Kysymys on ”me” vastaan ”ne” asetelmasta. (Barr 2009, 31.)

Populismin voidaan katsoa olevan myös poliittinen projekti, joka haastaa vallitsevan eliitin ja joka haluaa saada valtaa ja pitää valtaa sitä hankittuaan. Vallan hankinta perustuu persoonallisten johtajien organisoimaan massojen mobilisaatioon, joka käyttää hyväkseen mm. vallitsevan järjestelmän vastaisuutta. Populistien kannattajat tulevat monista sosiaaliluokista ja edustavat ensisijaisesti maaseudun työläisiä, kaupunkien työläisiä tai marginaaliin työnnettyjä massoja. (Barr 2009, 29–31, 39–40, 44.) Populismissa erittäin epätavalliset yksilöt johtavat kaikkein tavallisimpia ihmisiä (Taggart 2000, 1).

Shilsin mukaan populismia esiintyy siellä, missä on kansan tyytymättömyyttä pitkään hallinnutta ja eriytynyttä hallitsevaa luokkaa kohtaan. Tällä hallitsevalla luokalla uskotaan olevan vallan, omaisuuden ja kulttuurin monopoli. Eliitin ja massan välinen suhde on avain populismin ymmärtämiseen. Joidenkin mielestä kansa on populismia määrittelevä piirre, ja tästä lähtökohdasta populismi ”vetää” anti-elitisminsä. Populismi on kansaa varten. (Taggart 2000, 11, 91.)

Populismista maisterin opinnäytetyönsä tehneen Timo Soinin mukaan populismin määritelmä kiteytyy parhaiten Peter Wilesin määrittelyn kautta. Wiles määrittelee populismin tarkoittavan hyvettä, joka on tavallisissa ihmisissä, joita on kansan suurin osa, ja heidän yhteisissä perinteissään. Ihminen, hänen ympäristönsä ja yhteiset perinteet ovat elämän tärkeimpiä asioita. Populismi ei lietso luokkasotaa eikä ihannoï väkivaltaa. Populismi tarvitsee johtajia, jotta yhteys kansaan voidaan saada aikaan. Populismi ei pidä suuresta rahasta tai suurista koneistoista. Populismi ihannoï tavallista ihmistä. Populistinen arvomaailma kumpuaa perinteisen talonpoikaisyhteisön normeista. Perhe, uskonto, rehellisyys, kova työnteko, pienyrittäjyyden tukeminen, byrokratian ja korruption vastustaminen ja yhteiskunnan mahdin torjuminen on tyypillistä populismille. Populismin keskeinen käsite on kansa, jota populistiset liikkeet katsovat edustavansa. Kansa koostuu tiettyssä yhteisössä asuvista ihmisistä, joilla on yhteiset arvot ja normit ja joita sitoo yhteenkuuluvuuden tunne ennemmin kuin muodolliset organisaatiot. (Soini 2008, 166–169.)

Kansa käsitteenä on kuitenkin moninainen. Sillä voidaan tarkoittaa kansakuntaa, luokkaa, ammattia jne. Kansa-käsitteellä ei ole tarkkaa merkitystä, mutta se on täynnä retorista resonanssia. Sillä voidaan tarkoittaa kaikkia tai vain osaa populaatiosta. Vaikka sillä tarkoitettaisiin vain osaa populaatiosta, niin se jotenkin onnistuu säilyttämään legitimitteettinsä. (Hayward 1996, 19.) Kansa tarkoittaa kin eri asioita eri populistille. Kansa on populistien kohteena, koska kysymykset ”ketä he ovat, keitä he eivät ole, kuinka he ovat ja kuinka monta heitä on” ovat tärkeitä populistille. Avain kansaan on määrä. Termi viittaa ihmisten suureen määrään ja heidän enemmistöön. Suuri määrä legitimoit heidän puolestapuhujansa eli populistit. Kansa kuvataan yhtenäisenä, jakamattomana ja organisaationa kokonaisuutena, osana ”meitä”, jotka olemme ikään kuin sukua keskenämme. (Taggart 2000, 3, 92, 116.) Myös Meny ja Surel tunnistavat kansan olevan populistisen ajattelun keskiössä. Populistit edistävät kansan fundamentaalista yhtenäisyyttä. Kansan määritelmä integroi kuitenkin vain ne, joita voidaan pitää todellisena kansana. Esimerkiksi eliitti tai ulkomaalaiset voidaan sulkea kansan ulkopuolelle. Populistit voivat nähdä kansan ”veriyhteisönä, kulttuurina tai rotuna”. (Meny & Surel 2002, 6, 12.)

Soini toteaa populismin voivan olla myös leima, jota käytetään moniin tarkoitukseen. Populistiksi voidaan leimata jokainen, joka esittää vallitsevasta totuudesta poikkeavan mielipiteen, vaikkei hän olisikaan aito populistiksi. Populisteiksi leimataan kaikki uudet poliittiset yrittäjät. Mm. Vihreä liitto oli alun perin valtaapitävien mielestä populistinen, ja myös nuorsuomalaiset leimattiin populistileimalla. Perussuomalaiset on luokiteltu vennamolaisiksi populistiksi, mutta tämän lisäksi populistiksi luokitellaan jokainen perinteisestä poliittisesta liturgiasta poikkeava henkilö puoluekantaan katsomatta. Populismi-termillä on myös kielteinen kaiku ja merkitys. Nykypäivän kielenkäytössä populismilla tarkoitetaan vastuuttomia lupauksia ja kansansuosion kalastelua ruokkimalla ihmisten ennakkoluuloja. (Soini 2008, 167, 169.)

Populismia ei ole varsinaisesti pidetty poliittisena ideologiana vaan ennemminkin poliittisena liikkeenä, joka kritisoi yhteiskunnan valtaapitäviä ryhmiä. *Webster's Online Dictionaryn* mukaan populismi onkin oppi, joka tukee tavallisen ihmisen oikeuksia ja toimintaedellytyksiä taistelussa etuoikeutettua eliittiä vastaan. (Paastela & Paloheimo 2006a, 4.)

Äärioikeistolaisten puolueiden ohella myös populistiset puolueet arvostelevat hallitsemisperiaatteita. Hallitsemistavan sijaan ne keskittyvät kritisoimaan poliittista eliittiä ja ”vanhojen puolueiden” elitistisiä ja rappeutuneita hallitsemisperiaatteita. Suomessa SMP ja sen seuraaja Perussuomalaiset ovat edustaneet tätä suuntausta. Järjestelmän vastaiset puolueet hyödyntävät kansalaisten lisääntyviä puoluevastaisia mielialoja, mikä onkin johdattanut populistisia puolueita aina hallitukseen asti esimerkiksi Alankomaissa ja Itävallassa. 1990-luvulta alkaen voimakas kansainvälistyminen on nous-

sut voimakkaaksi vedenjakajaksi puolueiden välillä. Toiset kannattavat kansainvälistymistä ja toiset puolustavat voimakkaasti kansallista itsemääräämisoikeutta ja kansallisten kulttuurien säilyttämistä. Euroopan maihin onkin perustettu äärioikeistolaisia puolueita, jotka vastustavat kansainvälistymistä ja etenkin valtaväestöstä poikkeavia etnisiä ryhmiä. (Paloheimo & Raunio 2008b, 14.)

Etsiessään vastausta kysymykseen, onko Perussuomalaiset populistinen puolue, David Arter toteaa mm. Schedlerin huomanneen populismin liittyvän anti-ajatteluun, esimerkiksi anti-eliitti, anti-järjestelmä, anti-ulkomainen tai anti-urbaani-ajatteluun. Tässä kontekstissa PS on Arterin mukaan selvästi anti-järjestelmäpuolue, joka tuo esille eron poliittisen järjestelmän ja kansan välillä. Timo Soini onkin tuonut esille PS:sta anti-ajattelua aitoon veikko vennamolaiseen tyyliin mm. väittämällä, ”etteivät kirjanoppineet teoreetikot, arrogantit byrokraatit, kylmäsydämiset teknokraatit, ymmärtämättömät keskittäjät, ison rahan palvojat ja lipevät avant-garde-ajattelijat luota kansaan”. Heidän mielestään kansa on tyhmää ja kaikki viisaus asuu asiantuntijoissa ja eliitissä. He puolestaan ovat vieraantuneet todellisesta jokapäiväisestä elämästä. (Arter 2010, 488–489.) Populistien mielestä viisaus on kansassa (Taggart 2000, 11). Populistien retoriikkaa läpäisee ajatus viisaasta, hyvästä ja yksinkertaisesta kansasta ja toisaalta torjunta korruptoitunutta ja kyvytöntä eliittiä kohtaan (Meny & Surel 2002, 12).

Vasemmiston ja oikeiston väliset vastakohtaisuudet ovat Suomessa vähentyneet, mutta poliitikkojen ja kansan välinen kuilu on kasvanut. Tyytymättömyys poliitikkoja kohtaan on lisääntynyt ja luottamus hallitsemislaitoksia kohtaan on vähentynyt. Tämä kehitys on lisännyt etenkin PS:ten kannatusta. Monissa muissakin Euroopan maissa on syntynyt puolueita, jotka PS:ten tavoin kritisoivat valtaapitäviä poliittisia ryhmittymiä. Perussuomalaisten lisäksi myös Vasemmistoliiton kannattajat ovat epäluuloisia kansanedustajien kykyyn pitää yllä yhteyttä tavallisten ihmisten ongelmiin. Eniten poliitikkoihin luottavat Vihreiden, Keskustan, RKP:n ja Kokoomuksen kannattajat. (Paloheimo 2008, 53.)

Populismi voidaan siis määritellä monella tapaa, eikä sen sisällöstä ei ole konsensusta. Populismi on kameleonttimainen käsite, joka sopeutuu aikaan, paikkaan ja tilanteeseen. Populismia on äärimmäisen vaikea määritellä ja jotkut ovatkin vaatineet luopumista koko käsitteestä. Pohjoisamerikkalaisessa traditiossa populismi-sanaa käytettiin kuvaamaan poliittisia liikkeitä, jotka pitivät kansan puolta liike-elämän valtaa ja korruptoituneita poliittisia puolueita vastaan. Nykyisin populismi-sanaa käytetään kuvaamaan esimerkiksi Länsi-Euroopan poliittisia puolueita, liikkeitä ja niiden johtajia. Populismia pidetään myös poliittisen retoriikan tyylinä tai poliittisen mobilisaation strategiana. Kaikille populismia käsitteleville tahoille yhteistä on käsitys siitä, *että populismissa on kyse kansan*

ja eliitin välisestä sovittamattomasta ristiriidasta. Populismi edustaa tavallista kansaa korruptoitunutta valtaeliittiä vastaan. Suomessa SMP ja Perussuomalaiset ovat edustaneet tätä suuntausta.

3.2. Populististen puolueiden erot valtapuolueisiin

Populististen puolueiden ja ns. valtapuolueiden eroja voi tarkastella mm. jo edellä tutuksi tulleen Arend Lijphartin ristiriitaulottuvuuksien kautta.

Arend Lijphartin kuvaamat ristiriitaulottuvuudet kuvaavat myös Suomen puoluejärjestelmää. Lijphart kuvailee seitsemän ristiriitaulottuvuutta: 1. vasemmisto vastaan oikeisto 2. kasvukeskukset vastaan syrjäseudut 3. kansallinen vastaan kansainvälinen suuntautuminen 4. suomenkieliset vastaan ruotsinkieliset 5. yhtenäiskulttuuri vastaan moniarvoisuus 6. ekologiset arvot vastaan kasvu ja kulutus 7. eliitti vastaan kansa. (Paloheimo 2008, 37–38; Reunanen & Suhonen 2009, 327.) Mainittakoon, että Lijphartin ristiriitaulottuvuuksista on useita erilaisia versioita. Mm. Lijphartin vuodelta 1984 versio ristiriitaulottuvuuksista poikkeaa joltain osin yllä esitetystä (Paloheimo & Wiberg 2005, 218).

Populististen ja valtapuolueiden eroja tarkasteltaessa ristiriitaulottuvuuksien kautta esille nousee erityisesti yksi ristiriitaulottuvuus yli muiden: eliitti vastaan kansa. Ensimmäisenä massojen ja eliitin välistä ulottuvuutta avainulottuvuutena painotti Edward Shils vuonna 1956. Massojen ja eliitin välistä jakoa kuvaavat mm. jako rikkaiden ja köyhien välillä tai hallitsijoiden ja hallittujen välillä. (Meny & Surel 2002, 12.) Muitakin merkittäviä ristiriitaulottuvuuksia toki on, kuten kansallinen vastaan kansainvälinen suuntautuminen tai Mudden esille tuoma eri populistisuuntauksien edustaman kansan ja valtapuolueiden edustaman eliitin välillä oleva populistisen demokratian ja liberaalidemokratian välinen jännite (Mudde 2007, 150–151). *Näiden voidaan kuitenkin tulkita sisältyvän yhteen ainoaan ristiriitaulottuvuuteen eli eliitti vastaan kansa ristiriitaulottuvuuteen.*

Abts ja Rummens toteavat populismin suorastaan kierivän tämän keskeisen eliitin ja kansan välisen vihamielisen suhteen ympärillä. Canovanin mukaan populismi vetoaa kansaan vastustaakseen vallan kivettyneitä rakenteita ja yhteiskunnan hallitsevia arvoja ja ideoita. Populismi taistelee eliitin väitetyjä etuoikeuksia ja korruptiota sekä vastuun puuttumista kansaa kohtaan vastaan. Populismi vastustaa taloudellista, poliittista ja älyllistä eliittiä, joka muodostaa yhteiskunnan ylimmän luokan ja joka käyttää hyväksi valta-asemaansa. ”Me” olemme kansa ja valtaapitävä eliitti, kun taas ”ne” eivät ole osa ”tavallisia ihmisiä”. (Abts & Rummens 2007, 408, 418.) Eliitti puolestaan pitää populismia lumoavana kohteena ja toisaalta suuren vastenmielisyyden ja vaaran ilmiönä (Taggart 2000, 1).

Suomessa eliitin ja kansan välisessä ristiriitaulottuvuudessa profiloituvat erityisesti Perussuomalaiset, jotka puolustavat ohjelmallisesti kansan enemmistön ja heikoimmassa asemassa olevien etuja yhteiskunnan eliitin valtaa ja etuja vastaan. Lijphartin versiossa ristiriitaulottuvuudesta vastaavassa ulottuvuudessa oli ennemminkin kysymys vallitsevien valtasuhteiden ja koko hallitsemistavan hyväksyttävyydestä. (Reunanen & Suhonen 2009, 330.) Kansan enemmistön ja eliitin välinen ristiriitaulottuvuus oli esillä jo SMP:tä edeltäneen Suomen Pienviljelijöiden puolueohjelmassa vuonna 1959 (Mickelsson 2007, 151).

PS:ten kannatusta vuoden 2007 eduskuntavaaleista tehdyn tutkimuksen perusteella eniten lisäsivätkin asiakysymykset, jotka koskivat kansanedustajien etääntymistä tavallisten ihmisten ongelmista ja poliitikkojen välinpitämättömyyttä tavallisten ihmisten mielipiteistä. Kannatusta puolestaan vähensivät eniten asiakysymykset, jotka koskivat etnisten vähemmistöjen aseman parantamista tai Euroopan unionia. Viime vuosikymmeninä kansallisuusaatetta tai kansallista elämäntapaa koskevat painotukset ovat vähentyneet vanhojen puolueiden ohjelmissa, samoin kuin isänmaata koskeva retoriikka. Tästä ainoa selvä poikkeus ovat Perussuomalaiset, jotka ovat kriittisiä kansainvälistymistä kohtaan. (Paloheimo 2008, 43, 46.)

Kansallisten tekijöiden lisäksi kansainvälinen kehitys mukaan lukien Euroopan integraatio vaikuttaa siihen, että kansalaisten ja hallituslaitosten välinen kuilu kasvaa. Kansalaiset kokevat tosiasiallisen vallan olevan heidän ja demokraattisen vallan ulottumattomissa. Yksilön mahdollisuus vaikuttaa globaalien toimijoiden, kuten EU:n tai monikansallisten suuryritysten päätöksentekoon koetaan häviävän pieniksi. (Paloheimo & Raunio 2008a, 217.) Taggart huomioikin Euroopan integraation olleen koko historiansa ajan eliitin johtama tekninen projekti. Euroopassa on populismille tilausta edustuksellisen demokratian jännitteiden ja Euroopan unionin viimeaikaisen lisääntyvää integraatiota korostavan poliittisen kehityksen myötä. Tätä Euroopan unionin muuttumista kohti yhtä valtiota populistiset puolueet vastustavat. (Taggart 2004, 269, 277, 286.)

Myös populistiset radikaalioikeistopuolueet vastustavat globalisaatiota äänekkäästi, ja globalisaatio nähdäänkin yhtenä pääsyyntä näiden puolueiden viimeaikaisiin vaalimenestyksiin. Globalisaatiota vastustetaan mm. siksi, että ulkomaalaiset voivat vaikuttaa kansalliseen talouteen ja taloudellinen globalisaatio voi vahingoittaa kansallisia etuja. Kulttuurinen globalisaatio voi puolestaan johtaa kulttuurien homogeenistumiseen ja vanhat eurooppalaiset kulttuurit häviävät amerikkalaistumisen tieltä. Kulttuurien homogeenistuminen nähdään todellisen monikulttuurisuuden vihollisena. Monikulttuurit muodostuvat eri ihmisyyhteisöistä. Populistiset radikaalit näkevät monikulttuurisuuden edistäjät vihollisina ja todellisina rasisteina, jotka halussaan sekoittaa kulttuureja syyllistyvät eurooppalaisten natiivikulttuurien kansanmurhaan. (Mudde 2007, 184, 187, 191.)

Taggartin mukaan populismi muodostaa yhteyden ”uuteen populismiin” vastustaessaan globalisaatiota ja ”amerikanisaatiota” (Taggart 2004, 271). Tulkinnasta riippuen kulttuuriglobalisaatio voidaan nähdä joko jonkinlaisena Lijphartin yhtenäiskulttuuri vastaan moniarvoisuus-ristiriitaulottuvuutena tai kansallinen vastaan kansainvälinen -ristiriitaulottuvuutena. Kaiken kaikkiaan globalisaatio nähdään kansallisvaltion itsenäisyyden ja puhtauden uhkaajana (Mudde 2007, 196). ”Uudella populismilla” tarkoitetaan monissa maissa toimivia äärioikealla olevia puolueita, jotka nousivat samoihin aikoihin 1900-luvun toisella puoliskolla ja joilla on samoja teemoja. Ne vastustavat maansa hallituspuolueiden ylivaltaa ja poliittista agenda. Selvemmin sanottuna uusi populismi kuvaa populismin yleistä anti-institutionaalista politiikkaa. Hyökkäykset poliittisia puolueita, puoluejärjestelmiä, puoluepolitiikan agenda vastaan ja uuden populismin ilmeneminen eri maissa samaan aikaan kertovat selvästi jotain nykyajan puoluepolitiikan tilasta laajimmassa mahdollisessa mielessä. Uusi populismi kyseenalaistaa modernin hyvinvointivaltion ”sekatalouskapitalismin” oikeutuksen, sodan jälkeisen konsensuksen ja etenkin hallitsevat puolueet. (Taggart 2000, 73, 75.)

1990-luvulta alkaen voimakas kansainvälistyminen on noussut vedenjakajaksi puolueiden välillä. Toiset kannattavat kansainvälistymistä ja toiset puolustavat kansallista itsemääräämisoikeutta ja kansallisten kulttuurien säilyttämistä. EU:n, kansainvälistyminen ja siirtolaisuuden lisääntyminen viime vuosikymmeninä ovatkin synnyttäneet vastakohtaisuuksia, joilla on ollut vaikutusta joidenkin maiden puolueoloihin. Siirtolaisuutta ja maahanmuuttoa kritisoivat puolueet ovat ajoittain saaneet huomattavaakin kannatusta esimerkiksi Belgiassa, Itävallassa, Norjassa, Ranskassa ja Tanskassa. Suomen eduskuntapuolueista Perussuomalaiset suhtautuvat hyvin kriittisesti rajojen avautumiseen ja Euroopan integraatioon. (Paloheimo & Raunio 2008b 13–14.)

Euroopan unionin viimeaikainen kehitys on ollut dynaamista integraatiopolitiikkaa korostava. Tätä Euroopan unionin muuttumista kohti yhtä valtiota populistiset puolueet vastustavat. ”Euroskeptikot”, joihin populistitkin lukeutuvat, haluavat vahvistaa kotimaisia edustuksellisia instituutioita EU-instituutioiden kustannuksella. Populistien versio ”euroskeptismistä” tarkoittaaakin Euroopan integraation vaarallista syvenemistä, joka on eliittien toiminnan seurausta. Tässä populistisessa ajattelussa on yhteneväisyyksiä globalisaation vastustajien kanssa. Euroskeptismi onkin ottanut anti-eliittimuodon, jonka perusteella massat vaativat lisää edustuksellisuutta ja vähemmän integraatiota. (Taggart 2004, 269–270, 277, 283.)

Perussuomalaiset on ainut ”euroskeptinen” puolue, joka on saanut edustajiaan eduskuntaan Suomen EU-jäsenyysaikana. Vaikka PS painottavat kansallisia arvoja ja kansallista kulttuuria, niin sekään ei tavoittele Suomen eroa unionista. Raunio mukaan PS ovatkin omaksuneet euroskeptisen kannan ensisijaisesti etäännykseen valtavirtapuolueista. Perussuomalaisten integraatiovastaisuudessa on

myös osittain ideologisia piirteitä, jotka perustuvat valtavirtapuolueista etäännyttämisstrategiaan. (Raunio 2008a, 187–188; Raunio 2008b, 168–169.) Taggart ja Szczerbiak määrittelevätkin Perussuomalaiset ”pehmeiksi euroskeptikoiksi”, jotka vastustavat jotain tai joitain EU-politiikan alueita, joiden kokevat olevan ristiriidassa Suomen kansallisen edun kanssa. ”Kovat euroskeptikot” sen sijaan haluavat maidensa eroavan unionin jäsenyydestä ja vastustavat koko nykyistä integraatiota ja jäsenyyttä myös periaatteellisista syistä. (Taggart & Szczerbiak (2008, 7–8, 11.) Euroopan integraation vastustus rajoittuu ensisijaisesti ideologisesti radikaaleihin tai niin kutsuttuihin ”systeeminvastaisiin” puolueisiin. Suurin osa EU-kielteisistä puolueista on nationalistisia, ulkomaalaisvastaisia oikeistopuolueita, markkinavetoisuutta vastustavia kommunistisia tai vasemmistopuolueita. Käytännössä integraatiota vastustavat ne puolueet, jotka ovat hallitusyhteistyön ulkopuolella omissa jäsenvaltioissaan. Myös Raunio luokittelee PS ”pehmeiksi euroskeptikoiksi”, jotka haluavat EU:n olevan itsenäisten kansakuntien yhteenliittymä, ja PS vastustavatkin integraation syvenemistä. (Raunio 2008a, 190–191; Raunio 2008b, 171.)

Populistisen äärioikeiston suhtautuminen EU:hun on nihkeää. Yllättävää on, että esimerkiksi 1980-luvulla näin ei ollut. Monet maltillisemmat populistiset äärioikeistopuolueet tukivat Euroopan integraatiota, ja esimerkiksi radikaalimpaa suuntausta edustava Ranskan Kansallinen Rintama (FN) oli alun perin EU-intoilija. Käännös tapahtui Maastrichtin sopimuksen myötä 1992, jolloin monet radikaalimmat populistipuolueet katsoivat EU:sta tulevan liian tunkeilevan ylikansallisen elimen. (Mudde 2007, 159.)

Jotkut tutkijat pitävät populismia uhkana perustuslailliselle demokratialle, mutta toiset ovat sitä mieltä, että näiden kahden suhde on monimutkaisempi. Joidenkin mielestä populismi voi olla potentiaalinen uhka demokratialle, mutta toisaalta myös pelastava voima demokratian sisällä, joka korjaa edustuksellisen demokratian vajavaisuuksia ja rikottuja lupauksia. Populismi nostaa kansan ääntä ja voi pelastaa muodollisen poliittisen järjestelmän. (Abts & Rummens 2007, 405–406.)

Populistien keskeinen viesti eri populistisuuntauksien johtajien keskuudessa on, että politiikka on karannut kansan kontrollista ja kansa on suljettu ulos vallasta korruptoituneiden poliitikoiden ja epäedustuksellisen eliitin toimesta. Tämä eliitti on pettänyt kansan edut, ei välitä kansan mielipiteistä ja kohtelee kansaa halveksien. Populistijohtajat sen sijaan tuovat esiin ”ruohonjuuritason” näkemykset ja korostavat niitä asioita, joita eliitin edustajat ovat laiminlyöneet. (Canovan 2002, 27.)

Populistit suhtautuvat vihamielisesti edustukselliseen politiikkaan sen monimutkaisuuden vuoksi. Populistit kannattavat politiikassa yksinkertaisuutta ja suoruutta eli suoran demokratian muotoja. Populismia pidetäänkin joissain yhteyksissä synonyyminä suoralle demokratialle. (Taggart 2000, 3, 103.)

Cas Mudde tuokin esille toisenlaisen ristiriitaulottuvuuden Lijphartin ristiriitaulottuvuuksiin verrattuna. Mudde puhuu eri populistisuuntauksien edustaman kansan ja valtapuolueiden edustaman eliitin välillä olevasta populistisen demokratian ja liberaalidemokratian välisestä jännitteestä. (Mudde 2007, 150–151.) Canovan kutsuu tätä jännitettä populistien ja liberaalidemokraattien väliseksi ideologiseksi kilpailuksi siitä, miten demokratia pitäisi ymmärtää (Canovan 2002, 38). Populisteille mikään ei ole tärkeämpää kuin kansan yleinen tahto. Ennen kuin Jörg Haiderin puolue pääsi Itävallan hallitukseen, Haider oli sitä mieltä, ettei demokratialle ole vaihtoehtoa, mutta valtapuolueille on olemassa vaihtoehto. (Mudde 2007, 151.) Monet populistisuuntaukset tarjoavat ratkaisuksi vallassa olevien henkilöiden vaihtoa ja poliittisen järjestelmän muuttamista vastaamaan paremmin ja tehokkaammin tavallisen kansalaisen etuja (Barr 2009, 31; Meny & Surel 2002, 13). Ne eivät siis vaadi demokratian vaihtamista toiseen poliittiseen järjestelmään, vaan haluavat parantaa demokratiaa sisältäpäin edellä mainitun lisäksi vaatimalla hallitukselta parempaa vastuullisuutta ja tehokkuutta (Barr 2009, 31–32, 37). Dahrendorf menee vielä pidemmälle ja on sitä mieltä, ettei pelkkä perinteinen demokraattinen hallitsevien puolueiden tai hallituksen vaihto enää joissakin maissa riitä, vaan on vaihdettava koko poliittinen luokka, joka ei pysty vastaamaan ihmisten muuttuneisiin näkemyksiin ja etuihin (Dahrendorf 1996, 5).

Espanjalaisen populistisen radikaalioikeistolaisen DN- puolueen mielestä ”suurten puolueiden monopoli poliittisessä elämässä pitää murtaa”. Kaikilla puolueilla tulisi olla samat mahdollisuudet ja kansanäänestyksillä ja kansalaisaloitteilla tulisi olla suurempi rooli politiikassa. Populististen radikaalioikeistopuolueiden mielestä vallitseva demokratia ei ole oikeasti demokraattinen. Poliittisella eliitillä on kaikki valta edustuksellisessa demokratiassa. (Mudde 2007, 151.) Mm. Ostrogorski, Michels, Schumpeter, Mosca ja Pareto ovat paljastaneet demokratian perustavanlaatuisen elitismien painottaen, ettei kansalla ole demokratiassa paljon muuta roolia kuin osallistua johtajiensa valintaan. Kaikki ”ylimääräinen” kansan osallistuminen on häiritsevää ja ylikuormittaa ”systeemiä”. (Meny & Surel 2002, 5.) Vain kansanvaltaisilla demokratian elementeillä, kuten kansanäänestyksillä, valta voidaan antaa takaisin kansalle (Mudde 2007, 151).

Valtapuolueiden edustama perustuslaillinen ja edustuksellinen demokratia puolestaan perustuu avoimen ja monimuotoisen yhteiskunnan ideaan, joka on ainakin poliittisella näyttämöllä symbolisesti integroitunut. Populismi puolestaan perustuu kuviteltuun fiktion suljetusta ja kollektiivisesta identiteetistä, joka painaa alleen yksilöllisiä eroja. Populistien mielestä demokratian tulee olla mahdollisimman välitöntä ja suoraa. Populistiset johtajat voivat edustaa kansaa vain ikään kuin ”suoraan” ilman edustuksellisuutta antaen näin yhden äänen kansan yhteiselle tahdolle. Valtapuolueiden kannattama edustuksellinen demokratia puolestaan painottaa kansan tarvetta ymmärtää itsensä ”yhdistyneinä moninaisuudessa”. Poliittinen näyttämö ja erityisesti parlamentti ovat tarpeellisia poliitti-

sen yhtenäisyyden osoituksia, jotka kieltäytyvät väheksymästä toiseutta ja jotka antavat ihmisten tahdon ilmetä avoimena, jatkuvana ja ”välitettynä” rakenteena. (Abts & Rummens 2007, 415–416.)

Populismissa johtaja puhuu suoraan yhteisen edun nimissä eikä kansalaisten aktiiviselle osallistumiselle ole tarvetta (Abts & Rummens 2007, 417). Populistit pitävät avainhenkilöiden etevyyttä tärkeänä ja heille edustuksellista hallintoa tärkeämpää onkin hyvä hallinto (Taggart 2004, 273). Valtapuolueiden edustama demokratia puolestaan painottaa edustuksellisuutta. Abtsin ja Rummensin mielestä onkin paradoksaalista, että populistiset puolueet ovat mukana edustuksellisessa demokratiassa, jota ne pitävät epädemokraattisena. (Abts & Rummens 2007, 405, 420.) Tämä onkin perustavanlaatuinen dilemma populistille. Vaikka populistit suhtautuvat edustukselliseen politiikkaan vihamielisesti, niin vain edustuksellisessa politiikassa populistit voivat systemaattisesti ilmaista itseään ja mahdollisesti mobilisoida poliittisia voimia. Tämä ristiriitainen suhtautuminen edustukselliseen demokratiaan ja sen instituutioihin voi tehdä populismista itseään rajoittavan ja lyhytkestoisien ilmiön. (Taggart 2000, 3, 99.) Populistien mukaan massojen on mahdollista olla suuremmissa yhteydessä valtapuolueiden eliittiin suoran demokratian prosessien kautta yhtä hyvin kuin edustuksellisen demokratian prosessien kautta. Erityisesti edustuksellisen demokratian monimutkaiset prosessit ovat populistille turhautumisen lähde. (Taggart 2004, 273.)

Populismien äärimuodot menevät perinteisen populismin yli eliitin ja kansan välisessä ristiriitautuvuudessa. Radikaalit populistipuolueet haluavat henkilökeskeistä poliittista järjestelmää, jolloin poliittinen on jopa laillista tärkeämpää. Toisin sanoen laillisuusperiaatekin saa väistyä kansan periaatteen tieltä. Kansanvaltaisten elementtien lisääminen saattaa ennemminkin vahingoittaa demokratiaa ja esimerkiksi vähemmistöjen oikeuksia kuin vahvistaa niitä. Äärimuodoissaan populismi siis tulkitsee demokratiaa eri tavalla kuin liberaalia demokratiaa edustava valtavirta. (Mudde 2007, 154–155, 157.)

Populististen ja valtapuolueiden eroja tarkasteltaessa tulevat esiin myös niiden erilaiset käsitykset demokratiasta. Valtapuolueiden edustama eliitti uskoo edustukselliseen demokratiaan, kun taas kansaa edustavat populistit haluavat lisää suoraa kansanvaltaa. Schedlerin mukaan vallitsevaa järjestelmää tai vallanpitäjiä vastustavat puolueet kuvailevatkin vain yhden ainoan erityisen konfliktin yhteiskunnan fundamentaaliseksi ristiriidaksi: ”hallittujen” ja ”hallitsijoiden” välisen konfliktin. (Barr 2009, 31.) Vallitsevan järjestelmän tai vallanpitäjien vastustaminen on keskeistä populistiselle projektille (Barr 2009, 39; Taggart 2000, 109). Populismien juuret ovat hallittujen reaktiossa hallitsijoita vastaan (Taggart 2000, 111). Hayward tuo esiin populistisen haasteen elitistiselle edustukselliselle demokratialle, joka on pettänyt valitsijoidensa odotukset mm. suvaitsemalla vallan väärinkäyttöä suojelemalla ”omiaan” (Hayward 1996, 10, 25, 26, 30). Laclau puolestaan puhuu yhteiskunnan

laajemmasta konfliktista, joka heijastelee hallitsevan luokan ulkopuolella olevien hallittujen massojen laajempaa huolta ja joka tiivistyy kansan ja ”valtablokin” välisessä läpitunkevassa konfliktissa (Taggart 2000, 17).

Populististen ja valtapuolueiden erot kiteytyvät ja tiivistyvät valtaosalta yhteen ainoaan ristiriitaulottuvuuteen: eliitti vastaan kansa. Eliitti vastaan kansa -ristiriitaulottuvuudessa tiivistyy myös kansallinen vastaan kansainvälinen -ristiriitaulottuvuus. Kansallisella tasolla populistit vastustavat kansallista poliittista eliittiä, joka eliittiasemansa turvin yrittää kansainvälistää kansallista valtaa tai kansallisvaltiota esimerkiksi EU:n kautta. Populistien näkökulmasta eliitti kansainvälistää kansallisvaltiota kansan kustannuksella. Kansallinen vastaan kansainvälinen suuntautuminen -ristiriitaulottuvuuden voidaan tulkita sisältävän myös yhtenäiskulttuuri vastaan moninaisuus ristiriitaulottuvuuden, jossa vastakkain ovat kansalliskulttuurit ja globaalit kansallisvaltioiden rajat ylittävät kulttuurit. Tällä logiikalla kansallinen vastaan kansainvälinen -ristiriitaulottuvuus voi myös sisältää maahanmuutto- ja turvapaikkakysymykset. Nämä kysymykset ovatkin avainkysymyksiä niin kansallisessa kuin kansainvälisessäkin politiikassa (Taggart 2004, 279).

Populistisilla ja valtapuolueilla on erilainen näkemys myös demokratiasta. Populistinen demokratia ammentaa voimansa ja oikeutuksensa kansasta ja vaatii enemmän suoraa demokratiaa vastaamaan kansan tahtoon. Populistien mielestä elitistinen ja edustuksellinen liberaalidemokratia ei pysty tai halua vastata kansan tahtoon. Valtapuolueet ovat kivettyneen ja elitistisen valtajärjestelmän ilmentymä, joka ylläpitää keinotekoisia demokratiaa. Populistit eivät välttämättä halua vaihtaa demokratiaa toiseen poliittiseen järjestelmään, vaan pyrkivät muuttamaan sitä sisältäpäin vastaamaan paremmin kansan tahtoa. Demokratiakäsityksissäänkin populististen- ja valtapuolueiden erot kulmineituvat eliitti vastaan kansa -ristiriitaulottuvuuteen.

3.3. Perussuomalaista populismia vai populistista äärioikeistolaisuutta?

Populismiin on viime aikoina kohdistunut kiinnostuksen ryöppy. Euroopassa tämän viimeaikaisen kiinnostuksen kohteena on ollut nimenomaan äärioikeiston populismi, joka on ollut populismin näkyvin muoto Euroopassa. (Taggart 2004, 270.) Populismi- termi on siis löytänyt tiensä äärioikeistolaisuuden pariin (Ignazi 2003, 29; Mudde 2000, 13). Betz esitteli populismin ensi kertaa äärioikeistolaisuuden yhteydessä 1993–1994 (Ignazi 2003, 29). Betzin mukaan radikaalit oikeistolaiset populistipuolueet menevät perinteisen radikalismien ja oikeistolaisuuden yli käyttämällä hyväkseen tyytymättömyyttä ja vetoamalla tavallisen ihmisen ylivoimaiseen maalaisjärkeen (Ignazi 2003, 29).

Sittemmin Betz ja Immerfall ovat väittäneet pragmaattisen radikalismien ja populismin vetoavan paremmin perinteiseen oikeiston luonteeseen kuin äärioikeistoon (Ignazi 2003, 29). Taggart puoles-

taan puhuu ”uudesta populismista”, joka on ideologisesti oikealla, suuntaukseltaan järjestelmän vastainen ja yhteiskunnan valtavirran asialla. Uusi populismi myös kannattaa keskitettyjä rakenteita yhdistettynä karismaattiseen ja henkilöityneeseen johtajuuteen. Äänestyksellisen kannattajakunnan muodostavat nuoret, yksityissektorilla työskentelevät miehet, jotka edustavat monia poliittisia suuntauksia. Uuden populismin painotus on puolueorganisaatiossa ja poliittisessa tyyliässä. Pfahl-Traugher hyödyntää populismin kategoriaa määritelläkseen uudistuvat oikeistopuolueet, jotka vetoavat levottomuuteen, ennakkoluuloihin ja perinteisiin arvoihin. Tällaiset puolueet tarjoavat yksinkertaisia ja epärealistisia ratkaisuja sosio-poliittisiin ongelmiin. Kitschelt tunnistaa uusien radikaalien oikeistopuolueiden olevan populistisen vastustajia: ne vastustavat valtion isoa roolia yhteiskunnassa sekä poliittista luokkaa. (Ignazi 2003, 29.)

Populismista ja äärioikeistolaisuudesta tai populistisesta radikaalista äärioikeistosta puhuttaessa on hyvä muistaa, ettei esimerkiksi populistisesta radikaalista oikeistosta ole olemassa yleisesti hyväksyttyä määritelmää. Myös terminologia on hämmentävää ja eri tapausten kategorioiminen on vaikeaa. Alan tutkimuksessa käytetään mm. seuraavanlaisia termejä populismista ja populismin ja oikeistolaisuuden eri yhdistelmistä puhuttaessa: radikaali oikeisto, kansallinen populismi, radikaali oikeistolainen populismi, uuspopulismi, populistinen nationalismi, nativismi, uusi populismi ja ksenofobinen populismi. (Mudde 2007,5, 11–12.)

Populismista on useita variantteja, kun se liitetään äärioikeistolaisuuteen. Puhutaan oikeistopopulismista, radikaalista oikeistopopulismista, kansallisesta populismista jne. Yhteistä eri varianteille on, että populismia väitetään käytettävän kuvailemaan tiettyä poliittista muotoa tai tyyliä erityisen ideologian sijaan. Populismi-termiä käytetään myös erottamaan perinteisiä ja uusia äärioikeistolaisia puolueita toisistaan. Kaksi erilaista populismi-termiä käyttötappaa voidaan erottaa, kun puhutaan populismin suhteesta äärioikeistolaisuuteen. Populismi-termillä erotetaan maltillisemmat äärioikeistopuolueet radikaaleimmista ja toiseksi populismi-termiä käytetään kuvaamaan yksinomaan äärioikeiston käyttämää tiettyä tyyliä. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, etteivät populismin useimmat määrittelyt paljon poikkea sisällöltään äärioikeiston määritelmistä. Populismi keskittyy tavallisesti enemmän tyyliin ja vähemmän anti-demokraattisiin piirteisiin. (Mudde 2000, 13.)

Viitaten mm. Betziin, Immerfalliin ja Taggartiin Ignazi tulee siihen lopputulokseen, ettei populismin ole paljon yhteisiä piirteitä äärioikeiston kanssa eikä populismia voi käyttää laajamittaisesti radikaalia äärioikeistolaisuutta analysoitaessa (Ignazi 2003, 30). Menyn ja Surelin mukaan populismi ei pidä sisällään anti-demokraattisia kantoja, vaan se on suorassa yhteydessä demokratiaan ja tulisi näin ollen erottaa puhuttaessa äärioikeistosta (Meny & Surel 2002, 4; Ignazi 2003, 30). Perinteisesti äärioikeisto tuntee vastenmielisyyttä demokratiaa kohtaan ja taistelee sen olemassaoloa vas-

taan. Populistit sen sijaan väittävät olevansa ainoita demokraatteja, koska he haluavat palauttaa valtion kansalle. Populistit eivät myöskään haasta demokratiaa periaatteellisesti, vaan sen institutionaaliset muodot. (Meny & Surel 2002, 4.)

Kommunistiset ja äärioikeistolaiset antiregiimipuolueet keskittävät arvostelunsa varsinaisesti hallitsemistapaan, ja äärioikeistolaiset puolueet kritisoivat demokraattista hallitsemistapaa liiasta liberalismista ja sallivista kansalaisvapauksista. Populistiset puolueet puolestaan arvostelevat hallitsemisperiaatteita mutta eivät hallitsemistapaa. Antiregiimipuolueet usein kieltäytyvät hallitusyhteistyöstä muiden puolueiden kanssa, tai muut puolueet kieltäytyvät yhteistyöstä antiregiimipuolueiden kanssa. (Paloheimo & Wiberg 2005, 221.) Populistiset puolueet, kuten PS, arvostelevat hallitsemisperiaatteita ja kritisoivat poliittista eliittiä ja ”vanhojen puolueiden” elitistisiä ja rappeutuneita hallitsemisperiaatteita (Paloheimo & Raunio 2008b, 14). Toisin sanoen populistiset puolueet pyrkivät vaikuttamaan vallitsevan poliittisen järjestelmän sisällä ja varsinaiset antiregiimipuolueet haluavat vaihtaa koko poliittisen järjestelmän.

Nykyään tiedetään paljon enemmän äärioikeistopuolueista, mutta niistä ollaan myös aikaisempaa useammin eri mieltä: on erimielisyyttä siitä, mitä puolueita voidaan pitää äärioikeistolaisina. Äärioikeistolaisiksi luokiteltavien puolueiden määrittelyä vaikeuttaa lisää äärioikeisto-termin sisällöltä puuttuva konsensus. Ei siis olla yhtä mieltä siitä, mitä sana äärioikeisto tarkoittaa. Tämän vaikeuden tunnustavat lähes kaikki alan tutkijat. Määrittelyä vaikeuttaa lisää termin käyttäminen niin tieteellisiin kuin poliittisiin tarkoituksiinkin. Jotkut tutkijat määrittelevät äärioikeistolaisuuden vain yhden piirteen perusteella. Tätä lähestymistapaa voidaan vastustaa ainakin kahdella tapaa. Äärioikeisto-termiä voidaan käyttää kuvaamaan jotain toista asiaa, jota kuvataan jo toisella ja sitä paremmin kuvaavalla termillä. Esimerkkinä tällaisesta voidaan käyttää termiä edistys-vastaisuus. Toiseksi yhden piirteen perusteella määrittely voi virheellisesti antaa kuvan puolueesta vain yhden asian liikkeenä jättäen puolueen muut ja joskus tärkeämmätkin piirteet sivummalle. Useimmat kuitenkin määrittelevät äärioikeistolaisuuden useampien piirteiden perusteella. Esimerkiksi Macridis määrittelee äärioikeistolaisuuden ideologiaksi, joka sisältää rasismia, nationalismia ja ksenofobiaa. Falter ja Schuman käyttävät jopa kymmentä piirrettä äärioikeistolaisuuden ydinajattelua kuvatessaan. Näitä piirteitä ovat mm. äärinationalismi, militarismi ja anti-parlamentarismi. (Mudde 2000,7, 10–11.)

Artikkelissaan ” The Breakthrough of Another West European Populist Radical Right Party? The Case of the True Finns” David Arter pyrkii selvittämään, onko Perussuomalaiset populistinen puolue vai onko se populistinen äärioikeistopuolue länsieurooppalaisessa kontekstissa. Arterin tarkoitus on myös paikallistaa PS ”moniulotteisessa tilassa” poliittisella kartalla puolueen ohjelmien perusteella tutkimalla PS:ten ”ideologisia ydinpiirteitä” puolueohjelmien kautta. Aihettaan hän lähestyy

kolmen populistisiin äärioikeistolaisiin liitettävän ismin kautta: populismin, sosio-kulttuurisen autoritarismin ja etno-nationalismin (nativismin). (Arter 2010, 485, 493.)

Perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini itse toteaa olleensa aikoinaan perustamassa Raimo Vistbackan, Kari J. Bärlundin ja Urpo Leppäsen kanssa avoimen populistista puoluetta. Tavoitteena oli inhimillinen puolue, joka edustaisi tavallisen ihmisen ääntä, ja tätä kautta tavallisen ihmisen ääni kulkeutuisi osaksi poliittista päätöksentekoa. (Soini 2008, 9.)

Muista viime vuosien kotimaisista ja kansainvälisistä tutkimuksista poiketen Arter (2010) tulee aivan toisenlaiseen lopputulokseen Perussuomalaisten mahdollisesta äärioikeistolaisuudesta. Arter luokittelee suomalaisuuden Perussuomalaisten hallitsevaksi käsitteeksi ja tulkitsee tämän yhden ainoan ideologisen ydinpiirteen vaikuttavan siihen, että PS:sia pidetään nimenomaan populistisena äärioikeistopuolueena. Arter tulkitsee suomalaisuutta PS:ten hallitsevana käsitteenä tai ideologisena ydinpiirteenä, joka määrittelee Perussuomalaisten kuuluvan populististen äärioikeistolaisten puolueiden joukkoon, toisin kuin esimerkiksi Paloheimo ja Raunio, jotka määrittelevät PS keskustaan nojaaviin populistisiin puolueisiin. (Arter 2010, 484–485, 500, 502.)

Ignazi erottelee vanhat ja uudet äärioikeistolaiset puolueet kolmen ideologisen kriteerin perusteella: 1. sijoittuminen äärioikealle kansallisella poliittisella kartalla 2. fasistiset piirteet puolueen ideologiassa. 3. negatiivinen asenne poliittista järjestelmää kohtaan. Uudet äärioikeistolaiset puolueet täyttävät ensimmäisen ja kolmannen kriteerin ja ovat ensisijaisesti oikeistolaista järjestelmää vastustavia puolueita. Vanhoissa äärioikeistolaisissa puolueissa yhdistyvät kaikki kolme kriteeriä. Mm. Mudde ei tunnista Suomessa olevan yhtään äärioikeistolaista puoluetta, joka olisi ollut mukana parlamentaarisisissa vaaleissa vuosina 1980–1999. (Mudde 2000, 14–15, 185.) Mudden populististen radikaali oikeistopuolueiden listalla on Suomesta vain Isänmaallinen Kansanliike-Liitto (IKL) (Mudde 2007, 306).

Nykyiset Suomen eduskuntapuolueet istuvat salissa seuraavassa järjestyksessä vasemmalta päin katsottuna: VAS-SDP-VIHR-PS-KESK-KD-KOK-RKP. RKP:n paikka äärioikealla perustuu tulkausteknisiin perusteisiin. Vuoden 2007 vaalitutkimuksessa puolueiden kannattajat sijoittivat puolueet samaan järjestykseen kuin ne eduskunnassa istuvat. (Paloheimo 2008, 37–39; Reunanen & Suhonen 2009, 327.) Jos Perussuomalaisia peilataan Ignazin ensimmäistä kriteeriä vasten, niin PS ei ole äärioikeistolainen puolue, vaan lievästi vasemmalla oleva puolue (Mudde 2000, 14–15).

Myös Rauli Mickelsson luokittelee PS Soikkasen puoluekehityskaavion perusteella lievästi vasemmalla olevaksi puolueeksi ja ohjelmallisesti ja kannattajakunnaltaan populistisiin puolueisiin kuuluvaksi puolueeksi. Radikaalioikeiston nationalistiset ja muukalaisvastaiset puolueet eivät ole saaneet

Suomessa sellaista kannatusta kuin Ranskassa, Itävallassa, Belgiassa, Alankomaissa, Tanskassa tai Norjassa. Suomessa on kuitenkin rasistisia, fasistisia ja kansallissosialistisia ajatuksia ammentavia marginaalipuolueita. (Mickelsson 2007, 290–291, 319–320, 328.) Samaan päätelmään tulevat myös Paastela ja Paloheimo, vaikka toteavatkin PS:ten kannanotoissa olevan joiltain osin samankaltaisuutta äärioikeistolaisten puolueiden kannanottoihin. PS:ten edeltäjää SMP:tä alettiin joidenkin tutkijoiden toimesta kutsua populistiseksi puolueeksi jo 1970-luvulla. (Paastela & Paloheimo 2006a, 4.)

Puolueet ovat joutuneet kasvavan kritiikin kohteeksi niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa. Epäluottamus poliitikkoja kohtaan edistää puolueiden vastaisen mielialan leviämistä, ja kansalaiset kokevat kansalaisjärjestöjen ja erilaisten yhden asian liikkeiden sopivan paremmin yhteiskunnallisten asioiden hoitoon kuin jäykkien puolueorganisaatioiden. Puolueiden aseman heikkenemistä lisää myös luokkiin perustuvien kollektiivisten identiteettien mureneminen. Puolueiden koetaan myös etääntyneen kansalaisista ja niitä pidetään osana valtiota. Ideologiat ovat samankaltaistuneet ja ristiriidat ovat saaneet tehdä tilaa konsensushakuiselle ja varovaiselle politiikalle. Suomessa kansalaisten etääntyminen politiikasta ei ole kuitenkaan johtanut monien muiden Euroopan maiden tapaan kannatukseltaan vahvan äärioikeistolaisen puolueen syntyyn. Paloheimo ja Raunio toteavat Perussuomalaisten olevan poliittiseen keskustaan sijoittuva populistinen puolue, jota ei pidä sijoittaa samaan puolueperheeseen Ranskan, Belgian tai Itävallan nationalististen puolueiden kanssa. (Paloheimo & Raunio 2008a, 209, 213.)

Ignazin (Mudde 2000, 14–15) kolmatta kriteeriä vasten voidaan todeta PS:ten arvostelevan poliittisen järjestelmän päivittäistä toimintaa ja valtaapitäviä, mutta siitä, onko PS sinällään järjestelmän vastainen puolue, voidaan aiemman tutkimuksen valossa olla montaa mieltä. Perussuomalaiset toimivat kriittisesti demokraattisen järjestelmän sisällä ja pyrkivät edistämään tavoitteitaan vallitsevan poliittisen järjestelmän eli edustuksellisen demokratian kautta. PS eivät ole vaatineet demokratian vaihtamista toiseen poliittiseen järjestelmään. Taggart pitääkin populismia edustuksellisen demokratian piirteinä eli demokraattisen järjestelmän sisällä toimivana haastajana, mikä on seurausta demokratiavajeesta (Taggart 2004, 269). Tätä mieltä on myös Barr, joka toteaa populistien haluavan demokratian vaihtamisen sijaan korjata edustuksellisen demokratian puutteita poliittisen järjestelmän sisällä mm. lisäämällä suoraa demokratiaa ja tehokkaampaa hallintoa valtaapitävien henkilöiden vaihtamisen ohella (Barr 2009, 32, 37, 44). Fasistisia piirteitä puolueen ideologiassa, eli Ignazin kolmatta äärioikeistolaisuuden kriteeriä, ei kukaan liitä Perussuomalaisiin (Mudde 2000, 14–15).

Gallagher, Laver ja Mair ryhmittelevät äärioikeistoon ne puolueet, joiden ohjelmissa on voimakkaan muukalaisvastaisia piirteitä, vahva kansallisen identiteetin korostus, kansainvälistymisen kiel-

teisten vaikutusten korostus ja vahvan johtajuuden ihannointi. Euroopassa tällaisia puolueita ovat Ranskan Kansallinen Rintama (Front National, FN), Itävallan Vapauspuolue (Freiheitliche Partei Österreichs; FPÖ) ja Belgian Flanderin Blokin (Vlaams Blok, nykyisin uudelta nimeltään Vlaams Belang, Flanderin Asia). Mikään Suomen eduskunnassa olevista puolueista ei Gallagherin, Laverin ja Mairin mukaan kuulu äärioikeistolaisten puolueiden ryhmään, vaikka Suomessa on pienpuolueita, jotka heidän mukaansa täyttävät äärioikeistolaisen puolueen merkit. (Paastela & Paloheimo 2006a, 3–4; Paloheimo & Raunio 2008b, 15.)

Ignazin mukaan niin SMP 1990-luvun alussa kuin seuraajapuolue Perussuomalaisetkin omaksuivat jonkinasteisen muukalaisvastaisen poliittisen linjan radikalisoitumisen seurauksena, mutta linja maahanmuuttoon ja turvapaikanhakijoihin on kuitenkin maltillinen verrattuna esimerkiksi samaan maantieteelliseen viiteryhmään kuuluvien Tanskan ja Norjan Edistyspuolueisiin. Ignazi toteaa, ettei Perussuomalaisia voida yhdistää äärioikeistolaisuuteen. (Ignazi 2003, 160.)

Perussuomalaiset ovat SMP:n tapaan aatteelliselta linjaltaan populistinen puolue, joka välttelee ideologisten aaterakennelmien esittämistä ja katsoo poliittisen johtajiston vieraantuneen kansasta (Paloheimo & Raunio 2008b, 19). Populististen puolueiden puutteina pidetään yleisimminkin suurten visioiden ja kattavien ideologisten projektien puutetta (Canovan 2002, 31). PS pitävät itseään kansan todellisten tuntojen edustajana, ja puolueen identiteetti perustuu vastakohtaisuuksien rakentamiseen toisaalta keskusalueiden ja periferian välille ja poliittisen eliitin ja tavallisen kansan välille (Paloheimo & Raunio 2008b, 19). Maalaisliiton/Keskustan historiassa PS:a edeltänyt vennamolaisuus ja SMP yhdistetäänkin Maalaisliiton syntyäaikoina vallinneeseen perifeeriseen ja herravihaiseen populismiin (Mickelsson 2007, 149).

Rydgren tulkitsee esimerkiksi perhearvot ja lain ja järjestyksen kuuluvan sosio-kulttuuriseen autoritarismiin osana populismia ja äärioikeistolaisia piirteitä (Arter 2010, 493). Jos esimerkiksi perhearvot, suomalaisuus tai kristillissosiaalinen arvomaailma tulkitaan äärioikeistolaisuuden tunnusmerkeiksi, niin äärioikeistolaisiin puolueisiin Suomessa voidaan Perussuomalaisten ohella lukea myös mm. Suomen Keskusta, jonka vuoden 2006 periaateohjelmassa todetaan Keskustan olevan juuriltaan suomalainen puolue, jolla on liikkeen alusta alkaen ollut kristillisiä arvoja (mm. vähäosaisista huolehtiminen) ja joka korostaa mm. ihmiskäsityksensä mukaan kaikkien olevan ihmisinä samantarvoisia. Myös oikeudenmukaisuus, yrittäjäyys, Suomen tasapuolinen kehittäminen, kansanvaltaisuus, kansalaisuus, Suomen itsenäisyys ja vauraan Suomen mahdollisuus turvata kaikkien kansalaistensa hyvinvointi mainitaan Keskustan vuoden 2006 periaateohjelmassa. (Paastela & Paloheimo 2006b, 104–110.) Keskustan vuoden 2006 periaateohjelma muistuttaaakin hämmästyttävästi PS:ten 2000-

luvun ohjelmia. Jos PS tulkitaan äärioikeistolaiseksi puolueeksi, niin samaan kategoriaan voidaan Rydgrenin logiikalla perustellusti luokitella Keskustakin.

Yhteenvedona voi todeta, ettei Arterin (2010) lisäksi kukaan muu kansallinen tai kansainvälinen tutkija tulkitse Perussuomalaisten olevan populistinen äärioikeistopuolue. Niin jotkut suomalaiset kuin kansainvälisetkin tutkijat toteavat, ettei PS:a voi yhdistää äärioikeistoon tai eurooppalaisiin äärioikeistopuolueisiin. Tämä selviää myös peilaamalla Perussuomalaisia Ignazin äärioikeistolaisuuden ideologisia kriteerejä vasten. Arter luokittelee PS populistiseksi äärioikeistopuolueeksi yhden ainoan piirteen eli suomalaisuuden perusteella. Useimmat tutkijat käyttävät useita eri piirteitä äärioikeistolaisuuden määrittelyssä, jotkut jopa kymmentä eri piirrettä. Vain yhden piirteen perusteella määrittäminen voi antaa virheellisen ja puutteellisen kuvan määriteltävästä puolueesta. Aiempaan tutkimukseen nojautuen voidaan todeta Perussuomalaisten olevan lievästi vasemmalla tai keskustaan nojautuva populistinen puolue, ei populistinen äärioikeistopuolue.

Populismi ja äärioikeisto tulisi yleensäkin erottaa toisistaan käsitteellisellä tasolla, koska populismi ei ole demokratian vastaista, toisin kuin äärioikeistolaisuus. Populistit eivät halua vaihtaa demokratiaa toiseen poliittiseen järjestelmään, vaan he haluavat vaikuttaa järjestelmään toimimalla sen sisällä.

4. MEDIAN VAIKUTUS VAALEIHIN

4.1. Media ja politiikan henkilöityminen

Sähköisten viestimien mukaantulo poliittiseen viestintään vaatii poliitikoilta nopeampaa toimintaa. Enää ei ole niin paljon aikaa miettiä päätöksiä, koska media seuraa poliitikkoja ja poliittista toimintaa ympäri vuorokauden reaaliaikaisesti. Poliitikot ovat mukautuneet uuteen ja haastavampaan reaaliaikaiseen viestintäympäristöön. He tekevät politiikkaa yhä enemmän viestimissä: esimerkiksi uudet poliittiset aloitteet tulevat julki viestimissä. Myös poliittisen puheen tyyli on muuttunut viestintävälineisiin sopivaksi. Poliitikon täytyy pystyä kiteyttämään keskeinen sanomansa lyhyeen tiivistykseen, jota sitten toistetaan esimerkiksi tv:n uutislähetyksissä. (Borg & Moring 2005, 49.)

Viestimiä voidaan pitää politiikan keskeisenä erityisehtona. Lähes yksinomaan niiden perusteella kansalaiset saavat tietonsa politiikasta ja muodostavat mielikuvansa politiikasta. Myös äänestyspäätökset perustuvat aiempaa enemmän viestimistä saatuihin mielikuviin. Viestinnällisyyteen liitetään myös politiikan henkilöityminen ja mielikuvien merkityksen lisääntyminen asiakysymysten kustannuksella. Puolueet työntävätkin johtajiaan mediajulkisuuteen voimakkaasti, koska näin saadaan enemmän julkisuutta kuin pelkillä puolueen kannanotoilla. (Borg & Moring 2005, 49.)

Vuoden 2007 eduskuntavaaleja tutkineet Ville Perna, Mari K. Niemi ja Ville Pitkänen nimesivätkin vaalit mielikuvavaaleiksi, koska puolueet ovat ideologisesti niin lähellä toisiaan, että tunteisiin vetoaminen ja mielikuvien hyödyntäminen ovat nousseet yhä tärkeämpään rooliin vaalijulkisuudessa. Asiaosaamisen lisäksi ehdokkaat yrittävät vakuuttaa äänestäjät persooniensa valovoimaisuudesta (Ville Perna ym. 2007, 10).

Pääministeriteemaan keskittyneissä vaaleissa asioita tärkeämmiksi nousivat henkilöt, imagot ja mielikuvat, aivan kuten neljä vuotta aiemminkin. Ehdokkaiden odotetaan hallitsevan asiakysymysten ohella myös julkisuutta hyvällä esiintymisellä ja edustavuudella. Hyvä esiintyminen kuvaa erityisen hyvin PS:ten Timo Soinia, jota pidettiin tiedotusvälineissä mielenkiintoisena ja värikkäänä persoonana vuoden 2007 eduskuntavaalien alla ja jonka sutkautuksia suorastaan odotettiin television vaalitenteissä. (Anttila 2007, 104, 119, 122.) ”Soini-ikonin” ympärille rakentuneen puolueen rooli oli olla terävänä piikkinä vanhojen puolueiden lihassa ja toimia samalla SMP:n veikko vennamolaisessa hengessä ”unohdetun kansan äänitorvena”. Vuoden 2007 eduskuntavaalien ennakoasetelmassa PS:lla oli vain voitettavaa. Asiasisällöllä ei ollut niinkään merkitystä, vaan huomion saamisella. (Saarikko 2007, 60, 67.) Soini paransikin esiintymistään vuoden 2003 eduskuntavaaleihin verrattuna, ja hän oli hionut retoriikkansa huippuunsa. Hänen retorisen tulituksensa huippuihin lukeutuivat mm. kolmen suuren puolueen puheenjohtajien nimeäminen Tupuksi, Hupuksi ja Lupuksi sekä iskevä ”verotus kevenee, erotus levenee”. (Perna 2007, 25.) Soinin verbaalinen lahjakkuus,

tilannetaju ja nokkeluus olivat aivan omaa luokkaansa, ja hän oli keskusteluissa paikoitellen yliver-
tainen (Saarikko 2007, 66).

Nykyisille vaaleille tyypillistä on, että vaaliohjelmat julkaistaan myöhään. Esimerkiksi vuoden 2003 eduskuntavaaleissa lopulliset vaaliohjelmat julkaistiin vasta vaalikampanjan alkaessa tai kampanjan aikana. Vaaliohjelmat olivat pitkiä, yleisluontoisia ja samankaltaisia. Hyvinvointivaltio, työttömyyden vähentäminen, julkisen terveydenhuollon rahoittaminen ja perhepolitiikka olivat keskeisiä teemoja. (Pesonen & Borg 2005, 39–40.) Toisaalta itse vaalikampanjointi alkaa jo kauan ennen kuin yhtään ehdokasta on edes nimetty. Ehdokkaiden varsinaiset kampanja-aloitukset ovat jo kampanjan loppuvaihetta. Kampanjoita käydään erilaisissa asioissa, eri tasoilla ja tahoilla ja eri aikaan. Esimerkiksi vuoden 2006 presidentinvaalien kampanja sai alkunsa jo edellisistä presidentinvaaleista ja kampanjoinnilla nähtiin yhteyksiä tuleviin eduskuntavaaleihin. (Isotalus 2007, 26.)

Poliittisen toiminnan painopiste on siirtynyt järjestöjen sisäisestä toiminnasta mediajulkisuuteen. Tätä voidaan kutsua yleisödemokratiaksi, jossa poliittiset johtajat ja kansa kohtaavat median välityksellä. (Paloheimo 2005a, 20; Borg & Paloheimo 2009, 16; Isotalus 2007, 28; Paloheimo 2007, 208.) Poliittikka on kehittynyt entiseen verrattuna henkilökeskeisemmäksi ja puoluejohtajat ovat nousseet merkittävään rooliin. Mediajulkisuudessa poliittiset johtajat ovat näkyvästi esillä ja heillä on suurempi vastuu puolueen vaalivankkureiden vetäjinä. Puolueiden välisten aatteellisten erojen kaventuessa poliitikkojen imagoilla ja heidän henkilökohtaisen kyvykkyytensä arvioinnilla on entistä suurempi merkitys äänestäjien puoluevalintoihin. (Paloheimo 2005b, 209–211, 227–228; Bengtsson & Grönlund 2005, 230; Borg & Paloheimo 2009, 16; Isotalus 2007, 28; Paloheimo 2007, 208.)

Yhtenä syynä politiikan henkilöitymiseen voidaan pitää yhteiskunnan rakennemuutosta, tarkemmin sanottuna ihmisten yksilöitymistä. Tätä pidetään ominaisena piirteenä jälkiteolliselle yhteiskunnalle. Ihmiset eivät samaistu perinteisiin kollektiivisiin ryhmäidentiteetteihin, kuten puolueisiin, vaan he samaistuvat luontevammin yksilöihin, mikä pätee myös politiikkaan. Tiedotusvälineistä nimenomaan televisio kohdistaa huomion voimakkaimmin juuri yksilöön. Hartin mukaan ”Televisio tekee kasvoista argumentteja”. Edes uusin kommunikaatioteknologia ei ole pystynyt horjuttamaan television keskeistä asemaa. (Karvonen 2009, 95.)

Vaalikampanjoitten henkilöitymiseen on osaltaan vaikuttanut uusi perustuslaki vuodelta 2000, jonka mukaan pääministerin valinta on eduskunnan tehtävä. Puoluejohtajien henkilökohtaiset ominaisuudet korostuvat tässä asetelmassa. Nykyään puhutaankin pääministerivaaleista eduskuntavaaleista puhuttaessa. Äänestäjät voivatkin joutua valitsemaan joko puolueen tai henkilön väliltä: äänestääkö hyvänä pitämää henkilöä vai puoluetta, jos nämä kaksi tekijää eivät kohta? Äänestyskäyttäytymistä käsittelevät tutkimukset osoittavat, että 1990-luvun alkuun asti puolueen valinta oli ehdokkaan va-

lintaa tärkeämpi kriteeri äänestyspäätöstä tehtäessä. Vuosien 1995 ja 1999 eduskuntavaaleissa ehdokkaan valinta oli tärkeämpää, kunnes vuoden 2003 eduskuntavaaleissa puolueen merkitys nousi jälleen ehdokasta tärkeämmäksi. Tähän uuteen käänteeseen saattaa vaikuttaa kansalaisten halu vaikuttaa hallituspohjaan. Pääministerikysymystä selvitettiin ensi kerran vuoden 2003 eduskuntavaalien jälkeen, jolloin 34 prosenttia äänestäneistä ilmoitti puolueen puheenjohtajan sopivuuden pääministeriksi vaikuttaneen ratkaisevasti heidän äänestyspäätökseensä. (Paloheimo 2005b, 213–214, 227–228; Bengtsson & Grönlund 2005, 231.)

Vuoden 2007 eduskuntavaalien jälkeen tehdyssä kyselyssä ilmeni, että äänestäjien halu vaikuttaa pääministerin valintaan oli vähentynyt verrattuna vuoden 2003 eduskuntavaaleihin. Pääministerin valinnalla ei ollut ratkaisevaa merkitystä kansalaisten äänestyspäätöksiin. Pääministerikysymys ei ollut niin voimakkaasti esillä vuonna 2007 kuin 2003. Pääministerikysymystä parempi tapa tarkastella politiikan henkilöitymistä on tutkia puolueiden ehdokkaiden ja edustajien tv-esiintymistä, vaikkei sen suosion kasvu ole ollutkaan lineaarista. (Moring & Mykkänen 2009, 50–51; Anttila 2007, 103.)

Vuoden 2007 eduskuntavaalien aikana julkaistun tutkimuksen mukaan vain 28 prosenttia kansalaisista piti tärkeänä sitä, kuka pääministeri on ja eräs gallup puolestaan osoitti, ettei puolueen tai sen puheenjohtajan menestymisellä vaalikamppailussa ole suurta merkitystä suurimmalle osalle äänestäjiä. Anttilan mukaan onkin mielenkiintoista nähdä, huomioiko media tämän kehityksen ja ottaa huomioon puolueiden vaalimenestyksen ja puoluepolitiikan yhtä lailla kuin puolueiden puheenjohtajien henkilökohtaisen suosion. (Anttila 2007, 124–125.) Puheenjohtajan varaan rakentuva mielikuva puolueen linjasta voi antaa yksipuolisen kuvan poliittisesta toiminnasta (Saarikko, 2007, 73).

Politiikan henkilöityminen mediassa voi kuitenkin olla ongelmallista poliitikoille. Esimerkiksi Matti Vanhasen yksityiselämään kohdistunut julkisuus vuoden 2007 eduskuntavaalikampanjan aikana tuskin edisti Keskustan vaalitavoitteita. Eero Heinäluomaan kohdistunut mediajulkisuus oli SDP:lle rasite, koska julkisuuden kohteena oli Heinäluoman imago-ongelma. Matti Vanhasen on toisaalta myös katsottu hyötynneen politiikan henkilöitymisestä vuoden 2007 eduskuntavaaleissa. Häntä kutsuttiin mm. ”trendikkääksi komistukseksi”, jonka seksikkyyttä ihailtiin ulkomaita myöten. Jopa Susan Kuronen -episodi kääntyi Vanhasen eduksi, kun Heinäluoma puolestaan leimattiin ”häikäilemättömäksi peluriksi”. Myös SAK:n surullisen kuuluisa mainos yhdistettiin Heinäluomaan, mikä loi lisää negatiivista mielikuvaa Heinäluomasta. (Moring & Mykkänen 2009, 49; Anttila 2007, 107, 111.)

Politiikka on nykyisin henkilökeskeistä. Tähän on mm. vaikuttanut uuden perustuslain tuoma pääministeriasetelma ja puolueiden pienentyneet erot. Puoluejohtajien henkilökohtaiset kyvyt, imago ja

persoonien valovoimaisuus vaikuttavat kansalaisiin äänestyspäätöksiä tehtäessä, vaikka myös puolueella on merkitystä äänestyspäätöksiä tehtäessä. Puheenjohtaja takaa enemmän julkisuutta kuin pelkkä puolueen kanta poliittisiin kysymyksiin. Toisaalta pääministeriteemalla ei ole suurta vaikutusta kansalaisten äänestyspäätöksiin. Nykyisin voidaan puhua yleisdemokratiasta, jossa poliittiset johtajat tapaavat kansalaiset median välityksellä. Vaikka internetin ja sosiaalisen median suosio on lisääntynyt, niin televisiolla on edelleen keskeinen asema yleisdemokratiassa.

4.2. Television vaikutus vaaleihin

Vuoden 2003 eduskuntavaalien yhteydessä television vaaliohjelmat tarjosivat puolueiden edustajille mahdollisuuden päästä esille. Televisiossa parhaiten näkyvyyttä saivat suuret puolueet, samoin vuonna 2007 (Pesonen & Borg 2005, 40; Pitkänen 2007, 38.) Pienemmät puolueet saivat tilaa muissa viestimissä. 1990-luvulla aukesi mahdollisuus ostaa mainosaikaa radiosta ja televisiosta. Suurimmat puolueet hyödynsivätkin tätä mahdollisuutta. Vuoden 2003 eduskuntavaalien jälkeen tehdyssä kyselyssä 60 prosenttia haastatelluista oli sitä mieltä, että he saivat television uutis- ja ajankohtaisohjelmista sellaista tietoa, joka oli heidän äänestyspäätöksensä kannalta tärkeää. (Pesonen & Borg 2005, 40.)

Varsinaisista tv:n vaaliohjelmista, eli vaalikeskusteluista ja tenteistä, koki hyötynensä 40 prosenttia ja sanomalehtien tai television maksetuista vaali-ilmoituksista paljon tietoa haki 30 prosenttia. Television vaaliohjelmissa esiintyminen ei sinänsä vaikuttanut äänestyspäätöksiin, vaan keskeistä oli nimenomaan ohjelmista saatu tieto esimerkiksi puolueiden linjoista. Tammikuun lopulla 2003 Suomen Gallupin tekemän haastattelututkimuksen mukaan kansalaiset halusivat äänillään ensisijaisesti vaikuttaa työttömyyteen ja lapsiperheisen asemaan. Haastattelujen kysymykset pohjautuivat puolueiden vaaliohjelmien aiheisiin. (Pesonen & Borg 2005, 41.)

Vuoden 2003 eduskuntavaalien ensimmäisessä kolmen puolueen tv:n vaalikeskustelussa Ylellä 29.1.2003 puoluejohtajat Lipponen, Itälä ja Jäätteenmäki esiintyivät varovaisesti. Esiintymisen poliittinen merkitys aiheutti paineita. Lähellä vaalipäivää MTV 3:n vaalikeskustelussa Jäätteenmäki teki irtioton ottamalla esiin pääministeri Lipposen Yhdysvaltain vierailun 2002 joulukuussa. Jäätteenmäki väitti Lipposen antaneen presidentti Bushille sellaisen vaikutelman, että Suomi olisi mukana USA:n Irakin vastaisessa koalitiossa. Voidaan pitää mahdollisena, että tällä televisiossa esitetyllä väitteellä olisi ollut ratkaiseva vaikutus Keskustalle kertyneisiin lisä-ääniin, jotka johdattivat Keskustan pääministeripuolueeksi. Tästä väitteestä alkanut tapahtumaketju johti lopulta pääministeri Jäätteenmäen eroon 20.6.2003. (Pesonen & Borg 2005, 45–46.)

Ennen 1960-lukua vetovastuu vaalikampanjoista oli puolueiden perusjärjestöillä ja puolueita lähellä olleilla sanomalehdillä. Vaalitulaisuudet olivat tavallisesti puoluejärjestöjen järjestämiä. Puolueiden ja niiden ehdokkaiden toimintaa ja tavoitteita esiteltiin ja markkinoitiin puolueen sanomalehdissä. 1960-luvulta alkaen television merkitys kampanjavälineenä on kasvanut ja toisaalta puoluesidonnaisten sanomalehtien merkitys huomattavasti vähentynyt. Suuri osa puoluesidonnaisista sanomalehdistä on lakannut ilmestymästä tai muuttunut puolueista riippumattomiksi. Mielipidemittauksista on tullut viime vuosikymmeninä tärkeitä apuvälineitä vaalikampanjan suunnittelussa. Puoluejärjestöt ovat jääneet kampanjoinnissa taka-alalle ja ehdokkaat saattavat koota oman tukijoukkonsa erillään puolueorganisaatiosta. (Borg & Moring 2005, 47.) Television suuret vaalikeskustelut ovatkin olleet eduskuntavaalikamppailuiden huippuhetkiä jo 1960-luvulta alkaen, vaikka niiden laatua ja tasapuolisuutta kritisoivat niin äänestäjät, poliitikot kuin sanomalehdistökin. Television roolin nousu vaalikampanjoissa iski radioon ja sanomalehdistöön 1960- ja 1970-luvuilta alkaen. Televisio nousi päivänpolitiikasta käydyn julkisen keskustelun suunnannäyttäjäksi. (Pernaa 2007, 23.)

Kaupallisista viestimistä, televisio mukaan lukien, on tullut puolueorganisaatioita tai puoluesidonnaisia sanomalehtiä tärkeämpiä kampanjakommunikaation välineitä. Tämän on mahdollistanut aiemmin kielletyn poliittisen radio- ja televisiomainonnan salliminen. Television nouseminen keskeiseksi välineeksi vaalikampanjoinnissa korosti myös kampanjoinnin valtakunnallisuutta. Myös sanomalehdet ovat edelleen mukana vaalikampanjoinnissa, ja uutena on mukaan tullut internet erilaisine mahdollisuuksineen. Sähköisen viestinnän sääntelyn purku toi mukanaan kaupalliset radio- ja tv-kanavat 1980-luvulta alkaen poliittiseen viestintään. (Borg & Moring 2005, 48.) Myös Pekka Isotalus tuo esiin nimenomaan television suuren roolin nykyajan vaalikampanjoinnissa (Isotalus 2007, 28).

Aiemmin vahvasti säädellyn radio- ja televisiotoiminnan avaaminen kilpailulle on synnyttänyt kilpailua sanomalehdistön ja television välille niin mainostajista kuin yleisöstäkin. Esiintymisen merkitys ja poliittisten johtajien imago nousivat kampanjajulkisuuden keskeisimmiksi puheenaiheiksi. Kampanjatyöhön allokoitiin enemmän resursseja ja julkisuuskuvan kehittämiseen otettiin mukaan jopa poliittisen viestinnän konsultteja. Tällä kampanjoinnin ”amerikkalaistumisella” katsottiin olevan huono vaikutus itse asiakysymyksiin. Asiapolitiikan tilalle oli tullut mielikuvapolitiikka. Tässä yhteiskunnan viestinnällistymiskehityksessä yksi perusolettamus koskee tiedotusvälineiden viihteellistymistä ja politiikan seurannan henkilöitymistä. Yhtenä olettamuksena on, että poliitikot tiedostavat muuttuneen median toimintaympäristön ja pyrkivät ennakoimaan saamaansa julkisuutta ja saamaan siitä maksimaalisen hyödyn. (Moring & Mykkänen 2009, 29–31.)

Samaan aikaan luovuttiin tarkoin säädellyistä vaalikampanja-ajan ohjelmistoista ja siirryttiin enemmän kohti journalistisin perustein laadittua ohjelmistoa. Poliittiset satiirit ja poliitikkoja esittävät viihdeohjelmat yleistyivät. Muista Pohjoismaista poiketen Suomessa sallittiin poliittinen mainonta televisiossa. Televisiomainontaa oli jo 1991 eduskuntavaaleissa kaapelikanavilla ja vuoden 1995 vaaleista alkaen myös tärkeimmillä kaupallisilla kanavilla. Samalla kampanjakustannukset ovat kasvaneet, koska Suomessa ei rajoiteta poliittisen televisiomainonnan määrää. Muuhun Eurooppaan verrattuna Suomi on poikkeuksellisen salliva. Puolueiden mukaan televisiomainonta on muun kampanjatyön tukiranka, vaikka televisiomainonnan ei ole voitu osoittaa antaneen millekään puolueelle suurta etua. Tämä johtuu siitä, että mainonnan hyöty panostuksiin suhteutettuna on epäselvä. Vuoden 2003 eduskuntavaaleissa suurimpien puolueiden kampanjakustannuksista lähes puolet koostui televisiomainonnasta. (Borg & Moring 2005, 49, 57, 60, 71.)

Puolueet tukeutuvat tv-mainonnassa mainonnan ammattilaisiin. Mainosta on toistettava vähintään 5–6 kertaa, jotta sillä olisi riittävä vaikutus mielikuviin. Vuoden 2003 televisiomainokset olivat noin 20 sekunnin pituisia, ja ne keskittyivät puolueiden johtaviin ehdokkaisiin. Esimerkiksi Kokoomuksen kaikissa mainoksissa esiintyi puolueen puheenjohtaja Ville Itälä. Teemoina olivat sosiaalipolitiikka, terveydenhuolto, koulu, arkipäivän turvallisuus ja suomalaiset arvot. Opposition televisiomainokset luonnollisesti arvostelivat hallitusta. Edunvalvontajärjestöistä mm. SAK teetti kriittisen tv-mainoksen, jossa fiktion keinoin korostettiin työnantajien ja palkansaajien välistä ristiriitaa (Borg & Moring 2005, 58–59). Kyseinen mainos nosti ensimmäistä kertaa Suomen eduskuntavaalien historiassa itse kampanjapahtuman keskeiseksi vaalikampanjan elementiksi. SAK:n mainoskampanja epäonnistui täysin, eikä mainoskampanjoilla ei olekaan onnistuttu voittamaan vaaleja, vaan päinvastoin häviämään. (Moring & Mykkänen 2009, 55.) SAK:n mainos ja SDP:n heikko vaalimenestys yhdistettiin toisiinsa. Negatiivista vaalimainontaa on Suomessa ollut viimeiset sata vuotta, mutta voi olla, että vuoden 2007 eduskuntavaalit muistetaan tulevaisuudessa negatiivisen vaalimainonnan läpimurtona. (Mykkänen 2007, 75–76.)

Huomattavaa kuitenkin on, että esimerkiksi vuoden 1999 eduskuntavaaleja seurattiin kaikista eniten joko tv-uutisista ja ajankohtaisohjelmista tai tv:n vaalikeskusteluista ja tenteistä. Vuoden 2003 vaalien suuria vaalikeskusteluja seurasi tammikuun lopulla ja viimeisellä kampanjaviikolla keskimäärin 600000–700000 katsojaa. Yksittäisten vaaliohjelmien katsojaluvut olivat kuitenkin pienentyneet verrattuna 1990-luvun alkuun, jolloin YLE:n suurta vaalikeskustelua seurasi noin 900000 katsojaa. 1980-luvulla suurella vaalikeskustelulla oli yli miljoona katsojaa. (Borg & Moring 2005, 64–65.) Vuoden 2006 presidentinvaalien tv-vaalikeskustelut keräsivät parhaimmillaan yli miljoona katsojaa ja toisen kierroksen vaalikeskustelut keräsivät tv:n ääreen keskimäärin yli 900 000 katsojaa (Tiittula ym. 2007, 155).

Vuoden 2003 vaalitutkimus osoitti, että sanomalehtien uutis- ja ajankohtaisjutut, television uutis- ja ajankohtaisohjelmat sekä television vaaliohjelmat olivat kärkisijoilla vaikuttamassa äänestyspäätökseen vaikuttavan tiedon lähteinä. Sanomalehtien vaalimainokset ja radion uutis- ja ajankohtaisohjelmat eivät olleet yhtä tärkeitä tietolähteitä äänestyspäätöstä tehdessä. Poliittisten johtajien henkilökohtaiset ominaisuudet vaikuttavat aikaisempaa enemmän kansalaisten äänestyspäätöksiin. Vaalikampanjoissa loppukirivaihe on nykyisin noin kolmen viikon pituinen. Silloin niin puolueet kuin viestimetkin aktivoituvat ja ennen 2003 eduskuntavaaleja esimerkiksi vaalikeskusteluja oli tv:ssä miltei päivittäin. (Borg & Moring 2005, 50, 53, 69–70.)

Vaikka perinteisen median vaikutus äänestyspäätöksiin on ollut merkittävä, niin on luultavaa, ettei sen osuus äänestyspäätöksiin vaikuttavana tekijänä enää kasva. Viime vuosina on ollut havaittavissa pikemminkin laskua. Toisaalta internet ja vaalikoneet ovat vakiinnuttaneet asemansa etenkin nuorten joukossa. Uusi perustuslaki ja suurimman puolueen merkitys pääministerin valinnassa toivat myös kielteisiä vaikutuksia. Vaalien asiakysymykset jäivät taustalle, kun toimittajat tekivät vaalikeskusteluista pääministeriehdokkaiden työhönottohaastatteluja. (Borg & Moring 2005, 72.) Vuoden 2007 eduskuntavaalien edelleen sähköistyvässä vaaliviestinnässä hyödynnettiin erilaisia internettiin pohjautuvia vaalityökaluja kiihtyvällä tahdilla. Kotisivujen ja vaalikoneiden rinnalle nousivat vaaliblogit ja erilaiset videoleikkeet esimerkiksi YouTubessa. (Borg & Paloheimo 2009, 17–18.) Internet näyttää todennäköisesti yhä suurempaa roolia myös tulevaisuuden vaaleissa, mutta se lähinnä tukee puolueiden perinteistä viestintää. Mistään kaksisuuntaisen vaikuttamisen läpimurrosta on liian aikaista puhua (Hatakka ym. 2007, 188).

Vuoden 2007 eduskuntavaalien jälkeen voitiin todeta äänestäjien arvostavan puolueiden johtajien televisioesiintymisiä, mutta yhteiskunnan viestinnällistymisellä ei voitu osoittaa olevan merkittävää vaikutusta äänestäjien valintoihin. Ehdokkaiden aikaisempaan työhön perustuva äänestäminen oli kasvanut, toisin kuin oletettiin. (Moring & Mykkänen 2009, 56.) Vuoden 2007 tutkimuksen mukaan ehdokasta vaaleissa korostaneiden määrä oli yhdeksän prosenttia suurempi kuin 1983 ja ensimmäistä kertaa korkeampi kuin puoluetta korostaneiden. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta politiikan henkilöityneen, mutta mistään suuresta muutoksesta ei ole kyse. (Karvonen 2009, 101.)

Television merkitys kampanjointivälineenä ja tietolähteenä on kasvanut 1960-luvulta lähtien. 1960-luvulta alkaen tv:n suuret vaalikeskustelut ovat olleet eduskuntavaalien kohokohtia, ja parhaimmillaan 1980-luvulla ne keräsivät yli miljoona katsojaa television ääreen. Televisiossa esiintyminen ei välttämättä sinänsä vaikuta äänestyspäätöksiin, vaan televisiosta haetaan nimenomaan tietoa esimerkiksi puolueiden linjoista äänestyspäätöksen tueksi.

5. PERELMANILAINEN ARGUMENTAATIOTEORIA

Tutkimusmetodina käytetään Chaim Perelmanin argumentaatioteoriaan pohjautuvaa perelmanilaista argumentaatioteoriaa, joka tutkii argumenttien käyttöä retoriikassa. Poliitikko pyrkii vakuuttamaan yleisönsä mielipiteidensä ja väitteidensä oikeellisuudesta ja kannatettavuudesta argumenteilla (Perelman 2007, 7–9). Jos vakuuttaminen onnistuu, niin se realisoituu poliittisena kannatuksena vaaleissa ja sitä kautta poliittisena valtana, jonka avulla voi edistää poliittisten tavoitteiden realisoitumista halutunlaisena toimintana ja toiminnan lopputuloksina yhteiskunnassa. Perelman on luokitellut argumentit lähtökohtiin, eli esisopimuksiin, ja tekniikoihin, joita puhuja käyttää suostutellakseen ja vakuuttaakseen yleisönsä hyväksymään omat mielipiteensä (Perelman 2007, 30, 58–59). Esisopimuksella pyritään etsimään suotuisin tapa lähestyä yleisöä. Tarkoitus on löytää jotain, mistä puhuja ja yleisö voivat olla lähtökohtaisesti yhtä mieltä. Tältä pohjalta puhuja pyrkii saamaan myös lopullisen väitteensä hyväksytyksi. Hyväksynnän saamiseen puhuja käyttää erilaisia argumentaatiotekniikoita.

Argumentaatio tapahtuu luonnollisella kielellä, ja näin ollen sen tulkinnanvaraisuutta ei pidä unohtaa (Perelman 2007, 16; Summa 1996, 63). Tämä on hyvä muistaa varsinkin hektisessä tv-vaalikeskustelussa jännityksen ja paineen alla tuotetussa puheessa. Toinen tutkija olisi voinut tulla argumentaation lähtökohtien ja tekniikoiden luokittelussa sekä esisopimusten ja lopullisten väitteiden hyväksynnän tulkinnassa toisenkinlaisiin lopputuloksiin.

Perelmanin argumentaatioteoria pitää sisällään argumentaation lähtökohtien ja tekniikoiden lisäksi mm. analogiat, metaforat, argumenttien painot, määrät ja esittämisjärjestyksen, mutta kaikkien näiden analyysityökalujen käyttö ainakaan tämänlaajuisessa työssä ei ole mielekästä, vaan antaisi analyysistä sekavan kuvan. Analogioita ja metaforia on tässä tutkimusaineistossa lukumääräisesti vähän. Tähän vaikuttanee myös tutkimuksen lähestymistapa, eli määritellyt politiikan aihepiirit. Jos tutkimusaineistosta olisi valittu satunnaisia argumentteja sieltä täältä, niin analogioita ja metaforia olisi varmasti löytynyt paljonkin etenkin metaforistaan tunnetun Timo Soinin argumentaatiosta. Silloin olisi pitänyt keskittyä tutkimaan pelkästään PS:ten analogioita ja metaforia. Toisaalta esimerkit, analogiat ja metaforat sisältyvät argumentaatiotekniikoihin, tarkemmin sanottuna *todellisuuden rakennetta luoviin argumentteihin*. Esimerkkejä, analogioita ja metaforia käytetään hyväksi todellisuuden rakenteen luomisessa (Perelman 2007, 60; Summa 1996, 71; Kuusisto 1996, 269–270, 284).

Tutkimuksessa halutaan kuitenkin keskittyä nimenomaan Perussuomalaisille tärkeisiin politiikka-kokonaisuuksiin eikä hajanaisiin argumentteihin eri poliittisista aihepiireistä. Mielestäni valittu metodologinen lähestymistapa ja perustellusti rajatut poliittiset teemat antavat kompaktin kuvan siitä,

millaisia argumentaation keinoja PS käyttävät saavuttaakseen kannatusta ja poliittista valtaa edistääkseen heille tärkeitä poliittisia tavoitteita.

5.1. Analyyttisen ja dialektisen argumentaation ero

Jo Aristoteles erotti teoksessaan *Organon* analyttisen ja dialektisen päättelyn. Analyttisen päättelyn tutkiminen *Ensimmäisessä* ja *Toisessa analytiikassa* voidaan katsoa tehneen hänestä muodollisen logiikan isän. Aristoteles tutki myös dialektista päättelyä *Topiikassa*, *Retoriikassa* ja *Sofistisissa kumoamisissa*, ja tämän pohjalta hänen voidaan katsoa olevan myös argumentaatioteorian kantaisä. Analyttisen ja dialektisen päättelyn ero on siinä, että analyttisen päättelyn tulee olla muodollisesti pätevää eli todistusluontoista ja yleispätevää. Dialektisen päättelyn pohjana ovat esimerkiksi enemmistön tai arvostetuimpien hyväksymät mielipiteet. Dialektisessa päättelyssä pyritään saamaan hyväksyntää mahdollisesti kiistanalaisille väitteille. Toisin sanoen dialektisessa päättelyssä pyritään suostuttelemaan tai vakuuttamaan yleisö argumenteilla. Argumentit voivat olla vahvoja tai vakuuttavia, mutta eivät koskaan puhtaan muodollisia. Tehokas argumentti vakuuttaa kohteensa. Dialektisen päättelyn voima ei siis ole yleispätevydessä, vaan sen arvo on riippuvainen sen vaikutuksesta toisen ajatteluun. On siis tärkeää erottaa päättelyn kaksi muotoa: analyttinen, joka koskee tieteellistä totuutta (muodollinen tiede), ja dialektinen (epämuodollinen tiede), joka koskee mielipiteitä. (Perelman 2007, 7–9.)

Jo kertaalleen hiipuneen retoriikan tieteenalan elvytti Perelmanin uusi retoriikka, joka tutkii dialektista päättelyä ja sen muodostavia argumentteja eli perusteluita, joilla pyritään tietyn väitteen hyväksymiseen tai hylkäämiseen Aristoteleen viitoittamalla tiellä. Tätä mieltä on myös perelmanilaisista retoriikkaa tutkinut Hilikka Summa, jonka mukaan yhdessä Perelmanin kanssa retoriikan rehabilitointia tieteenalana ovat olleet tekemässä myös Stephen Toulmin ja Kenneth Burke, tosin erilaisista lähtökohdista kuin Perelman. (Perelman 2007, 181–182; Summa 1996, 51.)

Teoriapohjaltaan uusi retoriikka kuuluu laajempaan suostuttelun yleiseen teoriaan, joka käsittää kaiken yleispätevyyttä tavoittelemattoman diskurssin ja pyrkii kaikenlaisen yleisön hyväksymisen saamiseen. Käsitteellisen selvyuden vuoksi todettakoon, että Aristoteles erotti dialektisen päättelyn retoriikasta pitäen retoriikkaa kuitenkin dialektisen vastineena. Dialektiikka painottuu enemmän kahden väliseen väittelyyn ja niiden sisältämiin argumentteihin, retoriikka puolestaan julkisen puhujan argumentaatiotekniikoihin tämän puhuessa maallikkoyleisölle. Perelmanin edustamassa uudessa retoriikassa tutkitaan kaikentyypisille yleisöille tarkoitettuja esityksiä, niin *erityisyleisöille* kuin *universaaliyleisöllekin*. Vakuuttava argumentointi on Perelmanin mukaan universaaliyleisön hyväksyttävissä. Nämä yleisön kaksi eri luokkaa onkin hyvä erottaa: *universaaliyleisö* tarkoittaa ketä tahansa, määrittelemätöntä yleisöä. *E erityisyleisön* koostumus on puhujalle jo ennestään tuttu ja

sen etuihin tai odotuksiin voi helposti vedota ja luottaa niiden positiiviseen vaikutukseen väitteiden hyväksymiseksi argumentoinnin edetessä. (Perelman 2007, 11, 25, 181.)

Universaaliyleisölle suunnattu argumentointi tulee olla järkipäristä ja vakuuttavaa (Perelman 2007, 24). Summan mukaan universaaliyleisö on kuitenkin ongelmallinen käsite. Se voi olla ongelmallinen konkreettisissa yksittäistilanteissa esimerkiksi arvoväittämiä perusteltaessa, koska universaaliyleisön voidaan tulkita olevan kulttuuri-, aika- tai paikkasidonnainen käsite. Mikä on milloinkin ja missä universaaliyleisölle hyväksyttävää? (Summa 1996, 67–69.) Onko mahdollista esittää esimerkiksi arvopohjaisia argumentteja, jotka olisivat kaikkien hyväksyttävissä, vai sulkeeko jollain esitetyllä arvopohjaisella argumentilla automaattisesti osan universaaliyleisöstä pois? Plantin mukaan näin käy. Ryhmäkohtaisiin tai muihin etuihin vetoava argumentointi ei voi olla universaalia. Perelman itse taas uskoo nimenomaan arvojen osalta voitavan päästä yhteisymmärrykseen tutkimalla argumenttien puolustavia ja vastustavia kantoja. Summa toteaa Perelmanin itsensä todenneen käyttämänsä argumentaatiotekniikoiden kehikkoon kuuluvan noin sata erilaista tekniikkaa. Vaikka osa Perelmanin tekniikoista ja niiden määrittelyistä on vaikeaselkoisia ja tulkinnanvaraisia, niin uusi retoriikka on Plantin mielestä silti korvaamaton väline retoriikka-analyysissä. (Summa 1996, 63, 71–73.)

Dialektisen päättelyn (retoriikka) ja sen muodostavien argumenttien ”totuudellisuuden” muodostaa mielipiteiden tai väitteiden saama kannatus tai hyväksyntä. Dialektisella päättelyllä ja retoriikalla pyritään vaikuttamaan ihmisten arviointeihin esitetyistä väitteistä ja ohjaamaan heidät puhujan kannalta järkeviin tai suotaviin lopputulemiin. Retoriikka on satunnaista toimintaa eikä sitä voi ohjata tieteellisillä totuuksilla älyllisen hyväksynnän saamiseen, vaan sillä pyritään myös luomaan toimintaa tai toiminta-aiheita. (Perelman 2007, 19, 173.) Niin Summa kuin Perelmanin toteavat argumentaation tapahtuvan luonnollisella kielellä, ja näin ollen sen tulkinnanvaraisuutta ei pidä unohtaa (Perelman 2007, 16; Summa 1996, 63). Summan mukaan argumentaation tutkimuksessa ollaan alusta asti kiinnostuneita siitä, mikä voisi olla hyväksyttävää. Tämä perustuu ajatukseen, että puhujan ja yleisön välillä on ainakin joitain yhteisymmärryksen elementtejä. (Summa 1996, 66.)

5.2. Argumentaation lähtökohdat

Argumentaation lähtökohdissa ei sinänsä pyritä todistamaan johtopäätöksiä, vaan siirtämään premisseille (esisopimuksille) osoitettu hyväksyntä myös johtopäätöksille. Puhujan on onnistuakseen lähdeävä liikkeelle riittävän hyväksynnän saaneista premisseistä. Jos hyväksyntä on puutteellista, on puhujan pyrittävä vahvistamaan sitä. Hyväksynnän siirto myös johtopäätöksiin edellyttää sidoksen luomista premissien ja esitettyjen, vielä hyväksymistä vailla olevien väitteiden tai mielipiteiden välille. Jos johtopäätös on vastoin kuulijan käsityksiä, hän voi hylätä premissin. Puhujan tulee vält-

tää luvattomia ennakkopäätelmiä. Tällainen voi tulla kyseeseen, jos puhuja ei huolehdi yleisön hyväksynnästä premisseilleen ja yleisö kyseenalaistaa hyväksyttäväksi tarjotun väitteen. Puhujan on otettava yleisö huomioon ja sovitettava puheensa yleisön mukaan saadakseen yleisön hyväksynnän väitteilleen. Summa Perelmanin ohella korostaakin yleisön huomioimista ja premissien roolia. Puhujan on hyvä tietää millaisilla perusteluilla yleisöä voi lähestyä. Tämä luo kestäväää ja puhujan kannalta luotettavaa pohjaa argumentaatiolle. (Perelman 2007, 28; Summa 1996, 66–67, 70.)

Argumentaation lähtökohdissa, esisopimuksissa, on oleellista ottaa huomioon ja erottaa yleisöä yhdistävien tekijöiden joukossa *todellisuutta* koskevat seikat ja toisaalta *suotavuutta tai toivottavuutta* koskevat seikat. Todellisuutta koskevat seikat pitävät sisällään tosiseikat, totuudet ja otaksumat. Suotavuutta koskevat seikat taas koskettelevat hierarkioita, päättelysääntöjä ja arvoja. (Perelman 2007, 30.) Argumentaation lähtökohdat siis muodostuvat joko todellisuutta tai suotavuutta (myös toivottavuutta) koskevista esisopimuksista.

Summan mukaan tosiasian aseman argumentaatioissa voi saavuttaa sellainen väite, jonka *universaaliyleisö* hyväksyy. Arvopäätelmät voivat kuitenkin saavuttaa universaaliyleisön hyväksynnän vain yleisessä muodossa. Konkreettisen sisällön täsmentäminen johtaisi vain perusteluihin, jotka olisivat vain *erityisyleisön* hyväksyttävissä. Yleisellä ja abstraktilla tasolla olevien arvojen avulla argumentointi onkin mm. poliittisten ohjelmien laatijoiden taito. Esimerkiksi oikeudenmukaisuus tai hyvinvointi on tarkentamattomina kaikkien hyväksyttävissä olevia arvoja. (Summa 1996, 70). Mitä abstraktimmat ja laajemmat arvot, sitä laajempi on lähtökohtainen hyväksyntä universaaliyleisöltä ja laajempi poliittinen kannatus. Poliitikon kannalta ongelmiin joudutaan, jos hän joutuu tarkentamaan esim. kenen hyvinvoinnista on tarkalleen kysymys. Tarkennus voi sulkea osan universaaliyleisöstä pois ja samalla myös osan poliittisesta kannatuksesta. Summa tuokin esille perelmanilaisen retoriikan tutkimuksen suurimman epäkohdan: yleispätevän argumentin määrittely universaaliyleisön avulla on politiikan tutkimuksen kannalta vierasta idealismia. Plant kiteyttääkin keskeisen Perelman kritiikin kyseenalaistamalla mahdollisuuden saavuttaa yksimielisyys kaikissa retorisissa tilanteissa järkipäisellä argumentoinnilla. Vallan ja ideologian käsitteet sopivatkin huonosti perelmanilaiseen retoriikanäkemykseen. (Summa 1996, 72–73.)

Riikka Kuusisto tarkastelee Bosnian ja Persianlahden konflikteja perelmanilaisen retoriikan esisopimusten ja argumentaatiotekniikoiden kautta. Myös hän toteaa yleisölähtöisyyden olevan retoriikan keskeisimmän piirteen. Puhuja arvioi asemansa, valitsee sanansa ja määrittelee tavoitteensa yleisönsä mukaan. Yleisön suostumuksen saaminen on puhujalle tärkeää, eihän hän muuten lähtisi edes argumentoimaan. Jos puhuja voi käskää, hänen ei tarvitse argumentoida. Puhuja arvioi etukäteen millaiset tavat, uskomukset ja arvot ohjaavat yleisön valintoja. Tämä ohjaa puhujaa valinnois-

saan ja antaa pohjan esisopimuksille, eli argumentoinnin julkilausumattomille lähtökohdille. Ilman yhteisymmärrystä lähtökohdista, puhuja ei voi saada väitettään hyväksytyksi. Myös Kuusiston mukaan *esisopimukset* voivat koskea joko *todellisuutta tai toivottavuutta* asioiden suhteen. Todellisuutta koskevat esisopimukset pitävät sisällään asioita, jotka ovat tietylle yleisölle itsestään selvästi tosia tai ainakin äärimmäisen todennäköisiä. Yleisö pitää tällaisia väitteitä tosina tai normaaleina. Toivottavuutta koskevat esisopimukset perustuvat yleisön tärkeinä pitämiin asioihin, kuten arvoihin, arvohierarkioihin tai lokuksiin. Arvohierarkiat ovat yksittäisiä arvoja tärkeämpiä. Puhujan täytyy siis valita yleisön kannalta tärkeämpi arvo saadakseen väitteensä hyväksytyksi. Kuusisto mainitsee esimerkinomaisesti valinnan rauhantahtoisuuden ja isänmaallisuuden välillä. Lokukset ovat argumentin sisällöstä riippumattomia arviointiperusteita, jotka ovat yleisölle jo entuudestaan helppo hyväksyä. (Kuusisto 1996, 267, 275, 277–278.)

5.3. Argumentaatiotekniikat

Perelmanlaisessa retoriikan tutkimuksessa on kahdenlaisia argumentteja: *sidosmuotoisia ja erottelumuotoisia*. Sidosmuotoiset argumentit mahdollistavat pmisseljä koskevan hyväksynnän siirtämisen myös johtopäätöksiin. Erottelumuotoiset argumentit taas pyrkivät saattamaan erilleen tekijöitä, jotka kieli tai vakiintunut perinne yhdistää. Puhujan käyttämästä ilmaisusta riippuu onko kyse tekijöiden välisestä ykseydestä vai sidoksesta. Sidosmuotoisia argumentteja on kolmenlaisia: *kvasiloogisia argumentteja, todellisuuden rakenteeseen perustuvia argumentteja ja todellisuuden rakennetta luovia tai perustavia argumentteja*. (Perelman 2007, 58–59.) Kuusisto kutsuu näitä kahdenlaisia argumentteja *assosiatiivisiksi ja dissosiatiivisiksi* (Kuusisto 1996, 284, 286).

5.3.1. Kvasiloogiset argumentit

Kvasiloogiset argumentit rinnastetaan loogiseen tai matemaattiseen ajatteluun. Kvasiloogiset argumentit eroavat muodollisesta päättelystä kuitenkin siten, että niissä edellytetään aina luonteeltaan ei-muodollisten väitteiden hyväksymistä, jotka mahdollistavat argumentin soveltamisen. Kvasiloogiset argumentit voivat esim. jakautua osiin, joita arvioidaan erikseen ennen kokonaisuuden yhteenvetämistä. Kvasiloogiset argumentit siis muistuttavat muodollista päättelyä, mutta eivät varsinaisesti ole sitä. Loogista ajattelua tunteva voi kyseenalaistaa kvasiloogiset argumentit ja saada ne näyttämään epäjohdonmukaisilta. Tämä ei kuitenkaan päde, ellei puhuja pyri esittämään niitä sitovina todistuksina. Kyse ei ole pätevästä tai virheellisestä todistuksesta, vaan ennemminkin puhujan esittämistä vahvemmista tai heikommista argumenteista. Näitä argumentteja voidaan vahvistaa muunlaisilla argumenteilla. Kvasiloogiset argumentit toimivat hyvin, mikäli yleisö ei huomaa yhteensopimattomuuksia argumenteissa. Näin voi olla kun kyseessä on maallikkoyleisö. Ongelmiin ajaudutaan, kun esitetty väite on yhteen sopimaton jonkun aiemmin esitetyn väitteen kanssa, joka meidän oletetaan

muiden tavoin hyväksyvän. Tällöin on vaara joutua naurunalaiseksi, mitä puhuja haluaa välttää kaikin keinoin. Hyvä puhuja ei esitä väärää väitettä tai vaihda mielipidettään kevyin perustein. Mielipiteen vaihtaminen on pystyttävä perustelemaan. Naurunalaisesta tilanteesta voi yrittää pelastua laittamalla arvovaltansa peliin, mutta se on uhkapeliä. Yhteensopimattomuus argumentaatiossa tähtää yleensä sen poistamiseen, mutta senkin onnistuminen on epävarmaa. Kvasiloogiseen argumentaatioon kuuluu myös kohteiden vertaaminen toisiinsa. Tällöin on tarkoitus tehdä vaikutus, ei välittää tietoa, ja niin ollen ei tule esittää esimerkiksi tarkkoja lukumääriä. (Perelman 2007, 59, 62–65, 88.) Kuusisto määrittelee kvasiloogisten argumenttien tehtäväksi antaa kuva ”laboratoriomaisista” olosuhteista, jotka sulkevat pois inhimilliseen toimintaan erottamattomasti kuuluvat kilpailevat tulkinat, yksilölliset arviointiperusteet ja muuttuvat ympäristötekijät (Kuusisto 1996, 280).

5.3.2. Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit

Toisena *sidosmuotoisena* argumentaation lajina perelmanlaisessa retoriikassa toimivat *todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit*. Ne perustuvat todellisuuden eri osien välisistä suhteista, ja puhujalle on tärkeää niiden objektiivisuutta ja olemassaoloa koskeva yksimielisyys. Tähän yksimielisyyteen puhuja voi perustaa argumenttinsa. Todellisuuden rakenteeseen perustuvilla argumenteilla pyritään siirtymään yleisesti hyväksytystä sellaiseen, mikä halutaan saada hyväksytyksi. Useimmissa todellisuuden rakenteeseen perustuvissa argumenteissa vedotaan *peräkkäisyysiteisiin eli kausaalisisiteisiin (syy ja seuraus) tai rinnakkaisuussiteisiin* kuten siteisiin henkilön ja hänen tekojensa välillä. (Perelman 2007, 60, 93.)

Peräkkäisyysiteissä argumentaatio lähtee asioiden välisen seuraussuhteen toteamisesta ja menee kohti syiden tutkimista, seurausten toteamista tai tosiseikan arvottamista seurausten valossa. Rinnakkaisuussiteet yhdistävät eri tasojen asioita, kuten esimerkiksi edellä mainittu henkilön suhde tekoihinsa. Rinnakkaisuussidonnaisiin argumentteihin kuuluvat myös auktoriteettiin vetoavat argumentit, joita käytetään muiden argumenttien tukena. Niihin voidaan myös liittää auktoriteettiin liittyvä arvo. Näillä argumenteilla pyritään vähättelemään vastustajan argumentteja puoltavaa auktoriteettia. Auktoriteettiin perustuvilla argumenteilla on painoarvoa vain jos todistuskelpoinen totuus puuttuu. Tällaisella argumentaatiolla pyritään mm. kiistämään vakiintuneita auktoriteetteja, eli luomaan konflikti auktoriteettien välille pätevyyteen, perinteeseen, menneisyyteen tai universaalisuuteen vedoten. (Perelman 2007, 60, 93–94, 102, 107–109.) Perustuen Perelmaniin ja Olbrechts-Tytecan Kuusisto näkee todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumenttien luovan luonnollisen kaltaisia yhdyssiteitä todellisuuden osien välille. Argumentointi perustuu tiettyyn yksityistapaukseen ja osien siteisiin. (Kuusisto 1996, 282.)

5.3.3. Todellisuuden rakennetta luovat argumentit

Todellisuuden rakennetta luovissa argumenteissa on kysymys jostakin tietystä tilanteesta, josta luodaan ennakkotapaus, malli tai yleinen sääntö, johon päättely perustuu. Todellisuuden rakennetta voidaan luoda esimerkein, analogioin tai metaforin. (Perelman 2007, 60; Summa 1996, 71.) Riikka Kuusisto kirjoittaa *todellisuuden luomisesta* ensimmäisen Persianlahden sodan yhteydessä ja toteaa retoriikalla luotavan maailmanjärjestyistä politiikassa. Tosiasiat kun eivät puhu omasta puolestaan, vaan ne on selitettävä. Kuusiston mukaan myös tässä argumentoinnin tavassa käytetään hyväksi yksittäistapauksia esimerkkeinä havainnollistamisessa. Yksittäistapaus pyritään esimerkin myötä yleistämään ja päinvastoin. Myös analogioita ja metaforia käytetään hyväksi. Kun malli jostain asiasta on luotu, niin toivotaan sen mukaista toimintaa ja sanktioita päinvastaista toimintaa vastaan. Luomalla todellisuutta pyritään siis luomaan halutunlaista toimintaa. (Kuusisto 1996, 269–270, 284.)

5.3.4. Erottelumuotoiset argumentit

Erottelumuotoiset argumentit taas pyrkivät saattamaan erilleen tekijöitä, jotka kieli tai vakiintunut perinne yhdistää. Erottelua ovat myös vastakkainasettelut, joissa tarkasteltavissa asioissa erotellaan näennäinen ja todellinen puoli. (Perelman 2007, 58, Summa 1996, 71). Kuusisto tarkentaa erottelua viittaamalla teorian ja käytännön eroon, yksittäistapauksen ja yleisen säännön eroon tai absoluuttisen ja suhteellisen eroon. Tällainen argumentointi on Perelmanin ja Olbrechtsin mukaan filosofisten termiparien erottelua. Ensimmäinen pari perustellaan virheelliseksi ja toinen oikeaksi. (Kuusisto 1996, 286.)

Primääritutkimusaineistona ovat YLE:n television vaaliohjelmat². Esimerkiksi vuoden 2003 hyvinvointipolitiikan tarkastelussa vain kahden vaaliohjelman argumentit riittivät relevanttiin analyysiin, vaikka kävin läpi huomattavasti useampia ohjelmia koko tarkastelukaudesta. Varsinkin vuoden 2011 vaalikeskusteluiden kohdalla oli havaittavissa, että puolueiden puheenjohtajat toistelevat melkein sanasta sanaan samaa viestiä ohjelmasta toiseen. Aineiston valinnassa on ensisijaisesti otettu huomioon Perussuomalaisten esiintyminen vuosien 2003–2011 eduskuntavaalien televisiokeskusteluissa samoin kuin ns. ”vanhojen puolueiden”. Aineistoksi on valikoitunut sellaisia eduskuntavaalien tv-keskusteluja, joissa etenkin tutkimuksen keskiössä oleva PS esittää mahdollisimman paljon argumentteja PS:lle tärkeistä vaaliteemoista. ”Vanhojen puolueiden” argumentteja käytetään verrokkeina.

² Tässä kohdassa haluan kiittää Anu M. Venäläistä, joka teki käsittämättömän määrän työtä litteroidessaan vaalikeskusteluja.

Yhtenä teemana on hyvinvointipolitiikka, joka sisältää mm. sosiaali- ja terveysteemat. Toisena teemana on ulko- ja turvallisuuspolitiikka, joka muodistuu lähes kokonaan EU- ja Nato -teemoista. Nämä ovat Perussuomalaisille tärkeimpiä poliittisia teemoja maahanmuuton ohella. Perussuomalaisiin keskittyvän tutkimuksen kannalta olisi ollut luonnollista ottaa mukaan mm. maahanmuuttoon liittyvät teemat, mutta niiden esiintyvyys vaaliohjelmissa vuosina 2003–2011 muissa kuin vain Perussuomalaisia käsitelleissä ohjelmissa (Vaalitentissä PS- vaaliohjelmat) oli todella vähäistä. Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa maahanmuuton luultiin nousevan keskeiseksi vaaliteemaksi yhdessä sosiaalisen eriarvoistumisen kanssa, mutta EU ja taloudellisissa vaikeuksissa olevien Euroopan maiden tukeminen vei ison osan vaalikeskusteluista.

Molempien politiikkateemojen käsittelyosuuksien jälkeen yhteenvetoluvuissa tarkastellaan millaisia vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin saatiin. Loppupäätelmissä tarkastellaan, miten tutkimustulokset reflektoituvat aiempaa tutkimusta vasten niiltä osin kuin teoriapohjaa ei käsitellä analyysiosioissa. Lisäksi loppupäätelmissä pohditaan mitä muita päätelmiä tutkimuksesta voi mahdollisesti tehdä.

6. HYVINVOINTIPOLITIikkaAN LIITTYVÄ ARGUMENTAATIO EDUSKUNTAVAALIEN TV-VAALIKESKUSTELUISSA 2003–2011

6.1. Hyvinvointipolitiikka vuoden 2003 eduskuntavaaleissa

Puoluetentissä Perussuomalaiset vaalitentissä juontaja kysyy PS:ten kantaa tuloverojen alennuksiin.

”No se että, varsinaiset tuloveron alennuksia ei oikein paljon voi ajatella [...], eli se, että veroja pitää maksaa joka tapauksessa. Jos me yritetään pitää hyvinvointivaltio pystyssä ja säilyttää peruspalvelut”. (Vistbacka, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka käyttää argumentaationsa lähtökohdassa todellisuuteen perustuvaa esisopimusta, jolla hän pyrkii luomaan sidoksen jo hyväksytyin esisopimuksen ja vielä hyväksyntää vailla olevan argumentin välille. Toisin sanoen hän toteaa itsestäänselvytenä, että veroja täytyy maksaa, jos halutaan säilyttää hyvinvointivaltio ja peruspalvelut. Tämä on tyypillinen todellisuuteen perustuva esisopimus: Vistbacka pitää itsestään selvänä totuutena ja normaalina asiana verojen maksua myös yleisön kannalta ja pyrkii saamaan yleisön hyväksynnän sille, ettei tuloveroja voida alentaa, jos hyvinvointiyhteiskunta peruspalveluineen halutaan säilyttää. Universaaliyleisön hyväksynnän saamisen kannalta lopullinen argumentti on ongelmallinen, koska toiset uskovat tuloverojen alennuksien stimuloivan kulutusta, luovan työtä (syy) ja kerryttävän tätä kautta paremmin verotuloja hyvinvointivaltion ylläpitämiseksi (seuraus). Vistbacka laittaa arvona hyvinvointivaltion selkeästi veronkevennyksien edelle, ja tämä arvojen tarkennus johtaa universaaliyleisön mahdollisesta hyväksynnästä erityisryhmien vastakkainasetteluun: verojen keventäjät vastaan veroihin uskovat. Argumentissa näkyy Perussuomalaisten ideologian sosialistissävytteisyys, eli valtion suuri rooli hyvinvointipalvelujen rahoituksen takaajana veronkantajan roolissa.

Juontaja kysyy Soinilta, mitä PS tarkoittavat vaaliohjelmassaan kun he puhuvat työn verottamisen kohtuuttomuudesta?

”No se tarkoittaa sitä, että me haluamme että verot asetetaan tässä yhteiskunnassa maksukyvyin mukaan ja tota se merkitsee sitä että, suuryritykset ja parempi tuloiset kantaa niin kuin myös suhteessa suuremman vastuun tästä asiasta. Ongelma on siellä pieni- ja keskituloisten, etenkin niissä matalatuottoisissa työpaikoissa, jotka eivät markkinaehtoisesti työllistä, siellä pitää työn verotusta laskea tai työnantajan sivukuluja laskea, jotta nää ihmiset saatas mukaan hyödyntää kansantaloutta heidän omanarvontuntonsa nousisi ja he tuntisi ittensä myös inhimillisesti kokonaiseksi yhteiskunnan jäseneksi”³. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Argumentaation lähtökohtien näkökulmasta Soini pyrkii saamaan yleisön hyväksynnän väitteelleen käyttämällä toivottavuutta koskevaa esisopimusta. Hän vetoaa arvoihin ja käyttää arvohierarkiaa. Sosiaalinen tasa-arvo ja yhteiskunnan vähempiosaisten hyvinvointi on PS:lle tärkeä arvo ja viittaa PS:ten sosialistisiin ja vasemmistolaisiin piirteisiin. Hän asettaa pienen ihmisen arvona suuren ja

³ Suoran puheen sitaatit eivät luonnollisesti noudata kielioppisääntöjä. Sitaatit on kirjoitettu juuri niin kuin ne on vaaliohjelmissa puhuttu.

paremmin toimeentulevan edelle. Universaaliyleisön hyväksynnän kannalta hän tekee arvovalinnan, jolla hän tuskin saa yhteiskunnan parempiosaisten hyväksynnän argumentilleen. Toisin sanoen universaaliyleisö kaventuu erityisyleisöksi eli siksi osaksi äänestäjiä, jotka hyväksyvät progressiivisen verotuksen kasvattamisen. Soini myös luo toiveita vähempiosaisten paremmasta tulevaisuudesta, jos meneteltäisiin, kuten hän esittää. Tämä lopullinen argumentti on sen sijaan universaaliyleisön hyväksyttävissä. Siinä haetaan parempaa tulevaisuutta vähempiosaisille, mutta huomioidaan myös työnantajat. Tuskin kellään on mitään sitä vastaan, että myös vähempiosaisista tulisi aito osa yhteiskuntaa. Argumenttia laveasti tulkitsemalla voi havaita myös eliitti vastaan kansa - ristiriitauttavuuden: tavallinen ihminen vastaan hyvinvoiva eliitti.

Juontaja tarkentaa kysymällä, eikö ansiotuloverotukseen tarvitse puuttua.

”No siis pieni- ja keskituloisten osalta kiristämisen varaa ei ole, tietysti jos talous kasvaa, niin silloin se hyvä pitää pistää eteenpäin ja jakaa ihmisille, eikä niin ku pidättää valtiolle. Mutta siinä vaiheessa meillä on pahoja ongelmia terveydenhuollosta puutteita, lasten- ja vanhustenhuollosta, kyllä nää täytyy asettaa etusijalle, että sairaat, vammaset, vaikeuksissa olevat hoidetaan ja vasta sitten lähetään veroja keventämään”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini jatkaa pienen ihmisen ja sosiaalisen tasa-arvoisuuden puolustamista argumentaation lähtökoh-
tien toivottavuutta koskevalla esisopimuksella asettamalla molemmat arvohierarkiassa veronalen-
nusten edelle. Universaaliyleisö varmasti hyväksyy sen, että hyvinvointiin liittyvät ongelmat ovat
tärkeitä, mutta kaikki tuskin ovat edellisen argumentin tapaan yhtä mieltä siitä, että hyvinvoinnin
ongelmat ratkaistaan Soinin esittämällä verotuspolitiikalla. Universaaliyleisön mitä todennäköi-
simmin hyväksymän premissin hyvinvointipolitiikan tärkeydestä siirtäminen koskemaan vielä hy-
väksyntää vailla olevan argumentin taakse kaatuu Soinin tarkennukseen keinoista. Soini asettaa
pienen ihmisen edut (syy) veronkevennysten (seuraus) edelle. Universaali yleisö supistuu jälleen
erityisyleisöksi eli sellaisiksi äänestäjiksi, jotka hyväksyvät Soinin arvohierarkian ja verotuspoliti-
ikan. Tässäkin argumentissa tulee selvästi esille PS:ten ideologian sosialistinen puoli ja pienen ihmisen
etu ennen taloudellisesti hyvinvoivan eliitin etua.

Juontaja kysyy bensaverosta.

”Bensavero on liian korkea myöskin sillä lailla, että me ajatellaan Perussuomalaisilla niin, että elinkus-
tannuksiin vaikuttavat asiat, niin kuin bensavero, kiinteistövero, energiaverot, ne on aika hankalia pienitu-
loisille ja tavallisen ihmisen ja perheiden kannalta, että on parempi ottaa yhteisöverosta. Tarkastella ar-
vonlisäveron taulukointia ja myöskin sitten tuloverotuksen kautta, koska näistä kertyy huomattavasti
enemmän rahaa”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini jatkaa valitsemallaan tiellä puolustamalla pienituloisia ja tavallisia ihmisiä suosivaa veropoli-
tiikkaansa hyvin taloudellisesti toimeen tulevan eliitin kustannuksella. Saadakseen yleisön hyväk-
synnän veropolitiikalleen hän vetoaa argumentaatioissaan sidosmuotoiseen argumentaatiotekniik-
kaan ja kvasiiloogiseen argumenttiin. Soini ei esitä tarkkoja lukuja vertaillaan kulutusveroja yh-
teisöveroon, vaan puhuu korkeasta bensaverosta ja siitä kuinka muunlaisella verotuksella saadaan

enemmän verokertymää. Verotusta tunteva asiantuntijayleisö voisi kyseenalaistaa tämän yksinkertaistetun logiikan, mutta maallikkoyleisölle argumentti kuulostaa loogiselta ja niin ollen hyväksyttävältä. Argumentti heijastaa PS:ten ideologian ja aatemaailman sosialistista puolta, jossa sosiaalisella tasa-arvolla on vankka paikkansa.

Juontaja kysyy, paljonko PS haluavat alentaa peruselintarvikkeiden arvonlisäveroa?

”No meillä vaaliohjelmassa lukee, et se on laskettava 17:sta 12 % ja se hyödyttäis nimenomaan näitä tavallisia perheitä, mutta se pitäis myöskin työmaaruokaloilla alentaa tätä arvonlisäverokantaa. Nythän on sellainen tilanne, että kun yrittäjä ostaa itselleen, niin hän maksaa 17 % veroa, mutta kun hän myy ruokailijalle työ, työpaikkaruokailijalle tai ihmiselle joka käy päivällä syömässä lämmintä ruokaa, niin siitä menee 22 % arvonlisävero ja tää on huono asia. Mä pidän hyvänä että, ihmiset syö myös keskellä päivää ja ravitsevaa ruokaa et kyllä nää niin ku, tää on meidän peruslinja, että tälläsiin suoraan kulutukseen, jotka vie paljon rahaa, niin niistä koitettas vähän helpottaa”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Yleisön, eli äänestäjien hyväksynnän saamiseksi tavallista ihmistä paremmin huomioon ottavan verotuspolitiikan kannalle Soini käyttää myös sidosmuotoisiin argumentaatiotekniikoihin kuuluvaa todellisuuden rakennetta luovaa argumentaatiota. Soini antaa esimerkin arvonlisäveron käyttäytymisestä työmaaruokailussa ja perustelee, kuinka tavalliset ihmiset joutuvat kärsimään valtapuolueiden harjoittaman verotuksen epäoikeudenmukaisuudesta. Tällä todellisuutta luovalla argumentilla pyritään luomaan sellaista poliittista toimintaa ja päätöksentekoa, joka vaikuttaisi suosiollisesti tavallisten ihmisten ja perheiden kulutusveroihin ja edistäisi sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Juontaja kysyy millä PS aikovat rahoittaa haluamansa muutokset, koska niitä ei ole budjetoitu.

”Ei ole mutta, ne ovat, ne ovat tulossa jos pääministeriehdokkaat Jäätteenmäki ja Lipponen on niihin sitoutunut, niin kyllä ne on tulossa vaalikaudella varmasti esiin ja sitten on meillä paljon muuta kerskarakentamista. En mä nyt tiedä tuon Vuosaaren satamakaan oikeassa, niin että onko se oikeassa paikassa. Mielestäni se olisi ollut parempi Kirkkonummella tai jakaa vaikka Rauman ja Kotkan kesken. Että rahaa on meillä. 7 vuotta talous kasvanut voimakkaasti. Meillä nyt vaan on kysymys siitä minne kohdennetaan. Aina kun on, niin kuin parempiosasten rahoista kysymys tai kerskarakentamisesta, aina on rahaa, mutta sit ku puhutaan lapsista, vanhoista, vammaisista niin sitten sanotaan että rahaa ei ole”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini käyttää todellisuuden rakenteeseen perustuvaa argumentaatiota haastamalla pääministeriehdokkaiden auktoriteettiin liittyvän elitistisen kerskakulutuksen, pitkän talouskasvun ja rahojen allokaation toisella PS:lle tärkeällä auktoriteetilla eli tavallisten pienten ihmisten hyvinvoinnilla. Hän luo vastakkainasettelun näiden auktoriteettien välille ja pyrkii näin saamaan yleisön hyväksynnän talouspolitiikalleen. Soini rinnastaa vanhojen puolueiden elitistisen rahoitusallokaation yhdistämällä Lipposen, Jäätteenmäen ja Vuosaaren satamahankkeeseen. Hän luo konfliktin vanhojen puolueiden Vuosaari-hankkeen ja populististen PS:ten oman esimerkin välille. Tämä kuvastaa populistille tyyppistä keskusta-periferia -ristiriitaulottuvuutta, jossa elitistiset vanhat puolueet ajavat keskustan etua ja populistinen PS puolustaa periferiaa ja sen tavallista kansaa.

[...], että niin kun jos sitten verotukseen täytyy puuttua niin olen sanonut että verot maksukyvyyn mukaan. Sitten pistetään, pistetään isommat firmat maksamaan ja näin, näin niin kuin tästä saadaan rahaa [...], mi-

kä on kaikista tärkeintä, jos työttömyyttä saadaan alas, se luo pelivaraa. Työttömyys maksaa Suomelle moninkertaisesti ne miljardit, mitä näissä meidän menolisäyksissä on”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini pyrkii edelleen saamaan yleisön hyväksyntää tavallisen ihmisen huomioon ottavalle veropoliitikalleen, jossa hyvin taloudellisesti toimeen tuleva eliitti kantaa oikeudenmukaisen osansa verokertymästä. Sosiaalisen tasa-arvoisuuden merkitys PS:lle tulee selvästi esille. Argumentaatiotekniikoiden näkökulmasta tulee esille kvasiloogisille argumenteille tyypillinen asioiden yksinkertaistus: ”pistetään isommat firmat maksamaan”, ja siitä sitä rahaa tulee. Monimutkaisten poliittisten kysymyksien yksinkertaistaminen on tyypillistä populistille. Myös todellisuuden rakenteeseen perustuva argumentaatio syy-seuraus-suhteineen pääsee esille, kun Soini toteaa työttömyyden alenemisen (syy) johtavan pelivaran syntymiseen taloudessa (seuraus). Lopuksi hän palaa argumentaatioissaan vielä kvasilogiikkaan puhumalla epämääräisesti miljardeista, joita työttömyys maksaa verrattuna PS:ten ehdottamiin menolisäyksiin. Soini vertailee työttömyyden kustannuksia epätarkoilla luvuilla ja pyrkii näin tekemään vaikutuksen yleisöönsä. Kvasiloogisten argumenttien tarkoitus on nimenomaan tehdä vaikutus yleisöön, ei välittää eksaktia tietoa. Kvasiloogisten argumenttien esittäjän vaarana on asiantuntijayleisö, joka pystyy kyseenalaistamaan argumentaation yksinkertaistukset ja epämääräisyydet.

Juontaja kysyy PS:ten sitoutumisesta kansalliseen terveysprojektiin.

”Kyllä, siis kansallinen terveysprojekti on sinänsä hyvä hanke kun se oikein toteutetaan, että Suomihan käyttää terveydenhuoltoon EU maista kolmanneksi vähiten, vain Irlanti ja Kreikka käyttää vähemmän, että meillä ei terveydenhuolto ole mitenkään yliresursoitu päinvastoin.” (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini pyrkii saamaan hyväksyntää mahdolliselle terveydenhuollon lisärahoitusta koskevalle argumentilleen aloittamalla todellisuutta koskevalla esisopimuksella: hän toteaa itsestään selvänä totuutena ja normaalina asiana kansallisen terveysprojektin olevan hyvä asia. Tämä on universaaliyleisön helppo hyväksyä. Kukapa vastustaisi kansalaisten hyvää terveyttä? Soini pyrkii luomaan sidoksen esisopimuksen ja vielä hyväksyntää vailla olevan väitteensä välille viittaamalla ohuesti teorian ja käytännön eroon. Terveysprojekti on teoriassa hyvä asia, mutta vaatii käytännössä toteutuakseen kunnan rahoituksen. Tämä on tyypillistä erottelumuotoisille argumenteille. Tällä Soini pyrkinee haastamaan hallituspuolueet ja erottautumaan niistä. Hän jatkaa kvasiloogisella argumentilla vertaamalla Suomen terveydenhuollon rahoitusta muihin EU- maihin ilman minkäänlaisia kunnan lukuja tai taustoitusta. Asiantuntijayleisö voisi todennäköisesti kyseenalaistaa Soinin vertailun pohjan toisiin EU-maihin. Argumentissa tulee esille PS:ten sosialistiset piirteet. Terveysdenhuollon rahoitusta yksinkertaisesti lisätään, vaikei ole selvää, mistä rahat tulevat. Tämä on tyypillistä vasemmistopuolueille. Monimutkaisten asioiden yksinkertaistus on kvasiloogisten argumenttien piirre.

Juontaja tarkentaa, millä summalla.

”No mehän puhuttiin tästä kokonaisterveydenhuollossa 700 miljoonasta eurosta ja tarve on iso ja se on valtava möhkäle. Meidän pitää satsata perusterveydenhuoltoon, jotta säästetään erikoissairaanhoidosta [...] (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini jatkaa kvasiloogisella linjallaan puhumalla 700 miljoonasta eurosta, epämääräisesti isosta tarpeesta ja valtavasta möhkäleestä. Hän jatkaa todellisuuden rakenteeseen perustuvalla syy-seuraus-argumentilla. Kun satsataan perusterveydenhuoltoon, niin säästetään erikoissairaanhoidossa. Näin saadaan rahoitusta kansalliseen terveysprojektiin.

Juontaja kysyy PS:ten kantaa kalliiden hoitojen maksamiseen.

”Mun mielestä meillä on menty siihen että, lainsäädännöllä on säädetty kunnille lisätehtäviä ja niitä ei oosten hoidettu sillä tavoin että kunnat olisivat pystyneet huolehtimaan. Ja yleisestikin mä sanoisin näin että, erikoissairaanhoido on sen verran kallista, eli pitäisi palata minun mielestä takas siihen, että valtio hoi-
taa ne. Eli ei pidä säilyttää kunnille aina vaan. Viime aikoinahan on nimenomaan tehty niin, että lainsäädännöllä on määrätty lisätehtäviä, mutta sitä rahoituspuolta ei ole hoidettu.” (Vistbacka, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka puolustaa kuntia valtiota vastaan. Tämä on tyypillinen keskusta-periferia - ristiriitaulottuvuus, jossa populistit vastustavat valtapuolueiden elitistisen keskushallinnon pyrki-
myksiä kurittaa syrjäseutuja. Vistbacka käyttää populistille hyvin tyypillistä kvasiloogista argu-
mentaatiota yksinkertaistamalla asian: valtio määrää kunnille lisää tehtäviä, muttei anna rahoitusta. Maallikkoyleisölle perustelu on hyvin selvä ja hyväksyttävä, mutta asiantuntijayleisö voisi kyseen-
alaistaa argumentin mm. kysymällä kuntien palveluiden tuottamisen kustannustehokkuudesta. Vist-
backan argumentaation voi tulkita sisältävän myös todellisuuden rakenteeseen perustuvan argumen-
tin syy-seuraussuhteineen. Syynä on valtion kunnille määräämät lisätehtävät ja rahoituksen puute,
mistä seuraa se, etteivät kunnat pysty huolehtimaan lisävelvoitteistaan.

Juontaja kysyy, mihin panisitte rajan.

[...], mutta se mitä esimerkkiä tossa filminpätkässä oli niin, kyllä minun mielestä elinsiirrot ja muut vas-
taavat niin on sellaisia jotka pitäis pystyä valtiovallan siirtämään”. (Vistbacka, Puoluetentissä Perussuo-
malaiset)

Vistbacka jatkaa kuntien puolustamista valtiota vastaan käyttämällä todellisuuden rakennetta luovaa
argumenttia. Hän käyttää hyväkseen filmin esimerkkiä luodakseen yleistyksen tai toimintamallin
siitä, miten elitistisen valtapuolueiden hallitseman keskushallinnon ja tavallisten ihmisten populistisi-
sen periferian väliset velvoitteet tulisi jakaa. Esimerkillä luodaan ikään kuin ennakkotapaus tai mal-
li, jonka mukaista poliittista toimintaa Perussuomalaiset haluavat tulevaisuudessa edistää.

Juontaja kysyy, pitäisikö kustannukset jättää kokonaan valtiolle?

”Minun henkilökohtainen kantani on se että, kokonaan valtiolle nämä”. (Vistbacka, Puoluetentissä Perus-
suomalaiset)

Vistbacka jatkaa yleisön hyväksynnän tavoittelemista periferian kuntia puolustavalle kannalleen kvasilogiikan keinoin toteamalla yksinkertaisesti, miten asioiden tulisi mennä, ja poistamalla näin loogisen ja kvasiloogisen välisen ristiriidan. Hän sulkee pois muuttuvat ympäristötekijät tai kilpailevat tulkinnat. Hänen logiikkansa voisi kyseenalaistaa viittaamalla valtion tulojen muodostuksen monimutkaisuuteen tai jo edellä mainittuun kuntien palvelutuotannon kustannustehokkuuteen.

”No tää oli hyvin tehty insertti siinä että, että monet pienet kunnat joutuu ihan kohtuuttomaan tilanteeseen, jos sattuu pari leukemialasta, tai tota liikenneonnettomuuksissa halvaantuneita tai muita, niin on aivan kohtuutonta, että koko kunnan terveystbudjetti menee tähän. Nää ihmiset pitää hoitaa ja heille antaa hyvä hoito, [...] Tuo on oikea suunta ihan tää 100 %, [...] Niin tää Lindenin joka on pitkäaikainen asiantuntija tuolla päin Suomea, niin tää 50-50 olisi hyvä alku siihen”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Myös Soini käyttää todellisuuden rakennetta luovaa argumenttia puolustaessaan pienen ja tavallisen ihmisen perifeerista kuntaa valtapuolueiden elitististä keskushallintoa eli valtiota vastaan. Hän luo insertin kautta esimerkin, johon vetoaa ja jonka kautta luo todellisuuskuvan taloudellisista hätää kärsivistä kunnista vakavien ja kalliiden kuntalaisten hoitojen tullessa kuntien vastuulle. Hän jatkaa jälleen kvasiloogisella yksinkertaistuksella todeten ”Nääh ihmiset pitää hoitaa” Monimutkaisten poliittisten kysymysten yksinkertaistaminen on tyypillistä populistisille puolueille. Lopuksi hän vielä käyttää todellisuuden rakenteeseen perustuvaa argumenttia viittaamalla Linden-nimisen asiantuntijan auktoriteettiin, jonka avulla Soini pyrkii saamaan kannatusta ja hyväksyntää esittämälleen erikoissairaanhoidon rahoitusmallille, jossa valtio vastaa erikoissairaanhoidon kustannuksista kokonaan.

Juontaja kysyy, mistä rahat saadaan.

”Jollakin tavoin kuitenkin ne pitää ihmiset hoitaa. Ja mä oon sitä mieltä että, kun meidän lainsäädäntö on sellaista, että niin sanottua subjektiivista oikeutta on hyvin vähän. Eli se että liian paljon ihmiset joutuu kärsimään ja saa erilaista kohtelua, riippuen siitä että minkälaisessa kunnassa asuu. Eli se että joudutaan pelaamaan tavallaan ihmisten terveydellä, sitä minä en voi hyväksyä.” (Vistbacka, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka aloittaa argumentaationsa pienten kuntien puolesta valtiota vastaan todellisuutta koskevalla esisopimuksella, joka universaaliyleisön on helppo hyväksyä. Universaaliyleisö pitää normaalina ja ilman muuta hyväksyttävänä totena ihmisten hoitamista tavalla tai toisella. Populistisille puolueille tyypillisesti Vistbacka vetoaa argumentaatioissaan tavallisiin ihmisiin ja heidän hoitamiseensa. Hän asettaa vastakkain oman ihmisiin ja heidän terveytensä tärkeyteen tukeutuvan argumenttinsa ja nykyisten valtapuolueiden säätämän lainsäädännön, joka asettaa ihmisten terveyden eriarvoiseen asemaan asuinpaikasta riippuen. Vastakkainasettelu on tyypillistä erottelumuotoisille argumenteille. Ihmisten eriarvoinen kohtelu on myrkyä populistille, jotka vaalivat sosiaalista tasa-arvoisuutta ja puolustavat pientä ihmistä.

Juontaja kysyy, pitäisikö terveydenhuoltorahoja ohjata kunnille korvamerkittynä

”Tää oli tärkeä asia minkä otitte esiin, että meillähän on tällä hetkellä noin 300 psykiatrin vaje olemassa. Ja tää lasten psykiatria on erittäin suuri ongelma. Meillä on paljon perheitä jotka hajoo, ihmiset pirstoutuu, lapset pirstoutuu. Paitsi että se on inhimillisesti oikein auttaa näitä lapsia, puuttua aikaisessa vaiheessa siihen, niin se myös jatkossa säästää yhteiskunnan kustannuksia, jos nämä nuoret ja lapset saadaan kaidalle tielle.” (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini hakee yleisön hyväksyntää terveydenhuoltopanostuksilleen vetoamalla psykiatrien vajaukseen perustuvalla esimerkillä. Tämän avulla hän luo todellisuutta, jossa vajeen takia perheet, ihmiset ja lapset kärsivät. Populisti puolustaa pieniä ja haavoittuvia. Jos toimittaisiin oikein eli Soinin esittämällä tavalla, niin lapset ja nuoret pelastettaisiin ja yhteiskuntakin säästäisi. Tämä on tyypillistä todellisuuden rakennetta luovaa argumentaatiota, jossa esimerkin avulla tietyistä tilanteesta luodaan ennakkotapaus tai yleistys, johon argumentaatio nojaa. Soini pyrkii luomaan todellisuuden kuvan paremmasta tulevaisuudesta, jos poliittinen toiminta noudattaisi hänen näkemystään.

Juontaja keskeyttää ja kysyy korvamerkityistä rahoista.

”Siihen yritän vastata, eli pitää tälläsiin akuutteihin asioihin, siis äkkiä, niin kun tuleviin suuriin epäkohtiin, niin pitää järjestelmän olla sen verran joustava, että niihin voidaan puuttua. Ja sitten kun tarve menee ohi, jossain mainitussa asiassa, niin sen jälkeen sitä resurssia, raharesurssia pitää pystyä siirtämään myös muualle.” (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini jatkaa kvasiloogisilla argumenteilla. Hän viittaa epämääräisesti ”tuleviin suuriin epäkohtiin”, järjestelmän joustavuuteen ja raharesurssin siirtämiseen muualle. Hän yksinkertaistaa monimutkaiset terveydenhuollon rahoitusmekanismit ja antaa näennäisen, helpon ja yksinkertaisen kuvan siitä, kuinka yksinkertaista on vastata terveydenhuollon rahoituksen haasteisiin. Maallikkoyleisöstä argumentti kuulostaa loogiselta ja sen kuvaama toiminta helpolta toteuttaa. Asiantuntijayleisö voisi tälläkin kertaa, kuten lähestulkoon aina, kyseenalaistaa Soinin väitteen logiikan. Ei liene helppoa siirrellä jo allokoitua budjettirahaa toiminnolta toiselle yli 400 kunnassa ja pitää kirjaa kunkin toiminnan menoista ministeriötasolla jokaisessa kunnassa.

Juontaja kysyy PS:ten kantaa palvelusetelien käyttöön.

”Kyllä kokeilla voi ja ja tota se voi olla yksi vaihtoehto. Mut mä oon julkisen terveydenhuollon suuri ystävänä ja haluan sitä resursoida. Se on tasa-arvokysymys ja se valtaosin meillä toimii hyvin. Eli jos me saadaan perusterveydenhuoltoon rahaa ja resursseja niin, silloin tämmösen palvelusetelin käyttötarve vähennee, mutta aina pitää olla kirittäjä ja kilpailija, jos se tuottaa hyvät palvelut edullisemmin, niin en näe periaatteellista estettä. Mutta mikään ratkaisu tällänen ei voi olla, olla niin kuin kokonaisvaltaisesti, näin terveydenhuollon ydinongelmiin.” (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soinin argumentaatiossa tulee esille vaikeus sijoittaa PS vasemmisto–oikeisto-akselille. Vasemmistolle on luonteenomaista ylistää julkisia palveluita, valtion roolia niiden rahoittajana ja tuottajana ja tämän kombinaation takaamaa sosiaalista tasa-arvoisuutta. Oikeistolle on puolestaan tyypillistä uskoa kilpailuun ja sen tuottamiin kustannustehokkaihin ja laadukkaihin palveluihin. Soinin argumentaatiossa limittyvät PS:ten vasemmistolaiset ja oikeistolaiset piirteet. Ottaessaan kantaa palveluseteliin Soini lähtee liikkeelle hyvin yleisellä tasolla todellisuutta koskevalla esisopimuksella

pitämällä palveluseteliä ja sen kokeilua normaalina toimintana. Seuraavassa lauseessa hän kuitenkin tarkentaa sanomaansa kertomalla olevansa suuri julkisen terveydenhuollon ja sen rahoittamisen ystävä. Tämä tarkennus kaventaa universaaliyleisön erityisyleisöksi. Yleisen tason esisopimukselle saatu universaali yleisön hyväksyntä ei kaikin osin siirrykään Soinin argumentin loppupäätelmiin. Julkisiin palveluihin ja niiden verotukseen perustuvaan rahoitukseen uskovat hyväksyvät Soinin argumentin, yksityisiin palveluihin uskovat eivät. Esisopimukselle saadun hyväksynnän siirtämiseen koskemaan myös yleisön loppupäätelmiä Soini käyttää jälleen populistien suosikkiargumentaatiotekniikkaa eli kvasilogiikkaa. Hän viittaa ilman minkäänlaisia lukuja rahaan, resursseihin ja palveluiden edullisuuteen.

Juontaja kysyy pitäisikö koululaisten iltapäivähoito tehdä samanlaiseksi oikeudeksi kuin lasten päivähoito?

”No tää tulee meillekin ajankohtaiseksi, kun poika menee vuoden päästä kouluun, mutta meillä on yhteiskunnassa paljon sellaisia tarpeita, mun mielestä iltapäivähoito on hyvä asia, mutta sen lakisääteiseksi tekeminen ja subjektiiviseksi oikeudeksi on hyvin kallis asia. Toivoisin, että tässä olisi eri toimijoita, urheiluseuroja, kuntia, seurakuntia, vapaaehtoistoimintaa, kolmatta sektoria. Että en, en sälyttäis sitä suoraan, suoraan niin kun kuntien niskoille.” (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soinin argumentissa tulee jälleen esille PS:ten vasemmistolaiset ja oikeistolaiset tai sosialistiset ja konservatiiviset piirteet. Soini tunnistaa yhteiskunnan sosiaaliset tarpeet ja valtion ja kuntien roolin niiden toteuttamisessa ja rahoittamisessa. Toisaalta hän tunnistaa taloudelliset realiteetit ja oikeistolle tyypilliseen tapaan peräänkuuluttaa myös muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kuin valtion ja kuntien roolia joidenkin palveluiden tuottamisessa. Soini aloittaa yleisen tason esisopimuksella viittaamalla iltapäivähoitoon hyvänä asiana. Tämä on universaaliyleisön helppo hyväksyä. Saadakseensa hyväksyntää vielä hyväksyttävälle näkemykselleen hän käyttää todellisuuden rakenteeseen perustuva argumenttia, jossa rinnastaa oman perheensä tilanteen käsiteltävään asiaan. Tällä hän yhdistää oman elämäntilanteensa iltapäivähoitokysymykseen ja liittää ne toisiinsa. Näin Soini luo itselleen auktoriteettia kysymyksessä, ja tällä perusteella hän voi odottaa laajempaa kuin erityisyleisön hyväksyntää näkemykselleen. Universaaliyleisö ei kenties hyväksy Soinin näkemystä, koska suuressa ja määrittelemättömässä joukossa on myös niitä, jotka uskovat sokeasti lainsäädäntöön perustuviin subjektiivisiin oikeuksiin, joihin rahoitus kyllä ”jostain” tulee.

Suuressa vaalikeskustelussa esille nousi kansallisen terveysprojektin rahoittaminen.

”Tämä on erittäin tärkeä asia ja kuntien ja valtion välille on saatava pitkäaikainen sopimus millä sovitaan mitkä ovat kuntien tehtävät ja mitkä ovat valtion tehtävät ja miten tämä sitten rahoitetaan. Tänä päivänä muun muassa oikeuskansleri Paavo Nikula on kiinnittänyt huomiota siihen että, kunnille ei voi sysätä tehtäviä ilman että, valtio takaa tämän rahoituksen. Ja tänä päivänä on niin että, monet kunnat ovat joutuneet nostamaan veroäyriään, veroprosenttiaan, koska valtion osuuksia on leikattu niin rajusti. Minä myönnän sen että, sinne on tullut pieni palautus, mutta jos on rajusti leikattu ja vähän annetaan takaisin, niin se ei korvaa niitä isoja leikkauksia, mitä esimerkiksi Lipposen ensimmäisen hallituksen aikana tehtiin”. (Jäätteenmäki, Suuri vaalikeskustelu)

Oppositiojohtaja Jätteenmäki aloittaa kuntien asemaa valtiota vastaan puolustavan argumentaationsa hyvin yleisen tason todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Kaikki (universaaliyleisö) pitävät kansallista terveysprojektia ja kuntien ja valtion välistä työ- ja kustannusjakoa normaalina, hyvänä ja hyväksyttävänä asiana. Jätteenmäki pyrkii luomaan sidoksen jo hyväksytyin esisopimuksen ja vielä hyväksyntää vailla olevan kuntia puolustavan argumentin välille vetoamalla yleisöön todellisuuden rakenteeseen perustuvalla argumentilla. Hän pyrkii saamaan hyväksyntää väitteelleen viittaamalla oikeuskansleri Nikulan auktoriteettiin ja arvostukseen. Lisäksi Jätteenmäki käyttää syyseuraussuhdetta väittämällä kuntien joutuneen nostamaan veroprosenttiaan hallituksen toiminnan takia: hallituksen (valtio) politiikka on siis syy ja kuntien talousahdinko on seurausta hallituksen politiikasta. Lopuksi Jätteenmäki pyrkii luomaan konfliktin ja haastamaan Lipposen ensimmäisen hallituksen politiikan rinnastamalla Lipposen ja hänen hallituksensa politiikan kuntien taloudelliseen ahdinkoon. Jätteenmäen väitteen hyväksyvät yleisössä kaikki ne, jotka eivät kyseenalaista kuntien toimintaa ollenkaan, vaan pitävät kuntia valtion toiminnan uhreina. Universaaliyleisö tuskin hyväksyy väitettä, koska yleisön joukossa on mitä todennäköisimmin myös niitä, jotka kyseenalaistavat myös kuntien toiminnan tehtäviensä toteutuksessa. Jätteenmäen argumentaatiossa tulee esille keskusta vastaan periferia ristitiriitulottuvuus.

Juontaja kysyy miten Jätteenmäki rahoittaisi rahoituksen kansalliselle terveysprojektille.

”Kyllä, siis nimenomaan tällä että, valtio ja kunta sopivat, että kumpikin pistää sen oman osuutensa ja tämä kansallinen terveysprojekti, mikä on maksaa 700 miljoonaa euroa niin, siitä on puolet valtion osuutta ja puolet kuntien osuutta”. (Jätteenmäki, Suuri vaalikeskustelu)

Jätteenmäki jatkaa argumentaationsa puolustamista kvasiloogisilla argumenteilla toteamalla yksinkertaisesti, että valtio ja kunta sopivat kustannustenjaosta puolittamalla kustannukset. Lisäksi hän mainitsee sivulauseessa kansallisen terveysprojektin hinnaksi pyöreät 700 miljoonaa euroa ilman minkäänlaisia perusteluja siitä, millä logiikalla hinta on määritelty. Maallikkoyleisöön tällainen kvasilooginen, monimutkaisia rahoitusmekanismeja yksinkertaistava, vahvalta vaikuttava ja uskottavalta kuulostava argumentaatio vetoaa helposti. Asiantuntijayleisö voisi kyseenalaistaa Jätteenmäen logiikan helpostikin esimerkiksi kysymällä, miten hän on laskenut kansallisen terveysprojektin hinnan.

Juontaja jatkaa, tivitän mistä valtio ja kunnat ottavat tämän rahan.

”Valtio tietysti ottaa ja kerää verotuloja ja ottaa nämä budjeteistaan ja samalla tavalla kunnat ottavat omasta budjetistaan, mutta samanaikaisesti valtion pitää tietysti taata kunnille oikeuden mukainen osuus verotuloista, myös yhteisöverontuotosta ja tällä hetkellä on sellainen tilanne, että valtio on leikannut tätä kuntien yhteisöverosuutta liian paljon.” (Jätteenmäki, Suuri vaalikeskustelu)

Jätteenmäki jatkaa yleisön suostuttelua kuntia puolustavalle kannalleen uskollisena kvasiloogiselle linjalleen. Hän jälleen yksinkertaistaa kansallisen terveysprojektin rahoituksen ja pyrkii näin pois-

tamaan loogisen ja kvasiloogisen välisen ristiriidan. Jätteenmäki luo kuvan laboratoriomaisista oloista, joihin mitkään muuttuvat ympäristötekijät tai kilpailevat tulkinnat eivät vaikuta. Valtio ja kunnat yksinkertaisesti ja tietysti ”ottavat” ja keräävät veroja budjetteihinsa. Valtio sitten luonnollisesti antaa kunnille niille oikeudenmukaisen osuuden. Kvasiloogisissa argumenteissa ei olekaan kyse muodollisesti pätevistä tai virheellisistä argumenteista, vaan vahvemmissa tai heikommista argumenteista, joilla on tarkoitus nimenomaan tehdä vaikutus suostuttelun kohteena olevaan yleisöön.

Juontaja kysyy, menisikö Keskustan hallitsemassa Suomessa enemmän rahaa valtiolta kunnille.

”Kyllä, koska terveysprojekti pitää toteuttaa”. (Jätteenmäki, Suuri vaalikeskustelu)

Jätteenmäki päättää kuntia puolustavan argumentaationsa suorastaan mestarilliseen kvasiloogiseen yksinkertaistukseen. Hän pyrkii saamaan yleisön hyväksymään kantansa valtionosuuksien lisäämiseen kunnille toteamalla yksiselitteisesti kansallisen terveysprojektin toteuttamisen edellyttävän hänen ehdottamansa rahoitusmallin hyväksyntää. Jätteenmäki luo sellaisen kuvan, että ilman hänen ehdottamaansa rahoitusmallia kansallinen terveysprojekti ei toteudu. Lyhyt, ytimekäs ja vahvalta kuulostava argumentti on maallikkoyleisöön vetoava.

”Kaikki on näköjään sitoutunut terveysprojektiin ja mun mielestä se on tärkeä asia ja hyvä viesti ihmisille, mutta terveydenhuolto ei voi olla kiinni taloudellisesta tilanteesta, vaan se täytyy olla aina hoidettu. Ihmisten täytyy aina tietää, että saa sen hoidon kun sairastuu”. (Itälä, Suuri vaalikeskustelu)

Hallituspuolueita edustava Kokoomuksen puheenjohtaja Ville Itälä aloittaa kansallisen terveysprojektin rahoitusta koskevan argumentaationsa toivottavuutta koskevalla esisopimuksella, jossa hän hiukan epämääräisesti mutta lujasti ja vakuuttavasti viittaa terveydenhuollon parempaan tulevaisuuteen. Hän vetoaa universaaliyleisölle tärkeään asiaan ja arvoon eli terveyteen. Itälän argumentista voi aistia konservatiiviselle puolueelle yleensä epätyypillisiä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden piirteitä, kun hän puhuu ihmisten asianmukaisesta hoidosta, joka ei voi riippua taloudellisesta tilanteesta. Tämänkaltainen terveyttä koskeva esisopimus universaaliyleisön on helppo hyväksyä.

Itälän puheenvuoron keskeyttää juontaja, joka kysyy, mistä rahat tähän otetaan.

”Täytyy saada sitä kasvua mistä aikaisemmin puhuttiin, jotta voidaan hoitaa nämä asiat. [...] Muistan Turusta kun olin vielä vähän aikaa sitten valtuustossa, niin me kinattiin siitä että, ku siellä oli erilaisia toimintoja, siellä oli oma pesula, oma autokorjaamo, oma halkosaha, siellä oli oma omenanpuristamo ja sitten sanottiin, että terveydenhuoltoon ei riitä rahat. Ja ja vasemmisto vaan halus että, kaikki tää iso hallinto pitää kaupungin pitää kaikki nämä asiat pitää tehdä, täytyy preferoida näitä asioita ja keskittyä olelliseen ja täytyy hoitaa nämä terveydenhuollon asiat”. (Itälä, Suuri vaalikeskustelu)

Esisopimuksen hyväksynnän jälkeen Itälä pyrkii siirtämään tämän hyväksynnän koskemaan myös vielä hyväksyntää vailla olevalle argumentilleen. Hän aloittaa kvasiloogisella argumentilla puhumalla epämääräisesti taloudellisesta kasvusta. Itälän argumentaatio jatkuu todellisuuden rakennetta luovalla argumentilla. Hän luo esimerkin avulla todellisuuskuvaa siitä, millaista politiikkaa ei tule

harjoittaa, jos terveydenhuollon rahoitus halutaan turvata. Itälä hakee yleisön hyväksyntää sellaiselle poliittiselle toiminnalle, jossa asiat tulee tarpeen tullen laittaa tärkeysjärjestykseen. Itälän esittämä tärkeysjärjestys voi siirtää esisopimuksen saaman hyväksynnän koskemaan myös vielä hyväksyntää vailla olevan argumentin.

[...] me olemme käynnistämässä yhdessä kansallisen terveysprojektin, jota nyt oppositiojohtaja haluaa jatkaa. Me olemme panneet tämän käyntiin. Tänä vuonna sijoitetaan terveydenhuoltoon yksi vanha miljardi, 170 miljoonaa euroa. Leikkausjonoja lyhennetään. Ei kannata kysyä milloin että, tämä aloitetaan, se on aloitettu, tätä pitää jatkaa. 100 miljoonaa euroa vuodessa tahtiin valtiolta ja toinen puoli kunnilta. Tähän on varaa yksinkertaisesti sillä tavalla, että heti kun hallitusta ryhdytään tekemään, kirjoitetaan ohjelma, päätetään että, nämä ovat ne tärkeimmät asiat; työllisyys ja terveydenhuolto. Kyllä tähän riittää varaa. Ja sitten on tietysti kysymys eri kuntien erilaisesta asemasta ja Osmo Soininvaara, mehän olimme tasaa-massa yhdessä näitä kuntien välisiä eroja, sen takia, että kuntien verotulot keskittyvät kuuteen suureen kuntaan. Kuntien väliset erot tulivat valtavan suuriksi, oli välttämättä tasattava, tälle Keskusta ei anna mitään arvoa, vaikka sen johtamissa kunnissa tämä nimenomaan näkyy, eri puolilla maata”. (Lipponen, Suuri vaalikeskustelu)

Pääministeri Lipponen puolustaa hallituksensa harjoittamaa politiikkaa kvasilogiikalla. Hän pistää koko pääministerin arvovaltansa peliin ja vahvistaa argumentaatiotaan yksinkertaistetuilla lyhyillä toteamuksilla. Tämä voi olla uhkarohkeaa. Jos joku yleisöstä tai vastaehdokkaista pystyy kyseenalaistamaan Lipposen yksinkertaistetun logiikan teot ja esitetyt numerot, Lipposen argumentaatiolta putoaa pohja pois. Lipponen käyttää myös todellisuuden rakenteeseen perustuvia argumentteja haastamalla selvästi ja röyhkeästi pääoppositiopuolueen puheenjohtajan ja koko pääoppositiopuolueen vähättelemällä molempia. Hän luo konfliktin hallituksen ja pääoppositiopuolueen auktoriteettien välille. Lipponen käyttää argumentaatioissaan rinnakkaisuussiteitä yhdistämällä kansallisen terveysprojektin aloittamisen, siihen allokoitujen resurssit ja leikkausjonojen lyhentämisen itseensä ja johtamaansa hallitukseen.

Juontaja kysyy, kuulostavatko poliitikot valtiovarainministeriön virkamiehiltä ja ovatko aatteet ja ideologiat sivussa. Keskustelu ajautuu vielä sivuamaan hyvinvointipolitiikkaa.

”Joo kyllähän Kepu hukkas tässä viikon tällä Irak sekoilullaan, aika vietiin lapsiperheiltä, omaishoitajilta, Sonera-sekoilujen jälkipuinnilta ja monelta. Tämä Kepun kupla puhkeaa nyt kalkkiviivoilla ja se on hyvä, nähdään että mihin tää pelin politiikka vie. Protestin oikea kanava ei ole Keskusta, se on Perussuomalaiset [...] (Soini, Suuri vaalikeskustelu)

Soini käyttää todellisuuden rakennetta luovaa argumentaatiota hyökätessään valtapuolue Keskustaa vastaan. Hän luo Irak- ja-Sonera tapauksista todellisen esimerkin elitististen valtapuolueiden ”pelin politiikasta”, jossa Perussuomalaisten puolustamien yhteiskunnan vähempiossaisten huolet ja tarpeet jäävät jalkoihin vanhojen puolueiden valtapelissä. Viittauksessa vähempiosaisiin tulee jälleen esille PS:ten sosialistiset ja vasemmistolaiset piirteet. Lopuksi Soini vielä haastaa röyhkeästi vanhaksi valtapuolueeksi laskettavan pääoppositiopuolue Keskustan auktoriteetin ja oikeutuksen kansan oikeana protestikanavana. Tämän argumentti voidaan tulkita kuuluvan erottelumuotoisiin argumentteihin. Soini asettaa vastakkain Keskustan harjoittaman oppositiopolitiikan ja PS:ten harjoittaman

oppositiopolitiikan. Keskustan politiikka on väärää ja Perussuomalaisten oikeaa. Soini pyrkii näin erottamaan Keskustan oppositiopolitiikan PS:ten oppositiopolitiikasta.

6.2. Hyvinvointipolitiikka vuoden 2007 eduskuntavaaleissa

Tentissä Perussuomalaiset vaaliohjelmassa hyvinvointipolitiikasta esille nousivat lupaukset eläkeläisille, erityisesti eläkkeiden korotukset.

”No mä sanoisin niin että, kun me tiedetään missä tilanteessa eläkeläiset on ja erityisesti pelkällä kansaneläkkeellä olevat, niin kyllä sinne pitää saada huomattava korotus, jos pohtii sitä että noin 500 eurolla ihmisen pitää tulla [...] (Vistbacka, Tentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka aloittaa eläkeläisten puolustamisen todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Hän pitää eläkeläisten huonoa toimeentulotilannetta jokaiselle itsestään selvänä ja tunnettuna tilanteena. Tämä premissi on universaaliyleisön hyväksyttävissä, koska se on hyvin yleisellä tasolla esitetty arvopohjainen argumentti. Kukapa ei haluaisi pitää huolta eläkeläisistä, jotka ovat jo antaneet panoksensa yhteiskunnan hyväksi. Vistbacka pyrkii luomaan loogisen sidoksen helposti hyväksyttävissä olevan esisopimuksen ja vielä hyväksyntää vailla olevan väitteensä välille kvasiloogisen argumentin avulla. Hän puhuu epämääräisesti ”huomattavasta korotuksesta” eläkeläisille ja ”noin 500 eurosta”, jolla ihmisen pitää tulla toimeen. Vistbacka pyrkii luomaan vahvalla, mutta epämääräisellä argumentilla kuvan eläkeläisten tietynlaisesta ahdingosta, joka täytyy poistaa huomattavalla korotuksella. Näin hän tulee vertailliseksi eläkeläisten kahta eri maailmaa: vallitsevaa huonoa ja tulevaa hyvää, jos yleisö hyväksyy hänen väitteensä. Maallikkoyleisöön tämä vetoaa, mutta asiantuntijayleisö voi kyseenalaistaa Vistbackan kvasilogiikan. Argumentaatioissa tulee esille PS:lle tärkeät sosiaalisen tasa-arvo ja yhteiskunnan vähempiosaisten asia, jotka molemmat ilmentävät PS:ten vasemmistolaisia piirteitä.

Juontaja pyytää tarkentamaan rahasummaa.

”No sanottakoo näin että, esimerkiksi köyhyysrajana EU käyttää 750 euroa, silloin kun puhutaan nimenomaan lapsiperheistä [...], mutta se että eläke pitää olla sellane, että ihminen tulee sillä toimeen, eikä sillä juokseteta eri luukuilla niin kuin tällä hetkellä käy ja alistetaan ihminen siihen sitten.” (Vistbacka, Tentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka jatkaa hyväksynnän hakemista kannalleen todellisuuden rakenteeseen perustuvalla argumentilla. Hän vetoaa EU:hun yleisölle tärkeänä auktoriteettina ja käyttää tätä argumentaationsa tukena. Lopuksi Vistbacka vielä palaa populistille tyypilliseen kvasiloogiseen yksinkertaistamiseen todeten, että eläkkeen tulee yksinkertaisesti olla toimeentuloon riittävä. Tämä kuulostaa loogiselta ja maallikkoyleisölle hyväksyttävältä. Asiantuntijayleisö voisi kyseenalaistaa rahoituksen lähteen, josta Vistbacka ei puhu mitään. Argumentaatioissa on esillä myös populistille tärkeä auktoriteetti ja poliittisen toiminnan alkuvoima eli tavallinen ihminen, jota sosiaalisen oikeudenmukaisuuden nimissä puolustetaan. Vistbacka viittaa ohuesti eliitin ja kansan väliseen ristiriitaisuuteen. Hän

mainitsee vallitsevan ihmisten juoksuuttamisen ja alistamisen, mikä on seurausta tällä hetkellä vallassa olevien elitististen valtapuolueiden huonosta hyvinvointipolitiikasta.

Juontaja kysyy, paljonko paljon taitetun indeksin muutos maksaa.

”Kyllä se on kallis, kallis muutos, mutta suurin osa siitä tulee takaisin, kulutuskysynnän lisäyksenä ja ostovoimana Suomen kansalaisille, koska monet näistä eläkeläisistä on varsin pienituloisia, he käyttäisivät sen kulutukseen, ihan tarkkaa sata miljoonamäärää en uskalla sanoa, mutta se ois oikeudenmukainen teko ja sitä ihmiset vaalikentillä vaativat päivystä toiseen [...] (Soini, Tentissä Perussuomalaiset)

Soini vetoaa perusteluissaan todellisuuden rakenteeseen perustuvaan argumentaatioon ja tarkemmin vielä peräkkäisyys- eli syy-seuraussiteisiin. Vaikka hänen ehdottamansa muutos (syy) maksaa paljon, niin suurin osa siihen käytetystä rahasta tulee kuitenkin takaisin yhteiskunnalle (seuraus). Lisäksi hän viittaa kvasiloogisen epätarkasti yhteiskunnalle palautuvaan suureen rahasummaan, joka vahvistaa hänen aiempaa argumentaatiotaan. Lopuksi Soini vielä hakee yleisön hyväksyntää väitteelleen todellisuuden rakenteeseen perustuvalla rinnakkaisuussideargumentilla, jossa tukea argumentaatiolle haetaan populistien ylimmästä auktoriteetista eli tavallisista ihmisistä ja kansasta. Hän rinnastaa kansan tahdon ja ajamansa politiikan oikeudenmukaisuuden omaan poliittiseen tahtoonsa.

Juontaja keskeyttää ja puhuu paronista, joka veti itsensä ylös suosta.

”Ei se, se aivan näin ole, mutta kyllä, kyllä siis kun lähemme tekemään esimerkiksi joitain veronkevennyksiä niin se lisää ostovoimaa, ostovoima aiheuttaa taloudellista toimeliaisuutta ja nimenomaan tän taitetun indeksin korjaaminen, niin se auttas vähäosaisia ihmisiä ja kautta maan niin ku vaaliohjelmassa sanomme, se ois myös erittäin suuri sysäys syrjäalueille, joissa on paljon pienituloisia ihmisiä”. (Soini, Tentissä Perussuomalaiset)

Soini jatkaa väitteensä puolustamista rinnakkaisuussiteillä. Hän rinnastaa veronkevennysten aikaan saaman taloudellisen hyvän puolustamansa taitetun indeksin korjaamisen aikaansaamaan hyvään vähäosaisille ihmisille ja syrjäseuduille. Soini tuo jälleen selvästi esille PS:lle tärkeän pienen ihmisen puolustamisen vallitsevaa elitististä järjestelmää ja sitä ylläpitäviä valtapuolueita vastaan. Toisin sanoen eliitti vastaan kansa ristiriitaulottuvuuden. Soinin viittaus syrjäalueisiin tuo esille myös populistiteja ja valtapuolueita erottavan keskusta vastaan periferia -ristiriitaulottuvuuden, jossa elitistiset valtapuolueet pyrkivät kurjistamaan syrjäseudut kasvukeskuksia suosivalla politiikallaan ja populistinen PS yrittää puolustaa tavallisen kansan asuttamia syrjäseutuja. Toisaalta keskusta vastaan periferia ristiriitaulottuvuus voidaan perustellusti sisällyttää eliitti vastaan kansa -ristiriitaulottuvuuteen, koska poliittisen vastakkainasettelun ytimessä on molemmissa tapauksissa samat poliittiset toimijat: valtapuolueet ja populistiset puolueet.

Juontaja viittaa nuoriin ikäluokkiin, jotka joutuvat PS:ten ehdottaman muutoksen maksamaan.

”Pitää pohtia paljonko... paljonko tota muuta tukea joudutaan tällä hetkellä esimerkiksi antamaan toimeentulotuen kautta, niin silloin, silloin ne putois. Sillä tavoin että minkä takia pitää monelta luukulta tavallaan sitte tälläsellä pieneläkeläiselle sitä toimeentuloa hakea”. (Vistbacka, Tentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka puolustaa PS:ten esittämää vaihtoehtoa todellisuuden rakenteeseen perustuvalla peräkkäisyysiteeseen perustuvalla argumentilla. Jos toteutettaisiin PS:ten ehdottama korjaus taitettuun indeksiin, niin toimeentulon määrä ainakin vähenisi. Vistbacka pyrkii yhdistämään todellisuuden välisten osien suhteita eli korjatun taitetun indeksin ja toimeentulotuen. Lisäksi hän käyttää myös rinnakkaisuussidettä yhdistämällä PS:ten puolustamien pieneläkeläisten nöyryyttävän luukulta toiselle juoksuttamisen valtapuolueiden harjoittamaan vallitsevaan politiikkaan. Toisin sanoen Vistbacka yhdistää ja rinnastaa valtapuolueiden teot pieneläkeläisten nöyryyttämiseen.

[...] Ihmisen on parempi saada siitä eläkkeestään, jonka hän on ansainnut ja tehnyt tämän maan eteen töitä eli tulis eläke eläkkeenä ja ja kun se on kerta ite maksettu ja jälkipalkkaa eikä tarvitsis kaavake kaavakeelta lähteä tekemään tätä rumbaa tuolla ja nöyryyttää itseään. Taitettu indeksi se on suurin eläke epäkohta tällä hetkellä, sitä vaaditaan muutettavaksi, niin tota, kyllä me olemme sen kannalla”. (Soini, Tentissä Perussuomalaiset)

Soini jatkaa eläkepolitiikkansa puolustamista todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Hän vetoaa yleisöön toteamalla ihmisen omaan työhön perustuvan ja työllä ansaitun eläkkeen olevan ikään kuin arvokkaampi tapa saada työelämän jälkeinen toimeentulo kuin nöyryyttävä kaavakkeiden täyttö. Tämän esisopimuksen väitteestä universaaliyleisön on helppo olla samaa mieltä Soinin kanssa. Esisopimuksen väitettä voidaan pitää kaikkien mielestä normaalina ja hyväksyttävänä asiana, jonka hyväksymisen varaan Soini voi helposti perustaa. Väitettä voi myös pitää universaaliyleisön kannalta itsestään selvänä tosiasiana ja hyväksyttävänä yleisen tason arvona. Soini vetoaa populistille hyvin tyypillisesti jälleen tavallisen ihmisen asemaan ja puolustaa tavallisen ihmisen oikeutta arvokkaaseen toimeentuloon isänmaan eteen tehdyn työn jälkeen. PS:ten sosialistiset ja vasemmistolaiset piirteet tulevat argumentaatiossa esille pieneläkeläisten puolustamisena. Pyrkinessään luomaan sidoksen esisopimusta koskevan hyväksynnän ja vielä hyväksyntää vailla olevan taitettua indeksiä koskevan väitteensä välille Soini turvautuu jälleen kerran kvasilogiikan tarjoamaan yksinkertaistamiseen. Populisteille tyypillisesti Soini yksinkertaistaa monimutkaisen poliittisen kysymyksen lyhyellä toteamuksella eläkkeen suurimmasta epäkohdasta ja siitä, kuinka se tulee muuttua. Hän sulkee pois asiaan vaikuttavat monimutkaiset rahoituskuviot, taloudellisen tilanteen ja mahdolliset muut asiaan vaikuttavat muuttuvat tekijät.

Juontaja kommentoi Soinille taitetun indeksin korjaamisen nuorista maksajista.

”Se, se onkin aivan, aivan mainio, että sanoitte että mikään muu puolueista ei kannata [...] Se oli hyvä että tuli Suomen kansalle selväksi että Perussuomalaiset ainoana puolueena kannattaa tätä epäkohdan korjaamista”. (Soini, Tentissä Perussuomalaiset)

Soini jatkaa eläkepolitiikkansa puolustamista todellisuuden rakenteeseen perustuvalla argumentilla. Hän käyttää rinnakkaisuussidettä yhdistämällä toiset puolueet eläkepolitiikassa vallitsevaan epäkohtaan, jota ne eivät edes halua korjata. Soini osoittaa loistavan tilannetajunsa ja käyttää nerokkaasti hyväkseen juontajan kommentin antaman mahdollisuuden haastaa toiset puolueet. Hän kiistää tois-

ten puolueiden auktoriteetin ja luo konfliktin toisten puolueiden auktoriteetin ja PS:ten edustaman Suomen kansan auktoriteetin välille. Kansaan vetoaminen on populistien ominta aluetta. Populistit elävät kansan antamasta oikeutuksesta ja kokevat olevansa nimenomaan kansan asialla. Toiset puolueet, mukaan lukien elitistiset valtapuolueet, sen sijaan haluavat tässäkin tapauksessa pitää yllä vallitsevia rakenteita, jotka sortavat tavallista kansaa.

Juontaja vie keskustelun työkyvyttömyyseläkkeelle pääsemiseen ja kysyy pääseekö suhteilla työkyvyttömyysjonon ohi viitaten Tony Halmeen eläkkeeseen.

”Ei varmasti pääse ja haluan tässä yhteydessä nyt sanoa Suomen kansalle sen kun on Tony Halmeen eläkkeestä ollut virheellistä tietoa, väitetty että se on 3300 – 3500 euroa, niin sekään ei pidä paikkaansa... se on 2000 – 2500 välissä [...] (Soini, Tentissä Perussuomalaiset)

Puolustaessaan Tony Halmetta Soini vetoaa argumentaatiossaan populistien ehtymättömään voimavaaraan ja kasvualustaan eli kansaan. Hän käyttää erottelumuotoista argumentaatiota todetessaan väitetyn eläkkeen olevan aivan liian suuri hänen tietämäänsä todellisen eläkkeen suuruuteen verrattuna. Tämä on erottelumuotoista vastakkainasettelua, jossa erotetaan asioiden näennäinen ja todellinen puoli. Julkisuudessa esitetty eläkkeen määrä on väärä ja Soinin kertoma on oikea.

Juontaja hiillostaa Soinia ja kysyy, mikä on keskimääräinen miesten työkyvyttömyyseläke.

[...] Mä kerron nyt tämän asian, kun Tony, joo Tony Halmeen eläkkeestä kun nyt aloitte kysymään, niin käsitellään se nyt tässä, muun muassa yleisradio eräänä sunnuntaina toivotti yli kolmea tonnia, iltapäivälehdet, Seura-lehti kolmea ja puolta tonnia, ottaisitte mediassa selvää mikä on todellinen tilanne eikä sairaa ihmisen tragedialla kiihotettas kansaa, se on tossa välissä ja se on päätös, jota Tony Halme on hakenut, jonka valtiokonttori on myöntänyt [...] (Soini, Tentissä Perussuomalaiset)

Soini jatkaa Halmeen puolustamista erottelumuotoisella argumentaatiolla. Median kertomat summat Halmeen eläkkeestä ovat vääriä ja Soinin ”se on tossa välissä” kertoma summa oikea. Ja ei perussuomalaista argumenttia ilman kansaan vetoamista tai kansan puolustamista eri elitismin muotoja vastaan. Elitistinen ja poliittisen vallan jähmettyneitä rakenteita tukeva valtamedia yrittää kiihottaa kansaa sairaan ihmisen tragedialla.

Tony Halmeen eläkettä koskevan keskustelun ohessa päästään myös kaikkia työkyvyttömyyseläkkeitä koskevaan keskusteluun.

[...] Mut haluan sanoa yhen asian vielä tässä, että on nyt hyvä, että nää sairaseläkkeiden ja työkyvyttömyyseläkkeiden ongelmat tuli esiin, toivottavasti mahdollisimman moni sairas ja työkyvyttömyyseläkettä odottava ihminen... odottavat nimenomaan oikeutta, mutta miksi tähän ei ole hallituspuolueet eikä ministerit puuttuneet, että näissä on ollut ongelmia, toivottavasti kaikki sairaat ihmiset pääsevät eläkkeelle”. (Soini, Tentissä Perussuomalaiset)

Soini aloittaa valtapuolueiden työkyvyttömyyseläkepolitiikan arvostelun toivottavuutta koskevalla esisopimuksella. Yleisölle on helppo hyväksyä työelämässä olevien sairaiden ihmisten aseman parantaminen. Soini viittaa näiden ihmisten toivottavasti parempaan tulevaisuuteen. Esisopimuksen

pohjalta hän hakee yleisön hyväksyntää työelämässä olevia sairaita ihmisiä puolustavalle väitteelle käyttämällä todellisuuden rakenteeseen perustuvaa argumenttia. Soini rinnastaa näiden ihmisten nykyisen ahdingon valtapuolueiden harjoittamaan politiikkaan, jota elitistiset valtapuolueet eivät välitä korjata. Rinnastuksella hän pyrkii kiistämään ja haastamaan valtapuolueiden aseman ja auktoriteetin. Soini vetoaa ja perustaa argumentaationsa jälleen tavalliseen ihmiseen. Populistien ja valtapuolueiden erojen ilmentymä, eliitti vastaan kansa –ristiriitautuvuus, on voimissaan Soinin argumentaatiossa.

Valdebattissa puolueiden puheenjohtajilta kysytään yksinhuoltajien ja lapsien asemasta.

”Keskustan vaaliohjelma lupaa korottaa lapsilisää myös ensi vaalikaudella. Pitää keskittyä kahteen ryhmään: yksinhuoltajiin ja monilapsisiin perheisiin. Yksinhuoltajakorotusta pitää luonnollisesti nostaa. Ennen minun hallitusta oli kahdeksan vuoden kausi, jolloin noudatettiin nollalinjaa perhepolitiikassa. Viimeisinä neljänä vuotena olemme nostaneet lapsilisää, kodinhoitotukea ja äitiyspäivärahaa. Tätä linjaa pitää jatkaa”. (Vanhanen, Valdebatt)

Vanhanen aloittaa argumentaationsa toivottavuutta koskevalla esisopimuksella. Hän lupaa niin lapsiperheille kuin yksinhuoltajillekin parempaa tulevaisuutta. Hän luo arvohierarkian, jossa ensisijaisen tärkeitä Keskustalle ovat nimenomaan lapsiperheet ja yksinhuoltajat ja perustaa argumentaationsa lähtökohdan tähän arvojärjestykseen. Suurimmalle osalle yleisöä tämä lienee hyväksyttävä väite ainakin lähtökohtaisesti. Vanhanen jatkaa väitteensä puolustamista rinnastamalla ennen hänen hallitustaan vallassa olleiden hallitusten teot ja perhepolitiikan huonoon perhepolitiikkaan. Sitten hän rinnastaa nykyisen hyvän perhepolitiikan hänen hallituksensa toimiin, joita tullaan jatkamaan myös tulevaisuudessa. Hän luo konfliktin oman hallituksensa ja edellisten hallitusten välille menneisyyteen vedoten. Yleisön tulisi varoa edellisissä hallituksissa olleita puolueita, sillä ne ovat pahaksi perheille ja yksinhuoltajille toisin kuin Keskusta, joka on pitänyt ja tulee pitämään tulevaisuudessaakin lapsiperheiden ja yksinhuoltajien puolia. Myös Keskusta haluaa puolustaa yhteiskunnan vähäosaisia, ja tässä voikin nähdä Keskustan vasemmistolaisia piirteitä. Vanhasen lopullinen väitekin on universaaliyleisön hyväksyttävissä, koska se ei leikkaa muilta tulonsiirtoryhmiltä ainakaan tässä yhteydessä mitään pois, vaikka korostaakin perhepolitiikan tärkeyttä. Korostaminen on luonnollista, koska aiheena on perhepolitiikka.

”Tärkeintä on antaa kunnille lisää rahaa, jotta ne voivat käytännössä tarjota parempaa palvelua esimerkiksi päiväkodissa tai koulussa. Se on meidän ohjelmamme idea. Sanomme, että nyt ei ole suurten verohelputusten aika, vaan että on parempi käyttää rahaa palveluihin [...] (Heinäluoma, Valdebatt)

Heinäluoma aloittaa argumentaationsa toivottavuutta koskevalla esisopimuksella. Hän viittaa suoraan päiväkotien ja koulujen parempaan tulevaisuuteen, kunhan kunnille annetaan lisää rahaa. Tämän väitteen universaaliyleisö voi huoletta hyväksyä. Esisopimuksen hyväksynnän siirtäminen koskemaan myös yleisön johtopäätöksiä ei enää olekaan ongelmatonta. Kvasilogiikkaa käyttäen Heinäluoma yksinkertaisesti toteaa kuntien lisärahoituksen mainittuihin parempiin palveluihin hoi-

tuvan ehdottamansa veropolitiikan kautta. Se osa yleisöstä, joka uskoo kevyemmän verotuksen luovan enemmän ostovoimaa, taloudellista toimeliaisuutta ja sitä kautta loppujen lopuksi enemmän tuloja valtion kassaan parempien palveluiden tuottamiseksi, tuskin hyväksyy Heinäluoman väitettä. Heinäluoman argumentaatio uhkuu perinteistä vasemmistolaista veropolitiikka-ajattelua.

Juontaja kysyy tuloerojen kasvusta. Onko tuloerojen kasvu luonnollista kehitystä vai pitäisikö asiasta huolestua?

”Viimeiset kaksitoista vuotta ei ole hallituksessa vallinnut sama perhepoliittinen linja. 4 vuotta sitten muutimme linjaa. Olemme panostaneet paljon perhepolitiikkaan neljä vuotta. Sitä on jatkettava [...] Kun työllisyys kohenee, erot luonnollisesti kasvavat”. (Vanhanen, Valdebatt)

Vanhanen puolustaa hallituksensa saavutuksia todellisuuden rakenteeseen perustuvilla argumenteilla. Hän kiistää ja kyseenalaistaa edellisten hallitusten auktoriteetin ja toimet perhepolitiikassa. Hän rinnastaa oman hallituksensa toimet parantuneeseen perhepolitiikkaan ja luo näin konfliktin edellisissä hallituksissa olleiden puolueiden ja hänen johtamassaan hallituksessa olleiden puolueiden välille. Seuraavaksi Vanhanen toteaa yksinkertaisesti kvasilogiikan turvin, että tätä Keskustan johtamaa hyvää perhepolitiikkaa on jatkettava. Muuttuville tekijöille, kuten rahoitustilanteelle, ei jää Vanhasen argumentaatiossa tilaa. Tämä toteamus kuulostaa maallikkoyleisöstä helpolta ja hyväksyttävältä, varsinkin kun takana on istuvan pääministerin auktoriteetti. Asiantuntijajayleisö voisi kyseenalaistaa väitteen mm. rahoitukseen liittyvillä tarkentavilla kysymyksillä. Lopuksi hän vielä jatkaa tuloerojen selittämistä peräkkäisyysiteellä: syynä on työllisyys, seurauksena ovat luonnollisesti tuloerot. Perhepolitiikkaan panostaminen ja sosiaaliset kysymykset ovat myös Keskustalle tärkeitä.

”Hallitus on toiminut epäoikeudenmukaisesti. Epätasa-arvo on kasvanut. Varallisuusveron poistaminen oli huono viesti yhteiskunnalle. Hyväosaiset saavat lisää. Huonotuloiset, työttömät tai yksinhuoltajat eivät ole saaneet mitään. Nyt vanhat puolueet sanovat tekevänsä sen ensi vuonna, mutta samaa laulua on nyt kuunneltu vuosikymmenet”. (Soini, Valdebatt)

Soini ei säästä elitistisiä valtapuolueita, joita hän tapaa kutsua ”vanhoiksi puolueiksi”. Hän aloittaa yhteiskunnan vähäosaisempien puolustamisen taloudellista ja poliittista eliittiä vastaan syyseuraussiteellä. Vanhojen tai valtapuolueiden harjoittama epäoikeudenmukainen politiikka (syy) suosii hyväosaista eliittiä ja sortaa yhteiskunnan vähempiosaisia (seuraus), joita tavallisen kansan asialla oleva PS puolustaa. Lopuksi Soini vielä rinnastaa vanhojen puolueiden uudet lupaukset vähempiosaisien paremmasta tulevaisuudesta vanhojen puolueiden saamattomiin tekoihin menneisyydessä. Näin hän vähättelee vanhojen puolueiden lupauksia ja auktoriteettia niiden takana. Soinin argumentaatiosta hyökkää esille sosiaalisen tasa-arvon ideaali. Hänen argumentaatiossaan on voimakas sosialistinen väri.

”Vasemmistoliitto ja Vihreät olivat hallituksessa kahdeksan vuotta täysin nollalinjalla. Tarja Cronberg kritisoi sitä, että käytimme 300 miljoonaa euroa, mutta se on enemmän kuin yksikään hallitus on käyttänyt maan historian aikana. Valtion pitää auttaa perheitä, joilla menee huonosti”. (Vanhanen, Valdebatt)

Vanhanen jatkaa hallituksensa perhepolitiikan puolustamista todellisuuden rakenteeseen perustuvilla rinnastamisilla ja jälleen haastaa edellisten hallitusten toimet luoden konfliktia oman ja edellisten hallitusten toimien välille. Hän yhdistää edelliset hallitukset sellaiseen poliittiseen toimintaan, joka ei tehnyt mitään perheiden hyväksi. Sitten hän yhdistää oman hallituksensa perhepoliittiset teot Suomen historian suurimpiin satsauksiin perheiden hyväksi. Lopuksi Vanhanen tuo esille yhä selvemmin Keskustan sosiaalisen tasa-arvon ajatuksia päättäen argumentaationsa kvasiloogisen lakonisesti ja yksinkertaisesti toteamukseen valtion velvollisuudesta auttaa vähempiosaisia perheitä. Tämä vetoaa maallikkoyhteisöön. Vanhasen argumentaatioon sisältyy erikoisen hieno tekninen piirre. Hän osoittaa haasteensa ja edellisten hallitusten auktoriteetin kyseenalaistamisen nimenomaan Vihreille ja Vasemmistoliitolle, joiden politiikan ytimeen kuuluvat erityisesti vähempiosaisien asioiden ja sosiaalisen tasa-arvon puolustaminen.

”Meillä on kaksi tärkeää periaatetta. Ensinnäkin se, että köyhyyttä ei voi hyväksyä. Toiseksi se, että ihmisiä pitää rohkaista menestykseen. Eli pitää nostaa opintotukea ja lapsilisää, koska ne menevät suoraan ihmisille. Veroasetta pitää myös käyttää yhteiskunnan kasvun lisäämiseen”. (Katainen, Valdebatt)

Katainen aloittaa tuloeroja koskevan argumentaationsa toivottavuutta koskevalla esisopimuksella. Hän vetoaa yleisön varmasti tärkeinä pitämiin asioihin ja arvoihin. Tuskin kukaan hyväksyy köyhyyttä tai vastustaa ihmisten rohkaisemista menestykseen. Hänen sanavalintansa, kuten ”ei voi hyväksyä” ja ”pitää rohkaista” viittaavat toivottavuutta koskeville esisopimuksille tyypillisesti tulevaisuuteen. Tämä väite on universaaliyleisön todennäköisesti helppo hyväksyä. Katainen pyrkii siirtämään esisopimukselle mitä todennäköisimmin saamansa hyväksynnän koskemaan myös vielä hyväksyntää vailla olevaa argumenttiaan kvasilogiikan keinoin. Opintotuen ja lapsilisien nostaminen yksinkertaisesti poistavat köyhyyden ja luovat menestystä. Hän pyrkii luomaan loogiselta kuulostavan sidoksen arvopohjaisten periaatteidensa ja niiden toteutumiseen tarvittavien keinojen välille.

Lopuksi Katainen puhuu vielä hyvin yleisellä tasolla veroaseen käyttämisestä tarkentamatta, miten sitä käytetään ja mitä ihmisryhmiä se koskee ja millä tavalla. Katainen puhuu taitavasti ihmisille tärkeistä asioista ja arvoista pääosin yleisellä tasolla. Tämä vetoaa universaaliyleisöön, ja hänen lopullinen väiteensä on hyväksyttävissä. Opintotuen vaikutus ja opintotuen ja lapsilisien nostamisen rahoitus tosin ovat kyseenalaistettavissa. Ihmisiin ja yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleviin vetoaminen ja puolustaminen eivät ole populistien ja vasemmistolaisien sosialistien yksinoikeus, vaan myös konservatiiviset oikeistolaiset valtapuolueet vetoavat niihin tilaisuuden tulleessa ja sallissa. Kataisen argumentaatioissa yhdistyvät vasemmistolaisuuteen yhdistettävä köyhien puolustamisen arvo ja toisaalta oikeistolaisuuteen liitettävä menestymisen arvo.

”10-15 vuotta olemme olleet mukana Euroopan unionissa. Se on järjestelmä, jossa rahat ovat ensin, muu jos ehtii. Siksi uskon, että tilanne vain jatkuu näin. Hyvätuloiset haluavat lisää. Opiskelijat, työttömät, huonotuloiset yms. eivät saa mitään, koska Euroopan unionin politiikka on epäliberaalia. Unionilla on kaikki valta [...] Vanhat puolueet eivät tee mitään”. (Soini, Valdebatt)

Soinin mukaan tuloerot ja yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevien huono tilanne ovat yksiselitteisesti elitististen ja rikkaita suosivien EU:n ja vanhojen valtapuolueiden syytä. Hän perustaa väitteensä todellisuuden rakennetta luovaan argumentaatioon, jossa hän tekee Suomen EU-jäsenyydestä ja vanhojen puolueiden toiminnasta laajalti yleistettävän esimerkin. Tästä voidaan luoda ikään kuin yleinen sääntö, ennakkotapaus ja syy tuloerojen kasvuun ja pienen tavallisen ihmisen ahdinkoon elitististen kansallisten ja ylikansallisten valtakoneistojen kynsissä. Soinin argumentaatioissa eliitti vastaan kansa ristiriitautuvuus ja PS:ten vasemmistolaiset piirteet ovat jälleen selvästi esillä.

Vaalistartissa puolueiden puheenjohtajilta kysytään mahdollisesta verokevennyksistä ja siitä, mihin ne tulisi käyttää.

[...] Täytyy myös miettiä et mitä niillä verorahoilla tehdään [...] et meillä on erittäin kovia tarpeita meidän peruspalveluiden puolella [...] Mut mä kerron minkä takia en tule sanomaan tässä enkä myöhemminkään mitään lupauksia miljardin luokan veronalennuksista, se on se meidän pitää panna ens vaalikaudella huomattavasti lisää rahaa terveydenhuoltoon ja uutena asiana vanhusten hoitoon. Päivi Räsänen sanoi aivan oikein että, meidän vanhusten hoidon tilanne on tällä hetkellä häpeällinen”. (Heinäluoma, Vaalistartti)

Heinäluoma hakee yleisön hyväksyntää veropolitiikalleen tulevaisuuteen suuntautuvalla, toivottavuutta koskevalla esisopimuksella, jossa tulee esille SDP:n sosialistinen arvohierarkia: verorahojen käytössä terveydenhuollon ja vanhusten hoidon tarpeet ovat seuraavallakin vaalikaudella SDP:n arvohierarkiassa ensisijaisia. Lähtökohtaisesti tämä väite on universaaliyleisön hyväksyttävissä. Heinäluoma pyrkii saamaan yleisön lopullisen hyväksynnän veropolitiikalleen kvasilogiikan avulla. Hän pyrkii luomaan loogisen sidoksen veronalennusten ja peruspalveluihin panostamisen välille. Veroja ei voida alentaa, jos peruspalveluihin aiotaan panostaa. Tämä väite on universaaliyleisön vaikeampi hyväksyä. Toiset, usein oikeistopuolueita äänestävät ihmiset, uskovat esimerkiksi peruspalveluihin tarvittavan verokertymän muodostuvan suuremmaksi veronalennusten aikaansaaman taloudellisen toimeliaisuuden ja suuremman kulutuksen kautta. Lisäksi Heinäluoma vahvistaa argumenttiaan puhumalla epämääräisesti ”miljardiluokan veronalennuksista” luoden mielikuvaa siitä, että toiset puolueet haluaisivat käyttää miljardeja johonkin muuhun kuin peruspalveluiden parantamiseen. Tämä luonnollisesti vetoaa siihen osaan yleisöstä, joka on valmis maksamaan veroja, jos niitä käytetään peruspalveluihin. Lopuksi Heinäluoma hakee lisätukea argumentaatiolleen todellisuuden rakenteeseen perustuvalla rinnakkaisuussiteellä yhdistämällä toisen poliittisen auktoriteetin mielipiteen omaansa.

”Se, että meillä on talouskehitys on saatu vauhtiin ja työllisyyttä on, niin meillä on varaa keskustella tästä, ens vaalikaudella voidaan sekä lisätä valtion menoja, meidän arvion mukaan noin 1,5 miljardilla eurolla tulonsiirtoihin ja peruspalveluihin [...] Sen lisäksi voidaan keventää verotusta ja pitää ja pitää valtion talous ylijäämäisenä. Nää kaikki kolme asiaa voidaan toteuttaa ja verotuksen, verotuksen osalla me olemme ohjelmamme laatineet niin että noin miljardi maksimissaan miljardin euron niin sanottuihin täsmätoimiin [...] ja sitten loppuosa tuloverotuksen kevennyksen jatkamiseen, jonka osalla en halua sanoa loppusum-

maa, koska suhdanteet ja palkkaratkaisu vaikuttaa siihen, mutta toivon että se taso on tuolla miljardin kahden tasolla [...] (Vanhanen, Vaalirstartti)

Vanhanen aloittaa veronkevennysten puolustamisen todellisuuden rakenteeseen perustuvalla argumentilla rinnastamalla oman hallituskautensa hyvään talouskehitykseen ja työllisyyteen. Tämän takia on yleensäkin varaa keskustella veronkevennyksistä, panostuksista mm. tulonsiirtoihin ja peruspalveluihin, ja kaiken tämän jälkeen valtion talous jää vielä ylijäämäiseksi. Vanhanen jatkaa kvasilogiisilla argumenteilla aloittaen yksinkertaisella toteamuksella, että kaikki hänen mainitsemansa asiat voidaan toteuttaa. Lopuksi hän viittaa epämääräisiin miljardiluokan lukuihin, mutta poikkeaa kvasilogiikasta siten, ettei sulje pois mahdollisesti muuttuvia ympäristötekijöitä, kuten taloussuhdanteita. Näin asiantuntijayleisönkin on vaikeampaa kyseenalaistaa Vanhasen argumentaatiota.

”Noin 800-900 miljoonaa, mut se täytyy tehdä niin että ökyrikkaille palautetaan varallisuusvero, jonka hallitus täysin käsittämättömästi poisti kokoomuksen ja kristillisdemokraattien tuella. Se oli todellinen jättipotti ihmiselle, jolla ostovoimasta ei ole pulaa. Sieltä tulee 150 miljoonaa, täytyy muistaa Joosefin talousoppi: 7 lihavaa ja laihaa vuotta, ei tämä herneenvarsi maailman tappiin kasva, että täytyy myöskin varautua siihen. Hallitus: teillä on voimassa olevat budjettikehykset ja se on tasainen rivi, siellä ei ole peninkään eikä euronkaan varaa peruspalveluihin, tällä itse hyväksymällä 2007 – 2011, missä se on, itse ootte hyväksyneet”. (Soini, Vaalirstartti)

Soini puolustaa verokevennyksivarakantaansa kvasilogiikan keinoin. Hän heittää ilmaan miljoonaluokan noin arvion kevennyksivarasta ja jatkaa heti perään yksinkertaisella toteamuksella, kuinka osa siitä tulee talouseliitiltä. Soini jatkaa rinnastamalla ja yhdistämällä ”ökyrikkaitten” käsittämättömän edun valtapuolueiden hallituksen elitistiseen toimintaan ja haastaa näin hallituksen toiminnan auktoriteetin. Hän luo tulevaisuuteen ulottuvaa todellisuutta Joosefin talousoppiin perustuvalla metaforalla ja viittaa tällä varallisuusveron poistamisen huonoihin vaikutuksiin tulevaisuudessa. Lopuksi Soini palaa vielä todellisuuden rakenteeseen perustuvaan argumentaatioon rinnastamalla peruspalveluiden puuttuvat varat hallituksen huonoon budjetointiin. Näin hän luo konfliktia auktoriteettien välille eli rikkaita suosivan elitististen valtapuolueiden ja tavallisen kansan peruspalveluita puolustavien Perussuomalaisten välille. Argumentaatiosta käy ilmi sosiaalisen tasa-arvon merkitys PS:lle. Rikkailta voidaan odottaa köyhiä suurempaa osallistumista yhteiskunnan kustannuksien kattamiseen.

Juontaja pyytää Soinilta tarkennusta veronalennuksiin.

”Siis ökyrikkaitten ei pidä keventää, suurituloisten ei pidä keventää, ruuan arvonlisäveroa pitää keventää ja pienituloisille ne rahat, sieltä ne tulee kulutukseen ja ostovoiman lisäykseen”. (Soini, Vaalirstartti)

Soini tekee selväksi PS:ten sosiaalisen tasa-arvon tärkeyden. Esille tulee jälleen PS:ten vasemmistolaiset piirteet. Elitististen valtapuolueiden suosimat rikkaat eivät tarvitse verokevennyksiä, mutta yhteiskunnan vähempiosaiset tarvitsevat. Populistinen PS puolustaa vähempiosaisia ihmisiä ja tavallista kansaa elitistisiä ja jähmettyneitä valtarakenteita vastaan ja toimii itseoikeutetusti näiden

äänitorvena politiikassa. Argumentaatiotekniikoista Soini käyttää tällä kertaa todellisuuden rakenteeseen perustuvaa peräkkäisyysidettä eli syy-seuraussuhdetta. Ruuan arvonlisäverojen alennuksista pienituloisille vapautuvat varat (syy) lisäävät ostovoimaa ja kulutusta (seuraus).

Juontaja kysyy Kataiselta ruuan arvonlisäverosta.

”Niin, me emme näe mahdolliseksi alentaa kaikkia veroja ja silloin täytyy valita, me uskomme että neuvolapalvelut, päiväkodit ja vanhustenpalvelut voidaan parhaiten, terveystalvet parhaiten tuottaa silloin, jos on maksimaallinen työllisyys ja silloin eläkkeensaajien ja palkan verotuksen tason laittaminen sille tasolle, jolloin työnteko aina kannustavaa ja ostovoima tukee sitten kotimaisen työllisyyden parantamista [...] (Katainen, Vaalistartti)

Katainen aloittaa argumentaationsa todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Universaaliyleisö voi hyväksyä väitteen, ettei kaikkia veroja voida alentaa, jos hyvinvointipalvelut aiotaan järjestää. Tämä on selvä ja ymmärrettävä tosiasia kaikille. Katainen tekee arvovalinnan veronalennusten ja työllisyyden välillä, mutta palaa myöhemmin myös verotuksen tason positiivisiin vaikutuksiin. Hän liikkuu taitavasti työllisyyden ja veronalennusten välillä eikä todennäköisesti aiheuta esisopimuksen osalta erityisryhmien vastakkainasettelua. Siirtääkseen esisopimukselle saamansa hyväksynnän koskemaan myös yleisön lopullisia johtopäätöksiä, Katainen käyttää syy-seuraussidettä. Työllisyys ja työnteko (syy) tuottavat parhaiten hyvinvointipalvelut (seuraus), mutta verotuksellakin on roolinsa työntekoa kannustavuudessa ja hyvinvointipalveluiden tuottamisessa. Kataisen argumentaatioissa on selvä konservatismiin ja oikeistolaisuuteen liitettävä ideologinen arvo eli työ. Toisaalta Kataisen argumentaatio sisältää myös selvän viestin hyvinvointipalveluiden tärkeydestä ja vivahteen siitä, ettei kaikkia veroja voida alentaa. Lopullinen väite on hyväksyttävissä. Yleensä oikeistopuolueet ovat veronalennusten kannalla. Kataisen argumentaation sisältää siis voimakkaampaa konservatiivisia arvoja ilmentäviä piirteitä ja lievempänä vasemmistolaisia piirteitä.

Vanhanen ja Katainen väittelevät ”kaksintaistelussa” mm. hyvinvointipolitiikasta, ja Soini kommentoi taistelun tuloksia.

”Mä kattelin tos et siinä oli Tupu, Hupu ja Lupu, lakki oli erivärinen, mutta kaikki käy kuhan hinnasta sovitaan ja Jyrkille sanon että kokoomus on hyvä köyhille, muttei anna mitään.” (Soini, Vaalistartti)

Soini käyttää metaforaa havainnollistaakseen ja luodessaan todellisuuskuvaa valtapuolueiden moraalittomasta hyvinvointipolitiikasta. Lopuksi hän vielä kyseenalaistaa Kokoomuksen sosiaalisen tasa-arvopolitiikan luoden konfliktia Kokoomuksen ja PS:ten välille vähättelemällä Kokoomuksen argumentaation auktoriteettia köyhien puolustajana. Köyhien ja yhteiskunnan vähempiosaisten puolustaminen on populistien yksinoikeus, johon elitistisillä ja rikkaita suosivalla oikeistopuolueella ei ole lupa puuttua.

Suuressa vaalikeskustelussa kysymys vanhusten arjesta ja sen parantamisesta nousee esiin heti alussa. Soini pääsee puheenjohtajista ääneen heti ensimmäisenä.

”Me tarvitsemme uuden omaishoitolain, tästä on nyt kysymys. Vanhat puolueet lupaa kymmeniä tuhansia hoitajia, niitä ei yhtäkkiä löydy mistään. Me tarvitsemme kotiapua [...] Meillä on 350 000 tuhatta mahdollista omaishoitajaa [...] Me tarvitsemme verovapaan omaishoitotuen kelalle, koska me emme mistään muualta löydä. Me suomalaiset haluamme hoitaa läheisemme [...] Sellaiset henkilöt jolla läheisiä ei ole, niin heille annetaan kotiapua [...] Ketään ei saa jättää, mutta pitää vapauttaa tämä yhteisöllisyys, suomalaisuus, välittäminen ja se vaatii rahaa [...] (Soini, Suuri vaalikeskustelu)

Soini aloittaa hyväksynnän hakemisen väitteelleen toivottavuutta koskevalla esisopimuksella. Hän viittaa ehdottamansa uuden omaishoitolain parantavan vanhusten tulevaisuutta. Tämän on universaaliyleisön hyväksyttävissä oleva asia tai arvo. Seuraavaksi hän käyttää todellisuuden rakenteeseen perustuvaa rinnastusta yhdistämällä ”vanhat puolueet” katteettomiin lupauksiin ja kiistää näin vanhojen puolueiden argumentin lisähoitajista.

Soini pyrkii saamaan yleisön lopullisen hyväksynnän vielä hyväksyntää vailla olevalle väitteelleen verovapaasta omaishoitotuesta poliitikkojen suosikkiargumentaatiotekniikalla eli kvasilogiikalla. Hän toteaa väitteensä olevan ainut mahdollinen ratkaisu tähän tilanteeseen, koska potentiaalisia omaishoitajia on paljon, mutta hoitajia ei tähän hätään löydy mistään. Soini luo loogiselta kuulostavan sidoksen esisopimuksen (omaishoitolaki) ja lopullista hyväksyntää vailla olevan väitteensä (verovapaa omaishoitotuki) välille. Ilman omaishoitolakia ja verovapaata omaishoitotukea vanhusten aseman parantaminen ei ole mahdollista. Lopuksi hän rinnastaa PS:ten ylimmän auktoriteetin, eli suomalaisten (kansan) halun, läheisten hoitoon ja hakee tällä lisähyväksyntää argumentaatiolleen. Loppuargumentaatiosta käy ilmi vahvimmin vasemmistoon yhdistettävä piirre pienen ihmisen asiasta. Samassa lauseessa Soini kuitenkin viittaa suomalaisuuteen ja yhteisöllisyyteen vanhusten aseman parantamisessa, jotka piirteet voidaan liittää oikeistolaiseen ajatteluun ja ideologiaan. Yhteisöllisyyteen ei tarvita yhteiskunnan resursseja. Toisaalta hän lopuksi toteaa välittämisen tarvitsevan myös lisää rahaa, mikä puolestaan viittaa vasemmistoon. Soinin lopullinen argumentaatio vetoaa yleisön niin vasemmistolaisiin kuin oikeistolaisiinkin piireihin ja voi näin ollen olla universaaliyleisön hyväksyttävissä.

[...] Ikäihmisten toimeentulon kannalta olennaista on se että, kansaneläkkeeseen tehdään tasokorotus, kokoomuksella on tavoitteena 20 euron tasokorotus, samoten verotuksen laskeminen palkansaajien tasolle [...] Haluaisin nostaa esille yhden keskeisen tavoitteen joka on vapaaehtoistyön arvostuksen nostaminen. Mä voisin ottaa esille, esimerkiksi vaikkapa Helsinki mission, jonka, jonka edustaja Olli Valtonen on täällä tänään paikalla, joka tekee hyvää työtä vapaaehtoisvoimin [...] Meillä tarvitaan hyvät palvelut ja toimeentulo, mut sitten sitä aitoa kansalaisista ihmisistä lähtevää välittämistä, tässä vapaaehtoistyöllä on mittava mahdollisuus”. (Katainen, Suuri vaalikeskustelu)

Katainen aloittaa argumentaationsa hyvin yleisellä tasolla liikkuvalla oikeudenmukaisella, toivottavuuteen perustuvalla väitteellä, joka tuskin kohtaa universaaliyleisön vastustusta. Sen sijaan universaaliyleisön hyväksynnän saaminen Kataisen lopulliselle vapaaehtoistyötä koskevalle väitteelle voi olla vaikeaa. Katainen pyrkii saamaan yleisön kannatusta väitteelleen todellisuuden rakennetta luovalla esimerkillä Helsinki Mission tekemästä hienosta vapaaehtoistyöstä vanhusten parissa. Katainen viittaa Helsinki Mission hyvän esimerkin ja vapaaehtoistoiminnan voivan olla yhä suurempi

osa parempaa vanhustenhoitoa tulevaisuudessa. Esimerkin avulla Katainen pyrkii luomaan vapaaehtoistyöstä hyväksyttävän toimintamallin, joka on yleistettävissä laajemminkin suomalaisessa vanhustenhoidossa. Yleisön vasemmistolaisiin periaatteisiin uskova osa tuskin hyväksyy Kataisen väitettä, vaan vaistoa väitteen ylevien sanojen takana oikeistolaisen ideologian, joka pyrkii vähentämään yhteiskunnan vastuuta vanhuksista ja ulkoistamaan vastuun kolmannelle sektorille. Valtion ”sekaantumisen” minimoiminen ihmisten elämään on konservatiivisen oikeiston kovinta ydintä. Toisaalta Katainen tunnustaa kuitenkin hyvien palveluiden ja toimeentulon tarpeen eli häivähdyksen ihmislähtöistä sosialismia ja vasemmistolaisuutta.

”Ikäihmisten palvelut, vanhustenhoito on oikeastaan ensi vaalikauden aivan ykkösasioita [...] se tarkoittaa kyllä lisää hoitajia [...] Sitten tarvitsemme kunnille selvät kriteerit, jonka mukaan kuntien täytyy asiat tehdä, muuten se lisäraha, jonka me olemme valmiit laittamaan [...] (Heinäluoma, Suuri vaalikeskustelu)

Heinäluoma aloittaa yleisön taivuttelun vanhusten hyvinvointipolitiikkansa taakse toivottavuutta koskevalla esisopimuksella. Hän kertoo paremman vanhusten hoidon olevan SDP:n arvohierarkiasa kärkisijoilla lähitulevaisuudessa eli tulevalla vaalikaudella. Heinäluoma arvioi asemansa suhteessa yleisöön ennen esisopimuksen esittämistä ja luottaa vanhustenhoidon olevan yleisön mielissä sellainen arvo tai asia, joka voi ohittaa monia muita yleisölle tärkeitä arvoja ja tulla näin hyväksytyksi. Tällä esisopimuksella on hyvät mahdollisuudet saada universaaliyleisön hyväksyntä.

Heinäluoma pyrkii saattamaan yleisön hänen kannaltaan suotuisaan lopputulemaan jo niin tutuksi tulleella kvasilogiisella yksinkertaistamisella todeten yksikantaan vanhustenhoidon tarvitsevan lisää hoitajia eli lisää rahaa. Muita vaihtoehtoja ei ole. Heinäluoma ei tuo esille esimerkiksi muuttuvaa taloudellista tilannetta, jolloin resurssit ovat tiukassa, tai valtion varojen uudelleen allokointia toisiin tärkeisiin kohteisiin. Lopuksi hän tukee vielä kvasilogiikkaansa rinnastuksella, jossa hän tuo hyvin selvästi esille, että nimenomaan SDP on valmis laittamaan lisää valtion varoja vanhusten hoitoon. Heinäluoman argumentaatio on tyypillinen vasemmistopuolueelle. Yhteiskunnan vähempiosaisten asia ja sosiaalinen tasa-arvo ovat lähellä sosialistien sydäntä, ja rahat kaikkeen hyvään löytyvät kyllä jostain. Lopullinen väite tuskin saa universaaliyleisön hyväksyntää, koska se yksinkertaistaa monimutkaisen rahoitusasian ja asiantuntijayleisön on helppo kyseenalaistaa Heinäluoman kvasilogiikka. Lisäksi yleisön oikeistolaiset tiukan rahapolitiikan edustajat tuskin hyväksyvät ”kyllä sitä rahaa jostain tulee”-ajatusmallia, joka ei kerro realistisesti, mistä rahat palveluihin oikeasti tulevat.

Yleisökysymys perustulosta ja palkkatyösuhteesta ohjaa puheenjohtajat sivuamaan myös hyvinvointia.

”Kyllä kaikki hyvinvointi lähtee kuitenkin työn tekemisestä [...] Ei synny tyhjäästä myöskään ne verotulot, jolloin me voidaan maksaa taiteilijoiden apurahat tai jolla me voidaan tukea vammaisjärjestöjä tai huolehtia maksuttomasta koulusta [...] sitten eriasia on että jos jos on sairaana tai tai työtä ei löydy, niin

sitten täytyy yhteiskunnan totta kai huolehtia myös niistä, jotka on työelämän ulkopuolella”. (Heinäluoma, Suuri vaalikeskustelu)

Heinäluoma tukeutuu esisopimuksessaan todellisuutta koskevaan esisopimukseen. Hän laskee universaaliyleisön hyväksynnän sen varaan, että kaikista on aivan totta ja normaalia pitää nimenomaan työntekoa kaiken hyvinvoinnin lähteenä. Tämän väittämän varaan on mielekästä laskea esisopimuksen hyväksyntä. Tuskin kellään on mitään työtä vastaan ainakaan lähtökohtaisesti. Heinäluoma jatkaa yleisön suostuttelua todellisuuden rakennetta luovalla argumentilla, jolla hän esimerkin avulla kuvaa ja rinnastaa työnteon merkityksen yhteiskunnan hyvinvointiin liittyviin elementteihin myös tulevaisuudessa. Työn tekemisen hyveen ja tärkeyden painottaminen liitetään usein oikeistolaiseen menestymisen ideologiaan, jossa jokainen on oman onnensa seppä. Tässä ideologiassa valtio ei suuremmin välitä vähempiosaisista, ja he ovat ikään kuin syypäitä omaan tilanteeseensa. Lopuksi esille tulee kuitenkin SDP:n perinteiset vasemmistolaiset piirteet: yhteiskunnan täytyy pitää huolta kaikista. Heinäluoman argumentaatio ottaa huomioon sekä työn tekemisen tärkeyden että huolenpitämisen siitä kansan osasta, joka ei jostain syystä ole työelämässä. Tällä argumentaatiolla on hyvät mahdollisuudet saada yleisön lopullinen hyväksyntä.

[...] Kuinka suurella osalla suomalaisista vois olla oikeus olla perustulolla? Koska mitä suurempi osa on niin, sitä vähempihän meillä on niitä ihmisiä jotka maksavat perustulon itsessään, maksavat opintotuen, maksavat terveydenhuollon [...] Meidän lähtökohta on se että, kaikki työ on arvokasta [...] Kyl kyllä me lähemme siitä, että pelkästään työnteolla hyvinvointi yllä pidetään”. (Katainen, Suuri vaalikeskustelu)

Katainen kyseenalaistaa perustuloa ja pyrkii saamaa kannatusta väitteelleen todellisuuden rakentamiseen perustuvalla syy-seurausargumentilla. Mitä enemmän suomalaisia on perustulolla (syy) hyvinvoinnin ehdottoman edellytyksen eli työelämän ulkopuolella sitä vähemmän on varaa tuottaa hyvinvointipalveluja (seuraus). Lisäksi Katainen hakee lisähyväksyntää väitteelleen vetoamalla suomalaisille tärkeään ja todelliseen auktoriteettiin eli työhön. Suomalaiset ovat aina arvostaneet kovaa työtä ja sen tuomia ansaittuja hedelmiä. Kataisen kiteyttää argumenttinsa hyvin pelkistettyyn peräkäisyssiteeseen eli syy-seuraussuhteeseen: työ (syy) luo hyvinvointia (seuraus). Kataisen argumentaatiolla on vahva konservatiivinen ja oikeistolainen arvo- ja ideologialataus. Sosialistiselle vasemmistolle tärkeät hyvinvointipalvelut tunnustetaan, mutta ainut mahdollisuus niiden toteuttamiseen on työ.

”Kyl nyt kun katsotaan tulevaisuutta, niin vanhoista puolueista ei voi löytyä uusia ideoita, ne löytyy jostain muualta. Nyt on tärkeintä itsensä työllistäminen ja pienet yrittäjät [...] Sitä pitää rohkasta [...] Kyllä se työstä lähtee se hyvinvointi, ei pelkästään patjalle voida ruokkia, se on täysin selvää ja pienet ja ja ja pienyrittysten arvonlisä verottaminen, niin siihen voidaan tehdä 30 tuhannen euron raja, sen jopa EU sallii. Te ootte siellä madellu vuosikausia [...] käyttäsitte sen kansan hyväksi, hyvänen aika”. (Soini, Suuri vaalikeskustelu)

Heti alkuun Soini käyttää toivottavuutta koskevaa esisopimusta, jolle hän pyrkii saamaan kannatusta. Hän luo yleisölle uhkakuvan toivottomasta tulevaisuudesta vanhojen ja paikalleen sementoituneiden elitististen valtapuolueiden vallan alla ja vihjaa uusien ideoiden ja paremman tulevaisuuden

löytyvän muualta. Tämä lähestymistapa vetoaa niihin, jotka eivät ole olleet tyytyväisiä vallitsevaan hallituspolitiikkaan. Universaaliyleisö tuskin hyväksyy tätä lähtökohtaa. Soini jatkaa syy-seuraussiteellä. Itsensä työllistäviä ja pieniä yrittäjiä tulee rohkaista, ja työstä (syy) lähtee hyvinvointi (seuraus). Soini puolustaa ehdottamaansa pienyrityksiä kannustavaa verotusta rinnastamalla elitistisen EU:nkin hyväksymän verolinjauksen ja valtapuolueiden toimetttömyyden asian suhteen. Rinnastettuaan valtapuolueet toimetttömyyteen Soini hakee vielä lisähyväksyntää väitteelleen vetoamalla populistien ylimpään auktoriteettiin eli kansaan, jota valtapuolueet ovat ko. asiassa laiminlyöneet. Soinin retoriikassa tulee esille PS:ten konservatiiviset arvot ja ideologia pienyrityksien ja työn tekemisen korkeana arvostamisena.

6.3. Hyvinvointipolitiikka vuoden 2011 eduskuntavaaleissa

Puoluetentissä Perussuomalaiset Timo Soinilta kysytään rikkaiden lapsilisien poistamisesta.

”No ei pelkästään poistaa, mutta se voisi olla niin että, lapsilisät laskettaisiin tuloksi. Minusta on väärin, että että sellaiset köyhät perheet, jotka on toimeentulotuen asiakkaita, niin heiltä lapsilisä leikkaantuu, koska se otetaan huomioon näissä tulonsiirroissa, mutta rikkaat joilla on muutenkin rahaa, niin heillä se ei leikkaannu. Kyllä tässä oikeudenmukaisuudessa ja moraalissa on aika huissa ero”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini lähestyy yleisöä toivottavuutta koskevalla esisopimuksella, jossa hän käyttää arvohierarkiaa. Hän asettaa vähempivaraisten edut paremmin toimeentulevien etujen edelle eli tekee arvovalinnan. Tämä vedonnee vahvasti universaaliyleisön oikeudenmukaisuuden tajuun, ja jopa merkittävä osuus paremmin toimeentulevista voi hyväksyä tämän esisopimuksen. Soini pyrkii siirtämään mahdollisesti esisopimukselle saamansa hyväksynnän koskemaan myös yleisön lopullisia päätelmiä käyttämällä todellisuuden rakennetta luovaa argumenttia. Hän luo todellisuutta lapsilisien vaikutuksesta vähävaraisten toimeentulotukeen ja toisaalta lapsilisien vaikutuksesta rikkaiden tuloihin todellisuuden perustuvan esimerkin avulla. Tätä todellista esimerkkiä tuskin voi kukaan kiistää, ja yleisön hyväksynnän saaminen myös lopulliselle väitteelle on todennäköistä. Esimerkin avulla Soini pyrkii luomaan sellaista poliittista käyttäytymistä, joka mahdollistaisi tämän vääryyden korjaamisen. Toisin sanoen yleisön kannattaa äänestää Perussuomalaisia, jotka haluavat edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta korjaamalla elitististen valtapuolueiden luomat hyvin toimeentulevia suosivat rakenteet. Argumentaatiossa on vahva sosiaalisen tasa-arvoisuuden ja oikeudenmukaisuuden lataus, joka kertoo PS:ten vasemmistolaisista piirteistä ja arvoista.

Juontaja kysyy, sopiiko Perussuomalaisille eläkealaikärajan korottaminen.

”En kannata sitä, kun nyt oon paljon kritisoinut hallitusta niin nyt voin myös kehua; 63–68 joustava eläkeikäratkaisu on erittäin hyvä”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini puolustaa PS:ten eläkepoliittista kantaa aloittamalla argumentaationsa lyhyellä todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Hän toteaa ilman perusteluita, ettei kannata eläkealaikärajan nostoa.

Soini pitää tätä selvänä tosiasiana universaaliyleisön kannalta, mutta ilman perusteluita se tuskin saa universaaliyleisön kannatusta. Hän pyrkii saamaan yleisön kannatuksen lopulliselle väitteelleen eli joustavalle eläkeiälle yhdistämällä PS:ten eläkekannan valtapuolueiden eläkepoliittiseen kantaan! Soini ikään kuin käyttää pahimpien poliittisten vastustajiensa auktoriteettia hyväkseen saadakseen kannatusta väitteelleen. Karkeasti yleistäen voisi sanoa, että populismi sopeutuu tarvittaessa kameleontin lailla kulloiseenkin tilanteeseen maksimoidakseen poliittisen kannatuksensa. Toisaalta voi myös ajatella niin, että miksei populistisella oppositiopuolueella voi olla joissakin poliittisissa kysymyksissä tarkalleen sama kanta kuin hallituksessa olevilla valtapuolueilla? Kantojen yhtenevyys joissakin asioissa ei välttämättä tarkoita populismin negatiivista konnotaatiota eli vastuutonta suosion kalastelua keinolla millä hyvänsä.

Juontaja keskeyttää Soinin ja kysyy, voivatko Perussuomalaiset olla hallituksessa, jos eläkeikärajaa korotetaan.

En oo mennyt siihen mihkä SDP on mennyt että on katekorisesti lukinnut tämän asian, siitäkin huolimatta, jos vaikka työmarkkinaosapuolet ja valtiovalta pääsisivät yksimielisyyteen, niin jyrkkä en ole, mutta kannatan tätä järjestelmää, jossa kertymä paranee kun olet myöhempään töissä. Se on hyvä, se on toiminut. Mulla on vaalikentiltä esimerkki linja-autonkuljettajasta, joka ajaa 69-vuotiaana tänäkin jälkeen neljän tunnin päivää ja sanoo on kiva tehdä töitä [...] (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini aloittaa argumentaationsa erottelumuotoisella argumentilla, jolla hän haluaa erottaa PS:ten eläkepolitiikan SDP:n liian ehdottomasta eläkepolitiikasta. Hän asettaa vastakkain SDP:n ehdottoman politiikan ja PS:ten joustavan ja järkevän politiikan. SDP:n ehdoton eläkepolitiikka on väärää ja PS:ten joustava eläkepolitiikka on oikeaa eläkepolitiikkaa, joka on jo toiminut myös käytännössä. Lopuksi Soini tukee väitettään todellisuuden rakennetta luovalla esimerkillä, jonka mukaan jopa 69-vuotiaana voi tehdä työtä. Esimerkin avulla Soini haluaa edistää eläkepolitiikkaa, joka tukee laajemminkin joustavan eläkepolitiikan mukaista positiivista toimintaa työelämässä.

Neljä suurta tentissä -vaaliohjelmassa keskustelussa oli mm. Suomen tulojen ja menojen kohtaaminen ja niiden vaikutus mm. tulevaisuuden hyvinvointipalveluihin.

”Joo, tulot ja menot ei kohtaa mutta, pidemmällä ajanjaksolla se tarkoittaa kestävyysvajetta, että meillä ei ole varaa maksaa hyvinvointivaltion palveluita ellei jotain tehdä. Mitä pitää tehdä? Se pitää tehdä, että meillä on pidemmät työurat, koska semmoista härveliä ei ole keksitty joka tuottaa hyvinvointia ja verotuloja, muuta kuin työ. Eli nuoret nopeammin kouluun, nopeammin työelämään. Sitten erityisen suuri ongelma on, se että ihmiset sairastuvat kesken työuran, eli tähän pitää pystyä puuttumaan [...] Tästä pystytään saamaan aidosti lisää verotuloja ja työpaikkoja. Toinen on kuntauudistus; kehittämällä parhaiten käytäntöjä ja tekemällä kuntarakennuudistus, palvelurakennuudistus, siitä me säästämme kustannuksia, kolmas on sitten luova kakkua kasvattava verouudistus”. (Katainen, Neljä suurta tentissä)

Katainen aloittaa argumentaationsa toivottavuutta koskevalla esisopimuksella. Hän luo tulevaisuuden uhkakuvan tilanteesta, jossa Suomella ei ole varaa hyvinvointipalveluihin. Tämä vetoaa universaaliyleisölle todella tärkeään arvoon eli hyvinvointipalveluihin. Argumentti toimii hyvänä lähtökohtana lopulliselle argumentille. Katainen käyttää todellisuuden rakenteeseen perustuvaa syy-

seuraussidettä saadakseen hyväksyntää myös lopulliselle argumentilleen. Ainoastaan työ (syy) pysyy tuottamaan hyvinvointia (seuraus). Tällä hän pyrkii saamaan kannatusta universaaliyleisön joukossa kiistanalaiselle väitteelle eli työurien pidennyksille. Katainen tarkentaa yleisellä tasolla liikkuva hyvinvoinnin arvoon perustuvaa esisopimustaan ehdottamallaan hyvinvointia edistävillä keinoilla, jotka ovat ainakin työurien pidentämisen kohdalla kiistanalaisia universaaliyleisölle. Hän kuitenkin tarkentaa lisää työurien pidentämistä koskevia keinojaan puuttamalla sairastumiseen työelämässä ja saanee lisäkannatusta kiistanalaiselle väitteelleen. Lopuksi hän yhdistää todellisuuden osia toisiinsa (työ, kuntauudistus ja verotus) muodostaen osista muodostuvan kokonaisuuden, jolla hyvinvointipalvelut voidaan mahdollisimman hyvin turvata myös tulevaisuudessa. Kataisella on hyvät mahdollisuudet saada universaaliyleisön hyväksyntä myös lopulliselle väitteelleen. Katainen tunnustaa hyvinvointipalveluiden merkityksen, mikä viittaa Kokoomuksen sosialistisiin vivahteisiin. Konservatiiviset piirteet taas tulevat esille siinä, että hyvinvointipalveluiden turvaamisen ensimmäinen ehto on konservatiiveille tärkeä ideologinen arvo eli työ. Sitten tulee kuntarakenteen kustannustehokkuus ja viimeisenä verouudistus, jonka sisältöä hän ei kuitenkaan tarkenna. Keinojen esittämisjärjestys kuvaa Kokoomuksen arvojärjestystä.

”74 miljoonaa oli tämä osuus ja tota jopa yritettiin eduskunnassa estää tästä äänestäminen. Mä oon äänestännyt tämän joka kerta ja nyt jopa puhemiesneuvosto pari kolme päivää mietti että, saako Suomen kansan budjetissa olevasta asiasta äänestää ja lopulta saatiin äänestää. Se on ollut hyvin kiusallinen. Tätähän on yritetty jemmata sinne budjettiin, että kansa ei saisi tätä tietää”. (Soini, Neljä suurta tentissä)

Soini puolustaa hyvinvointiin vaikuttavaa ja valtion tuloja lisäävää veropolitiikkaansa todellisuuden rakenteeseen perustuvalla argumentilla. Hän luo konfliktia kahden eri auktoriteetin välille: valta-alueita edustavan eduskunnan puhemiesneuvoston ja populistien ylimmän auktoriteetin eli kansan välille. Elitistiset valta-alueet yrittävät estää kansanvallan toteutumisen. Eliitti vastaan kansan ristiriitaisuus nostaa jälleen päänsä esille Soinin argumentaatiossa.

[...] Mutta se oli pari sairaanhoitajaa oli teidän juttu, eikä minun juttuni [...] (Soini, Neljä suurta tentissä)

Soini jatkaa politiikkansa puolustamista viittaamalla Jyrki Kataisen vaalilupauksiin 2007 eduskuntavaaleissa. Hän käyttää erottelumuotoista argumenttia, jolla hän pyrkii erottautumaan Kataisen kannattamasta politiikasta. ”Pari sairaanhoitajaa”- politiikka oli Kataisen politiikkaa, eikä Soinilla ollut sen kanssa mitään tekemistä.

”Mä luulen että, lapsiperheiden äitejä ja isejä jotka katsoo tätä ohjelmaa tai eläkeläisiä tai tavallisia palkansaajia, sairaanhoitajia joihin täällä viitattiin, niin kiinnostaa enemmän tää velka ja velkaantuminen. Se että mitä tulee tapahtumaan Suomen valtion taloudelle seuraavien vaalikausien aikana. Mä oon kyllä vähän huolissani siitä että, Perussuomalaiset ei oo valmiita sitoutumaan velkaantumisen pysäyttämiseen seuraavalla vaalikaudella. SDP on siihen sitoutunut, me nähdään vaan että, sitä kautta valtion talous saadaan kuntoon, me voidaan ylläpitää meidän hyvinvointipalveluja; niitä päiväkotia, kouluja, terveysasemia, tarjota ihmisille vanhustenpalveluja [...] (Urpilainen, Neljä suurta tentissä)

Urpilainen aloittaa argumentaationsa toivottavuutta koskevalla esisopimuksella. Hän pitää itsestään selvänä tosiasiana sitä, että jokaisen on tunnustettava huoli Suomen valtion tulevaisuuden taloustilanteesta. Hän luo huolestuttavan uhkakuvan, joka koskettelee tavallisten ihmisten lähitulevaisuutta. Tällä argumentilla on hyvä lähestyä universaaliyleisöä. Seuraavaksi hän käyttää erottelumuotoista argumenttia: Perussuomalaiset eivät sitoudu velkaantumisen pysäyttämiseen, mikä on väärää politiikkaa. SDP sen sijaan sitoutuu velkaantumisen pysäyttämiseen, mikä on oikeaa politiikkaa. Lopuksi Urpilainen käyttää vielä syy-seuraussidettä. SDP:n Suomen velkaantumisen pysäyttämiseen tähtäävä politiikka saattaa valtion talouden kuntoon (syy), ja tällä keinolla hyvinvointipalvelut voidaan ylläpitää (seuraus). Tällä lopullisella väitteellä on hyvät mahdollisuudet tulla hyväksytyksi. Urpilainen nojaa argumentaatioissaan eläkeläisiin, tavallisiin palkansaajiin ja lapsiperheisiin ja heidän hyvinvointiaan turvaavaan politiikkaan. Pienten ihmisten asia on sosialistien asia.

”Kyllähän pitää näissä puolueiden talousohjelmissä myöskin katsoa sitä menopuolta, että kun kuuntelin Jutta Urpilaisen kertomusta siitä että, mihin kaikkeen SDP on lisäämässä menoja, niin ne on kyllä erittäin isoja. Perusturvaa on kehitetty tällä vaalikaudella muuten enemmän, kolme kertaa enemmän sosiaaliturvaa, kuin edellisellä vaalikaudella kun oltiin Sosiaalidemokraattien kanssa siellä. 750 miljoonaa laitettu kun edellisellä vaalikaudella 250. Eli paljon on saatu aikaan ja edelleenkin olisi perusturvassa kehittämisen varaa, mutta kun katson että, SDP:n vaalilupauksia niin ne on ylimitoitettuja. Ei tuolla yhtälöllä, että muutama sata miljoonaa leikkauksia ja sitten satoja miljoonia ollaan laittamassa lisää menoja, niin ei kyllä sitä velkaantumista voida pysäyttää. Keskustan linja on se että nyt pitää kaikki toimet kohdistaa siihen että me saadaan niitä investointeja, kasvuja, sitä kautta se velkaantuminen saadaan pysäytettyä [...] nämä leikkaukset niin ne osaltaan myöskin vähentää talouskasvua [...] (Kiviniemi, Neljä suurta tentissä)

Kiviniemi haastaa Urpilaisen kvasiloogisella vertaamisella. Hän kyseenalaistaa SDP:n vastuuttoman menopolitiikan epätarkoilla luvuilla tai vain mainitsemalla SDP:n menolisäysten olevan ”erittäin isoja”. Hän vertaa kahta eri aikakautta epätarkkojen lukujen avulla ja pyrkii näin tekemään sellaisen vaikutuksen yleisöön, että tällä vaalikaudella on tehty ja saatu aikaan paljon enemmän kuin aiemmalla. Lopuksi Kiviniemi kertoo Keskustan vaihtoehtoisesta politiikasta, joka perustuu todellisuuden rakennetta luovaan argumenttiin. Hän luo toiveita paremmasta tulevaisuudesta, joka perustuu positiiviseen vaihtoehtoon, eli kasvuedellytysten luomiseen. Tällä politiikalla velkaantuminen pysäytetään. Kiviniemen argumentaatio kertoo sen, miksi Keskusta on puoluekartalla keskustassa: toisaalta se ei hyväksy sosialisteille ja vasemmistolle ominaisia vastuuttomia menolisäyksiä, muttei myöskään konservatiiveille ja oikeistolle tyypillisiä kovan linjan leikkauksia, vaan Keskusta luottaa positiiviseen keskitiehen.

Juontaja kysyy puheenjohtajilta sosiaali- ja terveystalouden tehostamisesta ja kuntien määräästä tulevaisuuden Suomessa.

”Kyllä minä puolustan palveluita sitä että kaikilla suomalaisilla on oikeus peruspalveluihin ja lähipalveluihin ja me olemme esittäneet, että säädetään lähipalvelulaki, jossa taattais nää peruspalvelut erittäin laadukkaitten, mahdollisimman laadukkaina kaikille ja tämä on se mitä Keskusta haluaa [...] ja sitten on sen lisäksi tietenkin kunnat ja siltä pohjalta ne palvelut järjestetään. Mutta tämä 4 miljardia, niin entisenä kuntaministerinä tiedän sen, että en tiedä mistä taikurinhatusta se on vedetty, koska VATT on tehnyt sellaisen tutkimuksen että, parhaita käytäntöjä monistamalla saadaan noin miljardin euron säästöt aikaan. Ja kun

kuntien hallintomenot on vain kolme prosenttia kaikista kuntien menoista. Niin vaikka koko hallinto pyyhkäistäisiin pois; niin silläkään ei niitä säästöjä saada aikaan. Koska kunnat tuottaa niitä peruspalveluita, hoidetaan vanhuksia, hoidetaan lapsia, opetetaan lapsia kouluissa, niin sen vuoksi tällaiset niin kuin ylimitoitettut toiveet sieltä säästöistä [...] (Kiviniemi, Neljä suurta tentissä)

Kiviniemi aloittaa argumentaationsa todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Oikeus laadukkaisiin hyvinvointipalveluihin on yleisölle itsestään selvä ja tärkeä arvo. Kiviniemi huomioi lähestymisesään universaaliyleisön odotukset ja arvot kiitettävällä tavalla. Tuskin kukaan vastustaa Kiviniemen väitettä. Seuraavaksi hän yrittää saada kannatusta väitteelleen, jonka mukaan kunnat ovat palvelutuotannon selkäranka ja niiden hallintoa tai määrää ei kannata suuremmin vähentää. Kiviniemi puolustaa argumentaatiotaan kvasiloogisen epätarkalla neljän miljardin luvulla, jolla hän pyrkii vähätteleämään vastustajansa argumenttia. Hän laittaa myös arvovaltansa peliin vetoamalla aikaisempaan asemaansa kuntaministerinä ja jatkaa kvasilogiikkaansa epämääräisillä viittauksilla hallinnon pieniin kuluihin verrattuina kuntien kokonaiskuluihin ja mahdollisiin kuntiin kohdistuviin säästöihin, jotka ovat joka tapauksessa olemattomia.

Lisäksi Kiviniemi tukee argumentaatiotaan vetoamalla VATT:n asemaan puolueettomana asiantuntijatahona. Kaikella tällä kvasilogiikalla Kiviniemi pyrkii luomaan vaikutelman siitä, että kunnat ovat palveluiden tuottamisen selkäranka ja niiden hallintokulut olemattomia. Kuntien määrään tai hallintoon ei siis kannata puuttua. Asiantuntijayleisö voisi todennäköisesti kyseenalaistaa Kiviniemen kvasilogiikan ainakin joltain osin, ja lopullisen hyväksynnän saaminen väitteelle on epätodennäköistä. Vanhan valtapuolue Keskustan valta perustuu vahvaan asemaan nimenomaan maaseudun kunnissa. Tämän aseman puolustaminen kertoo Keskustan vanhasta intressi-ideologiasta, joka puolustaa maaseudun asemaa keskushallintoa vastaan. Kyseessä on siis keskusta vastaan periferia ristiriitaulottuvuus.

[...] toinen hallitus on tuuletellut tällä takuueläkkeellä 687 euroa, mulle tulee jatkuvasti, tänään viimeksi Lapinlahdelta että, ne naiset jotka on tehnyt kovaa työtä ja ottanut ennakkoon sen takuueläkkeen 6 kymppisenä ja 62:sena, se on leikattua. Pistetään nyt tämä asia kuntoon näille isänmaan rakentajille. Ja sitten toinen siirretään se, tehään nyt porukkapäätös siitä hallituksessa tai oppositiossa, että omaishoito kelaan, silloin se tulee kaikista parhaiten oikeudenmukaisesti hoidetuksi”. (Soini, Neljä suurta tentissä)

Soini haastaa valtapuolueiden hallituksen yhdistämällä sen takuueläkkeeseen, joka on riittämätön ja kaiken lisäksi leikattu. Yhdistämisellä Soini vähättelee valtapuolueiden takuueläkettä keuhvaa politiikkaa, joka ei arvosta kovaa työtä tehneitä ihmisiä. Hän luo todellisuuden rakennetta esimerkillä yhteydenotoista, joita hänelle tulee tämän asian tiimoilta. Esimerkin avulla Soini pyrkii luomaan sellaista poliittista päätöksentekoa, jolla tämä vääryys korjataan ja myös omaishoito saadaan oikeudenmukaisesti toteutettua. Soini puolustaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja PS:lle tärkeitä pieniä ihmisiä, jotka ovat isänmaata rakentaneet ja joita elitistiset valtapuolueet ovat politiikallaan väheksyneet. Perussuomalaisten vasemmistolaiset, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden piirteet tulevat hyvin esille argumentaatiossa.

”Meillä on sekä hyvin hoidettuja pieniä kuntia että huonosti hoidettuja isoja kuntia. Se kunnan koko ei ratkaise vaan se miten siellä asioita hoidetaan. Ja sen takia kannattaa aina tehdä niin että, missä asiat on hyvin hoidettu otetaan siellä, sieltä mallia ja levitetään se hyvä esimerkki ja hyvät käytännöt joka puolelle. Tätä on järkevää”. (Soini, Neljä suurta tentissä)

Soini aloittaa hyvinvointiin liittyvän kuntapolitiikkansa puolustamisen todellisuutta koskevalla esisopimuksella. On kiistaton tosiseikka, että toiset kunnat ovat hyvin hoidettuja ja toiset eivät. Tätä ei universaaliyleisö voi kiistää, ja tällä on hyvä lähestyä yleisöä. Soini pyrkii luomaan yksinkertaisen loogisen sidoksen hyvin hoidettujen kuntien käytäntöjen ja huonommin pärjäävien kuntien tilanteen parantamisen välille. Hyvien käytäntöjen levittäminen ratkaisee ongelmat kuntasektorilla. Loppuun Soini vielä lisää vakuuttavan ja lyhyen toteamuksen, jolla hän vahvistaa kvasiloogista argumentaatiotaan. Soinin lopullisella väitteellä on kohtuulliset mahdollisuudet tulla hyväksytyksi. Populisteille tyypillisesti Soini pyrkii yksinkertaistamaan monimutkaiset poliittiset kysymykset.

Ylen Suuressa vaalikeskustelussa Soini pääsee puolustamaan omaishoitoa koskevaa politiikkaansa.

”Tää omaishoidon tuki on tärkeä, se on ollut meidän listalla ja pitää järjestää vapaapäivät, se on inhimillinen tapa, se on yhteiskunnalle edullinen tapa ja Kelan hoidettavaksi. Sitten tää vanhusten asia; se oli Perussuomalainen Laina Koskela joka nosti Koukkuniemen asiat esiin, hän on nyt kaupunginvaltuutettu ja kansanedustajaehdokka. Hän teki valituksen näitten vanhusten huonosta hoidosta, henkilökunnan riittämättömyydestä ja sitä kautta hallinto-oikeus määräsi lisää hoitajia, mutta parannusta ei tuu vaikka lainturva on takana. Tää on käsittämätöntä, tähän pitää saada muutosta [...] Tää on hyvinvointivaltion häpeä tahra ja tämä pitää päästä korjaamaan ja tämä korjataan”. (Soini, Suuri vaalikeskustelu)

Soini esittää omaishoitopolitiikkansa kvasiloogisella, vahvalla ja yleisön oikeudentuntoon vetoavalla argumentilla. Omaishoidon tuki on tärkeää PS:lle, ja vapaapäivät pitää yksinkertaisesti laittaa kuntoon. Tämä on inhimillisesti oikein ja kaiken lisäksi yhteiskunnalle rahallisestikin edullista. Soini ei perustele sanallakaan miten tämä ristiriitaiselta kuulostava kvasilooginen argumentti toteutetaan: omaishoitajien vapaapäivät pitää järjestää ja kaiken lisäksi se on yhteiskunnalle edullista. Todennäköisesti Soini pyrkii vaikuttamaan vahvalta kuulostavalla ja oikeudentuntoon vetoavalla argumentillaan maallikkoyleisön tai miksei asiantuntijayleisönkin arvomaailmaan. Heikoimmassa asemassa olevista ja heitä hoitavista tulee pitää huolta. Argumentissa tulee esille PS:ten vahva sosiaalisen oikeudenmukaisuuden arvo. Pienestä ihmisestä tulee pitää huolta. Soini tukee argumenttiaan luomalla todellisuutta esimerkin avulla. Perussuomalainen Laina Koskela on toiminut esimerkillisesti vanhusten puolesta. Kannattaa siis äänestää Perussuomalaisia, koska se on vanhusten ja omaishoitajien puolustaja toisin kuin hallitsevat valtapuolueet, jotka eivät tee mitään poistaakseen aiheuttamaansa hyvinvointivaltion tahraa. Perussuomalaiset haluavat päästä valtaan korjatakseen tämän epäkohdan. Eliitti on jälleen ollut piittaamaton tavallisten kansalaisten hädästä, mutta PS tulee korjaamaan asian kansan tuella vaalien jälkeen.

6.4. Yhteenvedo hyvinvointipolitiikasta vuosien 2003–2011 eduskuntavaaleissa

6.4.1. Onko Perussuomalaisten argumentaatio muuttunut vuosien 2003–2011 välillä?

PS:ten tulokset (Hyvinvointipolitiikka 2003-2011)	2003		2007		2011		Selite
	16 puheenv.	%	15 puheenv.	%	8 puheenv.	%	
Toivottavuutta/suotavuutta koskevat esisopimukset	2	12,50 %	3	20,00 %	1	12,50 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Todellisuutta koskevat esisopimukset	5	31,25 %	2	13,30 %	2	25,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Universaaliyleisön hyväksyttävissä olevat esisop.							
	Kyllä	6 71 %	4 80,00 %		2 66,70 %		Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
	Ei	1 14,30 %	1 20,00 %		1 33,30 %		Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
Kvasiloogiset argumentit		10 62,50 %	7 46,70 %		3 37,50 %		Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit		7 37,50 %	19 126,70 %		4 50,00 %		Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Syy-seuraus		4 57,10 %	6 31,60 %		1 25,00 %		Osuus todellisuuden rakenteeseen perustuvista argumenteista
Rinnastukset ja yhdistämiset		2 28,60 %	10 52,60 %		2 50,00 %		Osuus todellisuuden rakenteeseen perustuvista argumenteista
Konfliktia luovat		2 28,60 %	3 15,80 %		1 25,00 %		Osuus todellisuuden rakenteeseen perustuvista argumenteista
Todellisuuden rakennetta luovat argumentit		5 31,25 %	3 20,00 %		3 37,50 %		Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Esimerkit		5 100 %	1 33,30 %		3 100,00 %		Osuus todellisuuden rakennetta luovista argumneteista
Metaforat		0 0 %	2 66,70 %		0 0 %		Osuus todellisuuden rakennetta luovista argumneteista
Erotteluuoiset argumentit		3 18,75 %	2 13,30 %		2 25,00 %		Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Lopullinen hyväksyntä väitteelle	Kyllä	1 17 %	1 20 %		3 100 %		Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
(Jos esisopimus esitetty)	Ei	6 83 %	4 80 %		0 0 %		Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
Kansaan tai ihmiseen vetoaminen		17 106,25 %	23 153,30 %		8 100 %		Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Eliitti vs kansa ristiriitautottavuus		7 43,75 %	13 86,70 %		4 50,00 %		Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Vasemmistolaiset piirteet		13 81,25 %	11 73,30 %		3 37,50 %		Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Oikeistolaiset piirteet		2 12,50 %	2 13,30 %		0 0,00 %		Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään

Taulukko 3. Perussuomalaisten hyvinvointipolitiikkaa koskevat tutkimustulokset⁴

Perussuomalaisten argumentaatiota annetulla aikavälillä arvioitaessa perelmanilaisista lähtökohdista käsin on hyvä huomioida puheenvuorojen lukumäärä ja se, että osa puheenvuoroista on lyhyitä toteamuksia ja osa pitkiä puheenvuoroja. Pitkät puheenvuorot voivat pitää sisällään esisopimuksen, lukuisia eri argumentaatiotekniikoita ja kenties monia viittauksia esimerkiksi eliitti vastaan kansa - ristiriitautottavuuteen tai vasemmistolaisiin tai oikeistolaisiin piirteisiin. Lyhyet toteamukset puolestaan ovat todennäköisimmin muutaman sanan lauseita, jotka pitävät sisällään vain yhden argumentaatiotekniikan, joka voi viitata vain yhteen poliittiseen piirteeseen. Joinakin vuosina esimerkiksi hyvinvointipolitiikkaan liittyviä puheenvuoroja on ollut vähänlaisesti. Nämä ovat ominaisuuksia, jotka liittyvät televisiossa käytäviin poliittisiin keskusteluihin. Esimerkiksi kirjoitetut poliittiset ohjelmat muodostavat järkevämpiä puolueiden politiikkaa kuvaavia kokonaisuuksia.

Argumentaation esisopimuksia tarkasteltaessa paras lähestymistapa on tutkia niiden hyväksyttävyyttä universaaliyleisön kannalta, koska esisopimuksilla on kiinteä yhteys vielä hyväksyntää vailla

⁴ Suurkiitos Kari J. Kososelle, joka auttoi ratkaisevasti taulukoiden teknisen toteuttamisen kanssa.

olevien argumenttien hyväksymiseen. Esisopimuksilla haetaan optimaalista lähestymistapaa yleisöön, jotta myös itse pääargumentti eli se, jolle todellinen hyväksyntä halutaan, saa yleisön lopullisen hyväksynnän. Universaaliyleisön hyväksyntä puolestaan tarkoittaa mahdollisimman suurta ihmisten eli äänestäjien määrää, joka hyväksyy lopullisen väitteen. Perussuomalaisten kohdalla voidaan todeta, että niissä puheenvuoroissa, joissa esisopimusta on käytetty, hyväksyttävyyks ei ole merkittävästi muuttunut vuosien 2003–2011 välillä. Hyväksyttävyyks on liikkunut 66,7 %:n ja 80 %:n välillä. Vaikka PS ovatkin monilla politiikkasektoreilla universaaliyleisön valtavirtaa vastaan, niin esisopimukset ovat pysyneet yllättävän hyvin niin yleisellä tasolla, että suurin osa yleisöstä on voinut ne hyväksyä.

Esisopimusten jälkeisille lopullisille argumenteille saavutetun hyväksynnän kehitys on sen sijaan mielenkiintoinen. Vuosina 2003–2007 PS esittivät yhteensä kaksi sellaista lopullista argumenttia, jotka universaaliyleisö olisi voinut hyväksyä. Sen sijaan vuonna 2011 kaikki PS:ten lopulliset argumentit olisivat olleet universaaliyleisön hyväksyttävissä, vaikka yksi esisopimus ei hyväksyntää olisi saanutkaan (myös vuonna 2003 yksi samanlainen tapaus). Tämä kertoo PS:ten argumentaation kehittymisestä yleisemmälle tasolle ainakin siinä mielessä, että yhä suurempi osa yleisöstä (äänestäjistä) voi hyväksyä myös lopulliset väitteet. Vaikka PS ovat esisopimuksen jälkeen tarkentaneet sanomaansa, niin sanoma on kestänyt niin hyvin yleisellä tasolla, että universaaliyleisö on voinut sen hyväksyä.

Kvasiloogisten argumenttien käyttö on järjestelmällisesti vähentynyt PS:ten argumentaatiossa, vaikkakin niitä on edelleen runsaasti puheenvuoroissa. Tulokseen on voinut vaikuttaa mm. kertynyt kokemus ja tieto eduskuntapolitiikasta. PS:ten ei enää tarvitse heitellä niin paljon kulloiseenkin tilanteeseen sopivia ”osa- tai puolitotuksia” ilmaan, kun on enemmän kokemusta ja tietoa. Toisaalta kyse voi olla myös siitä, että kannatuksen noustessa PS kantavat myös suurempaa huolta argumentaation oikeellisuudesta, joka on myös uskottavuustekijä äänestäjien silmissä. Kvasilogiikka voi myös liittyä puhujan henkilökohtaiseen tyyliin. Vistbacka on tyyliltään harvasanainen, eikä verbaalisesti kovin lahjakas. Tämä ruokkii hänen harvasanaisuuttaan, joka näyttäytyy kvasilogiikan käytönä. Myös television vaalikeskustelujen lyhyet puheenvuorot voivat vaikuttaa kvasiloogisten argumenttien suureen määrään. Lisäksi pieni oppositiopuolue saa mm. parlamentaarisiiin voimasuhteisiin perustuen vähemmän ja lyhyempiä puheenvuoroja kuin valtapuolueet, jolloin annettu mahdollisuus täytyy käyttää mahdollisimman hyvin hyväkseen. Lyhyet toistetut toteamukset jäävät yleisön mieleen ja antavat selvän kuvan puolueen politiikasta ja arvoista.

Todellisuuden rakennetta luovat ja erottelumuotoiset argumentit ovat jääneet määriltään vähäisiksi PS:ten argumentaatiossa vuosina 2003–2011, eikä niistä ilmene mitään lineaarista jatkumoa suuntaan tai toiseen. Erottelumuotoisten argumenttien vähäinen esiintyvyys nimenomaan PS:ten argu-

mentaatiossa on yllätys. Olisi ollut luultavaa, että koko tarkastelukauden oppositiossa ollut populistinen puolue olisi nimenomaan käyttänyt tätä argumentaatiotekniikkaa erottuakseen kulloisenkin elitististen valtapuolueiden edustaman hallituksen harjoittamasta politiikasta.

Syy erottelumuotoisten argumenttien vähyyteen voi osittain löytyä todellisuuden rakenteeseen perustuvista argumenteista ja niiden suhteellisen suuresta määrästä PS:ten argumentaatiossa. Todellisuuden rakenteeseen perustuvien argumenttien määrä on suuri, vaikkei niidenkään yhteydessä voida puhua mistään loogisesta kehityksestä, joka indikoisi muutoksesta PS:ten argumentaatiossa. Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit muodostuvat syy-seuraussuhteisista, rinnastusta ja yhdistämistä käyttävistä ja konfliktia luovista argumenteista. Kaikilla näillä argumentaatiotekniikoilla voi pyrkiä haastamaan, kyseenalaistamaan ja kumoamaan poliittiset vastustajat, heidän tekemisensä ja sanomisensa tai pyrkiä osoittamaan oma politiikka oikeaksi. Todellisuuden rakenteeseen perustuvilla argumenteilla PS pyrkii selvästi erottautumaan toisista puolueista, vaikkei todellisuuden rakenteeseen perustuvia argumentteja luetakaan erottelumuotoisiin argumentaatiotekniikoihin. Syy-seuraussuhteisilla argumenteilla joko perustellaan, kuinka kansalaisten hyvinvointi on seurausta oman puolueen harjoittamasta hyvästä politiikasta tai kuinka vaalivoiton jälkeen oman puolueen politiikan seurauksena syntyy lisää hyvinvointia. Vastustajien kohdalla logiikka etenee tietysti päinvastaisessa järjestyksessä. Rinnastamisilla ja yhdistämisisillä puolestaan yhdistetään oma politiikka hyvään ja toivottavaan toimintaan ja tuloksiin ja vastustajan puolestaan huonoon toimintaan.

Konfliktia luovilla argumenteilla puolestaan haastetaan vastustaja ja pyritään erottautumaan vastustajan politiikasta tai osoittamaan vastustajan politiikka vääräksi kenties kaikista vahvimmin. Kun todellisuuden rakenteeseen perustuviin argumentteihin kuuluvat konfliktia luovat argumentit yhdistetään erottelumuotoisten argumenttien kanssa, päästään vuosina 2003 ja 2011 todellisuuden rakenteeseen perustuvien argumenttien (pois lukien konfliktia luovat) määrien tasolle. Tästä voitaneen tehdä päätelmä, että kaikkia todellisuuden rakenteeseen perustuvia argumentteja ja erottelumuotoisia argumentteja käytetään jollakin tapaa erottumaan vastustajien politiikasta tai osoittamaan se vääräksi ja yhdistämään tai kertomaan oma politiikka oikeaksi.

Hyvinvointipolitiikkaa koskevassa argumentaatiossa vuosina 2003–2011 on Perussuomalaisten kohdalla havaittavissa vain yksi konkreettinen ja systemaattinen muutos: yleisön hyväksynnän saaminen lopullisille väitteille. Esisopimuksille saatu hyväksyntä on liikkunut samalla hyvällä 66 %–80 %:n välillä, mutta esisopimuksille saadun hyväksynnän siirtäminen koskemaan myös lopullisia väitteitä on parantunut lineaarisesti 17 %:sta 100 %:iin. PS:ten argumentaation voidaan katsoa tältä osin kehittyneen huimasti. Käytännön politiikassa kehitys tarkoittaa, että yhä suurempi osa yleisöstä on valmis hyväksymään PS:ten hyvinvointipolitiikkaa koskevan sanoman ja äänestämään heitä. Esisopimus on varsinaisen argumentin alkuosa, jolla pyritään määrittelemään tai saamaan selville,

kuinka yleisöä voi tai kannattaa lähestyä. Kun esisopimuksen kautta on saatu yleisön alustava hyväksyntä sille, mitä varsinaisesti halutaan saada hyväksytyksi, puhuja voi joutua ongelmiin. Puhuja joutuu tarkentamaan sanomaansa yleisen tason kaikkia miellyttävästä tarinasta juontajan tai yleisön jatkokysymyksiä takia. Tällöin usein laaja universaaliyleisö supistuu erityisyleisöksi. Toisin sanoen puhujan tarkennuksesta käy ilmi millaisia arvoja tai minkä intressiryhmän etuja puhuja ajaa. PS on pystynyt laajentamaan lopullisen sanomansa hyväksyttävyyttä universaaliyleisön keskuudessa.

6.4.2. Miten Perussuomalaisen argumentaatio eroaa valtuutetuiden argumentaatiosta?

Valtuutetuiden tulokset (Hyvinvointipolitiikka 2003-2011)	2003 6 puheenv. %	2007 12 puheenv. %	2011 4 puheenv. %	Selite
Toivottavuutta/suotavuutta koskevat esisopimukset	2 66,70 %	6 50,00 %	2 50,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Todellisuutta koskevat esisopimukset	0 0,00 %	2 16,70 %	1 25,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Universaaliyleisön hyväksyttävissä olevat esisop.				
Kyllä	2 100 %	8 100,00 %	3 100,00 %	Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
Ei	0 0,00 %	0 0,00 %	0 0,00 %	Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
Kvasiloogiset argumentit	5 83,30 %	8 66,70 %	4 100,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit	3 50,00 %	15 125,00 %	3 75,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Syy-seuraus	1 33,30 %	4 26,70 %	3 100,00 %	Osuus todellisuuden rak. perustuvista argumenteista
Rinnastukset ja yhdistämiset	1 33,30 %	9 60,00 %	0 0,00 %	Osuus todellisuuden rak. perustuvista argumenteista
Konfliktia luovat	1 33,30 %	2 13,30 %	0 0,00 %	Osuus todellisuuden rak. perustuvista argumenteista
Todellisuuden rakennetta luovat argumentit	1 16,70 %	2 16,70 %	1 25,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Esimerkit	1 100,00 %	2 100,00 %	0 0,00 %	Osuus todellisuuden rak. luovista argumenteista
Muut todellisuuden rakennetta luovat argumentit	0 0,00 %	0 0,00 %	1 100,00 %	Osuus todellisuuden rak. luovista argumenteista
Erottelumutoiset argumentit	0 0,00 %	0 0,00 %	1 25,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Lopullinen hyväksyntä väitteelle (jos on käytetty esisopimusta)	Kyllä 1 50,00 % Ei 1 50,00 %	2 50,00 % 5 50,00 %	2 66,70 % 1 33,30 %	Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
Eliitti vs kansa ristiriitauttavuus	0 0,00 %	0 0,00 %	0 0,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Kansaan tai ihmiseen vetoaminen yhteensä	2 33,30 %	13 108,30 %	8 200,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Kokoomus	2 100,00 %	6 46,20 %	2 25,00 %	Osuus kansaan tai jne. vetoamisesta
SDP	0 0,00 %	4 30,80 %	3 37,50 %	Osuus kansaan tai jne. vetoamisesta
Keskusta	0 0,00 %	3 23,00 %	3 37,50 %	Osuus kansaan tai jne. vetoamisesta
Vasemmistolaiset piirteet yhteensä	1 16,70 %	9,5 79,20 %	2 50,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Kokoomus	1 100,00 %	3,5 36,80 %	1 50,00 %	Osuus vasem. piirteiden kokonaismäärästä
SDP	0 0,00 %	3 31,60 %	1 50,00 %	Osuus vasem. piirteiden kokonaismäärästä
Keskusta	0 0,00 %	3 31,60 %	0 0,00 %	Osuus vasem. piirteiden kokonaismäärästä
Oikeistolaiset piirteet yhteensä	0 0,00 %	5 41,70 %	1 25,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Kokoomus	0 0,00 %	4 80,00 %	1 100,00 %	Osuus oik. piirteiden kokonaismäärästä
SDP	0 0,00 %	1 20,00 %	0 0,00 %	Osuus oik. piirteiden kokonaismäärästä
Keskusta	0 0,00 %	0 0,00 %	0 0,00 %	Osuus oik. piirteiden kokonaismäärästä

Taulukko 4. Valtapuolueiden hyvinvointipolitiikkaa koskevat tutkimustulokset

Perelmanin argumentaation lähtökohtien eli esisopimusten ja tekniikoiden valossa voidaan todeta, että valtuutetut tai ns. ”vanhat puolueet” saavat esittämilleen esisopimuksille koko tarkastelukauteksi universaaliyleisöltä laajemman hyväksynnän kuin PS:ten esittämät esisopimukset. Tähän voi vaikuttaa moni asia. Vanhoista puolueista yleensä kaksi kolmesta on hallituksessa ja yksi on pääoppositiivipuolue, joten parlamentaaristen voimasuhteiden perusteella ne saavat helposti enemmän ja pitempiä puheenvuoroja kuin esimerkiksi PS. Tämä antaa mahdollisuuden ylipäättänsä käyttää esisopimuksia. Toisaalta valtuutetuilla on niin paljon kokemusta yleisölle puhumisesta, että ne tietävät, kuinka lähestyä ja suostutella mahdollisimman suurta joukkoa yleisöstä. Yksi tekijä voi myös

olla puolueiden siirtyminen intressi-ideologiasta arvoideologiaan. Puolueet pyrkivät vetoamaan kaikkiin ihmisiin, jotka ovat valmiita hyväksymään puolueen arvot. Esimerkiksi sosioekonomisiin intresseihin perustuva eturyhmäpolitiikka on jäänyt taka-alalle. (Mickelsson 2007, 330; Paloheimo 2008, 56.) Puolueet ovat muuttuneet intressiryhmiä edustavista kapea-alaisista ”etupuolueista” yleispuolueiksi. Tämä on tulosta ideologioiden ja aateperinteiden muutoksesta. Ideologiat ja aateperinteet ovat muuttuneet aikojen saatossa, ja ne ovat nykyisin aika-, paikka- ja käyttötarkoitussidonnaisia.

Esisopimusten jälkeiselle varsinaisille väitteille saatua lopullista hyväksyntää voi tulkita siten, että valtapuolueilla hyväksynnän saaminen on tarkastelukautena ailahtellut 25 %:n ja 66,7 %:n välillä ja nykyisin PS saavat lopulliselle väittämälleen jopa laajemman hyväksynnän kuin valtapuolueet. Toisaalta esisopimusten ja niihin liittyvien lopullisten argumenttien määrän vähyys on otettava huomioon päätelmiä tehtäessä.

PS:ten ja valtapuolueiden argumentaation eroja tarkasteltaessa kenties yllättävin ero on kvasiloogisten argumenttien suuri määrä valtapuolueiden argumentaatioissa. Koko tarkastelukauden aikana valtapuolueiden kvasiloogisten argumenttien suhteellinen määrä on ollut suurempi kuin PS:lla. Olisi voinut luulla, että lyhyet monimutkaiset poliittiset kysymykset yksinkertaistava argumentaatio olisi ollut nimenomaan populistisen PS:ten erikoisalaa, mutta myös valtapuolueet osaavat yksinkertaistamisen. Tähän voi vaikuttaa se, että argumentit on esitetty televisiossa, jossa aikaa sanoman kertomiseen on vähän. Lyhyet ja napakat argumentit toistettuina vaaliohjelmasta toiseen jäävät helposti yleisön mieleen. Kvasiloogisilla argumenteilla voi lyhyesti ja vakuuttavasti kertoa millaista politiikkaa puolue aikoo harjoittaa ja etenkin millaisia arvoja puolue kannattaa.

Erottelumuotoisia argumentteja valtapuolueet käyttävät vielä vähemmän kuin PS. Molemmilla niiden lukumäärä on kuitenkin niin vähäistä, ettei pitkälle meneviä päätelmiä voi tehdä. Syy erottelumuotoisten argumenttien vähäisyyteen voi olla todellisuuden rakenteeseen perustuvissa argumenteissa, joiden esiintyvyys on samoissa määrin runsasta niin PS:lla kuin valtapuolueillakin. Kuten PS:kin, valtapuolueetkin käyttävät syy-seuraussiteitä, yhdistämisii ja rinnastuksia ja konfliktien luontia erottautuakseen toisista puolueista. Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit ikään kuin korvaavat erottelumuotoiset argumentit. Hallituksessa istuva valtapuolue yhdistää harjoittamansa politiikan hyvään poliittiseen toimintaan ja tuloksiin ja haastajansa niiden mahdollisesti edellisissä hallituksissa harjoittamaan huonoon politiikkaan jne.

Todellisuuden rakennetta luovia argumentteja valtapuolueet käyttävät PS:sia jonkin verran enemmän, mutta erot eivät ole suuria, eikä mistään selvästä erosta voi puhua. Tuloksia voi kenties tulkita siten, että valtapuolueilla on enemmän näkemystä tulevaisuudesta, kun taas PS keskittyvät argu-

mentaatiossaan enemmän ”pelin rikkomiseen” kuin kertomaan rakentavia ja realistisia vaihtoehtoja tulevaisuuden politiikkaan.

Suurimmat ja selvimmät erot Perussuomalaisten ja valtapuolueiden välillä hyvinvointipolitiikassa löytyvät, kun argumentaatiota peilaa teoriapohjaa vasten. Eliitti vastaan kansa -ristiriitulottuvuus on Perussuomalaisten argumentaation kulmakivi. Eliitti vastaan kansa -ristiriitulottuvuuden esiintyvyyden kehitys ei ole PS:lla lineaarista, mutta se on runsasta koko tarkastelukauden. Sen sijaan valtapuolueilla ei vuosina 2003–2011 ole puheenvuoroissaan yhtään mainintaa, joka viittaisi kyseiseen ristiriitulottuvuuteen. Miksipä olisikaan, koska valtapuolueethan ovat yhtä kuin eliitti. Ne tuskin haluavat tuoda eliittiaspektia esille. Aineisto ja analyysi tukevat lähes yksiselitteisesti teoriapohjaa, jonka mukaan silmiinpistävin ja kaiken muun sisällään pitävä ero populististen ja valtapuolueiden argumentaation välillä on sovittamaton ristiriita eliitin ja kansan välillä. Ainoa poikkeus tähän eliitti vastaan kansa ristiriitulottuvuuteen on keskusta vastaan periferia ristiriitulottuvuus, joka on yksi Arend Lijphartin ristiriitulottuvuuksista (Paloheimo 2008, 37–38; Reunanen & Suhonen 2009, 327). Keskusta ottaa argumentaatiossaan esille tämän ristiriitulottuvuuden vuosina 2003 ja 2011 puolustaessaan kuntia valtiota vastaan, samoin kuin PS vuosina 2003 ja 2007. Koska toimijat keskusta vastaan periferia ristiriitulottuvuudessa ovat samat kuin eliitti vastaan kansa, niin sen voidaan katsoa sisältyvän jälkimmäiseen ristiriitulottuvuuteen. Tosin tässä yhteydessä eliitti ja kansa eli Keskusta ja PS ovat samalla asialla puolustaessaan periferiaa keskustaa vastaan.

Kansa, niin kuin populistit sen käsittävät, on populistien ylin auktoriteetti. Koko populismi-käsite, vaikka kuinka moninaisesti määriteltynä, saa oikeutuksensa ja voimansa kansasta. Tämä on täysin selvää, eikä olekaan yllätys, että PS vetoavat kansaan, ihmiseen tai tavalliseen ihmiseen läpi koko tarkastelukauden jokaisessa mahdollisessa tilanteessa. Sen sijaan yllättävää on, että myös valtapuolueet ovat oppineet vetoamaan kansaan ja ihmiseen. Vuoden 2003 eduskuntavaaleissa Kokoomus oli vielä ainut valtapuolue, joka puhui kansasta tai ihmisestä, kun jo vuoden 2007 eduskuntavaaleissa kaikki kolme vanhaa puoluetta vetosivat kansaan tai ihmiseen. Vuoden 2011 vaaleissa valtapuolueiden argumentaatiossa kansan ja ihmisen esiintyvyys olikin noussut jo huippuunsa.

7. ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikkaAN LIITTYVÄ ARGUMENTAATIO EDUSKUN- TAVAALIEN TV-VAALIKESKUSTELUISSA 2003–2011

7.1. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka vuoden 2003 eduskuntavaaleissa

Ajankohtaisena ulko- ja turvallisuuspoliittisena teemana vuoden 2003 eduskuntavaaleissa oli lähes-
tyvä Irakin sota. Myös Perussuomalaisten kantaa Irakin konfliktiin kysyttiin. Puoluetentissä Perus-
suomalaiset vaalitentissä juontaja kysyy, pitävätkö PS Yhdysvaltain valmistelemaa Irakin sotaa
oikeutettuna.

”Minä en pidä”. (Vistbacka, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka toteaa yksinkertaistaen mielipiteensä Irakin sodan oikeutuksesta kvasiloogisesti yksinker-
taistaen tämän monimutkaisen kansainvälisen poliittisen dilemman. Hän antaa sellaisen vaikutel-
man yleisölle, jossa kaikkinaisilla ja monisyisillä kansainvälisen politiikan yksilöllisillä arviointipe-
rusteilla, moraalilla tai etiikalla ei ole merkitystä sodan oikeutuksen kannalta, vaan mahdollinen
sota ei yksinkertaisesti ole oikeutettu.

”Mulla on pikkasen semmonen kanta että, että kun ajattelen, että minkälaisia sortohallituksia on maail-
massa ollut, Hitleriä ja talebaaneja ja muita, että, että kyllähän Saddamin hallinto esimerkiksi kurdeja ja
monia muita vähemmistöjä kohtaan ollut aika rankkaa. Toivoisin että, tää sortohallinto saatas sieltä juurit-
tua pois, mutta tota en minäkään mitään, en minäkään mitään hyökkäysnappia oo valmis painamaan [...]”
(Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini on sen sijaan monisanaisempi. Hänkään ei ole valmis sotaan, mutta haluaa Saddam Husseinin
sortohallinnon pois. Taivutelllessaan yleisöä mielipiteensä kannalle Soini aloittaa argumentaationsa
todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Hän olettaa oikeutetusti yleisön olevan samaa mieltä kans-
saan ja hyväksyvän väitteen maailman sortohallinnoista. Universaaliyleisö pitää Hitlerin ja talebaa-
nien hallintoja itsestään selvästi pahoina sortohallintoina, ja tähän tosiasiaan Soinin on helppo vedo-
ta ja luottaa hyväksynnän saamiseen esisopimukselleen. Soini pyrkii siirtämään esisopimukselle
mitä todennäköisimmin saamansa hyväksynnän koskemaan myös vielä hyväksyntää vailla olevalle
väitteelleen, joka koskee Husseinin hallinnon poistamista, luomalla sidoksen maailman aikaisempi-
en sortohallintojen ja Husseinin hallinnon välille. Soini ottaa esille aiemmat sortohallinnot ja ikään
kuin yhdistää ja rinnastaa nämä eri aikakauden hallinnot, Husseinin nykyisen hallinnon ja Husseinin
hallinnon teot toisiinsa. Näin Soini saa mitä todennäköisimmin yleisön hyväksynnän myös lopulli-
selle argumentilleen. Sortohallinnon poistaminen on oikeudenmukaista ja kannatettavaa, etenkin jos
se voidaan tehdä ilman sotaa esimerkiksi diplomatian keinoin. Tällaista ratkaisua kukaan tuskin
vastustaa.

”Öljy on taustalla. Minun mielestä esimerkiksi Saudi-Arabiassa, niin kyllä siellä kansa varmasti on aika
sorretussa asemassa”. (Vistbacka, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka jatkaa harvasanaisella kvasilogiikalla kysyttäessä Irakin sodan taustoista ja motiiveista. Öljy on mahdollisen sodan ainut syy. Hän sulkee pois kaikki muut mahdolliset sodan syyt ja perustelut, kuten humanitaarisen intervention irakilaisten kärsimysten poistamiseksi tai pyrkimyksen estää Irakin epästabiilin hallinnon mahdolliset hyökkäysaikeet toisiin valtioihin Lähi-idässä. USA:n ja koalition muiden maiden sodanmotiivit liittyvät yksinkertaisesti talouseliitin etuihin (öljyyn), joita poliittinen eliitti pyrkii edistämään. Vistbacka myös epäsuorasti vertaa Irakin kansan kärsimyksiä ja saudiarabialaisten kärsimyksiä luoden vaikutelman, että Irakin kansan kärsimykset tulisi kuitenkin poistaa jollakin keinolla. Vertaaminen on tyypillistä kvasilogiikalle, ja sillä on tarkoitus tehdä vaikutus yleisöön, ei välittää tarkkaa tietoa. Argumentissa tulee esille populistille tärkeä sorretun kansan puolustaminen eliittiä vastaan. Sorrettua Irakin kansaa tulee puolustaa maansa sortajaeliittiä vastaan, mutta ei sodan keinoin (ks. Vistbackan ensimmäinen argumentti).

Juontaja kysyy, miten asemoitte Suomen suhtautumisessa Irakin kriisiin.

”Minä haluaisin että, Suomi olisi Saksan ja Ranskan rinnalla”. (Vistbacka, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka jatkaa järkähtämättömän lyhytsanaisella ja kantaansa millään tavalla perustelemattomalla argumentaatiolla. Hän käyttää todellisuuden rakenteeseen perustuvaa rinnakkaisuussiteeseen perustuvaa argumenttia ja rinnastaa Suomen ulkopoliittisen aseman ja kannan Saksan ja Ranskan Irakin sotaa koskevaan kantaan. Argumentissa voi havaita selvän ristiriidan kun sen esittäjänä on EU:ta ja kansainvälistymistä kritisoiva populistisen puolueen edustaja. Vistbacka toivoo Suomelta samantyyppistä ulkopoliittikkaa kuin arvostelemansa elitistisen EU:n suurimmilta mailta. Argumentti kuvastaa populismin niitä piirteitä, joita populismin arvostelijat tuovat esille. Populismi pyrkii tuottamaan yksinkertaisia ratkaisuja monimutkaisiin poliittisiin ongelmiin. Lisäksi Vistbackan argumentissa tulee esille populismin kameleonttimaisuus: se sopeutuu ja sulautuu aina tarpeen mukaan vallitsevaan tilanteeseen. Tarpeen vaatiessa se sulautuu jopa elitistisen EU:n poliittisiin kantoihin, jos tilanne sitä vaatii.

”Suomen asemointi on täl, Suomen, Suomen virallinen asemointi tällä hetkellä on oikein hyvä.” (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini puolestaan hyväksyy hallituksen kannan Irak-kysymyksessä ja rinnastaa PS:ten Irak-kannan hallituksen ja presidentin muodostamaan Suomen viralliseen ulkopoliittiseen kantaan Irak-kysymyksessä. Tässäkin argumentissa voi havaita ristiriidan PS:ten argumentaatiossa. Populistinen ja vallassa olevia elitistisiä valtapuolueita arvosteleva oppositiopuolue rinnastaa ja yhdistää ulkopoliittisen kantansa arvostelmiensa elitististen valtapuolueiden kantaan. Toisaalta rinnastuksen ristiriitaisuutta lieventää PS:ten kanta presidentin vahvasta asemasta ulkopoliitikassa ja yleensäkin vahvasta presidentti-instituutiosta. Presidenttihän on ollut avainasemassa, kun Suomen kanta Irakin

kysymykseen on muodostettu. PS:ten käsitys vahvasta presidentistä, jolla on laajahkot valtaoikeudet, tuo esille PS:ten konservatiivisia piirteitä. Perinteiset konservatiivit kannattavat vahvoja johtajia. Vahvan presidentin ohella populistit kuitenkin kannattavat mahdollisimman suoraa kansanvaltaa, joten tästäkin logiikasta löytyy ristiriita.

Juontaja kommentoi väliin: että jarruttamassa sotaan menoa?

”Kyllä ehdottomasti.” (Vistbacka, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka jatkaa tyylilleen ja argumentaatiotekniikalleen eli kvasilogiikalle, uskollisena yksinkertaistamalla Irakin kysymyksen ratkaisun. Konflikti ratkeaa ehdottomasti ilman sotaa. Vistbackan Irakin tilannetta koskevaa argumentaatiota seuraamalla voi havaita populistille tyypillisen kvasi-logiikan argumentaatiotekniikan akilleen kantapäähän: ristiriitaisuuden. Toisaalta Vistbacka antaa ymmärtää, että elitistisen hallinnon sortaman Irakin kansa tulee pelastaa, mutta hän sulkee sodan keinovalikoiman ulkopuolelle. Hän ei itse kerro, miten Irakin kansa tulisi pelastaa, mutta ei missään nimessä hyväksy, että maailman talouseliitin etuja puolustavat poliittiset eliitit käyttävät sotilasvoimaansa Irakin kansan pelastamiseen.

[...] Tässä on tyypillinen tilanne, missä me näemme liittoutumattomuuden suuret edut, että Suomen ulkopolitiikka on pääsääntöisesti ollut viisaasti hoidettua ja pitkäjänteistä ni me emme nyt ole kärkiporukassa tässä asiassa, kun emme ole Naton jäseniä ja EU:ssakin emme ole missään suuressa roolissa tässä asiassa, niin seurataan tilanteen kehittymistä”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini hakee yleisön hyväksyntää väitteelleen todellisuuden rakennetta luovalla argumentilla. Hän luo Suomen Irak-kannasta yleistyksen, jonka avulla hän puolustaa Suomen liittoutumattomuutta ja Natoon kuulumattomuutta koskevaa väitettään. Soini käyttää hyväkseen Suomen hallituksen virallista Irak-kantaa yksittäistapauksena, jonka mukaista politiikkaa on harjoitettu pitkän aikaa ja jota kannattaa harjoittaa laajemminkin myös tulevaisuudessa. Liittoutumattomuus ja Natoon kuulumattomuus palvelevat populistiselle PS:lle tärkeää Suomen kansallista etua niin Irak-kysymyksessä kuin muissakin vastaavanlaisissa tilanteissa. Irak-esimerkillä Soini haluaa luoda poliittisen toimintamallin, jonka mukaista poliittista toimintaa kannattaa edistää myös tulevaisuudessa. Lopuksi hän vielä käyttää todellisuuden rakenteeseen perustuvaa rinnakkaisuussidettä tukeakseen argumentaatiotaan: hän yhdistää Suomen pienen roolin Irak-kysymyksessä arvostelemassaan EU:ssa Suomelle edulliseen liittoutumattomuuspolitiikkaan. Soinin argumentaation loppuosasta voi löytää ristiriidan. Hän tukee argumentaatiotaan tarvittaessa jopa vahvasti kritisoimallaan EU:lla, jos se vain sopii tilanteeseen. Esille tulee jälleen siis populismin kameleonttimaisuus. Populismi sopeutuu ja sulautuu tarvittaessa aina käsillä olevaan tilanteeseen jopa periaatteidensa vastaisesti, mikä antaa mahdollisuuden vahvoille vasta-argumenteille, joilla voi kiistää PS:ten argumenttien auktoriteetin.

Juontaja kysyy, kannattavatko Perussuomalaiset Suomen Nato jäsenyyttä.

”No emme kannata [...] Sikäli tää vaikea maailmantilanne on meille nyt hyvä testi ja opetus, niin ku katso että, mihkä me joudutaan silloin väkisin mukaan, jos mennään sotilasliiton jäseneksi [...] 5 – 10 vuoden päästä tilanne voi olla toinen, mutta nyt ei ole tarvetta, eikä asiaa tarvitse viedä eteenpäin”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini aloittaa argumentaationsa todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Hän toteaa ilman sen suurempia perusteluita itsestään selvänä totuutena, ettei Suomen Nato-jäsenyys ole kannatettavaa. Tämä sulkee pois heti sen osan universaaliyleisöstä, joka kannattaa Suomen Nato-jäsenyyttä. Soini pyrkii suostuttelemaan yleisöä väitteensä kannalle todellisuuden rakenteeseen perustuvalla syy-seuraussuhteella. Jos Suomi olisi Naton jäsen (syy), joutuisimme väkisin mukaan vaikeisiin maailmanpoliittisiin tilanteisiin (seuraus). Lopuksi Soini kuitenkin ikään kuin palaa takaisin esisopimuksen tasolle ja lieventää ehdottomuuttaan Nato-kannassaan mahdollista tulevaisuutta (toivottavuutta) koskevalla esisopimuksella. Tulevaisuudessa Nato-jäsenyys voikin olla todellinen vaihtoehto Suomelle. Tämä saattaa auttaa suostuttelemaan suurempaa tai jopa suurinta osaa universaaliyleisöstä, niin tämänhetkisiä Nato- vastustajia kuin kannattajiakin, hänen Nato-kantansa kannalle ja Soinin lopullinen argumentti onkin universaaliyleisön hyväksyttävissä. Soinin Nato-kanta heijastelee populistille ominaista kansainvälistymisen vastustamista kansallisten etujen kustannuksella. Kansainväliset järjestöt ja kansainvälistyminen yleensäkin on elitististen valtapuolueiden politiikkaa, jossa kansallista itsemääräämisoikeutta luovutetaan pois ylikansallisille toimijoille. Tässäkin populistisessa ajattelussa voi ainakin PS:ten kohdalla havaita ristiriidan. PS suhtautuvat kriittisesti EU:hun ja Natoon, mutta yleisesti ottaen myönteisesti YK:hon.

Juontaja kysyy, pitääkö Nato-jäsenyydestä järjestää kansanäänestys.

”Kyllä minun mielestä pitää järjestää. Se on kuitenkin niin ratkaiseva ja kova asia”. (Vistbacka, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka jatkaa ennalta odotettavalla kvasiloogisella yksinkertaisella toteamuksella. Nato-jäsenyys on niin tärkeä kysymys, ettei sitä voi uskoa elitististen valtapuolueiden hallitseman monimutkaisen liberaalidemokratian päätettäväksi. Nato-jäsenyyden ratkaisu on sen sijaan uskottava suoran ja todellisen demokratian käsiin. Tätä todellista demokratiaa edustaa populistille tärkeä suora kansanvalta ja tahto, joka toteutuu kansanäänestyksen kautta.

Suuressa vaalikeskustelussa juontaja kysyi puheenjohtajien kantaa koskien Suomen osallistumista Irakin jälleenrakentamiseen.

”No ensinnäkin silloin pitää vetää linja yhdessä Euroopan Unionissa yhteinen linja tähän asiaan ja minusta näyttää hyvin vaikealta lähteä sinne, sinne jälleenrakennukseen, mutta totta kai meidän täytyy ensimmäisenä näkökohtana pitää Irakin kansan tulevaisuutta ja sen kärsimysten lieventämistä. Se on tär, pääasia nyt ja ja mahdollisen sodan jälkeen”. (Lipponen, Suuri vaalikeskustelu)

Lipponen aloittaa argumentaationsa todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Lipposesta on itseltään selvää ja normaalia, että Suomi EU:n jäsenenä tekee yhteisen päätöksen muiden EU- maiden

kanssa Irakin jälleenrakentamisesta. Tämä esisopimus sulkee pois sen osan universaaliyleisöstä, joka haluaa Suomen osallistumista koskevan päätöksen tehtävän kansallisella tasolla. Lipponen ikään kuin jatkaa toisella toivottavuutta ja Irakin tulevaisuutta koskevalla esisopimuksella, jossa hän käyttää arvohierarkiaa yleisön suostutteluun. Toisaalta hänestä on kansallisista lähtökohdista vaikea lähteä Irakiin, mutta tärkeämpää on kuitenkin auttaa Irakin kansaa. Tavallisten irakilaisten auttaminen vedonnee universaaliyleisön oikeudentajuun, jolloin Lipposella on kohtalainen mahdollisuus saada hyväksyntä lopulliselle väitteelleen. Lipponen on kansainvälisyyttä kannattavan valtapuolueen puheenjohtaja ja pääministeri, joten on luonnollista, että hän vetoaa argumentaatioissaan Suomen asemaan osana kansainvälistä yhteisöä eli tässä tapauksessa EU:ta.

”Kyllä yksimielisyys tässä on tärkeä. Me ollaan pieni heimo täällä tundralla ja meidän on syytä tulla keskenämme toimeen. Ulkopoliittinen yksimielisyys on tärkeä [...] Se on mun mielestä täysin selvä [...] (Soini, Suuri vaalikeskustelu)

Soini perustaa argumentaationsa todellisuutta koskevaan esisopimukseen, jonka mukaan yksimielisyys Irakin koskevassa päätöksenteossa on kaikkien tunnustettava ja kannatettava tosiasia. Esisopimus liikkuu yleisellä tasolla eikä tarkenna sisältöään. Universaaliyleisön hyväksynnän kannalta tämä on hyväksyttävä lähtökohta. Soini kuitenkin tarkentaa sanomaansa todellisuuden rakenteeseen perustuvalla argumentilla, jossa hän rinnastaa Suomen kansan yhtenäisyyden ja ulkopoliittisen yksimielisyyden. Soini antaa ymmärtää, että pelkkä hallituksen päätös tai eduskunnan enemmistön päätös ei riitä Irakin jälleenrakentamista koskevaan poliittiseen päätökseen, vaan sen takana on oltava kaikkien eduskuntapuolueiden ja koko kansan hyväksyntä. Suomesta osana EU:n päätöksenteon Soini ei mainitse mitään. Tätä väitettä universaaliyleisön voi olla vaikea hyväksyä. Se osa yleisöstä, joka uskoo edustuksellisen demokratian päätöksentekoprosesseihin ja Suomen kansainväliseen asemaan osana EU:ta, tuskin hyväksyy Soinin väitettä. Soinin argumentaatio on populistiselle tyypillistä. Elitistinen edustuksellinen liberaalidemokratia edustaa valtapuolueiden tahtoa, ei todellista kansan tahtoa. Valtapuolueet kannattavat luonnotonta kansainvälistymistä, jossa populistiselle tärkeä kansallinen suvereniteetti luovutetaan pois.

Kolmen suuren vaalikeskustelussa juontaja kysyy EU:n puolustuspolitiikasta ja siitä, mihin Suomen tulisi sijoittua puolustusasioissa. Voiko Suomi jäädä ”kakkosrinkiin” Naton ulkopuolelle, mutta hyväksyä EU:n yhteisen puolustuksen?

”Suomihan ei hae mitään poikkeuksia, Euroopan Unionin yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, me haemme sellaista ratkaisua, nyt kun sopimuksia uudistetaan, että ei tarvita mitään poikkeuksia. Sellainen mahdollisuus tietysti pitää olla olemassa että jotkut maat menevät pitemmälle yhteistyössä, mutta siinäkin pitää meidänkin olla mukana, jos me siihen päädyimme. Eli haluamme mahdollisimman pitkälle pitää Euroopan Unionin yhdessä näissäkin asioissa [...] (Lipponen, Kolmen suuren keskustelu)

Lipponen käyttää todellisuutta koskevaa esisopimusta suostutellakseen yleisöä kannalleen. Hän pitää itsestään selvänä ja normaalina, että nyt kun sopimuksia uudistetaan, niin niistä tulee Suomen-

kin kannalta niin hyviä, ettei mitään poikkeuksia tarvita. Tällä argumentilla on hyvä lähestyä universaaliyleisöä, koska väittämä ei tarkenna itseään ja kuulostaa yksinkertaisesti hyvältä kaikkien suomalaisten kannalta. Lipponen huomioi hyvin niiden ennakkoasenteet, jotka suhtautuvat kriittisesti EU:n YUTP:hen ja sen mahdollisiin negatiivisiin vaikutuksiin Suomelle. Lipponen pyrkii saamaan yleisön hyväksynnän myös väitteelleen, jonka mukaan Suomen pitäisi olla mukana myös mahdollisesti pidemmälle menevässä yhteistyössä. Hän käyttää epätarkkaa, itseään perustelematonta kvasilogiikka luodakseen loogisen ja luonnollisen sidoksen Suomen kansallisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan välille. Koska Suomi on EU:n jäsen, niin on luonnollista, että Suomi sitoutuu ja pyrkii kehittämään ulko- ja turvallisuuspolitiikkaansa kiinteästi osana EU:ta. Se on Suomen ja suomalaisten etu. Universaaliyleisö tuskin hyväksyy Lipposen lopullista väitettä, koska siinä korostetaan liikaa Suomen roolia osana kansainvälistä yhteisöä. Suuri rooli voi tuoda mukanaan myös ikäviä sitoumuksia Suomelle. Lipposen argumentaatiossa tulee esille hänen aikansa SDP:n kansainvälisyyttä korostava suuntaus, jossa Suomen tulevaisuutta kehitetään yhä voimakkaammin osana kansainvälisiä yhteistyörakenteita.

”Tämä on asia, joka on itse asiassa varmasti paljon lähempänä päätöksentekoa kun mahdollinen Nato-jäsenyys [...] En usko että tässä on sellaista hallitus-oppositio asetelmaa vaan tässä täytyy avoimesti katsoa että, mikä ratkaisu vastaa parhaiten Suomen turvallisuuspoliittista etua, Euroopan vakautta [...] (Jätteenmäki, Kolmen suuren keskustelu)

Jätteenmäki aloittaa argumentaationsa toivottavuutta koskevalla esisopimuksella ja käyttää arvohierarkiaa. Hän asettaa mahdollisen EU:n yhteisen puolustuksen Nato-jäsenyyden edelle. Hän huomioi suomalaisten Nato-asenteet hyvin. Suurimmalle osalle suomalaisia EU:n puolustusyhteistyö ei ole läheskään niin paha asia kuin Nato-jäsenyys. Universaaliyleisön hyväksyntää esisopimukselleen hän tuskin saa, koska universaaliyleisö tarkoittaa kaikkia ja yleisössä on Nato-jäsenyyden ja kokonaan Suomen itsenäisen puolustuksen kannattajia tai niitä, jotka eivät luota EU:n yhteiseen puolustukseen. Jätteenmäki jatkaa yleisön suostuttelua lievästi EU:n yhteistä puolustuspolitiikkaa suosivalle kannalleen todellisuuden rakenteeseen perustuvalla argumentilla rinnastamalla ja yhdistämällä hallituksen ja opposition turvallisuuspolitiikan toisiinsa koko Suomen turvallisuuden nimissä, kuitenkin osana koko Euroopan vakautta. Lopullinen väite on kaikkien hyväksyttävissä, koska siinä viitataan päätöksenteossa otettavan huomioon nimenomaan Suomen etu. Argumentaatiosta käy ilmi Keskustan varovainen asenne kansainvälistymistä kohtaan. Toisaalta kansainvälistymisen realiteetit on tunnustettava, mutta varoen, ja vain koska se on Suomen etujen mukaista. Vanha valtapuolue ei voi olla jyrkästi kansainvälistymisen vastainen, koska se on usein vallassa ja joutuu väistämättä puolustamaan Suomen osallistumista väistämättömään kansainvälistymiskehitykseen.

”Tää on joku näkemys, joka on kaukana tulevaisuudessa ja me olemme ilmeisesti aika samaa mieltä siitä että siviilikriisinhallinta on se johon nyt täytyy panostaa ja Suomi on ollut siinä voimakkaasti mukana, esimerkillisesti suorastaan. Sitten jos mietitään näitä asioita, niin Suomen pitää ihan kansallisesta intres-

sistä lähteä miettimään sitä, mikä sen suhde on Natoon. Ja ja EU:n puolustusulottuvuuteen [...] (Itälä, Kolmen suuren keskustelu)

Itälä käyttää suostuttelussaan tulevaisuuteen suuntautuvaa toivottavuutta tai suotavuutta koskevaa esisopimusta. Hän puhuu EU:n YUTP:sta ja Natosta ikään kuin todella kaukana tulevaisuudessa olevina asioina ja ottaa esille Suomessa konsensusta nauttivan siviilikriisinhallinnan nykypäivän ulko- ja turvallisuuspoliittisena realiteettina. Yleisellä tasolla liikkuva, kauas tulevaisuuteen viittaava ja siviilikriisinhallintaa koskevaan konsensukseen nojaava esisopimus on universaaliyleisön hyväksynnän kannalta hyvä lähtökohta. Itälä pyrkii siirtämään mahdollisesti esisopimukselle saamansa hyväksynnän koskemaan myös Suomen ja Naton tulevaisuuden suhdetta koskevaa väitettään. Hän tarkentaa sanomaansa yhdistämällä varovaisella sanavalinnalla Suomen tulevaisuuden kansallisen turvallisuusedun ensisijaisesti mahdolliseen Nato-jäsenyyteen ja toissijaisesti EU:n puolustusulottuvuuteen. Universaaliyleisön hyväksynnän saaminen väitteelle on kyseenalainen. Kokonaan itsenäiseen puolustukseen uskovat tai ennemmin EU:n puolustusyhteistyön kuin Nato-jäsenyyden hyväksyvät tuskin hyväksyvät Itälän väitteen. Itälän argumentissa tulee ilmi Kokoomuksen usko kasvavan kansainvälistymisen etuihin Suomelle tulevaisuudessa Nato-myönteisyyden kautta. Itälä ottaa kuitenkin huomioon yleisön, eli äänestäjien vallitsevat Nato-mielialat ja lähestyy aihetta varoen.

7.2. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka vuoden 2007 eduskuntavaaleissa

Puoluetentissä Perussuomalaiset pääsivät alkulämmittelyn jälkeen vastaamaan EU:ta koskeviin kysymyksiin juontajan kysyessä, eivätkö PS arvosta EU:n esimerkiksi n. kahdelle miljoonalle opiskelijalle tarjoamia opiskeluohjelmia.

”Totta kai me arvostamme, mutta eihän, eihän siihen EU:ta tarvita, Norja ei oo EU:ssa, Sveitsi ei oo EU:ssa ja Islanti ei oo EU:ssa ja heidänkin kansalaisensa ja nuorensa pääsevät opiskelemaan ympäri maailmaa, ettei tää EU mikään maailman napa ole”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini puolustaa EU:ta kritisoivaa politiikkaansa kvasiloogisella vertaamisella. Hän vertaa EU:n hyviä puolia Norjan, Sveitsin ja Islannin kansalaisilleen tarjoamiin samanlaisiin mahdollisuuksiin. Hän vähättelee EU:n roolia tuomalla esille tosiasian, ettei EU ole mitenkään poikkeuksellinen tai ainutlaatuinen opiskelumahdollisuuksien tuottaja, vaan EU:hun kuulumattomat maat pystyvät luomaan nuorille samanlaisia mahdollisuuksia kuin EU:kin. Argumentaatiosta käy ilmi PS:ten EU-kriittisyys. Yksittäiset kansallisvaltiot pystyvät tuottamaan mahdollisuuksia nuorille itsenäisesti, eikä siihen tarvita EU:n kaltaisia elitistisiä ja luonnottomia liittovaltiota muistuttavia valtarakenteita, joille joudutaan luovuttamaan kansallista päätäntävaltaa.

Juontaja kysyy, pitäisikö Suomen ottaa markka takaisin.

”Kyllä olisi erittäin hyvä, että olisi, mä luulen että, kun seuraava lama-aika tulee, niin meillä valuutta ei pysty joustamaan, ei Ruotsilla oo mitään haittaa ollut siitä, että heillä on kruunu, ei Isolla-Britannialla siitä, että heillä on punta”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini puolustaa kansallisen rahan takaisin ottamista todellisuuden rakennetta luovalla argumentilla. Hän luo edellisestä, 1990-luvun alussa Suomea kohdanneesta lamasta ennakkotapauksen ja esimerkiksi, jonka voi yleistää koskemaan myös tulevaa, jos Suomi pysyy EU:n yhteisvaluutassa. Soini jatkaa Suomen markan puolustamista vertaamalla Suomen nykyistä euroon sidottua valuuttapolitiikkaa euroon kuulumattomien Ruotsin ja Ison-Britannian vastaavaan tilanteeseen. Kansainvälisen rahaliiton euro ei anna mahdollisuutta kansalliselle harkinnalle valuuttapolitiikassa, toisin kuin kansalliset valuutat. Mm. kansallista valuuttaa devalvoimalla voi laman kohdatessa edistää vientiä. Kahden eri maailman vertaaminen on tyyppillistä kvasilogiikalle. Asiantuntijat voisivat kyseenalaistaa Soinin kvasilogiikan esimerkiksi vetoamalla euron aikaisiin mataliin ja vakaisiin korkoihin. Soinin argumentaatiossa tulee esille kansaa puolustavien populistien ja kansainvälisyyttä kannattavien valtapuolueiden välinen kansallinen vastaan kansainvälinen -ristiriitaulottuvuus.

Juontaja tarkentaa valuuttakysymystä kysymällä, haluavatko PS, että joka maahan mentäessä joudutaan aina vaihtamaan sen maan valuuttaa.

”Itsenäisyys maksaa aina sekin jonkun verran, se on kallis asia”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini rinnastaa markkaa puolustavan väitteensä Suomen itsenäisyyteen ja kansallisen suvereniteetin arvokkuuteen. Tällainen todellisuuden rakenteeseen perustuva ja tunnustettuun auktoriteettiin vetoava argumentointi tukee muuta argumentaatiota, eli tässä tapauksessa Soinin edellistä, valuuttoja koskevaa argumentointia. Soini väite vetoaa Suomen kansalle erityisen tärkeään itsenäisyyden auktoriteettiin. Itsenäisyyttä koskevasta auktoriteetista on olemassa vankka yksimielisyys Suomen kansan parissa, ja tähän todellisuuden rakenteeseen on hyvä vedota. Kansalle tärkeään auktoriteettiin vetoaminen on populistien ominta argumentaatioperustaa, koska kansa on populistille ylin auktoriteetti. Kansan tahdon ja etujen vastaisesti ei saa kansainvälistää kansallista itsemääräämisoikeutta.

Juontaja kysyy, eikö edes EU:n rikostorjunta sykähdytä Perussuomalaisia.

”On siellä tietysti määrättyjä hyviä puolia, mutta olihan meillä interpoli, jonka kautta Suomella ollu, tota, toimistoja, edustajia siellä, sellainen henkilö, joka tälläkin hetkellä on sisäasiain ministeriön poliisiosastolla oli pitkään, sillo, siellä silloin, ku minä olin virkamiehenä poliisina Helsingissä ja tiedän että, sen kautta pystyttiin, hyvin, hyvin hoitamaan asioita ja interpol toimii tälläkin hetkellä [...] (Vistbacka, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Myös Vistbacka puolustaa PS:ten EU-kriittisyyttä kvasilogiikkaan kuuluvalla kahden eri todellisuuden tai luonnollisen toimijan epätarkalla vertaamisella. Epätarkalla vertaamisella on tarkoitus tehdä yleisöön vaikutus, ei välittää tarkkaa tietoa. Tässä tapauksessa tarkoitus on tuoda esille EU:n tarpeettomuus Suomelle myös rikostorjunta-asioissa. Interpolin kautta asiat hoituisivat hyvin

ilman EU:takin. Vistbacka käyttää myös omaan siviiliasemaansa rinnastuvaa auktoriteettiargumentaatiota, jossa hän nojaa poliisin tunnustettuun ja arvostettuun asemaan suomalaisten keskuudessa.

Juontaja jatkaa kysyen EU:n roolista esimerkiksi autojen hintojen alenemisessa.

”No kun nyt pistäsivät nekin kaikki mitä EU:sta on tullut voimaan, eli aina kun ihminen hyötyis EU:n päätöksistä, autoverosta tai vaikka otan tän Ruotsista Suomeen muuttavat eläkeläiset, siit on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätöstä kahdessa maassa ei saa verottaa. Ja tässä te ootte oikeessa et nää pittää pistää voimaan, silloin ku ihminen niistä hyötys, pien ihminen hyötys [...] (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini jatkaa EU:n kritisoimista erottelumuotoisilla argumenteilla. Edes teoriassa hyvät EU:n tekemät päätökset eivät realisoitu käytännössä PS:ten puolustamien tavallisten ihmisten ja eläkeläisten hyväksi. Erottelumuotoiset argumentit tuovat esille teorian ja käytännön eron. EU:n tekemät päätökset ovat ihmisille näennäisesti hyviä, mutta eivät todellisuudessa, koska elitistiset valtuudet eivät toimeenpane kannattamansa EU:n päätöksiä. Tavallinen kansa ei siis hyödy käytännössä elitistisen EU:n teoriassa hyvistä päätöksistä.

Juontaja kysyy, haluavatko PS Suomen maatalouden irti EU:sta.

[...] Me olemme nyt EU:ssa [...] Mutta EU ei ole vankila, sieltä pääsee pois [...] Sinä hetkenä kun Suomen kansan enemmistö, eduskunnan enemmistö on sitä mieltä että lähetään pois, kyllä se aivan mahdollista on”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini aloittaa argumentaationsa todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Suomen tämänhetkinen EU-jäsenyys on kiistämätön tosiasia, jota kukaan ei voi kieltää. Universaaliyleisön on hyväksyttävä tämä väite. Soini hakee vielä yleisön hyväksyntää kansan enemmistön tahtoon perustuvalla mahdolliselle erolle EU-jäsenyydestä todellisuuden rakenteeseen perustuvalla syy-seuraussiteellä. Jos kansan enemmistö (syy) niin päättää, niin EU:sta voidaan erota (seuraus). Elitistinen ja luonnoton ylikansallinen EU ei voi lopulta kahlita Suomen kansan enemmistön tahtoa, jota edustaa eduskunnan enemmistö. Soini tuskin saa hyväksyntää lopulliselle väitteelleen. EU:sta eroaminen ei liene aivan esitetyn yksinkertaista. Argumentissa käy ilmi, että PS haluavat edistää poliittisia tavoitteitaan nimenomaan edustuksellisen demokratian sisällä eivätkä halua vaihtaa poliittista järjestelmää. PS kritisoivat vallitsevan poliittisen järjestelmän joitain piirteitä ja vanhoja valtaa pitäviä puolueita, mutta eivät vaadi järjestelmän vaihtamista. Argumentaation ristiriitaisuutta edustaa se, että Soini puhuu ”kansan enemmistöstä”, joka viittaa populistiseen suoraan demokratiaan, mutta samassa lauseessa hän puhuu myös eduskunnan enemmistöstä, joka viittaa elitistiseen liberaalidemokratiaan.

Juontaja kysyy, eikö kaiken tämän kritiikin jälkeen pitäisi vaatia eroa EU:sta heti.

[...] Minä henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että Suomi pärjäis paremmin ja toivon että samalla oven avauksella unionin jättäisivät Pohjoismaat ja Iso-Britannia”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini aloittaa argumentaationsa yksinkertaistavalla kvasilooogisella toteamuksella, joka ei jätä sijaa kilpaileville tulkinnoille. Hän asettaa peliin koko arvovaltansa sitomalla oman mielipiteensä argumenttinsa tueksi. Kvasilooogikalle tyypillisesti Soini vertaa Suomen nykytilannetta EU:n jäsenenä parempaan tulevaisuuteen ilman EU- jäsenyyttä. Hän ei esitä mitään muodollisia perusteluita väitteensä tueksi. Kvasilooogisen väitteensä tueksi Soini käyttää rinnastamista, jolla hän yhdistää Suomen tulevaisuuden samaan viiteryhmään Pohjoismaiden ja Ison-Britannian tulevaisuuden kanssa. Muut Pohjoismaat ja Iso-Britannia nauttivat suomalaisten keskuudessa arvostusta, joten niiden auktoriteettiin on hyvä vedota argumentaatioissa.

”Onhan meillä ETA-sopimus, joka määrätyiltä osin, aika paljon mahdollistais talouselämälle”. (Vistbacka, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Vistbacka argumentoi EU- jäsenyyttä vastaan todellisuuden rakennetta luovalla argumentilla, jossa hän käyttää ETA-sopimusta esimerkkinä vaihtoehtoisesta toimintamallista, jolla Suomi voi mahdollisesti saavuttaa paljon tulevaisuudessa ilman EU:takin. Argumentaatioissa ilmenee myös ristiriita: ETA kelpaa, EU ei. Toinen kansainvälinen yhteisö kelpaa PS:lle, toinen ei.

Valdebatt:ssa Soini kommentoi Suomen EU-politiikkaa.

”Ensin täytyy voittaa vaalit. Äänestäkää perussuomalaisia. EU-politiikka on ollut katastrofaalista. Oli paljon kielteistä keskustelua siitä, että EU:n perustuslaki ratifioitiin eduskunnassa, vaikka sopimus ei tule voimaan. Tämä oli huono asia. Emme voi luopua demokratiastamme ja itsemääräämisoikeudestamme. Nämä ovat perussuomalaisten kynnyskysymyksiä. En muuta tyyliäni tai sanomaani, pääsimmpä hallitukseen tai emme. Ihmisten pitää ymmärtää mitä sanon”. (Soini, Valdebatt)

Soini käy Suomen vallitsevan EU-politiikan kimppuun erottelumuoitoisella argumentaatiolla, jolla hän haluaa tehdä selvän eron PS:ten kannattaman politiikan ja valtapuolueiden harjoittaman politiikan välille. Nykyisten valtaa pitävien puolueiden Suomen kansallista suvereniteettia kansainvälistävä EU- politiikka on ollut huonoa ja vääriä politiikkaa Suomen kannalta. Sen sijaan PS:ten kannattama vahvasti kansalliseen itsemääräämisoikeuteen ja kansallisiin lähtökohtiin perustuva politiikka ja oikeanlainen demokratia ovat oikein ja hyväksi Suomelle. Lopuksi Soini kiteyttää populistien poliittisen retoriikan tyylin ja tekniikat: populistit yksinkertaistavat monimutkaiset poliittiset kysymykset ja puhuvat kansalle kansan kielellä erotuksena elitististen valtapuolueiden puhetyylistä, joka on monimutkaista poliittista terminologiaa ja jota kansa ei ymmärrä. Eliitin ja kansan välinen ristiriitaulottuvuus tulee esille jopa puhetyylissä, ei pelkästään itse asiakysymyksissä.

Yle:n Vaalstartin alussa eduskuntapuolueiden puheenjohtajilta kysyttiin kommentteja koskien Venäjän presidentti Putinin antamaa lausuntoa Suomen mahdollisesta Nato-jäsenyydestä.

[...] Tärkeintä on se että tässä asiassa päätöksenteko on tietenkin Suomen käsissä ja me itse katsomme, että mikä on meidän turvallisuuden kannalta paras ratkaisu ja sen myös presidentti Putin myönsi. SDP:n kohdalla on syytä sanoa, että meidän mielipiteemme on se, että ensi vaalikaudella Nato-jäsenyys ei ole ajankohtainen [...] (Heinäluoma, Vaalstartti)

Heinäluoma aloittaa SDP:n Nato-jäsenyyttä koskevan kannan puolustamisen todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Universaaliyleisön on helppo hyväksyä Heinäluoman väite, jonka mukaan päätöksenteko Nato-jäsenyydestä on tietenkin Suomen eikä kenenkään muun käsissä. Tämä toteamus ei tarvitse perusteluita. Tämä on universaaliyleisöllekin itsestään selvä totuus ja helposti hyväksyttävä asia, jolla on hyvä lähestyä yleisöä. Heinäluoma hakee yleisön hyväksyntää vielä hyväksymistä vailla olevalle väitteelleen koskien SDP:n Nato-jäsenyysskantaa kvasiloogisella yksinkertaisella ja perustelemattomalla toteamuksella, jonka mukaan Suomen Nato-jäsenyys ei ole ajankohtainen. Asiantuntijayleisö voisi joiltakin osin kyseenalaistaa väitteen, mutta väite vastaa yleisön enemmistön eli Suomen kansan ja niin ollen äänestäjien Nato-jäsenyys mielipidettä. Universaaliyleisö ei kuitenkaan voi väitettä hyväksyä, koska Nato-jäsenyydellä on myös kannattajia.

[...] Suomen paras tulevaisuus on sotilasliittojen ulkopuolella. Katsokaa karttaa, se kertoo". (Soini, Vaalilistartti)

Soini jatkaa kvasiloogisen koruttomalla ja monimutkaiset ulko- ja turvallisuuspoliittiset kysymykset yksinkertaistavalla linjalla, joka vastustaa kansallisen puolustuksen ulkoistamista kansainväliselle järjestölle. Hän sulkee pois kaikki mahdolliset tulevaisuuden muuttuvat tekijät Suomen turvallisuusympäristössä eikä pohdi mahdollisen Nato-jäsenyyden hyviä tai huonoja puolia. Oma itsenäisen ja kansainvälisistä toimijoista riippumaton kansallinen puolustus on Suomelle hyväksi: elitististen valtuutettujen kannattama kansainväliseen yhteistyöhön perustuva puolustus on Suomelle huono. Lopuksi Soini vielä luo todellisuuden rakennetta yleisölle metaforan avulla. Hän havainnollistaa Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista tilannetta suhteessa suureen naapuriin vertaamalla Suomen asemaa kartan kertomaan koruttomaan geopoliittiseen todellisuuteen.

Yle:n Suuressa vaalikeskustelussa juontaja kysyy ulkopoliitikasta ja tarkemmin vielä siitä, pitäisikö ensi vaalikaudella tarkistaa valtioneuvoston ja presidentin välisiä valtasuhteita.

[...] Tuota, mä olen sitä mieltä, että kokoomus on sitä mieltä, että meidän on hyvä seuraavan neljän vuoden aikana, arvioida kuinka uusi perustuslaki on toiminut. Ja siinä yhteydessä pitää sitten arvioida ulkopoliittikan osalta eri valtioneuvoston toimivaltasuhteet. Se keskeisin kysymys tulee sitä kautta, että Suomi on sitoutunut EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja se se ala laajenee jatkuvasti, jolloin se jättää nykyiselle perinteiselle ulkopoliitikalle, joka kuuluu yhteistoimintaan presidentin ja valtioneuvoston kanssa vähemmän sijaa [...] (Katainen, Suuri vaalikeskustelu)

Katainen aloittaa Kokoomuksen ulko- ja turvallisuuspoliittisia valtasuhteita koskevan kannan puolustamisen toivottavuutta koskevalla esisopimuksella. Hän viittaa tulevaisuuteen ja tulevaan vaalikauteen, jonka pohjalta valtasuhteita tulisi arvioida. Tämä kuulostaa normaalilta ja järkevältä menettelyltä, ja tällä argumentilla on hyvä lähestyä universaaliyleisöä. Katainen pyrkii suostuttelemaan yleisön lopullisen väitteensä taakse todellisuuden rakennetta luovalla argumentilla. Hän luo Suomen sitoutumisesta EU:n YUTP:hen mallin tai esimerkin siitä, että tulevaisuudessa perinteiselle presidentin ja valtioneuvoston väliselle yhteistyölle perustuvalla ulko- ja turvallisuuspolitiikalle on

Suomessa laajemminkin yhä vähemmän tarvetta. Katainen viittaa siihen, että tulevaisuudessa hallituksella tulee olemaan presidenttiä merkittävämpi rooli Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Universaaliyleisön se osa, joka kannattaa presidentin laajaa roolia ja valtaoikeuksia, tuskin hyväksyy Kataisen lopullista väitettä, ja universaaliyleisö supistuu erityisyleisöksi. Kataisen argumentoinnissa voi havaita ideologisen muutoksen. Aiemmin konservatiivinen Kokoomus kannatti vahvaa johtajaa ja jopa monarkiaa, mutta aikojen saatossa ideologia on muuttunut parlamentarismia suosivaksi, joka on perinteisesti laskettu sosialismiin kuuluvaksi ideologiseksi piirteeksi.

”Ei tarvita mitään arviota siitä, että, että tältä pohjalta kun vanhat puolueet pöpöttää, vaan siltä pohjalta, että presidentti, jonka kansa, Suomen kansa on valinnu ja juuri nyt valinnu, niin on aika törkeetä, että vanhat puolueet tällä lailla lähtee murentaa juuri valitun presidentin ja sen perustuslain pohjaa, joka silloin presidenttiehdokkaina kelpas kaikille [...] Eli nyt kun halutaan presidentti, se pitää olla kansan valitsema, hänellä pitää olla valtaoikeudet, mutta tässä paistaa tää nato-pukin sorkka ja EU:n tota yleinen turvallisuuspolitiikka, sehän oli valtava katastrofi ja arvovaltatappio näille vanhoille puolueille, että EU:n perustuslaki hylättiin. Te tosin järjestitte teatterin eduskunnassa siitä että, ratifioimme lain joka ei voi tulla voimaan. Siitä ei kukaan voi olla ylpeä”. (Soini, Suuri vaalikeskustelu)

Soini luo todellisuuden rakenteeseen perustuvalla argumentilla konfliktin vanhojen valtapuolueiden auktoriteetin ja PS:ten korkeimman auktoriteetin eli kansan välille. Vanhat elitistiset ja omaa valtaansa pönkittävät valtapuolueet eivät piittaa suoralla kansanvaalilla valitun presidentin asemasta, vaan haluavat lisätä omaa valtaansa ulko- ja turvallisuuspolitiikassa presidentin kustannuksella. Tämä on populistille majesteettirikos kansan valtaa kohtaan. Näin Soini kiistää ja vähättelee valtapuolueiden argumentaatiota. Soinin mukaan vanhat valtapuolueet haluavat jälleen kansainvälistää ja luovuttaa kansallista päätäntävaltaa Suomen rajojen ulkopuolelle. Soinin argumentaatiossa tulee vahvasti esille eliitin ja kansan välinen ristiriitaisuus ja PS:ten konservatiiviset piirteet vahvan presidentin muodossa.

Turvallisuuspolitiikkaa käsiteltäessä keskustelu kääntyy Venäjän asevoimien uudistamiseen.

[...] Minusta on vastuullista se että, Suomi varautuu kaikkiin mahdollisiin ja jopa vähän mahdottomiinkin uhkakuviin, eli vastuutonta on se että, me emme tunnusta niitä muutoksia mitä ympärillä tapahtuu. Siitä ollaan varmaan kaikki yhtä mieltä että, Venäjä ei varustaudu Suomen uhan varalle, mutta Venäjä varustautuu sen takia että, se haluaa turvata energiakuljetusreitinsä sekä Suomenlahdelle, että Muurmanskissa [...] Suomen täytyy olla mukana entistä aktiivisemman kansainvälisessä turvallisuusyhteistyössä, sekä tehdä omia kotimaisia toimenpiteitä, jotta me olemme varautuneet ja nostaneet kynnystä sille ettei Suomea käytetä joko terrorismialustana tai hyökätä tänne”. (Katainen, Suuri vaalikeskustelu)

Katainen aloittaa argumentaationsa toivottavuutta koskevalla esisopimuksella. Hän viittaa tulevaisuuteen ja Suomen vastuulliseen varustautumiseen kaikkia turvallisuusuhkia vastaan. Tämä on hyvin yleisellä tasolla liikkuva esisopimus, joka nojaa universaaliyleisölle tärkeään arvoon eli turvallisuuteen. Tämän kaltaisella väitteellä on helppo lähestyä yleisöä. Katainen pyrkii suostuttelemaan yleisön lopullisen väitteensä kannalle luomalla Venäjän taloudellisista intresseistä Suomen lähialueilla esimerkin, jonka vuoksi Suomen kannattaa olla tulevaisuudessa entistä aktiivisempi kansainvä-

lisessä turvallisuusyhteistyössä kotimaisten toimien ohella. Katainen tarkentaa esisopimuksen yleistä tasoa kohti ensin mainittua kansainvälistä yhteistyötä ja toisena mainittuja kotimaisia turvallisuustoimia. Kataisen argumentaatioissa tulee esille Kokoomuksen vahva suuntautuminen ensisijaisesti kohti tulevaisuuden kansainvälistä turvallisuusyhteistyötä, jota täydennetään perinteisillä kansallisilla toimilla. Kansainvälistyminen edustaa tulevaisuutta, kansallinen edustaa menneisyyttä. Kataisella on vähintäänkin kohtuullinen mahdollisuus saada hyväksyntä myös lopulliselle väitteelle, koska hän puhuu kansainvälistymisestä, mutta ei unohda myöskään kansallisia toimia. Toisin sanoen hänen lopullisessa väitteessään on kaikille jotakin: kansainvälisyyden kannattajille ja kansallisen kannattajille.

”Katsotaan nyt sitä karttaa, se on samanlainen ku Paasikiven aikaan. Kyllä se täytyy ottaa huomioon. Venäjä on aina suurvalta ja on syytä miettiä onko järkevää mennä sotilasliittoon suurvaltaa vastaan sen rajalla.. Mielestäni, mielestäni Suomen kohdalla ei ole, mutta hallitus on luopunut esimerkiksi maamiinoista, tehnyt tällästä järjetöntä politiikkaa ja laskenut meidän omaa puolustuskykyä [...] (Soini, Suuri vaalikeskustelu)

Soini puolustaa ulko- ja turvallisuuspoliittista kantaansa kvasilogiikan keinoin vertaamalla kahta eri aikakautta toisiinsa. Hän viittaa Paasikiven toteamukseen, jossa viitataan maantieteen asettavan realiteetit Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiselle käyttäytymiselle. Soinin mukaan mikään ei ole muuttunut Paasikiven ajoista ja liittoutumattomuus on Suomelle turvallisuuspoliittinen ehto myös tulevaisuudessa. Hän tukee kvasiologista argumenttiaan todellisuuden rakenteeseen perustuvalla argumentilla, joka nojaa Venäjän tunnustettuun auktoriteettiin suurvaltana. Suurvaltaa ei ole viisasta hermostuttaa liittymällä populistille luonnottomiin kansainvälisiin turvallisuusyhteisöihin, joita elitistiset valtapuolueet kannattavat. Tällainen politiikka vaarantaa kansallisen turvallisuuden. Lopuksi Soini vielä käyttää syy-seuraussiteeseen perustuvaa argumenttia toteamalla hallituksen virheellisten ulko- ja turvallisuuspoliittisten päätösten (syy) johtaneen Suomen kansallisen puolustuskyvyn heikentymiseen (seuraus). Soinin mukaan Suomen edun mukaiset kansalliset turvallisuusratkaisut tulevat ehdottomasti ennen kansainvälisiä turvallisuusratkaisuja, jotka ovat vahingollisia Suomen kansalliselle turvallisuudelle.

”Niin, tässä tilaisuudessa varmaan turhaa väitellä, et Venäjä armeijasta tai Venäjän turvallisuuspolitiikan suunnasta, Venäjä tietää sen vain itse. Suomen velvollisuus on hankkia kavereita. Suurvalta voi pärjätä joskus yksin, mutta pieni maa ei koskaan pärjää yksin ja sen takia meillä pitää aina olla kavereita ja sen takia Itämeren rannikon maiden tiiviimpi turvallisuuspoliittinen yhteistyö, mutta erityisesti EU tasolla tehtävä ulko- ja turvallisuuspolitiikan päätös [...] (Katainen, Suuri vaalikeskustelu)

Katainen puolustaa kantaansa todellisuutta koskevalla esisopimuksella. On itsestään selvää, ettei suomalaisten kannata väitellä Venäjän turvallisuuspoliittisista ratkaisuista, vaan on oleellisempaa keskittyä Suomen omiin ratkaisuihin. Katainen aloittaa jälleen hyvin yleisellä tasolla liikkuvalla, järkevältä kuulostavalla esisopimuksella, joka kaikkien on helppo hyväksyä. Katainen jatkaa loogiselta kuulostavalla tarkentamattomalla yleisen tason ”kaveri”-perustelulla, josta hän pyrkii luomaan

loogisen ja luonnollisen sidoksen väitteelleen koskien ensin universaaliyleisölle hyväksyttävää Itämeren turvallisuusyhteistyötä. Siitä Katainen pyrkii vielä luomaan lopullisen sidoksen kohti EU-tason turvallisuusyhteistyön hyväksymistä yleisön taholta. Tämä supistaa universaaliyleisöä askeleen kohti erityisyleisöä, koska kaikki eivät hyväksy tai luota EU:n turvallisuusyhteistyön riittävyteen, Naton hyväksyttävyydestä puhumattakaan. Kataisen argumentaatiossa tulee jälleen esille halu edistää Suomen kansainvälistymistä. Kansainvälistyminen on turvallisuuspoliittinen ehto Suomelle tulevaisuudessa.

7.3. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka vuoden 2011 eduskuntavaaleissa

Puoluetentissä Perussuomalaiset-vaaliohjelmassa Soinilta kysytään PS:ten Nato-kantaa.

”En minä ole Nato myönteinen. Minä lähdän siitä että, Suomi on yhteistyössä kansainvälisten järjestöjen ja organisaatioiden kanssa. Mä hyväksyn Naton rauhankumppanuuden, jossa Suomi on osana. Ja minun mielestäni se on Suomen edun mukaista. En kannata jäsenyyttä”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini aloittaa argumentaationsa todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Hän toteaa ilman mitään perusteluita, ettei kannata Nato-jäsenyyttä ja tulee näin yhteenvetäneeksi PS:ten Nato-jäsenyysskannan. Soini esittää tämän monisyisen asian ikään kuin täysin ongelmattomana ja selvänä tosiseikkana. Huomioiden suomalaisten Nato-kannat esisopimus saanee laajaa kannatusta universaaliyleisön joukossa pois lukien selvät Nato-kannattajat. Soini pyrkii suostuttelemaan yleisöä todellisuuden rakenteeseen perustuvalla argumentilla yhdistämällä eri tasojen asioita mielekkääksi kokonaisuudeksi. Suomen on luonnollista olla toimijana kansainvälisessä yhteistyössä niiltä osin, kun se palvelee myös Suomen kansallista etua. Hän yhdistää kansallisen tason ja kansainvälisen tason. Kansallisen ja kansainvälisen ei siis tarvitse välttämättä olla ristiriidassa keskenään ainakaan, jos myös kansallinen etu hyötyy kansainvälisestä ulottuvuudesta. PS eivät siis kategorisesti vastusta kansainvälisyyttä. Reunaehto kansallisen ja kansainvälisen ristiriitaulottuvuuden yhteensovittamiselle joissakin tapauksissa on kuitenkin se, ettei kansallinen etu saa kärsiä kansainvälisyydestä. Tämä on jälleen yksi esimerkki siitä, että populismi osaa sopeutua ja sulautua kulloiseenkin poliittiseen tilanteeseen ja aiheeseen.

Valtapuolueet tai muut populismikriitikot voivat tässäkin tapauksessa väittää populismin olevan selkärangaton ja halpa poliittinen ilmiö, joka pyrkii saamaan poliittista kannatusta pyörtämällä pyhätkin periaatteensa, kuten kansainvälisyyden vastustamisen. Toisaalta voi myös ajatella niin, että populismi ei ole pelkästään kaikkea vallitsevaa vastustava poliittinen voima, vaan se käyttäytyy myös rakentavasti ja järkevästi tilanteissa, joissa sen edut eivät ole uhattuina tai populistien edut voivat saavuttaa jotain. Soinin lopullinen argumentti on universaaliyleisön hyväksyttävissä, koska se on yksinkertaisesti järkevä kaikkien suomalaisten kannalta. Vaikkei Naton jäseneksi kannata liittyä, niin järkevää yhteistyötä kannattaa tehdä. Se hyödyttää Suomea.

Juontaja kysyy, kannattavatko PS Nato-jäsenyyden hakemista tulevalla vaalikaudella.

”Ei, eivät kannata, meillä on hyvä ulkopoliittinen linja ja siihen olen kaikista eniten hallituksessa tyytyväinen, myös tasavallan presidentin toiminta näissä sotilas- ja kriisiasioissa on ollut varsin hyvä”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini esittää jälleen todellisuutta koskevan esisopimuksen yksinkertaisella toteamuksella. Hänestä on aivan normaalia ja järkevää, etteivät PS tai kukaan muukaan kannata Suomen Nato-jäsenyyttä tulevalla vaalikaudella. Kielteinen kanta Nato-jäsenyyden hakemiseen nimenomaan tulevalla vaalikaudella on hyväksyttävä kanta universaaliyleisölle. Kaukaisempi tulevaisuus on eri asia, mutta juuri tämän vaalikauden Nato-kannasta on laaja konsensus niin kaikkien puolueiden kuin kansalaisienkin keskuudessa. Soini tukee esisopimuksensa väitettä rinnastamalla PS:ten ulkopoliittisen kannan hallituksen ja presidentin kantaan ja niiden auktoriteettiin. Soinin lopullinen argumentti on universaaliyleisön hyväksyttävissä. Tietyn arvostetun henkilön tai ryhmän nauttiman arvostuksen käyttäminen oman argumentaation tukena on tyypillistä todellisuuden rakenteeseen perustuville rinnastusargumenteille. Soini nostaa esille presidentin aseman ulkopolitiikassa, mistä käy ilmi PS:ten arvostus vahvaa johtajaa kohtaa. Vahvan johtajan arvostaminen on konservatiivisen aatemaailman historiallisia piirteitä ja kuuluu myös populistien vahvimpiin piirteisiin.

Juontaja kysyy, onko Perussuomalaisilla kynnyskysymystä hallitukseen menolle.

[...] Euroopan Unionin kriisirahastot, niin ne on kyllä kynnyskysymys, jos niistä sellainen kysymys meille tehdään. Emme voi äänestää niitten puolesta, ei sen takia että se olisi mukavaa äänestää vastaa, vaan sen takia että, se ei toimi. Meidän johdonmukainen linja on ollut kokoajan se että, meidän ei pidä Suomen itsenäisyyttä ja suvereniteettia luovuttaa Euroopan Unionille. Ja tämä pysyvä vakaummekanismi, niin siinä jälleen päätösvaltaa luovutettaisiin Brysselille ja se nyt vaan ei käy”. (Soini, Puoluetentissä Perussuomalaiset)

Soini toteaa kvasiloogisen yksinkertaisen totuuden: Euroopan kriisirahastot eivät yksinkertaisesti toimi eikä niitä siksi tule kannattaa. Hän sulkee kaikki kilpailevat tulkinnat ja arviointiperusteet argumenttinsa ulkopuolelle. Asiantuntijayleisö voisi haastaa Soinin argumentin helposti. Soini pyrkii poistamaan kvasiloogisen ja loogisen välisen ristiriidan yksinkertaisella, vahvalla ja varmalta kuulostavalla argumentilla, jolla on menestymismahdollisuuksia maallikkoyleisön joukossa. Hän jatkaa syy-seuraussiteellä todeten vakaummekanismin (syy) johtavan siihen, että PS:lle korvaamaton kansallinen suvereniteetti luovutetaan EU:lle (seuraus). Valtapuolueiden kannattama elitistinen eurooppa-politiikka kansainvälistää kansallista itsemääräämisoikeutta, mikä ei kansallisvaltioon uskoviille PS:lle käy. Tässä palataan jälleen kansallinen vastaan kansainvälinen -ristiriitulottuvuuteen valtapuolueiden ja populististen puolueiden välillä, jonka voi katsoa sisältyvän eliitti vastaan kansainvälinen -ristiriitulottuvuuteen. Valtapuolueiden eliitti kansainvälistää kansan omistamaa kansallista valtaa kansan kustannuksella.

Yle:n Vaalirstartissa puolueiden puheenjohtajilta kysytään, suostuvatko he lisäämään EU:n kriisimaille annettavia lainatakauksia.

”No, mun mielestäni on tärkeintä se että, me pystytään täällä Suomessa takaamaan se että, meillä talouskasvu jatkuu, asuntovelallisten taakka ei kasva ja myöskin ihan tavallisen Suomalaisen talous pysyy kunnossa. Ja se tapahtuu sillä tavalla että, myös Euroopassa talouskasvu jatkuu ja se on meillä lähtökohtana, Suomalaisten etu, siitä näkökulmasta ratkaisuja tehdään. Ja hallitus on sanonut useampaan kertaan jo tässä viime kuukausien aikana, että me ollaan valmiita sitoutumaan sellaiseen kokonaisratkaisuun, joka on Suomen edun mukaista ja takaa turvatun talouden ja vakaan talouden kasvun”. (Kiviniemi, Vaalirstartti)

Kiviniemi aloittaa EU- politiikkansa puolustamisen todellisuutta koskevalla esisopimuksella, jonka varaan on helppo laskea universaaliyleisöä lähestyttäessä. Esisopimus koskettaa kaikkien suomalaisten hyvinvointia, jota tuskin kukaan vastustaa. Saadakseen hyväksynnän myös Euroopan kriisimaita tukevalle politiikalleen Kiviniemi yhdistää nerokkaasti Suomen ja tavallisen suomalaisen taloudellisen hyvinvoinnin Euroopan talouskasvuun. Kiviniemen hallitus on valmis lisäämään lainatakauksia EU:n kriisimaille, mutta ainoastaan jos se on myös Suomen kansallisten etujen mukaista. Universaaliyleisön näkökulmasta tämä voi olla laajalti hyväksyttävissä oleva argumentti. Kiviniemi yhdistää kansallisen tason edun kansainvälisen tason kehitykseen. Hän ei siis halua kansainvälistää kansallista etua hinnalla millä hyvänsä. Eri tasojen asioiden yhdistäminen on tyypillistä todellisuuden rakenteeseen perustuville rinnastussiteille. Tavalliseen suomalaiseen vetoaminen ei ole PS:ten yksinoikeus, vaan myös valtapuolue Keskusta osaa tehdä niin tilanteen salliessa.

”Kokoomus tekee ihan mitä vaan, jotta talouskriisi vältetään. Me teemme myös vaikeita asioita. Mä tiedän että täällä on erilaisia mielipiteitä, myös semmosia mielipiteitä, että antaa Eurooppaan laman tulla. Kokoomus ei sitä koskaan hyväksy. Meidät on valittu kantamaan vastuuta Suomalaisesta yhteiskunnasta ja Suomalaisesta hyvinvoinnista ja työpaikoista ja oli se sitten helppoa tai vaikeeta, me siitä vastuuta kannamme. Tämä väliaikainen kriisirahasto on tehty sitä varten että, sillä turvataan jos joku maa meinaa kaatua, eli vahingoittaa Suomen taloutta ja koko euroalueen taloutta. Ja aivan yhtä lailla tämä pysyvä kriisirahasto [...] on sitä varten, että sillä turvataan euroalueen ja Suomen alueen vakaus, joten me teemme myös vaikeita päätöksiä, vaikka ne olisivat epäsuosittuja, mutta jos se on Suomen intressi, niin vastuuta pitää osata kantaa”. (Katainen, Vaalirstartti)

Katainen aloittaa EU-politiikkansa puolustamisen toivottavuutta koskevalla esisopimuksella, joka viittaa tulevaisuuteen. Hän viittaa mahdolliseen tulevaan talouskriisiin, joka voi olla vahingollinen myös Suomelle ja Suomen eduille. Katainen uhkuu rohkeutta, lujuuutta ja vastuullisuutta tällä vaikealla hetkellä. Tällaisia ominaisuuksia universaaliyleisö arvostaa. Kiviniemen lailla Katainen yhdistää Suomen kansallisen edun, suomalaisuuden ja euroalueen talouden. Myös Katainen yhdistää nerokkaasti kansallisen edun ja kansainvälisen talouden toisiinsa kohtalon lailla. Kokoomus on valmis lisäämään Suomen kansainvälisiä velvoitteita, mutta ainoastaan koska Suomen kansallinen etu sitä vaatii. Tämä väite on universaaliyleisön (kaikki äänestysikäiset suomalaiset) hyväksyttävissä. Niin Kiviniemi kuin Katainenkin ikään kuin pyrkivät poistamaan ristiriitautuvuuden kansallisen ja kansainvälisen väliltä. Kansallisen ja kansainvälisen voi yhdistää kansainvälistämättä kansallista etua.

”Meidän linja on ollut se että, me annamme rahaa vaan siinä tapauksessa että, pankit ja sijoittajat ottavat myöskin osaa tämän kriisin hoitamiseen, se oli meidän kanta Kreikan tukipaketin yhteydessä keväällä, se oli meidän kanta Irlannin tukipaketin yhteydessä syksyllä. Se on meidän kanta myös tänään, ei voi olla niin että, sijoittajat ottavat voitot, mutta veromaksajat maksavat laskut. Sen takia Sosiaalidemokraattien linja on hyvin selkeä: rahaa ei anneta, jos ei pankit ja sijoittajat osallistu vastuunkantoon. Tämä on ollut johdonmukainen linja ja pätee jatkossakin”. (Urpilainen, Vaalstartti)

Urpilainen käy suoraan asian yksinkertaistavaan kvasiloogiseen ja hyökkävään argumentointiin. Hän luo vahvalta ja varmalta kuulostavalla argumentoinnilla loogiselta kuulostavan sidoksen vallitsevan kriisin ja sijoittajien välille. Pankit ja sijoittajat ovat osa ongelmaa, ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden nimissä niiden on myös kannettava osansa vastuusta. Vastuuta ei voi yksin kaataa pienen veronmaksajan niskaan. Argumentaatio huokuu vasemmistolaista arvomaailmaa, jossa sosiaalisella oikeudenmukaisuudella on suuri rooli.

”Nyt pistetään piikki kiinni ja tämä on totta kai euron kriisi, koska on nyt Euromaista puhe. Ei Ruotsilla, Tanskalla, Britannialla tässä suhteessa mitään hätää oo. Se on vaan niin että melonille ja omenalle ei voi pistää samankokoista lippistä päähän. Tästä on kysymys. Tämä ei tule toimimaan ja sitten kun katotaan vielä että Kreikan lainat: Slovakia niminen EU-maa, euromaa ilmoitti että he ei lähe siihen mukaan, onko maa nialassu, onko Slovakia kättelykiellossa, mitä sille on tapahtunut? Ei mitään. Jos Suomi ilmoittaa että piikki on kiinni, niin Saksa ja Ranska ottaa ne vastuut ja se menee tätä kautta. Nyt pitää uskaltaa sanoa että tarpeeksi on tarpeeksi, ei se että zorbasta on tanssittu ja valehdeltu tilastot ja pistetään koko Suomi maksamaan. Tässä uhkaa se että, siinä joutuu vaan kolmen A- luokitus maat. Mitä Portugali, Espanja ja Italia pystyvät takaamaan? Tuppurainen Tappuraisen takuumiehenä. Kaikki tämän ymmärtävät”. (Soini, Vaalstartti)

Soini käyttää argumentaationsa koko retorista arsenaaliaan. Hän aloittaa ”piikki kiinni” -metaforalla luodakseen todellisuuden mielikuvaa Euroopan tilanteesta vertaamalla sitä baari-illan päättymiseen: tämän touhu on nyt loppu. Kvasiloogisesti yksinkertaistaen hän vertaa Suomen tilannetta euroon kuulumattomien valtioiden hyvään tilanteeseen. Hän ei luonnollisestikaan ota esille euroon liittyviä hyviä puolia, kuten vakaata ja alhaista korkopolitiikkaa tai muita muuttuvia tekijöitä. Soini jatkaa vertauskuvallisilla metaforilla ja kvasiloogisilla vertauksilla sekä yksinkertaistavilla, mutta maallikkoyeisistä vakuuttavilta kuulostavilla lyhyillä toteamuksilla läpi argumentaationsa.

Juontaja kysyy Soinilta, voivatko Perussuomalaiset olla mukana hallituksessa, joka lisää tukea EU:n velkamaille.

”Ei olla. Se on aivan selvä. Nyt pitää murtaa vanhojen puolueiden ylivalta, nyt pitää ottaa uusi asento Euroopassa ja lähteä kerta kaikkiaan velkasaneeraukseen Kreikka, sillä lailla joutuu pankit ja sijoittajat vastuuseen. Se on aivan vastuutonta pelottelua, että jos Kreikassa tulee velkasaneeraus niin Suomesta lähtee työpaikat. Meillähän on Euroopan Unionissa useita maita jotka eivät ole tässä eurossa ja kertokaa nyt hyvänen aika, kuka niistä huonosti voi; Tanska vai Ruotsi vai jopa Norja joka ei ole koko kolhoosissa mukana, hyvin pyyhkii”. (Soini, Vaalstartti)

Soini aloittaa argumentaationsa kvasiloogisella, lyhyellä toteamuksella. Hän toteaa yksikantaan ja ilman perusteluita ikään kuin kaikille selvänä ja järkevänä asiana, etteivät PS lähde mukaan hallitukseen, joka lisää tukea EU:n velkamaille. Hän esittää tämän hyvin ongelmallisen asian itsestään selvänä totuutena, jonka pitäisi olla jokaiselle yleisössä selvä asia. Soini rinnastaa ja yhdistää vanhojen valta puolueiden elitistisen ylivallan Euroopan huonoon tilanteeseen. Hän jatkaa haastamalla

valtapuolueiden argumentaation auktoriteetin kutsuen sitä vastuuttomaksi pelotteluksi ja tukee väitettään ottamalle esille euroon kuulumattomat ja tunnetusti hyvin asiansa hoitavat ja hyvin voivat maat. Soini hakee tukea väitteelleen arvostettujen Pohjoismaiden auktoriteettiasemasta. Soinin argumentaation ”nyt pitää murtaa vanhojen puolueiden ylivalta” osassa kiteytyy kristallinkirkkaana populististen ja valtapuolueiden tärkein ero: eliitti vastaan kansa, joka pitää sisällään kaikki muut populististen ja valtapuolueiden väliset erot ja ristiriitaisuudet.

Soini vastaa Kataisen esittämään kritiikkiin PS:ten EU- politiikasta:

”Hyvän aika, katso nyt mihinkä nämä asiantuntijat ovat tämän euron vieneet ja koko Euroopan Unionin. Tämä on euron kriisi, tämä on rahoituskriisi, tämä on pankkikriisi, tämä on kaikkea tätä kaikkea yhtä aikaa. Ja nyt jos te viette ostovoiman Kreikkalaisilta, Irlantilaisilta, niin kuin nyt tapahtuu [...] Ei ostovoima riitä, ne pitivät 10-vuotta ostovoimaa velaksi ja sitten kun loppuu banaanit ja lakritsat niin juhlat on ohi ja se aika on nyt”. (Soini, Vaalstartti)

Soini puolustaa PS:ten EU- politiikkaa erottelumuotoisella argumentilla. Asiantuntijoiden teoriapohjainen politiikka ei ole toiminut käytännössä. Erottelumuotoisilla argumenteilla haetaan vastakkainasettelua, jolla erotetaan teorian ja käytännön ero tai asioiden näennäinen ja todellinen puoli. Toinen asia osoitetaan virheelliseksi, toinen oikeaksi: euroeliitin ”sydämettömiin ja arroganteihin teknokraatteihin” eli asiantuntijoihin perustuva ja luottava politiikka on virheellistä, ja PS:ten käytäntöön, todellisuuteen ja kansan todelliseen tahtoon perustuva politiikka on oikeaa. Lopuksi Soini vielä tukee argumentaatiotaan todellisuuden rakenteeseen perustuvalla syy-seurausargumentilla. Ostovoiman ”vieminen” (syy) ongelmissa olevilta mailta johtaa niiden lopulliseen romahtamiseen (seuraus). Soini terästäää sanomaansa vielä luomalla tulevaisuuden rakennetta banaaneihin ja lakritsoihin nojaavalla metaforalla, jolla hän luo mielikuvaa siitä, kuinka kaikki on nyt lopussa ongelmamaiden kohdalla. Soinin argumentaatio huokuu eliitin ja kansan välistä ristiriitaisuutta. Teoriaherruus on väärää politiikkaa, kansan tahtoon ja käytäntöön perustuva politiikka on oikeaa politiikkaa.

”Tämä pitää, että me emme lähde näitä vakuuksia kasvattamaan. Olen aivan varma, että jos Suomesta lähtee selkeä signaali sinne, niin tämä Suomi ei tule saamaan eurosta potkuja tämän takia, eihän Slovaakiakaan saanu. Mä kysyn Jyrki Kataiselta ja pääministeri Kiviniemeltä mitä tapahtuis Slovakialle kun se kieltäytyi Kreikan takuista? [...] (Soini, Vaalstartti)

Soini jatkaa EU- politiikkansa puolustamista todellisuutta koskevalla esisopimuksella. Hän olettaa, että koko universaaliyleisölle on itsestään selvää ja normaalia, ettei tässä tilanteessa lähdetä Suomen vakuuksia kasvattamaan. Soini heittää peliin tämän yksinkertaisen toteamuksen ilman mitään perusteluja. Mitä todennäköisimmin hän syyllistyy ns. luvattomaan ennakkopäätelmään, jossa puhuja ei ota huomioon yleisön ennakkoasenteita. Soini tuskin saa tällä perustelemattomalla toteamuksella universaaliyleisön hyväksyntää väittämälleen. Universaaliyleisön joukosta löytynee ihmisiä, jotka uskovat asian olevan huomattavasti monimutkaisempi myös Suomen edun kannalta. Soini jatkaa

argumentaatiotaan kvasiloogisella vertaamisella. Hän vertaa Slovakian tapausta mahdolliseen Suomen tilanteeseen, jossa Suomi ei suostuisi osaltaan kasvattamaan vakuuksia. Tämä väite on asiantuntijayleisön helppo kyseenalaistaa, koska Slovakian tapaus oli aivan erilainen. Soinin pyrkimys poistaa loogisen ja kvasiloogisen välinen ristiriita ei onnistu, ja yleisön hyväksyntä lopulliselle väitteelle koskien vakuuksia jää saamatta. Todennäköisimmin hän pyrkiikin tekemään vaikutuksen maallikkoyleisöön vahvalta ja uskottavalta kuulostavalla vertaamisellaan. Lopuksi Soini yhdistää hallituspuolueiden puheenjohtajien lisävakuuksia puolustavan argumentaation Slovakian tapaukseen, jossa Slovakialle ei tullut kielteisiä seurauksia, vaikka se kieltäytyi tukemasta Kreikkaa. Yhdistämisellä Soini pyrkii kiistämään ja vähättelemään poliittisten vastustajiensa argumentaatiota vetoamalla menneeseen tapahtumaan, joka tukee hänen argumenttiaan.

Ylen Neljä suurta tentissä käsittelee myös luonnollisesti 2011 eduskuntavaalien ehdotonta ykkösaihetta eli EU:n kriisimaiden tukemista.

”Tää on mun mielestä aika käsittämätöntä että, Euroopan Unioni rikkoo jatkuvasti ja joka vuosi ja myös tällä hetkellä omia perussopimuksiaan. EU:n perussopimukset kieltävät yhteisvastuun, kieltävät auttamisen ja jopa kieltävät Euroopan keskuspankin sekaantumisen ja tää on aivan käsittämätöntä. Sit kun puhutaan vakaudesta, meillähän on voimassa oleva talous- ja vakaussopimus... ja ja jota on rikottu ja jonka takia tähän on jouduttu. Ja sen takia meillä on se voimassa, sitä ei ole valvottu sitä on rikottu ja siinä ei sanktioita oo päästetty menemään, koska Ranska ja Saksa rikkoivat niitä itse. Niin tämä on käsittämätöntä, että EU rikkoo omia lakejaan ja se ei tunnu huolestuttavan näitä herroja ollenkaan”. (Soini, Neljä suurta tentissä)

Soini käyttää erottelumuotoista argumentaatiota. Euroopan unionilla on perussopimukset ja talous- ja vakaussopimukset, joita se ei noudata. Soini pyrkii jälleen luomaan vastakkainasettelua tällä kertaa ikään kuin Euroopan unionin sisällä. Euroopan Unionilla on erilaisia sopimuksia, jotka toimivat vain teoriassa, mutta eivät käytännössä. Lopuksi Soini haastaa hallituspuolueiden puheenjohtajien auktoriteetin ja aseman yhdistämällä heidät EU:n omien sääntöjen rikkomisen hyväksymiseen. Eli tistinen EU- eliitti ei piittaa edes luomiensa omien sääntöjen noudattamisesta.

Juontaja kysyy Soinilta, että jos kansa äänestää PS:ten linjaa vastaan, niin eivätkö PS ole hallituksessa.

”Hyvä Luoja, enhän minä vanhojen puolueiden tukea tarvitse vaan Suomen kansan tukea, siitähän tässä kysymys on ja sen takia tässä vaalit käydään, että kansa saa äänestää valitusta linjasta”. (Soini, Neljä suurta tentissä)

Soini vastaa juontajan kysymykseen todellisuuden rakenteeseen perustuvalla yhdistämisellä, jolla pyritään yhdistämään eri asioita toisiinsa ja luomaan konfliktia auktoriteettien välille. Soini yhdistää PS:ten tuen populistien ylimpään auktoriteettiin ja poliittisen oikeutuksen lähteeseen eli kansaan. Hän luo konfliktia vallitsevan valtaeliitin tuen auktoriteetin ja kansan tuen auktoriteetin välille. Hän vähättelee argumentaatiollaan vanhoja puolueita ja ylistää kansaa. Vanhojen ja elitististen valtapuolueiden tuella ei ole merkitystä, vaan kaiken ratkaisee kansa ja sen tuki.

Juontaja tarkentaa vielä kysymystään Soinille. PS eivät siis ole hallituksessa, jos kansan tukea ei tule?

”Me saamme tukea, älkää olko huolissanne. Kansa äänestää”. (Soini, Neljä suurta tentissä)

Soini jatkaa yhdistämisen ja rinnastamisen linjalla. Hän yhdistää tai rinnastaa PS ja kansan ikään kuin samaksi, toisiinsa sisältyväksi kokonaisuudeksi. PS ja kansa ovat sama asia. PS tulevat saamaan tukea, koska se on kansan asialla, toisin kuin elitistiset valtapuolueet, jotka eivät piittaa kansasta.

Yleisökysymys mieluisimmasta hallituskumppanista kääntyy sekini kohti EU- politiikkaa.

”Tämä liittovaltiot ja joka nyt valitaan, nii se on jälleen uusi askel siihen, että kun on ongelmia; sanotaan, niin että et osaa hoitaa omia asioita, joten pistetään lisää kuria, pistetään Brysseliin lisää päätösvaltaa. Sinne tulee työmarkkina-asiat, sinne tulee eläkeasioita, sinne tulee siihen pysyvään vakausmekanismiin, sinne tulee näitä kuripykälä [...] (Soini, Neljä suurta tentissä)

Soini käyttää jälleen todellisuuden rakenteeseen perustuvaa argumentaatiota. Tällä kertaa kyseessä on syy-seuraussiteeseen perustuva argumentti. Liittovaltiokehityksen (syy) ja mahdollisten ongelmien myötä kansallista päätäntävaltaa siirretään EU:lle (seuraus). Populisteille arvokasta kansallista suvereniteettia ulkoistetaan kansainvälistämällä kansallista päätäntävaltaa EU:lle. Kansallinen vastaan kansainvälinen ristiriitailottuvuus tulee esille. Lopuksi Soini luo todellisuuden rakennetta antaa esimerkkejä siitä, mitä kaikkea pahaa liittovaltiokehitys saa aikaan lähitulevaisuudessa. Esimerkeillä Soini pyrkii luomaan äänestäjien joukossa sellaista poliittista käyttäytymistä, joka vastustaa tällaista luonnotonta kehitystä. Toisin sanoen kansan kannattaa äänestää PS:a estääkseen tämän Suomen kansallisten etujen kannalta huonon kehityksen.

EU- debatin lomassa Soinilta kysytään myös mahdollisesta Suomen Nato- jäsenyydestä.

”Suomen kansan enemmistö, myös Perussuomalaiset haluavat pysyttäytyä Naton, eli sotilasliiton ulkopuolella, niin se edellyttää että meillä on sitten määrärahoja oman maamme puolustamiseen. Ja tää on itsestään selvä asia. Meillä on myös asetarviketeollisuutta, meillä on Patria, meillä on tehty huono päätös maamiinojen niinku kieltämisestä, niin ei tätä nyt Honkajoen menetelmällä kaaripyssyillä pystytä Suomea puolustamaan”. (Soini, Neljä suurta tentissä)

Puolustaessaan kansallisen puolustuksen merkitystä Soini rinnastaa jälleen Suomen kansan enemmistön ja PS. Molemmilla on sama tahto eli pysyttäytyä luonnottomien kansainvälisten sotilasliittojen ulkopuolella. Suomen kansallista puolustusta ei tule kansainvälistää. Hän jatkaa kvasilogiikan keinoin yksinkertaistamalla mm. moninaisen kysymyksen kansallisen puolustuksen hinnasta. Siihen on yksinkertaisesti oltava rahaa. Soini myös pyrkii luomaan loogisen sidoksen suomalaisen asetarviketeollisuuden ja kansallisen puolustuksen välille ilman mitään perusteluita. Kaikella tällä hän pyrkii tekemään vahvan vaikutuksen yleisöön. Maallikkoyleisöön tällainen kvasiiloinen argumentaatio tekee vaikutuksen, mutta asiantuntijayleisö voi kyseenalaistaa sen moneltakin kannalta. Soini

myös kyseenalaistaa valtapuolueiden auktoriteetin yhdistämällä ne Suomen kansallisen puolustuksen kannalta huonoon maamiinapäätökseen. Lopuksi hän käyttää Tuntemattomaan sotilaaseen perustuvaa metaforaa havainnollistamaan Suomen puolustuksen tilaa valtapuolueiden huonon päätöksenteon jäljiltä.

Juontaja kysyy Suomen roolista Libyassa. Onko Suomi ollut liian varovainen?

”No kyllä me ollaan oltu hyvin johdonmukaisia Suomen linjalle, me ollaan oltu tukemassa tätä YK:n valtuuttamaa operaatiota ja osallistuneet muun muassa humanitäärisen avun myötä ja nyt kun EU-tasolla pohditaan sitä että, millä tavalla esimerkiksi kriisinhallintaoperaation muodossa ollaan edesauttamassa sitä, että humanitäärisen apu menee perille ja helpottamassa pakolaisongelmaa, niin totta kai me tulemme siinä. Varmasti löytyy semmoinen paikka, me pystynne siinä olla mukana [...] (Kiviniemi, Neljä suurta tentissä)

Kiviniemi perustaa argumentaationsa todellisuuden rakenteeseen perustuvalla rinnakkaisuussiteellä. Hän rinnastaa Suomen johdonmukaisen linjan YK:n ja EU:n toimintaan ja yhdistää näin eri tasojen asioita, eli tässä tapauksessa kansallisen tason ja kansainvälisen tason poliittisen toiminnan. Kansainvälinen toiminta kansainvälisissä järjestöissä on luonnollinen osa Suomen kansallista politiikkaa. Kansallisen ja kansainvälisen voi yhdistää.

”Kyllä täytyy sanoa silloin kun hallitus on toiminut järkevästi ja hyvin ja tasavallan presidentti, niin pitää antaa tunnustus: nyt on toimittu järkevästi ja hyvin. Suomella on kunniakas historia rauhanturvaajana, meillä on tuhansia ja tuhansia rauhanturvaajia; miehiä ja naisia ja me oomme rauhan asialla. Turha meidän on rupea maailman sotia käymään, me tehdään humanitääristä apua ja osallistutaan YK:n kautta näihin operaatioihin, se on hyvä ja järkevä linja”. (Soini, Neljä suurta tentissä)

Myös Soini käyttää todellisuuden rakenteeseen perustuvaa syy-seurausargumentointia. Hallitus ja presidentti (syy) ovat toimineet hyvin ja tämä näkyy Suomen kunniakkaana historiana (seuraus) rauhanturvaamisessa rauhan asialla. Valtapuolueiden politiikka koskien Suomen roolia kansainvälisissä kriiseissä saa jälleen Soinin hyväksynnän. Tämä ulkopoliittikan sektori onkin ainut, jossa Soini hyväksyy valtapuolueiden toiminnan, eikä yritä haastaa sitä keinolla millä hyvänsä. Vaikka populistit ovat kasvavan suoran demokratian kannattajia, niin presidentti-instituutio on lähellä PS:ten sydäntä. Kenties sen vuoksi, että presidentti valitaan nykyisin suoralla kansanvaalilla. Kuten edellä jo todettiin, vahvan johtajan ihannointi on olennainen osa populismia. Presidentin aseman hyväksyminen ja korostaminen kertoo PS:ten samaistuvan tältä osin konservatiivisen aatemaailman historiallisiin juuriin. Huomiota herättää myös se, että vaikka PS ovatkin kansainvälistymistä vastaan, niin toisin kuin EU, YK:n toiminta saa PS:ten hyväksynnän ja YK:n kansainvälisessä toiminnassa mukanaolo on hyväksyttävää.

”Suomi on ollut ensimmäisten joukossa tuomitsemassa Gaddafin toiminnan, ensimmäisten joukossa esittämässä kauppasaartoa EU:ssa, esimerkiksi Aleksander Stubb vei EU-tasolle tämän keskustelun ja kolmanneksi ensimmäisten joukossa antamassa humanitääristä apua. Se että, emme ole omalla hävittäjäparvella osallistumassa ilmakiellon valvontaan ei tee meistä passiivisia. [...] (Katainen, Neljä suurta tentissä)

Katainen puolustaa hallituksen politiikkaa todellisuuden rakennetta luovalla argumentilla. Hän luo esimerkin Suomen aktiivisesta poliittisesta toiminnasta Libyan tapauksessa ottamalla esille Gaddafin tuomitsemisen, kauppasaarron esittämisen EU:ssa, kokoomuslaisen ulkoministeri Stubbin aktiivisen toiminnan ja Suomen humanitaarisen avun. Katainen pyrkii luomaan hallituksen toiminnasta aktiivisen kuvan Libyan tapauksessa antamiensa esimerkkien avulla. Toisin kuin juontaja vihjaa, Suomen hallitus ja sen kokoomuslainen ulkoministeri ovat olleet todella aktiivisia ja aloitteellisia Libyan tapauksessa.

”Minusta tämä tasavallan presidentti Halosen linja on ollut oikea, sitä on helppo tukea. Humanitääristä apua pitää Suomen antaa ja voi hyvin olla että, kun tämä kriisi tästä etenee niin, jossain vaiheessa myöskin Suomalaiselle rauhanturvaajille tulee tuollakin operaatiossa tehtävää”. (Urpilainen, Neljä suurta tentissä)

Urpilainen aloittaa argumentaationsa SDP-taustaisen presidentin linjan tukemisella. Hän käyttää todellisuutta koskevaa esisopimusta toteamalla ilman mitään perusteluita Halosen linjan olevan oikea. Urpilaisen mielestä ”sitä on helppo tukea” ja tämän linjan tukeminen on normaalia ja itsestään selvää. Tämä on hyvä lähtökohta universaaliyleisön lähestymiselle, koska Suomen ulkopoliitikasta Libyan kaltaisissa kriiseissä tai ylipäättään kaikessa on lähestulkoon liikuttava yksimielisyys läpi vasemmisto–oikeisto-akselin. Jopa Timo Soini tukee hallituksen ja presidentin linjaa. Tosin Soini ei mainitse EU:ta Suomen ulkopoliitikan pelikumppanina, vaan pelkästään YK:n, toisin kuin Kokoomuksen ja Keskustan edustajat, jotka mainitsevat molemmat. Urpilainen jatkaa argumentaatiotaan syy-seuraussiteisellä argumentilla, jolla hän todennäköisimmin hakee universaaliyleisön hyväksyntää mahdolliselle suomalaisten rauhanturvaajien lähettämiselle Libyaan. Hän aloittaa mainitsemalla poliittisesti neutraalin humanitäärisen avun ja jatkaa Libyan kriisin etenemisellä (syy), joka voi luoda tarpeen suomalaisten rauhanturvaajien lähettämiselle Libyaan (seuraus). Urpilainen esittää asian varoen ja taitavasti. Suomalainen rauhanturvaaminen on kautta aikojen saanut suomalaisten laajan hyväksynnän ja se on ollut myös jonkinlainen kansallinen ylpeyden aihe, joka on tehnyt pientä Suomea tunnetuksi maailmalla. Urpilainen saa lähes varmasti hyväksynnän lopulliselle väitteelleen koskien suomalaisten rauhanturvaajien mahdollista lähettämistä Libyaan.

7.4. Yhteenvedo ulko- ja turvallisuuspolitiikasta vuosien 2003–2011 eduskuntavaaleissa

7.4.1. Onko Perussuomalaisten argumentaatio muuttunut vuosien 2003–2011 välillä?

PS:ten tulokset (Ulko- ja turvallisuuspolitiikka 2003-2011)	2003 10 puheenv. %	2007 12 puheenv. %	2011 13 puheenv. %	Selite
Toivottavuutta/suotavuutta koskevat esisopimukset	1 10,00 %	0 0,00 %	0 0,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Todellisuutta koskevat esisopimukset	3* 30,00 %	1 8,30 %	3 23,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
				*Huom! Yhdessä puheenvuorossa kaksi esisopimusta, mutta luonnollisesti vain yksi hyväksyttävä tai hylättävä lopullinen väite.
Universaalityleisön hyväksyttävissä olevat esisop.				
	Kyllä 3 75,00 %	1 100,00 %	1 33,30 %	Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
	Ei 1 25,00 %	0 0,00 %	2 66,70 %	Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
Kvasiloogiset argumentit	4 40,00 %	6 50,00 %	10 76,90 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit	6 60,00 %	7 58,30 %	12 92,30 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Syy-seuraus	1 16,70 %	2 28,60 %	3 25 %	Osuus todellisuuden rakenteeseen perustuvista argumenteista
Rinnastukset ja yhdistämiset	5 83,30 %	3 42,80 %	8 66,70 %	Osuus todellisuuden rakenteeseen perustuvista argumenteista
Konfliktia luovat	0 0,00 %	1 14,30 %	1 8,30 %	Osuus todellisuuden rakenteeseen perustuvista argumenteista
Todellisuuden rakennetta luovat argumentit	1 10,00 %	3 25,00 %	4 30,80 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Esimerkit	0 0,00 %	2 66,70 %	1 25 %	Osuus todellisuuden rakennetta luovista argumenteista
Metaforat	0 0,00 %	1 33,30 %	5* 125 %	Osuus todellisuuden rakennetta luovista argumenteista
				*Huom! Yhdessä todellisuuden rakennetta luovassa argumentissa on useita metaforia.
Erottelumuotoiset argumentit	0 0,00 %	2 16,60 %	2 15,40 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Lopullinen hyväksyntä väitteelle	Kyllä 2 50,00 %	0 0,00 %	2 66,70 %	Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
(Jos esisopimus esitetty)	Ei 1 25,00 %	1 100,00 %	1 33,30 %	Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
Kansaan tai ihmiseen vetoaminen	3 30,00 %	10 83,30 %	5 38,50 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Eliitti vs kansa ristiriitallottuvuus yhteensä	5 50,00 %	12 100,00 %	8 61,50 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Kansainvälisyyden kannattaminen	0 0,00 %	0 0,00 %	2 25,00 %	Vertaa eliitti vs kansa kokonaismäärään
Kansallisen kannattaminen	3 60,00 %	9 75,00 %	3 37,50 %	Vertaa eliitti vs kansa kokonaismäärään
Muut eliitti vs kansa ristiriitallottuvuudet	2 40,00 %	3 25,00 %	3 37,50 %	Vertaa eliitti vs kansa kokonaismäärään
Vasemmistolaiset piirteet	0 0,00 %	0 0,00 %	0 0,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Oikeistolaiset piirteet	1 10,00 %	1 8,30 %	2 15,40 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään

Taulukko 5. Perussuomalaisten ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat tutkimustulokset

Esisopimusten käyttö PS:ten argumentaatiossa tarkastelukautena on ollut lukumääräisesti vähäistä ja sen perusteella esisopimusten hyväksyttävyyden kehityksestä on vaikea tehdä pitkälle meneviä päätelmiä. Toki voidaan todeta esisopimusten jälkeisen hyväksynnän saamisen lopullisille argumenteille parantuneen vuoden 2011 eduskuntavaalien televisiokeskusteluissa, kun vuotta 2011 verrataan kaksien edellisten vaalien tuloksiin. Näin jopa siinä määrin, että yhdessä tapauksessa PS pystyivät saamaan lopulliselle väitteelleen hyväksynnän, vaikka yleisö ei esisopimusta hyväksynytäkään. Tämä on poikkeuksellista. Tästä voi aistia PS:ten argumentaation kehittyneen sanomaltaan yleisemmälle ja hyväksyttävämmälle tasolle laajemman yleisön silmissä. PS:ten argumentaatio ei ole enää yhtä mustavalkoista, vaan pyrkii olemaan sulkematta mahdollisimman suurta joukkoa yleisöstä pois. Kuten Pertti Lappalainen toteaa, puolueet pyrkivät miellyttämään sanomallaan mahdollisimman monia (Lappalainen 2006, 269). Mitä useampi voi hyväksyä puolueen sanoman, sitä useampi voi harkita myös äänestävänsä puoluetta.

Perussuomalaiset käyttävät paljon kvasiloogisia argumentteja. Niiden määrä on systemaattisesti kasvanut tarkastelukautena. Monimutkaisten poliittisten kysymysten yksinkertaistaminen on yleensäkin populistisille puolueille hyvin tyypillistä (Abts & Rummens 2007, 407). PS eivät ole tästä

poikkeus. Lyhyet, yksinkertaistetut ja vakuuttavasti esitetyt toteamukset useasti toistettuina jäävät ihmisten mieliin. Niillä on hyvä suostutella maallikkoyleisöä, jota suurin osa äänestäjistä edustaa. Voidaan perustellusti olettaa, että PS:ten asiantuntemus esimerkiksi EU-asioissa on Timo Soinin EU-kokemuksen myötä kasvanut, joten PS eivät käytä lisääntyvässä määrin kvasilogiikkaa asiantuntemattomuuttaan. Todennäköisimmin PS käyttävät kvasilogiikkaa nimenomaan argumentaatiotekniikkana, jolla halutut politiikkaa koskevat linjan vedot saadaan jäämään yleisön eli äänestäjien mieliin. Etenkin vuoden 2011 keskusteluissa PS toistavat kahta kvasiologista toteamusta: ”Nyt pitää murtaa vanhojen puolueiden ylivalta” ja ”se ei toimi”, jolla viitataan EU:n kriisirahastoihin. Valtapuolueista Kokoomus toisti valmiuttaan ”vastuunkantoon” ja ”vaikeisiin päätöksiin” EU-politiikassa. SDP puolestaan hoki ”pankkien ja sijoittajien vastuuta” EU:n talouskriisiä koskevassa argumentaatiossaan.

Myös todellisuuden rakenteeseen perustuvien argumenttien käytön voidaan todeta systemaattisesti kasvaneen tarkastelukautena ja PS käyttävät niitä runsaasti. Ylivoimaisesti suurimman osan todellisuuden rakenteeseen perustuvista argumenteista muodostavat rinnastamiset ja yhdistämiset. Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa rinnastamisilla ja yhdistämisillä ei pyritä pelkästään haastamaan poliittisten vastustajien politiikkaa, vaan myös osoittamaan oma kanta oikeaksi. PS yhdistävät tai rinnastavat oman poliittisen kantansa usein populistien ylimmän auktoriteetin eli kansan tahtoon. PS on omasta mielestään yhtä kuin kansa ja sen tahto. Toisinaan yhdistellään kansallisen ja kansainvälisen tason asioita, jos se vain palvelee PS:ten kulloistakin tarkoitusta. Myös syy-seuraussiteiset argumentit ovat verrattain yleisiä, ja niillä on usein yritetty perustella, kuinka valtuotuneiden harjoittama politiikka tai EU (syy) on johtanut ongelmiin (seuraus). Yleisesti voidaan todeta PS:ten käyttävän mitä tahansa todellisuuden rakenteeseen kuuluvaa argumentaatiotekniikkaa, joka sopii kulloiseenkin tilanteeseen ja tarkoitukseen. Taggartin käsitys populismin ”kameleonttimaisuudesta” puoltaa paikkaansa (Taggart 2000, 4, 12).

Todellisuuden rakennetta luovia argumentteja Perussuomalaiset ovat tarkastelukautena käyttäneet myös kasvavissa määrin. Todellisuuden rakennetta luovien argumenttien lukumäärä on tosin pieni ja niiden jakautuminen esimerkkien, metaforien ja muiden todellisuuden rakennetta luovien argumenttien välille ei ilmennä loogista kehitystä. Vuoden 2011 vaalikeskusteluissa metaforistaan tunnettu Timo Soini käytti paljon metaforia, mutta niistäkin suurin osa tuli esille yhdessä ainoassa EU-tukia käsittelevässä puheenvuorossa. Todellisuuden rakennetta luovat argumentit suuntautuvat usein tulevaisuuteen. Kenties todellisuuden rakennetta luovien argumenttien vähäisyys kertoo PS:ten kohdalla näköalattomuudesta ja aitojen omien vaihtoehtojen puutteesta.

Samoin kuin hyvinvointipolitiikkaa koskevassa argumentaatiossa, erottelumuotoisten argumenttien käyttö on verrattain vähäistä, mikä on tässäkin yhteydessä yllätys. Olisi voinut perustellusti

lähtökohtaisesti olettaa, että koko parlamenttitaipaleensa oppositiossa ollut ja lisäksi populistinen puolue olisi käyttänyt nimenomaan tätä argumentaatiotekniikkaa laajalti. Erottelumuotoisilla argumenteilla olisi voinut tehdä kaikkein selvimmin pesäeron poliittisten vastustajien väärän ja oman oikean politiikan välille. Toisin kuin hyvinvointipolitiikkaa koskevassa argumentaatiossa, edes erottelumuotoisten- ja konfliktia luovien argumenttien kombinaatio ei selitä erottelumuotoisten argumenttien vähäisyyttä. Osittain tätä piirrettä selittänee todellisuuden rakenteeseen perustuvat syy-seuraussiteiset argumentit, joilla PS ovat tuoneet esille, kuinka valtapuolueiden tai EU:n politiikka on aiheuttanut ongelmia ja on niin ollen vääränlaista politiikkaa. Syy erottelumuotoisten argumenttien vähyyteen voi olla se, että erottelumuotoisissa argumenteissa erotellaan selvästi poliittisen vastustajan väärä politiikka ja kerrotaan, mitä on oma oikea politiikka. PS eivät joko kerro ollenkaan tai eivät ainakaan kerro suoraan, mikä on oikeaa PS:sta politiikkaa. Toisin sanoen he eivät kerro selkeää omaa vaihtoehtoa valtapuolueiden väärälle politiikalle, vaan rinnastelevat, yhdistelevät ja käyttävät syy-seuraussiteitä osoittamaan valtapuolueiden politiikka vääräksi politiikaksi.

Syy erottelumuotoisten argumenttien vähäisyyteen voi olla Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevassa lähes liikuttuvassa yksimielisyydessä, joka on ollut vakiintunut perinne toisen maailmansodan jälkeen. PS haastavat valtapuolueet jokaisessa muussa politiikkakysymyksessä, paitsi ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Vuosina 2003 ja 2011 PS intoutuvat jopa kehumaan hallituksen ja presidentin harjoittamaa ulkopolitiikkaa, lukuun ottamatta EU- politiikkaa.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikasta löytyykin PS:ten kohdalla mielenkiintoinen piirre: vaikka PS vastustavat eliitin ajamaa kansainvälistymistä kansallisen kustannuksella, niin PS hyväksyy mm. YK-, ETA- ja Interpol- yhteistyön. Vuoden 2011 vaalikeskusteluissa Timo Soini toteaaakin yhteistyön kansainvälisten järjestöjen kanssa olevan hyvä asia, mukaan lukien rauhankumppanuus Naton kanssa. PS hyväksyvät järkevän kansainvälisen yhteistyön niin kauan kun se tapahtuu suvereenien kansallisvaltioiden välillä. Tähän viittaavat mm. Raunio ja Taggart ja Szczerbiak, jotka toteavat PS:ten olevan ”pehmeitä euroskeptikkoja, jotka arvostelevat joitain EU-politiikan alueita, etenkin jos kansallinen etu tai suvereniteetti vaarantuu (Raunio 2008a, 190–191; Raunio 2008b, 171; Taggart & Szczerbiak 2008, 7–8, 11.) Vaikka PS kritisoivat EU:ta laajalla rintamalla, niin hekään eivät vaadi eroa Euroopan unionista, vaan haluavat sen olevan itsenäisten valtioiden yhteenliittymä (Raunio 2008b, 187–188; Raunio 2008a, 190–191; Raunio 2008b, 171). Analyysi tukee tätä näkemystä. Vain kahdessa puheenvuorossa vuoden 2007 keskusteluissa eron mahdollisuus tulee esille, mutta PS eivät vaadi eroa EU:sta.

Suurin ja merkityksellisin muutos PS:ten ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevassa argumentaatiossa vuosien 2003–2011 välillä on argumenteille saadun lopullisen hyväksynnän kasvaminen. Hyväksynnän kasvu ei ole systemaattisen lineaarista, mutta hyväksyntä on laajinta tarkastelukauden

lopussa. Yhä useampi on valmis hyväksymään PS:ten ulko- ja turvallisuuspoliittisen sanoman. Argumentaation lähtökohdat ja tekniikat ovat välineitä suostutella yleisö puhujan väitteiden kannalle, mutta lopullinen hyväksyntä ratkaisee kaiken: jos yleisö hyväksyy lopullisen argumentin, se voi olla valmis myös äänestämään argumentin esittäjää tai hänen edustamaansa puoluetta.

7.4.2. Miten Perussuomalaisten argumentaatio eroaa valtapuolueiden argumentaatiosta?

Valtapuolueiden tulokset (Ulko- ja turvallisuuspolitiikka 2003-2011)	2003		2007		2011		Selite	
	4 puheenv.	%	4 puheenv.	%	6 puheenv.	%		
Toivottavuutta/suotavuutta koskevat esisopimukset	3	75,00 %	2	50,00 %	1	16,70 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään	
Todellisuutta koskevat esisopimukset	2*	50,00 %	2	50,00 %	2	33,30 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään *Huom! Yhdessä puheenvuorossa kaksi esisopimusta, mutta luonnollisesti vain yksi hyväksyttävä tai hylättävä lopullinen väite.	
Universaaliyleisön hyväksyttävissä olevat esisop.	Kyllä	3	60,00 %	4	100,00 %	3	100,00 %	Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
	Ei	2	40,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään
Kvasiloogiset argumentit		1	25,00 %	2	50,00 %	1	16,70 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit		2	50,00 %	0	0,00 %	4	66,70 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Syy-seuraus		0	0,00 %	0	0,00 %	1	25,00 %	Osuus todellisuuden rak. perustuvista argumenteista
Rinnastukset ja yhdistämiset		2	100,00 %	0	0,00 %	3	75,00 %	Osuus todellisuuden rak. perustuvista argumenteista
Konfliktia luovat		0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Osuus todellisuuden rak. perustuvista argumenteista
Todellisuuden rakennetta luovat argumentit		0	0,00 %	2	50,00 %	1	16,70 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Esimerkit		0	0,00 %	2	100,00 %	1	100,00 %	Osuus todellisuuden rakennetta luovista argumenteista
Erotteluutoiset argumentit		0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Lopullinen hyväksyntä väitteelle	Kyllä	2	50,00 %	1	25,00 %	3	100,00 %	Vertaa esitettyjen esisopimusten kokonaismäärään.
(jos on käytetty esisopimusta)	Ei	2	50,00 %	3	75,00 %	0	0,00 %	
Eliitti vs kansa ristiriitaisuus yhteensä		0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Kansainvälisyyden kannattaminen yhteensä		4	100,00 %	2	50,00 %	3	50,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Kokoomus		1	25,00 %	2	100,00 %	1	33,30 %	Osuus kv.n kannattamisesta
SDP		2	50,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Osuus kv.n kannattamisesta
Keskusta		1	25,00 %	0	0,00 %	2	66,70 %	Osuus kv.n kannattamisesta
Kansallisen kannattaminen yhteensä		3	75,00 %	1	25,00 %	3	50,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Kokoomus		1	33,33 %	1	100,00 %	1	33,30 %	Osuus kansallisen kannattamisesta
SDP		1	33,33 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Osuus kansallisen kannattamisesta
Keskusta		1	33,33 %	0	0,00 %	2	66,70 %	Osuus kansallisen kannattamisesta
Kansaan tai ihmiseen vetoaminen yhteensä		1	25,00 %	1	25,00 %	4	66,70 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Kokoomus		0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Osuus kansaan tai tms vetoamisesta
SDP		1	100,00 %	1	100,00 %	1	25,00 %	Osuus kansaan tai tms vetoamisesta
Keskusta		0	0,00 %	0	0,00 %	3	75,00 %	Osuus kansaan tai tms vetoamisesta
Vasemmistolaiset piirteet yhteensä		0	0,00 %	1	25,00 %	1	16,70 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Kokoomus		0	0,00 %	1	100,00 %	0	0,00 %	Osuus vas. piirteiden kokonaismäärästä
SDP		0	0,00 %	0	0,00 %	1	100,00 %	Osuus vas. piirteiden kokonaismäärästä
Keskusta		0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Osuus vas. piirteiden kokonaismäärästä
Oikeistolaiset piirteet yhteensä		0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Vertaa puheenvuorojen kokonaismäärään
Kokoomus		0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Osuus oik. piirteiden kokonaismäärästä
SDP		0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Osuus oik. piirteiden kokonaismäärästä
Keskusta		0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	Osuus oik. piirteiden kokonaismäärästä

Taulukko 6. Valtapuolueiden ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat tutkimustulokset

Perussuomalaisiin verrattuna valtapuolueet käyttävät huomattavasti enemmän esisopimuksia koko tarkastelukauden ajan, ja niiden hyväksyttävyyden lukuun ottamatta vuotta 2003 aivan toisella tasolla kuin PS:ten. Parlamentaaraisia voimasuhteita noudattelevat puheenvuorojen pituudet mahdollistavat osaltaan esisopimusten käytön. Lisäksi kokeneet vanhat valtapuolueet osaavat ottaa tilansa mediassa, kun tilaisuus tarjoutuu. Lopulliselle väitteelle saadun hyväksynnän osalta ei PS:ten ja

valtapuolueiden välillä ole kuitenkin merkittävää eroa. Tarkastelukauden alun (2003–2007) pienen ailahtelun jälkeen molemmat ovat pystyneet kasvattamaan esisopimusten jälkeisille lopullisille väitteille saatua hyväksyntää (2011). Toisin sanoen sekä PS että valtapuolueet ovat pystyneet kehittämään poliittista sanomaansa niin yleiselle tasolle, että suurin osa yleisöstä katsoo nykyisin voitavansa hyväksyä molempien sanoman.

Perussuomalaiset ovat käyttäneet koko tarkastelukauden ajan valtapuolueita enemmän sekä kvasi-logisia että todellisuuden rakenteeseen perustuvia argumentteja, kun todellisuuden rakenteeseen perustuvia argumentteja tarkastellaan kokonaisuutena. Perussuomalaisilla molempien argumentaatiotekniikoiden käyttö on ollut runsasta, ja niiden määrä PS:ten argumentaatiossa on systemaattisesti kasvanut koko tarkastelukauden ajan saavuttaen huippunsa vuoden 2011 vaalikeskusteluissa. Valtapuolueet ovat käyttäneet molempia argumentaatiotekniikoita epäsystemaattisen vaihtelevasti. Todellisuuden rakenteeseen perustuvia rinnastuksia ja yhdistämisä valtapuolueet ovat käyttäneet vuosina 2003 ja 2011 jopa enemmän kuin PS. Toisin kuin PS valtapuolueet eivät käytä kaikkia todellisuuden rakenteeseen perustuvia argumentteja osoittaakseen toisten puolueiden politiikan olevan väärää, vaan nimenomaan osoittaakseen oman politiikan olevan oikeaa politiikkaa. Tyypillisimmillään valtapuolue yhdistää tai rinnastaa Suomen kansallisen edun kansainvälisen toiminnan etuihin. Positiivinen kansainvälinen toiminta EU:ssa tai rauhankumppanina Natossa on Suomen kansallisen edun mukaista. Valtapuolueiden mielestä kansallinen etu ja osallistuminen kansainvälisten järjestöjen toimintaan eivät välttämättä ole ristiriidassa toistensa kanssa. Valtapuolueet pyrkivät poistamaan ristiriidan kansallisen ja kansainvälisen väliltä.

Todellisuuden rakennetta luovia argumentteja PS ja valtapuolueet ovat käyttäneet verrattain vähän, vaikka PS:lla niiden käyttö on systemaattisesti lisääntynyt tarkastelukauden lopulla alun melkein pöllästä.

Kun PS:ten ja valtapuolueiden argumentaation eroja tarkastellaan nimenomaan argumentaation lähtökohtien ja tekniikoiden valossa, niin suurin ero ja ihmetyksen aihe on erottelumuotoisissa argumentaatiotekniikoissa. Valtapuolueet eivät käytä yhtään erottelumuotoista argumenttia koko tarkastelukaudella, vaikka erottelumuotoisiin argumentteihin yhdistettäisiin todellisuuden rakenteeseen perustuviin argumentteihin sisältyvät konfliktia luovat argumentit, joilla voitaisiin pyrkiä osoittamaan poliittisen kilpailijan politiikka vääräksi ja oma politiikka oikeaksi. Myös PS:ten kohdalla näiden argumentaatiotekniikoiden käyttö on vähäistä koko tarkastelukaudella eikä niitä vuonna 2003 käytetty ollenkaan Perussuomalaistenkaan toimesta. Ainut kuviteltavissa oleva selitys tälle on yli puolue- ja hallitus–oppositiorajat ylittävä konsensus ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Valtapuolueet eivät millään tasolla kyseenalaista toistensa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja PS:kin hyväk-

syvät ja jopa kehuvat tarkastelukauden hallitusten ja presidentin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa lukuun ottamatta EU- politiikkaa.

Suurimmat erot PS:ten ja valtapuolueiden argumentaatiossa tulevatkin esille, kun argumentaatiota tarkastelee teoriapohjaa vasten. Eliitti vastaan kansa -ristiriitaulottuvuus tulee runsain mitoin esille PS:ten argumentaatiossa, vaikkei kehitys ole systemaattisesti kasvavaa tai laskevaa. Valtapuolueet eivät viittaa eliitin ja kansan väliseen ristiriitaan kertaakaan koko tarkastelukaudella. Valtapuolueet ovat yhtä kuin eliitti, ja toisaalta ne itse kokevat olevansa kansan demokraattisesti valitsevia edustajia, jotka ovat oman käsityksensä mukaan valitsijoidensa eli kansan asialla.

Valtapuolueiden argumentaatiossa eliitti vastaan kansa -ristiriitaulottuvuus tulee kuitenkin esille siten, että valtapuolueet puolustavat ja kannattavat kansainvälisyyttä. PS puolestaan pääsääntöisesti kannattavat ja puolustavat kansallista. PS:ten kansainvälisyyden vastustaminen koskee kuitenkin ainoastaan EU- politiikkaa ja kansallisen suvereniteetin luovuttamista Brysseliin. PS hyväksyvät järkevän kansainvälisen yhteistyön eivätkä kategorisesti vastusta kaikkea kansainvälisyyteen liittyvää. Läpi koko tarkastelukauden käy ilmi, että YK, ETA, Interpol ja jopa Naton rauhankumppanuus sopivat PS:lle. PS:ten EU:ta kautta linjan arvostelevassa argumentaatiossa on kuitenkin pari ristiriitaisuutta: vuonna 2003 yhdessä tapauksessa PS puolustelevat argumentaatiotaan Suomen roolilla EU:ssa ja toisessa tapauksessa rinnastavat oman ulkopoliittisen kantansa elitistisen EU:n kahden suurimman jäsenvaltion poliittisiin kantoihin. Yhteistyö EU:kin kanssa käy PS:lle, jos kansallista suvereniteettia ei millään muotoa luovuteta EU:lle.

Valtapuolueet sen sijaan yhdistävät nerokkaasti kansallisen ja kansainvälisen koko tarkastelukauden ajan. Tämä tulee ilmi etenkin EU-politiikassa. Valtapuolueet kannattavat EU:ta ja Suomen aktiivista politiikkaa EU:ssa, koska se on Suomen kansallisen edun mukaista. Tämä tulee voimakkaasti esille vuoden 2011 vaalikeskusteluissa, joissa hallituspuolueet Kokoomus ja Keskusta kannattavat vaikeuksissa olevien EU-maiden tukemista, koska se on myös Suomen edun mukaista. PS:kin yhdistävät kansallisen ja kansainvälisyyden: Naton rauhankumppanuus on järkevää, koska se on Suomen edun mukaista.

Vuosina 2003 ja 2007 eliitti vastaan kansa -ristiriitaulottuvuus tulee esille myös populistisen- ja liberaalidemokratian välisenä ristiriitaulottuvuutena. PS kannattavat suoraa kansanäänestystä mm. Nato-jäsenyydestä ja puolustavat suoralla kansanvaalilla valitun presidentin valtaoikeuksia. Vuonna 2007 PS esittävät kuitenkin ristiriitaisen argumentin, jossa Timo Soini samassa lauseessa vetoaa Suomen kansan enemmistöön, ikään kuin viitaten populistien kannattamaan suoraan demokratiaan ja toisaalta hän vetoaa myös elitistisen liberaalidemokratian kannattamaan edustukselliseen demokratiaan eduskunnan enemmistön muodossa. Valtapuolueet puolestaan haluaisivat tarkastella perus-

tuslakkia edustukselliselle liberaalidemokratialle suosiollisemmaksi presidentin valtaoikeuksien kustannuksella.

Populistien ylimpään auktoriteettiin ja oikeutukseen eli kansaan vetoaminen on PS:ten runsasmääräinen yksinoikeus aina vuoden 2011 vaalikeskusteluihin asti. Vuoden 2011 vaalikeskusteluissa valtapuolueet vetoavat kansaan jopa enemmän kuin PS, ja etenkin Keskusta vetoaa ”tavalliseen suomalaiseen”, ”asuntovelalliseen” ja ”suomalaisten etuun” puolustaessaan EU- politiikkaansa.

8. LOPPUPÄÄTELMÄT

Mitä analyysi kertoo Perussuomalaisista ja Suomen puoluekentästä? Voiko suomalaiset puolueet sijoittaa vasemmisto–oikeisto-akselille argumentaatiossa esiintyvien vasemmistolaisien tai oikeistolaisien piirteiden perusteella?

Hyvinvointipolitiikassa PS:ten voidaan katsoa kuuluvan ”reilusti” vasemmalle. Vasemmistolaiset piirteet tulevat voimakkaasti esille koko tarkastelukauden ajan, vaikkakin systemaattisesti laskien kohti tarkastelukauden loppua. Perussuomalaisille yhteiskunnan vähempiosaisien ja pienen ihmisen asia on tärkeä. Sosiaalinen tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat PS:lle tärkeä arvo. PS:ten argumentaatiossa nämä asiat yhdistyvät sulavasti eliitti vastaan kansa -ristiriitaulottuvuuteen. PS:ten verotuspolitiikka tähtää taloudelliselta eliitiltä ottamiseen ja vähempiosaisille antamiseen, koska rikkaille on mistä ottaa ja koska se on oikeudenmukaista. PS haluavat päästä valtaan korjatakseen elitististen valtapuolueiden harjoittaman rikkaita suosivan hyvinvointipolitiikan, joka ei piittaa tavallisesta ihmisestä.

Toisaalta PS:ten hyvinvointipolitiikkaa sisältää myös oikeistolaisia piirteitä. Vaikka valtion iso rooli palveluiden järjestämisessä on PS:lle itsestäänselvyys, niin esimerkiksi palveluseleiden kokeilu tai kolmannen sektorin osallistuminen vanhusten hoitoon voi olla mahdollisuus. Pienyrittäjyydellä ja työllä on suuri merkitys hyvinvoinnin luomisessa. Hyvinvointipolitiikka on politiikan alue, jossa vasemmistolaiset piirteet tulevat luonnostaan voimakkaasti esille. Voidaan todeta hyvinvointipolitiikan perusteella PS:ten kuuluvan vasemmisto–oikeisto-akselilla jonkin verran vasemmalle sijoituvaksi puolueeksi. Oikeistolaiset piirteet tasoittavat vasemmistolaisia piirteitä.

Valtapuolueiden kohdalla vuoden 2003 vaalikeskustelut hyvinvointipolitiikan osalta ovat yllätykselliset: argumentaatiossa esille tulee vain yksi vasemmistolainen piirre, eikä yhtään oikeistolaista piirrettä. Ainut vasemmistolainen piirre on hieman yllätyksellisesti Kokoomuksen esittämä. Kokoomus puhuu ihmisistä ja sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. Vuoden 2007 keskusteluissa kaikki kolme vanhaa valtapuoluetta tuovat tasavahvasti esille vasemmistolaiset piirteensä. Jopa Keskusta puhuu vähäosaisista, sosiaalisesta tasa-arvosta, yksinhuoltajista ja perhepolitiikasta. Suurin yllättäjä on kuitenkin Kokoomus, joka esittää tarkastelukautena argumentaatiossaan vasemmistolaisia piirteitä jopa enemmän kuin SDP.

Kokoomus tuo esille vahvimmin oikeistolaiset ja konservatiiviset piirteet. Se yhdistää hyvinvoinnin oikeistolaiseen perusarvoon eli työhön. Ilman työtä ei ole hyvinvointia. Kokoomuksen argumentaatiossa nousee esille kolmannen sektorin osuus hyvinvoinnista huolehtimisessa. Tämä liittyy perinteiseen oikeistolaiseen ajatteluun, jossa valtion ei välttämättä tarvitse ottaa hallitsevaa tai suurta roolia hyvinvointipalveluiden tuottamisessa. Toisin sanoen valtion roolin yhteiskunnassa tulisi olla

pienempi ja vähemmän ihmisten elämään ”sekaantuva”. Vuonna 2007 myös SDP tunnustaa hyvinvoinnin lähtevän työstä, vaikka muuten SDP:n argumentaatio on perinteisen vasemmistolähtöistä. Tarkastelukauden viimeisissä hyvinvointipolitiikkaa koskevissa puheenvuoroissa Kokoomus edelleen tunnustaa hyvinvoinnin tärkeyden, ja yhdistää työn hyvinvoinnin edellytykseksi. SDP puhuu ”tavallisesta ihmisestä” ja hyvinvointivaltiosta. Keskustan puheenvuorot eivät ilmennä vasemmistolaisia tai oikeistolaisia piirteitä.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevassa argumentaatiossa vasemmistolaisia tai oikeistolaisia piirteitä ei käytännössä ilmene. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on toisen maailmansodan jälkeen Suomessa ollut perinteinen konsensuksen linnake. Kylmän sodan aikana tämä oli ymmärrettävää. Vuoden 2007 vaalikeskusteluissa Kokoomus esittää argumentaatiossaan yhden perinteisesti vasemmistolaisuuteen liitettävän piirteen, mutta sekään ei sinällään kosketele ulko- ja turvallisuuspolitiikan sisältöä vaan päätöksenteon voimasuhteita presidentin ja hallituksen välillä. Ainoastaan SDP:n puheenvuoro vuodelta 2011 ilmentää poliittiselta sisällöltään vasemmistolaisia piirteitä: SDP peräänkuuluttaa sijoittajien vastuuta Euroopan talouskriisissä, eikä hyväksy sitä, että veronmaksajat maksavat suurpääoman epäonnistumiset. Perussuomalaisten argumentaation osalta oikeistolaiset piirteet sisältävät ainoastaan perinteistä ja vanhaa konservatismia ilmentävää vahvan johtajan korostamista. PS kehuvat presidentin (ja hallituksenkin) ulkopoliittikkaa. Itse politiikan sisältö ei PS:kaan kohdalla ilmennä vasemmistolaisia tai oikeistolaisia piirteitä.

Millainen ulko- ja turvallisuuspolitiikka nykypäivänä olisi oikeistolaista tai vasemmistolaista? Kylmän sodan aikana vasemmistolaiseksi ulko- ja turvallisuuspolitiikaksi olisi voitu laskea Neuvostoliittoa tai sen ulkopoliittisia kantoja myötäilevää politiikkaa, ja oikeistolaiseksi politiikaksi USA:ta tai muita länsimaita myötäilevää politiikkaa. Voidaanko nykyisin esimerkiksi Naton jäsenyyttä kannattava politiikka laskea oikeistolaiseksi ulko- ja turvallisuuspolitiikaksi? Mikä sitten laskettaisiin vasemmistolaiseksi politiikaksi, kun Neuvostoliittoa tai itäblokkia ei enää ole? Toisin kuin hyvinvointipolitiikkaa, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ei voi nykyisin määritellä vasemmisto-oikeisto-akselilla. Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tehdään nykyisin kansallinen vastaan kansainvälinen -ristiriitulottuvuudella. Toiset puolueet kannattavat laajempaa kansainvälistä yhteistyötä esimerkiksi turvallisuuspolitiikan kohdalla Naton tai EU:n kanssa, ja toiset puolestaan kannattavat kansallisen puolustukseen nojaavaa turvallisuuspolitiikkaa. Vanhat valtapuolueet kannattavat edellistä ulko- ja turvallisuuspoliittista suuntausta ja PS pääsääntöisesti jälkimmäistä.

Analyysin perusteella on helppo sijoittaa PS vasemmisto-oikeisto-akselille. PS sijaitsevat puoluekartalla jonkin verran vasemmalla. Hyvinvointipolitiikka politiikka-alueena on sen tyyppistä, että se tuo helposti puolueista esiin vasemmistolaisia piirteitä. PS:lle on tärkeää pienen ihmisen puolustaminen ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus eliitin etujen kustannuksella. Tässä asiassa analyysi tulee

samaan johtopäätökseen PS:ten kohdalla kuin Reunanen ja Suhonen, ja aivan toisenlaiseen lopputulokseen kuin Taggart, jonka mukaan populismi ei sitoudu sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen (Reunanen & Suhonen 2009, 330; Taggart 2000, 4, 101). Ainakaan PS:ten kohdalla tämä ei pidä paikkaansa. Jos tutkimuksessa olisi ollut mukana useampia politiikka-alueita, niin kenties PS:ten sijainti olisi ollut lähempänä poliittista keskustaa, johon monet tutkijat ovat PS sijoittaneet. Mm. Rauli Mickelsson pitää PS:sia lievästi vasemmalla sijaitsevana puolueena (Mickelsson 2007, 319). PS:ten sijaintiin vasemmalla vaikuttaa luonnollisesti se, ettei PS:ten ulko- ja turvallisuuspoliittinen argumentaatio ilmennä tasapainottavia oikeistolaisia piirteitä. Toisaalta hyvinvointipoliittikkaa koskevassa argumentaatiossa tulee esille myös PS:ten oikeistolaiset piirteet. PS ovat valmiita kokeilemaan palveluseleitä, osallistamaan kolmatta sektoria hoitotyössä ja tunnustavat työn olevan tärkeää hyvinvoinnin luonnin kannalta.

Valtapuolueista Kokoomuksen argumentaatiossa esiintyvien vasemmistolaisten piirteiden määrä on yllätys. Kokoomus tunnustaa hyvinvointivaltion aseman suomalaisessa yhteiskunnassa, köyhien asian ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tarpeen. Silti Kokoomus on helppo sijoittaa vasemmisto-oikeisto-akselilla oikeistoon. Sen argumentaatiossa tulee selvästi esille myös konservatiiviset ja oikeistolaiset piirteet. Työn merkitys hyvinvoinnin ja menestymisen edellytyksenä tulee esille voimakkaasti koko tarkastelukauteksi hyvinvointipoliittikasta puhuttaessa. Kolmannella sektorilla on rooli esimerkiksi vanhusten hoidossa. SDP on puolestaan helppo sijoittaa vasemmistoon. Sosiaalinen tasa-arvo, terveydenhuolto, vanhusten asia ja päiväkodit ovat tärkeitä SDP:lle, ja niiden turvaamiseen käytetään vasemmistolaista veropolitiikkaa. Tosin sekin tunnustetaan, että hyvinvointi lähtee työstä.

Keskusta on valtapuolueista helpoin sijoittaa vasemmisto-oikeisto-akselille. Koko tarkastelukauteksi se ilmentää argumentaatiossaan vain vuonna 2007 vasemmistolaisia piirteitä perhepolitiikan, yksinhuoltajien, vähäosaisten ja sosiaalisen tasa-arvon muodossa. Muuten Keskusta ei ilmennä kummallakaan politiikkasektorilla vasemmistolaisia tai oikeistolaisia piirteitä, joten se on helppo sijoittaa poliittiseen keskustaan. Keskusta onkin harvinaisen ilmeeton, eleeeton ja asiakeskeinen puolue. Sen argumentaatiossa ei ole havaittavissa periaatteellisuutta tai arvoja. Ainoa poikkeus tästä on keskusta-periferia -ristiriitaulottuvuus, johon perustuen Keskusta pariin otteeseen puolustaa kuntia valtion aikomuksia vastaan. Jos oikein halutaan kaivella edes jonkinlaista periaatteellisuutta tai arvopohjaisuutta Keskustan argumentaatiosta, niin etenkin vuonna 2011 Keskusta argumentoi Suomen kansallisella edulla perustellessaan EU:n vaikeuksissa olevien valtioiden tukemista. Pääsääntöisesti Keskusta kuitenkin argumentoi kuivan asiakeskeisesti aina sen mukaan, onko se hallituksessa vai oppositiossa. Kuivaan ja mitäänsanomattomaan argumentaatioon voi yhtenä syynä olla Keskustan puheenjohtajien persoonallisuudet ja imagot, joilla on nykyisin suuri rooli mielikuvien luo-

misessa äänestäjien mieliin (mm. Anttila 2007, 104, 119, 122). Jätteenmäki, Vanhanen ja Kiviniemi eivät ole erityisen sähköisiä persoonia, vaan muistuttavat kaikin puolin kuivia byrokraatteja. Kokoomuksen, SDP:n ja PS:ten puheenjohtajat sen sijaan pystyvät tuomaan esille puolueidensa arvomaailman, ja varsinkin Timo Soinin persoona on valovoimainen.

Analyysin tulosten perusteella voidaan todeta samaa kuin mm. Paloheimo ja Raunio, eli puolueiden väliset ideologiset erot ovat selvästi pienentyneet, mutta puolueet voidaan edelleen sijoittaa vasemmisto–keskusta–oikeisto-akselille ja vasemmisto–oikeisto-akseli on edelleen tärkein puolueita erottava piirre (Paloheimo & Raunio 2008b, 12; Paloheimo 2008, 37–39). Analyysin perusteella ei voi yhtyä Paloheimon kantaan siitä, että vasemmistoa ja oikeistoa erottaa erilaiset käsitykset tasa-arvosta, ainakaan sosiaalisesta tasa-arvosta (Paloheimo 2008, 56). Kaikki puolueet puhuvat sosiaalisen tasa-arvon puolesta, ainoastaan sosiaalisen tasa-arvon toteutumisen keinoista voi olla eriäviä näkemyksiä.

Kokoomus tuo esille kolmannen sektorin roolin hyvinvointipalveluiden tuottamisessa ja korostaa työn merkitystä hyvinvoinnin luonnissa. SDP ja PS puolustavat sosiaalisesti oikeudenmukaisen veropolitiikan merkitystä hyvinvointipalveluiden turvaamisessa ja julkisen sektorin roolia palveluiden tuottamisessa. Molemmat kuitenkin tunnustavat työn merkityksen hyvinvoinnin luomisessa. PS ovat valmiita kokeilemaan myös palveluseleitä hyvinvointipalveluiden tuottamisessa. Paloheimo näkee asian niin, että nykyisin myös oikeisto hyväksyy julkisen sektorin suuren roolin hyvinvointipalveluiden tuottamisessa, ja erimielisyydet palveluiden tuottajista löytyvät ennemminkin hallitus–oppositioasetelmasta (Paloheimo 2008, 56).

Mitä analyysi kertoo teoriapohjaa vasten peilattuna PS:sta ja Suomen puoluekartasta? Kuten edellä todettiin, tutkimuksen kohteena olevat puolueet voidaan sijoittaa vasemmisto–oikeisto-akselille. Puolueiden sijainti vasemmisto–oikeisto-akselilla riippuu kuitenkin suuresti kulloisestakin tarkasta asiayhteydestä (Borg 1965, 31, 264–265). Varsinkin Kokoomuksen, PS:ten ja pienissä määrin myös SDP:n argumentaatiot ilmentävät aatesuuntausten ja ideologioiden yhdistelmiä, joihin mm. Paastela ja Paloheimo ja Olavi Borg viittaavat (Paastela & Paloheimo 2006a, 2; Reunanen & Suhonen 2009, 326). Puolueet ja niiden ideologiat ovat joutuneet muuttamaan vastaamaan nykyajan äänestäjien aate- ja arvomaailmaa, jotka eivät yksiselitteisesti ilmennä perinteisiä aateperinteitä tai vasemmisto–oikeisto-jakoa. Nykyajan äänestäjien aate- ja arvomaailmat voivat sisältää elementtejä monista aateperinteistä ja ideologioista. Tähän ajatuskulkuun viittaa mm. Rauli Mickelsson, joka toteaa sosioekonomiseen eturyhmäajatteluun perustuvien intressikonfliktien jääneen taka-alalle ja arvoideologioiden tulleen tilalle. Puolueet pyrkivät vetoamaan kaikkiin väestöryhmiin, joilla on samankaltaiset arvot (Mickelsson 2007, 18–19, 50, 220, 299–301, 330; Paloheimo 2008, 56.) Puolueista on

tullut yleispuolueita, jotka tarjoavat jokaiselle jotakin ja pyrkivät olemaan suututtamatta ketään. Tämä ei ainakaan vielä koske niinkään PS:sia kuin valtapuolueita.

Tutkielman argumentaation lähtökohtia ja tekniikoita koskeva analyysi tukee Pertti Lappalaisen ajatusta, jonka mukaan puolueista on tullut yleispuolueita, jotka argumentoivat mahdollisimman yleisellä tasolla vedotakseen mahdollisimman moneen ihmiseen ja ihmisryhmään (Lappalainen 2006, 269). Mitä useampi ihminen on valmis hyväksymään puolueen argumentaation, sitä useampi on valmis äänestämään ko. puoluetta. Mitä enemmän ääniä, sitä enemmän poliittista valtaa jolla edistää poliittisia tavoitteita. Tämä koskee varsinkin uusinta suurta puoluetta, PS:sia, joka on tutkielman tarkastelukauden aikana kehittänyt argumentaationsa hyväksyttävyyttä aivan toiselle tasolle. Yhä useampi äänestäjä on valmis hyväksymään PS:ten poliittisen sanoman.

Hyvä kysymys kuuluukin, miten paljon PS:ten argumentaation hyväksyttävyyden kasvaminen suuren yleisön keskuudessa tulee vaikuttamaan lähitulevaisuuden vaalien lopputulemiin, ja vieläkö eliitti vastaan kansa-asetelma saa vastakaikua äänestäjiltä? Toisaalta myös valtapuolueet, eli ”vanhat puolueet,” ovat oppineet vetoamaan kansaan. Kansa ei ole enää PS:ten yksinomaisuutta. Mitä tapahtuu, jos PS:ten argumentaatio menettää eliitti vastaan kansa -ristiriitailottuvuuden tuoman särmän, ja argumentaation lisääntynyt hyväksyttävyyys laimentaa PS:ten poliittisen sanoman? Tuleeko PS:sta neljäs ”vanha valtapuolue”?

LÄHDELUETTELO

Primääriaineisto

- Vaalit 2003: Kolmen suuren keskustelu. Yle TV 1. 29.1.2003.
- Vaalit 2003: Puoluetentissä Perussuomalaiset. Yle TV 1. 19.2.2003.
- Vaalit 2003: Suuri vaalikeskustelu. Yle TV 1. 13.3.2003.
- Vaalit 2007: Suuri vaalikeskustelu. Yle. 15.3.2007.
- Vaalit 2007: Tentissä Perussuomalaiset. Yle. 21.2.2007.
- Vaalit 2007: Vaalistartti. Yle. 1.2.2007.
- Valdebatt. 5.3.2007.
- Puoluetentissä Perussuomalaiset. Yle. 7.4.2011.
- Suuri vaalikeskustelu. Yle. 14.4.2011.
- Vaalistartti. Yle. 17.3.2011.
- Vaalit 2011: Neljä suurta tentissä. Yle. 31.3.2011.

Instituutioaineistot

- Eduskuntavaaliohjelma 2007. Saatavissa <
<http://www.perussuomalaiset.fi/ohjelmat/eduskuntavaaliohjelma2007/getfile.php?file=183> >, luettu 19.3.2010.
- Kunnallisvaalijulistus 2004. Saatavissa <
<http://www.perussuomalaiset.fi/ohjelmat/kunnallisvaalijulistus2004/> >, luettu 18.3.2010.
- Lähiajan tavoiteohjelma 2003. Saatavissa
<<http://www.perussuomalaiset.fi/ohjelmat/lahiajantavoiteohjelma2003/> >, luettu 18.3.2010.
- Puolueiden menestys ja äänestysaktiivisuus vuoden 2000 kunnallisvaaleissa. Saatavissa
<http://tilastokeskus.fi/til/kvaa/2000/kvaa_2000_2004-05-31_kat_001.html. >, luettu 24.3.2010.

Sanomalehdet

- Kaarto, Hanna. ”Perussuomalaisten kannatus ponnahti taas”. A3 uutinen. Helsingin Sanomat 15.10.2010.
- Kaarto, Hanna. ”Hämmennys hiipii politiikkaan: kolme suurinta heikkenevät, perussuomalaiset syöksyy ylöspäin”. A5 uutinen. Helsingin Sanomat. 15.10.2010.

Raeste, Jukka-Pekka. "Sdp:n kannatus on kääntynyt varovaiseen nousuun". Uutinen. Helsingin Sanomat. 11.3.2010.

Raeste, Jukka-Pekka. "Yle: Perussuomalaiset kirivät keskustaa kiinni ennätysvauhtia". A10 uutinen. Helsingin Sanomat. 23.10.2010.

Rantanen, Miska. "Nousee, nousee". A5 uutisanalyysi. Helsingin Sanomat. 15.10.2010.

Televisiolähteet

"Perussuomalaisten talousteesit". A-Plus- ohjelma. YLE 1 27.10.2010.

"Katainen moittii populismia". YLE:n tv-uutiset (pääuutislähetys) 23.10.2010.

Tutkimuskirjallisuus

Abts, Koen & Stefan Rummens (2007), "Populism versus Democracy". *Political Studies* 55 (2), 405–424.

Anttila, Terhi (2007), "Veretön pääministeritaisto". Teoksessa Pernaa, Ville – Mari K. Niemi – Ville Pitkänen (toim.), *Mielikuvavaalit. Kevään 2007 eduskuntavaalien mediailmiöt*, Turku: Kirja-Aurora, ss. 103–125.

Arter, David (2010), "The Breakthrough of Another West European Populist Radical Right Party? The Case of the True Finns". *Government and Opposition* 45 (4), 484–504.

Barr, Robert (2009), "Populists, outsiders and anti-establishment politics". *Party Politics* 15 (1), 29–48.

Bengtsson, Åsa & Kimmo Grönlund (2005), "Ehdokasvalinta". Teoksessa Paloheimo, Heikki (toim.), *Vaalit ja demokratia Suomessa*, Porvoo: WSOY, ss. 229–251.

Bengtsson, Åsa & Mikko Mattila (2009), "Suoran demokratian ja häivedemokratian kannatus Suomessa". Teoksessa Borg, Sami – Heikki Paloheimo (toim.), *Vaalit yleisödemokratiassa. Eduskuntavaalitutkimus 2007*, Tampere: Tampere University Press, ss. 303–324.

Borg, Olavi (1965), *Suomen puolueideologiat*. 2. painos. Porvoo: WSOY.

Borg, Sami & Heikki Paloheimo (2009), "Johdanto". Teoksessa Borg, Sami – Heikki Paloheimo (toim.), *Vaalit yleisödemokratiassa. Eduskuntavaalitutkimus 2007*, Tampere: Tampere University Press, ss. 13–27.

Borg, Sami & Tom Moring (2005), "Vaalikampanja". Teoksessa Paloheimo, Heikki (toim.), *Vaalit ja demokratia Suomessa*, Porvoo: WSOY, ss. 47–72.

Borg, Sami (2007), "Vaalitulokset ja äänestyspäätökset". Teoksessa Isotalus, Pekka – Sami Borg (toim.), *Presidentinvaalit 2006*, Porvoo: WSOY, ss. 32–55.

Canovan, Margaret (2002), "Taking Politics to the People: Populism as the Ideology of Democracy". Teoksessa Meny, Yves – Yves Surel (eds.), *Democracies and Populist Challenge*. Palgrave Macmillan, ss. 25–44.

Dahrendorf, Ralf (1996), "Mediocre Elites Elected by Mediocre Peoples". Teoksessa Hayward, Jack (eds.), *Elitism, Populism, and European Politics*, New York: Oxford University Press, ss. 1–9.

- Grönlund, Kimmo, Heikki Paloheimo & Hanna Wass (2005), ”Äänestysosallistuminen”. Teoksessa Paloheimo, Heikki (toim.), *Vaalit ja demokratia Suomessa*, Porvoo: WSOY, ss. 119–146.
- Grönlund, Kimmo (2009), ”Poliittinen tietämys”. Teoksessa Borg, Sami – Heikki Paloheimo (toim.), *Vaalit yleisödemokratiassa. Eduskuntavaalitutkimus 2007*, Tampere: Tampere University Press, ss. 175–205.
- Hatakka, Niko & Mari K. Niemi & Ville Pitkänen (2007), ”Kaikkien aikojen verkkovaalit”. Teoksessa Pernaa, Ville – Mari K. Niemi- Ville Pitkänen (toim.), *Mielikuvavaalit. Kevään 2007 eduskuntavaalien mediailmiöt*, Turku: Kirja–Aurora, ss. 175–189.
- Hayward, Jack (1996), ”The Populist Challenge to Elitist Democracy in Europe”. Teoksessa Hayward, Jack (eds.), *Elitism, Populism, and European Politics*, New York: Oxford University Press, ss. 10–32.
- Ignazi, Piero (2003), *Extreme Right Parties in Western Europe*. New York: Oxford University Press.
- Isotalus, Pekka (2007), ”Presidentinvaalien 2006 juonenkäänteet ja kampanjan ominaispiirteet”. Teoksessa Isotalus, Pekka – Sami Borg (toim.), *Presidentinvaalit 2006*, Porvoo: WSOY, ss. 10–31.
- Karvonen, Lauri (2009), ”Politiikan henkilöityminen”. Teoksessa Borg, Sami – Heikki Paloheimo (toim.), *Vaalit yleisödemokratiassa. Eduskuntavaalitutkimus 2007*, Tampere: Tampere University Press, ss. 94–125.
- Kuusisto, Riikka (1996), ”Sodan retoriikasta”. Teoksessa Palonen, Kari – Hilikka Summa (toim.), *Pelkkää retoriikkaa*. Tampere: Vastapaino, ss. 267–291.
- Lahtinen, Mikko (2006), ”Konservatiivinen aatetraditio Suomessa”. Teoksessa Paastela, Jukka – Heikki Paloheimo (toim.), *Suomen puolueiden periaateohjelmat. Ohjelmat, niiden taustaa ja tarkastelua*. Tampere: Tampereen yliopisto. Poliitiikan tutkimuksen laitos, ss. 59–75.
- Lappalainen, Pertti (2006), ”Puolueohjelmien merkitys”. Teoksessa Paastela, Jukka – Heikki Paloheimo (toim.), *Suomen puolueiden periaateohjelmat. Ohjelmat, niiden taustaa ja tarkastelua*. Tampere: Tampereen yliopisto. Poliitiikan tutkimuksen laitos, ss. 259–275.
- Mattila, Mikko & Risto Sänkiäho (2005), ”Luottamus poliittiseen järjestelmään”. Teoksessa Paloheimo, Heikki (toim.), *Vaalit ja demokratia Suomessa*, Porvoo: WSOY, ss. 73–87.
- Meny, Yves & Yves Surel (2002), ”The Constitutive Ambiguity of Populism”. Teoksessa Meny, Yves – Yves Surel (eds.), *Democracies and Populist Challenge*. Palgrave Macmillan, ss. 1–21.
- Mickelsson, Rauli (2007), *Suomen puolueet. Historia, muutos ja nykypäivä*. Tampere: Vastapaino.
- Moring, Tom & Juri Mykkänen (2009), ”Vaalikampanja”. Teoksessa Borg, Sami – Heikki Paloheimo (toim.), *Vaalit yleisödemokratiassa. Eduskuntavaalitutkimus 2007*, Tampere: Tampere University Press, ss. 28–59.
- Mudde, Cas (2000), *The ideology of the extreme right*. Manchester & New York: Manchester University Press.
- Mudde, Cas, (2007), *Populist Radical Right Parties in Europe*. New York: Cambridge University Press.

- Mykkänen, Juri (2007), ”Eduskuntavaalien televisiomainokset ja populaarikulttuuri”. Teoksessa Perna, Ville – Mari K. Niemi – Ville Pitkänen (toim.), *Mielikuvavaalit. Kevään 2007 eduskuntavaalien mediailmiöt*, Turku: Kirja–Aurora, ss. 75–101.
- Nurmi, Timo & Ilkka Rekiaro & Päivi Rekiaro & Timo Sorjanen (2004), *Gummeruksen suuri sivistyssanakirja*. Kuudes painos. Jyväskylä: Big Sur Oy, Timo Nurmi, Timo Sorjanen ja Gummerus Kustannus Oy.
- Paastela, Jukka & Heikki Paloheimo (2006a), ”Johdanto”. Teoksessa Paastela, Jukka – Heikki Paloheimo (toim.), *Suomen puolueiden periaateohjelmat. Ohjelmat, niiden taustaa ja tarkastelua*. Tampere: Tampereen yliopisto. Poliitiikan tutkimuksen laitos, ss. 1–8.
- Paastela, Jukka & Heikki Paloheimo (2006b), ”Suomen Keskustan periaateohjelma”. Teoksessa Paastela, Jukka – Heikki Paloheimo (toim.), *Suomen puolueiden periaateohjelmat. Ohjelmat, niiden taustaa ja tarkastelua*. Tampere: Tampereen yliopisto. Poliitiikan tutkimuksen laitos, ss. 104–112.
- Paloheimo, Heikki (2005 a), ”Johdanto”. Teoksessa Paloheimo, Heikki (toim.), *Vaalit ja demokratia Suomessa*, Porvoo: WSOY, ss. 19–27.
- Paloheimo, Heikki (2005b), ”Puoluevalinnan tekijät”. Teoksessa Paloheimo, Heikki (toim.), *Vaalit ja demokratia Suomessa*, Porvoo: WSOY, ss. 202–228.
- Paloheimo, Heikki (2007), ”Kansalaisten johtajuusodotukset”. Teoksessa Isotalus, Pekka & Sami Borg (toim.), *Presidentinvaalit 2006*, Porvoo: WSOY, ss. 207–224.
- Paloheimo, Heikki (2008), ”Ideologiat ja ristiriitaisuudet”. Teoksessa Paloheimo, Heikki – Tapio Raunio (toim.), *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*. Helsinki: WSOY, ss. 27–59.
- Paloheimo, Heikki & Jan Sundberg (2005), ”Puoluevalinnan perusteet”. Teoksessa Paloheimo, Heikki (toim.), *Vaalit ja demokratia Suomessa*, Porvoo: WSOY, ss. 169–201.
- Paloheimo, Heikki & Matti Wiberg (2005), *Poliitiikan perusteet*. 1–3. painos. Porvoo: WSOY
- Paloheimo, Heikki & Tapio Raunio (2008a), ”Puolueiden nykytila ja tulevaisuuden haasteet”. Teoksessa Paloheimo, Heikki – Tapio Raunio (toim.), *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*. Helsinki: WSOY, ss. 209–219.
- Paloheimo, Heikki & Tapio Raunio (2008b), ”Puolueiden rooli ja tehtävät demokratiassa”. Teoksessa Paloheimo, Heikki – Tapio Raunio (toim.), *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*. Helsinki: WSOY, ss. 11–25.
- Perelman, Chaim (2007), *Retoriikan valtakunta*. 2.painos. Tampere: Vastapaino.
- Perna, Ville (2007), ”Mistä nämä vaalit muistetaan”. Teoksessa Perna, Ville – Mari K. Niemi – Ville Pitkänen (toim.), *Mielikuvavaalit. Kevään 2007 eduskuntavaalien mediailmiöt*, Turku: Kirja–Aurora, ss. 15–32.
- Perna, Ville & Mari K. Niemi & Ville Pitkänen (2007), ”Mielikuvia ja elämyksiä”. Teoksessa Perna, Ville – Mari K. Niemi – Ville Pitkänen (toim.), *Mielikuvavaalit. Kevään 2007 eduskuntavaalien mediailmiöt*, Turku: Kirja–Aurora, ss. 9–13.
- Pesonen Pertti & Sami Borg (2005), ”Eduskuntavaalit 2003”. Teoksessa Paloheimo, Heikki (toim.), *Vaalit ja demokratia Suomessa*, Porvoo: WSOY, ss. 28–46.

Pitkänen, Ville (2007), ”Television vaaliuutisointi – Tarinoita politiikasta”. Teoksessa Pernaa, Ville – Mari K. Niemi – Ville Pitkänen (toim.), *Mielikuvavaalit. Kevään 2007 eduskuntavaalien mediailmiöt*, Turku: Kirja–Aurora, ss. 35–53.

Raunio, Tapio (2008a), ”Euroopan integraation vaikutus Suomen puoluejärjestelmään”. Teoksessa Paloheimo, Heikki – Tapio Raunio (toim.), *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*. Helsinki: WSOY, ss. 185–207.

Raunio, Tapio (2008b), ”The Difficult Task of Opposing Europe: The Finnish Party Politics of Euroskepticism”. Teoksessa Szczerbiak, Aleks & Paul Taggart (ed.), *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroskepticism*. Volume 1. Case Studies and Country Surveys. New York: Oxford University Press, ss. 168–180.

Reunanen, Esa & Pertti Suhonen (2009), ”Kansanedustajat ideologisella kartalla”. Teoksessa Borg, Sami – Heikki Paloheimo (toim.), *Vaalit yleisdemokratiassa. Eduskuntavaalitutkimus 2007*, Tampere: Tampere University Press, ss. 325–356.

Saarikko, Annika (2007), ”Haastaja, hyökkääjä, populistit ja puolustaja television vaalikeskusteluissa”. Teoksessa Pernaa, Ville – Mari K. Niemi – Ville Pitkänen (toim.), *Mielikuvavaalit. Kevään 2007 eduskuntavaalien mediailmiöt*, Turku: Kirja–Aurora, ss. 55–73.

Soini, Timo (2008), *Maisterisjätkä*. Timo Soini ja Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Summa, Hilikka (1996), ”Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan.” Teoksessa Palonen, Kari – Hilikka Summa, (toim.), *Pelkkää retoriikkaa*. Tampere: Vastapaino, ss. 51–83.

Taggart, Paul (2000), *Populism*. Buckingham: Open University Press.

Taggart, Paul (2004), ”Populism and representative politics in contemporary Europe”. *Journal of Political Ideologies* 9 (3), 269–288.

Taggart, Paul & Aleks Szczerbiak (2008), ”Introduction: Opposing Europe? The Politics of Euroskepticism in Europe”. Teoksessa Szczerbiak, Aleks & Paul Taggart (ed.), *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroskepticism*. Volume 1. Case Studies and Country Surveys. New York: Oxford University Press, ss. 1–15.

Tiittula, Liisa & Pirkko Nuolijärvi & Pekka Isotalus (2007), ”Halosen ja Niinistön esiintymistyylit television vaalikeskusteluissa”. Teoksessa Isotalus, Pekka – Sami Borg (toim.), *Presidentinvaalit 2006*, Porvoo: WSOY, ss. 155–177.

Taulukot

Taulukko 1. PS:ten kannatus 2000-luvulla. Lähteet: Tilastokeskus 2010; David Arter 2010, 487.

Taulukko 2. Perussuomalaisten kannatuksen nousu alkuvuodesta 2007 joulukuuhun 2010. Lähde: A5. Helsingin Sanomat. 4.12.2010.

Taulukko 3. Perussuomalaisten hyvinvointipolitiikkaa koskevat tutkimustulokset

Taulukko 4. Valtapuolueiden hyvinvointipolitiikkaa koskevat tutkimustulokset

Taulukko 5. Perussuomalaisten ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat tutkimustulokset

Taulukko 6. Valtapuolueiden ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat tutkimustulokset